

„Un roman care nu-ți lasă timp de tras sufletul.“
— RADIO NUMBER ONE —

MATTEO STRUKUL

CIMITIRUL DIN VENEȚIA

Traducere de
OANA SĂLIȘTEANU

book
HUMANITAS fiction

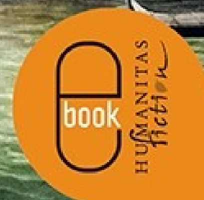
„Un roman care nu-ți lasă timp de tras sufletul.“
— RADIO NUMBER ONE —

MATTEO STRUKUL

CIMITIRUL DIN VENEȚIA

Traducere de
OANA SĂLIŞTEANU

MATTEO STRUKUL

CIMITIRUL DIN VENEŢIA

Original: IL CIMITERO DI VENEZIA (2022)

Traducere de OANA SĂLISTEANU

virtual-project.eu

2023

Silviei
Regiunii mele iubite, Veneto

„Îşi privi viaţa şi i se păru cumplită; îşi privi sufletul şi i se păru înfricoşător. Şi totuşi deasupra acelei vieţi şi acelui suflet se iveau zori de blândeţe.”

Victor Hugo, *Mizerabilii*

„Adevăratul talent este întotdeauna binevoitor şi candid, deschis, nicidecum împopoţonat, iar vorba sa de duh mângâie inteligenţa şi nu are niciodată drept ţintă amorul propriu.”

Honoré de Balzac, *Iluzii pierdute*

„Cu înfăţişarea sa spectrală, purtând tricorn şi veşminte de modă veche, ca o nălucă uscăţivă şi încovoiată a îndepărtatului *ancien régime*, Chevalier trezea o amintire îndepărtată.”

Joseph Conrad, *Duelişti*

„Lumea întreagă ar fi trebuit să-i binecuvânteze memoria, dacă nu ar fi exagerat cu o virtute anume. Dar simţul dreptăţii a făcut din el un tâlhar şi un asasin.”

Heinrich von Kleist, *Michael Kohlhaas*

1
Sante

Toată noaptea fusese o vreme câinoasă.

Sante era în picioare în barcă. Împingea înainte vâsla cea lungă.

Cerul începea să se coloreze în trandafiriu. Aurora se oglindea peste lagună de parcă ar fi fost calota moale a unei uriaşe meduze care se odihnea sub pântecul lichid al Veneţiei. Până nu cu multe zile în urmă, acea întinsă oglindă străvezie fusese o singură lespede de gheaţă. Nu era prima dată când se întâmpla acest lucru. Bătrânii povesteau că, odată, veneţienii au fost nevoiţi să spargă gheaţa pentru a putea din nou să se deplaseze pe apă. Iar acum, din sloiurile abundente ale zilelor precedente, formate când stratul îngheţat s-a acoperit de vinişoare întunecate începând să se spargă, nu mai rămâneau decât nişte ţăndări de gheaţă plutitoare, ale căror contururi schimbătoare se asemănau cu cele ale unor fantome.

Era încă un frig năprasnic, deşi temperatura mai urcase. Rio dei Mendicanti[1] părea o lungă panglică vânătă. Un hoinar, zgribulit într-o veche dulamă neagră, despre care, după cât era de uzată, se putea bănui că fusese roasă de molii bucată cu bucată, mergea împleticit pe un mal al canalului. Ţinea în mână un felinar care se clătina aruncând o lumină slabă. Sante nu îi dădu importanţă. Nu era, fireşte, un lucru ieşit din comun să vezi un sărăntoc într-un loc ca acela.

Clădiri întunecate de locuinţe înghesuite pe mai multe caturi şi cocioabe dărăpănate ce dădeau spre chei se căţărau spre cer, de parcă bieţii oameni se

osteniseră să le construiască adăugând etaj peste etaj în încercarea lor disperată de a atinge mâinile lui Dumnezeu, şi astfel să obţină de la El un semn de milostivire sau de iertare, de care însă nu avuseseră niciodată parte. Şi nu ar fi avut cine ştie ce vină, sfâşiaţi cum erau şi de foame, şi de sărăcie, cele două târfe surori gata să înhaţe pe oricine.

Rufele erau întinse la uscat, iar lenjurile şi hainele, descusute şi pline de petice, erau pălmuite de vântul îngheţat care le sălta ca pe nişte zdrenţe ţepene ce aparţinuseră unui cerc al osândiţilor.

Pe măsură ce luntrea înainta pe apă, o lumină febrilă începea să se răspândească în jur, iar aurora ceda astfel locul freamătului bolnav al zorilor. Câte o sfoară de fum ieşea de prin hornuri. Mica ambarcaţiune neagră înainta cu o lentoare exasperantă, dar Sante nu avea chef să vâslească mai viguros. Se încheia o noapte în care nu dormise, ci privise doar grinzile putrezite ale tavanului, în timp ce fruntea i se acoperea de o sudoare rece. Teama că nu va avea ce pune pe masă îl făcuse să nu închidă un ochi toată noaptea. Iar muşcătura foamei avusese grijă de tot restul.

În fine, îşi întoarse privirea către faţada grandioasă a bisericii San Lazzaro şi către Ospedale dei Mendicanti, lăsându-le să treacă încet pe lângă el.

De mai multă vreme îl urmărea gândul de a renunţa la locuinţa sa din cartierul Castello. Era din păcate zona cea mai rău-famată a Veneţiei, iar cu trecerea anilor devenise cloaca unui oraş care parcă îşi dorea cu ardoare propria moarte şi scufundarea sa dintr-o clipă în alta.

Petrecerile fără măsură, carnavalul care părea să nu se mai sfârşească, viciile şi corupţia care se cuibăriseră printre acele străduţe pe unde pe zi ce trece înfloreau casele de întâlniri dubioase şi bordelurile: toate erau semnul unei curse contra cronometru spre o definitivă disoluţie.

Gândul i se întoarse la aspiraţiile sale legitime de a se muta de acolo, care însă se ciocneau în mod fatal de preţurile exorbitante ale locuinţelor. Unul ca el, care era un simplu căldărar, nu avea nici o posibilitate de a-şi vedea îndeplinite astfel de speranţe. Ci trebuia să se mulţumească doar cu maghernița în care locuia împreună cu soţia şi cei trei fii. Scoase un oftat.

La un moment dat, în timp ce tot vâslea fără tragere de inimă, cu mintea plină de griji şi de gânduri, simţi cum barca se izbea de ceva solid. Ciocnirea nu fusese prea dură, dar, luat prin surprindere şi cufundat în gândurile lui, fu pe punctul de a-şi pierde echilibrul şi de a se trezi în apă.

Cu o mişcare bine cântărită a pieptului şi deplasându-şi centrul de greutate, reuşi să se menţină în picioare, în timp ce privirea îi alunecă, aproape instinctiv, pe suprafaţa apei. Cu toate că lumina spectrală a zorilor limpezise oarecum spaţiul din jurul său, nu pricepu pe loc ce se întâmplase.

La început, desluşi numai o ciudată încâlceală de alge negre. După care, privind mai bine, îşi dădu seama că nu era deloc vorba de ceea ce crezuse. În faţa lui, din apă, ieşeau la suprafaţă nişte plete bogate. Iar când trupul se răsuci, zări un chip palid, atât de alb, de parcă cineva l-ar fi golit de sânge în întregime. Un chip stins care, cu câtva timp în urmă, trebuie să fi fost foarte frumos. Dar care acum îi dădu fiori, pentru că purta cu sine suflul morţii.

Sante rămase cu gura căscată şi un urlet mut i se sufocă în gâtlej.

După care, făcându-şi curaj, întinse braţele, în căutarea întregului trup. Degetele sale îi atinseră gâtul şi apoi se strânseră în jurul umerilor.

Când trase spre sine cadavrul, în încercarea de a-l ridica în barcă, văzu ceva ce îl tulbură peste măsură.

Pentru că femeia aceea nu era pur şi simplu moartă. Ci, cu o furie sălbatică, se părea că cineva îi despicase pieptul şi îi smulsese inima.

2
Canaletto

Privi ce îi ieşise. Şi nu îi displăcea câtuşi de puţin. Simţea că acea tehnică de lucru, pe care o şlefuia tot mai mult, avea să-i permită să surprindă Veneţia dintr-o perspectivă şi într-o lumină cu totul nouă. Nu era doar o simplă vedută[2], nu doar îngheţarea momentului pe pânză, ci mai degrabă repropunerea ca motiv plastic a unui crâmpei din oraş, transfigurat într-un joc al perspectivelor şi al unghiurilor, care celebrau grandoarea Serenissimei[3].

Antonio Canal rămase să cerceteze îndelung detaliile picturii sale. Interpretase spaţiul într-o manieră liberă, cu toate că reproducerea acestuia era, aşa cum îşi dorea, o atentă reconsiderare a realităţii. Se lăsase în voia unor tuşe groase, intense, încărcate de culoare, dar şi atras de clarobscur, astfel încât să îi asigure lucrării un evident efect dramatic.

Fireşte că binevoitorii crezuseră că se dezisese de teatru, ba mai mult, că fusese dat afară. Dar nu aşa stăteau lucrurile. Chiar şi numai gândul că pictezi Veneţia, dar doreşti să o separi de teatru nu putea fi decât un act de trădare. Şi pe cât era de adevărat că alesese să întrerupă pentru o vreme lucrul la scenografiile pentru Alessandro Scarlatti, tot pe atât de netăgăduit era faptul că studia o modalitate de a pune cât mai bine în valoare, prin desenele sale, noua operă a lui Antonio Vivaldi, *Încrederea înşelată şi răzbunată.*

Dar nimic făcut public deocamdată, era mai bine aşa, dat fiind ritmul aproape revoluţionar al lucrării

marelui muzician, însă iubirea lui pentru teatru nu putea fi pusă la îndoială. Surâse. De când pânzele sale deveniseră cele mai solicitate din toată Veneţia, mai toţi se dădeau experţi în artă şi emiteau sentinţe atotştiutoare pe marginea operelor sale. Cu atât mai bine! Comenzile urmau să crească, şi aceasta era perspectiva de care avea nevoie: puţin, dar sigur.

Dar fireşte că notele de plată nu se achită singure. Şi nu era vorba doar de pensule, cleiuri, substanţe pentru tratarea pânzei, culori şi materiale. Era vorba despre lentilele pentru camera optică, ca să începem doar cu acestea. Iar dacă se dorea un lucru bine făcut, preţurile urcau până la cer. Şi mai era şi casa. Şi un nou etaj pentru atelier. Vechea lui locuinţă nu îl mai mulţumea, şi atunci se hotărâse să cumpere un mic palat în cartierul Castello. Costase o avere şi, după ce îl achiziţionase, rămăsese fără un sfanţ. Ca să nu mai punem la socoteală faptul că luna următoare a trebuit să refacă în întregime acoperişul. Din fericire a apărut acea nouă comandă, graţie diligenţelor prietenului său Alessandro Marchesini[4], pictor veronez care îi purta o adâncă stimă şi care recomandase vedutele sale unui înstărit negustor din Lucca, Stefano Conti.

Unde mai pui că, spre a face o bună impresie comitenţilor săi şi pentru a căpăta noi comenzi de opere, era musai să se prezinte în veşminte cât mai alese. Şi apoi mai erau şi slugile, chiar dacă nu avea cine ce ştie ce cârduri de ajutoare care să se îngrijească de tot ce avea nevoie, ci doar o bucătăreasă, o fată în casă şi un servitor. Însă şi ei trebuiau plătiţi! Una peste alta, simplu nu era nicicum. Dar munca nu îl speria câtuşi de puţin, ba, ca să spunem lucrurilor pe nume până la capăt, se simţea cu desăvârşire cufundat în ceea ce făcea, în acea încercare deloc bănuită la început de a oferi ochiului omenesc un chip cu totul nou de a privi Veneţia, sau, mai degrabă, de a o vedea

pentru întâia oară aşa cum era ea cu adevărat, deşi sublimată prin culoare şi lumină.

În orice caz, elementul cel mai convingător din pânza pe care o pictase la comanda lui Stefano Conti era claritatea difuză ce lumina apele Canalului Grande, făcându-le să scânteieze într-un verde strălucitor. Iar apoi, din nou, razele poposind pe faţadele palatelor, în mod special acea sclipire din Fondaco dei Tedeschi, clară şi desluşită în partea stângă a lucrării, menită să contracareze în mod ideal puţul bine luminat din Erbaria care, prin forma sa pătrată, despărţea Palatul Camerlenghi de Fabbriche Nuove, ambele rămase în umbră. Construise acea armonie de clarobscururi pornind de la un desen în creion, reluându-l apoi în peniţă şi cerneală brună şi captând în fine şi Ponte di Rialto din partea ce dădea spre Fondaco dei Tedeschi, în urma folosirii repetate a camerei optice.

Cu ajutorul unui mic orificiu şi al unei lentile, reuşea să obţină imaginea unui peisaj, vederea asupra unui colţ de clădire, de piaţă, de piaţetă sau de canal, imprimată pe o oglindă bine şlefuită pe care o calchia apoi pe o foaie de hârtie transparentă. Îi plăcea să utilizeze acest instrument pentru a trasa perfect contururile clădirilor şi locurilor. Însă nu se limita la a reproduce acelaşi peisaj, întrucât, multiplicând mereu perspectiva şi dilatând aşadar spaţiile, prin folosirea îndrăzneaţă a culorii şi a clarobscurului el reinventa continuu realitatea, iar pânzele sale oglindeau nici mai mult, nici mai puţin viziunea sa asupra unui oraş unic în lume.

Suspină. De la ferestrele mari ale clădirii sale privea cum cădea neaua, cu fulgi mici. Din pricina cerului plumburiu, acea după-amiază devenise de fapt seară, iar gerul din zilele precedente părea să nu se mai domolească. Antonio se apropie de măsuţa cu picioare arcuite ca un iatagan şi se repezi la o ceaşcă de ciocolată caldă pe care i-o

pregătise Flora, bucătăreasa lui. El îi aflase reţeta acasă la Tomaso Albinoni, care era foarte priceput în materie. Compozitorul fusese atât de amabil, încât îi trimisese instrucţiunile într-o scrisoare de invitaţie la premiera noii sale opere. Încercările iniţiale nu ieşiseră chiar perfect, dar acum iată rezultatul: o băutură ieşită din comun, caldă, cremoasă, învăluitoare.

Sorbitul acesteia, cu ochii la fulgii albi de nea ce cădeau din cer, avea savoarea unei plăceri neîngăduite.

Stătea aşadar să se încălzească, ţinându-şi mâinile strânse în jurul frumoasei ceşti din porţelan de Meissen, închizând ochii şi savurând aroma dulce-amăruie a ciocolatei în timp ce se apropia de şemineu, când Alvise, slujitorul său, se anunţă la uşă. Intră în atelier imediat ce Antonio îi dădu permisiunea.

Dacă Alvise venise să îl deranjeze în timp ce se dedica profesiunii sale, însemna că se întâmplase ceva cu adevărat grav.

Şi chiar aşa şi era, de vreme ce Alvise era palid, faţa îi era schimonosită, buzele subţiri şi închise ca într-o singură tăietură roşie.

— Stăpâne, zise el plin de sfială.

— Ce e, Alvise?

— Ştiţi... începu şovăitor slujitorul.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Antonio, în timp ce Alvise îi întindea un bilet.

Foaia de hârtie era pecetluită cu sigiliul Republicii Serenissime: leul înaripat al Sfântului Marcu.

— Asta ce să însemne?

— Stăpâne, de unde să ştiu eu? răspunse Alvise. Dar ceea ce ştiu e că la poartă vă aşteaptă căpitanul zbirilor[5].

— De ce? Ce vrea?

— A zis că trebuie să vă conducă la Palatul Dogilor.

Fără să mai zăbovească, Antonio îşi luă iute mantaua lungă pe care o lăsase pe spătarul unui scaun şi tricornul negru. Avea încălţări zdravene în picioare şi într-o clipită ajunse la uşă.

Coborî prima rampă de scări, apoi încă una, şi în cele din urmă ieşi în curte.

Acolo, de sub tricorn, văzu cum căpitanul zbirilor îl străfulgeră cu privirea lui chiorâşă.

— Domnule Antonio Canal, cunoscut şi sub numele de Canaletto, vă rog să mă urmaţi, zise el laconic.

— Unde şi de ce? întrebă Antonio, care fireşte că nu voia să discute ordinele, dar încerca să-şi facă măcar o idee despre ce se petrecea.

— La Palatul Ducal, răbufni căpitanul, confirmând ceea ce-i anunţase Alvise. Aşa cum scrie şi în biletul pe care îl ţineţi în mână, Excelenţa Sa Matteo Dandolo, Inchizitorul Roşu, doreşte să vă vorbească într-o anumită chestiune.

Acela era un răspuns care nu admitea nici o replică.

Şi astfel, fără să mai scoată o vorbă, Antonio, escortat de doi zbiri, în spatele căpitanului, îl urmă către piaţa San Marco.

Se înserase deja, şi pe când mergea sub ninsoarea şuierătoare, chemat să răspundă de cine ştie ce fapte, Antonio avu senzaţia că răul cel mare abia urma să vină.

3
Camera de tortură

— Aaa, zise pe un ton surprins Inchizitorul de Stat[6], de îndată ce Antonio Canal, înfrigurat de atâta ninsoare şi ceaţă, îşi făcu intrarea în Camera de Tortură. Iată-vă aici, domnule. Escortat şi dat pe mâinile mele, aşa cum am poruncit. Măcar în

această privinţă zbirii mai sunt cât de cât eficienţi în acest oraş blestemat.

Şi, pe când zicea acestea, îl dădu afară pe căpitanul gărzilor printr-un semn al capului.

Când rămase singur faţă în faţă cu Antonio, Matteo Dandolo, Inchizitor de Stat al Republicii Serenissime, păru că se destinde. Măcar pentru o clipă.

— Luaţi loc, spuse el, cu un gest amplu, făcând ca toga sa roşie să fâlfâie prin aer precum aripa unui prădător al cerurilor. Cu mâna purtând mănuşă din purpură arătă spre un rudimentar scaun de lemn.

Antonio nu aşteptă să i se spună de două ori şi se aşeză, rămânând în expectativă. Încercă să nu se lase impresionat de încăperea goală şi neliniştitoare în care fusese adus. Ştia prea bine căror fapte i se datora numele acelei săli, dar nutrea speranţa că faima sa de pictor va descuraja orice decizie pripită în ce-l priveşte. Nici măcar un Inchizitor de Stat nu ar fi riscat să îl supună la tortura frânghiei[7] – care atârna totuşi în faţa sa – pe unul dintre cei mai importanţi artişti ai Veneţiei, oricare ar fi fost acuzaţia. Dacă de vreo acuzaţie putea fi vorba. Îl privi cu atenţie pe bărbatul pe care-l avea în faţă. În mod cert inchizitorul îşi cultiva un ego fără margini, iar atitudinea sa emfatică confirma acest lucru.

Aşadar ar fi fost mai bine să-i lase lui toată scena şi să nu facă altceva decât să-i dea răspunsuri pe măsura întrebărilor. Cu atât mai mult cu cât nu avea nici cea mai mică idee în ceea ce priveşte motivul convocării sale acolo în fapt de seară. Privirea îi căzu asupra puţinelor lumânări aprinse: răspândeau în jurul lor o lumină sângerie, lăsând în umbră o bună parte din încăpere. În capăt, în faţa lui, o beznă adâncă şi neliniştitoare.

Ca şi când i-ar fi citit gândul, Dandolo îi puse o întrebare pe deplin retorică:

— Ştiţi de ce aţi fost condus până aici?

— Adevărul e că nu, Excelenţă.

Inchizitorul zâmbi.

— Fireşte. Şi nu vă fac nici o vină – şi îşi îngădui un gest plin de satisfacţie. Cu atât mai mult cu cât chestiunea e destul de complexă. Nu unul, ci doi înalţi demnitari vor trebui să stea de vorbă cu domnia-voastră. Şi chiar atunci, când nici nu rostise bine acele cuvinte, zămislit parcă din bezna aceea, îşi făcu apariţia *Capitan Grando,* pe numele său Giovanni Morosini. *Capo dei Signori di Notte al Criminal* [8] era cel mai înalt demnitar care avea misiunea să coordoneze cercetările legate de infracţiunile comise după apusul soarelui. Purta o manta lungă, udă leoarcă, şi un tricorn la fel de fleşcăit. Când şi-l scoase din cap, din părul său negru şi lung se prelinseră picuri mari cât ţechinii. Îmbrăcămintea sa nu reuşea însă să ascundă teaca unei spade care ieşea de sub pelerină ca o neliniştitoare coadă de fier. Cizmele până la genunchi şi pantalonii de catifea neagră îi completau ţinuta, iar din centură străluceau plăselele cu încrustaţii de sidef ale unui pumnal.

Situaţia devenea serioasă. Cam prea serioasă. Oricât se străduia, Antonio nu reuşea să se dumirească ce deznodământ ar fi avut toată această poveste.

— Nu e cazul să vi-l prezint pe domnul Morosini, nu-i aşa? zise inchizitorul în timp ce celălalt tuşea din pricina prea multei umezeli de care avusese parte în acea seară, venind pe jos prin toate acele străduţe. Ştiţi prea bine cine este. Dar să vă spun un lucru, domnule Canal: mă dezamăgiţi. Da, chiar aşa. Şi ştiţi de ce? Pentru că se pare că aţi ajuns la un punct al carierei domniei-voastre de pictor pe care mulţi şi-ar dori să îl atingă. Sunteţi de departe artistul cel mai apreciat al Serenissimei zilelor noastre. Canaletto vi se spune. Şi nu e om care să nu vă pronunţe numele cu stimă, cu deferenţă, aş îndrăzni să spun, şi care să nu vă laude operele care preamăresc mai bine

decât oricare altele gloria Veneţiei. Şi atunci vă întreb şi eu: De ce? De ce aţi făcut-o?

— De ce să fi făcut... ce?

Antonio nu ar fi vrut să răspundă printr-o întrebare, dar nu avea habar despre ce era vorba.

— De ce aţi pictat tocmai Rio dei Mendicanti?! exclamă Morosini, pronunţând ultimele cuvinte de parcă împreună ar fi alcătuit cea mai cumplită înjurătură.

Antonio în continuare nu înţelegea nimic. În orice caz, încercă să răspundă. Spuse ceea ce se întâmplase.

— În ultimii ani m-am decis să mă dedic unui stil artistic deosebit, veduta. Ajutându-mă de camera optică, marchez pe foaie proporţiile şi perspectivele palatelor şi întinderilor, canalelor şi pieţelor, pentru ca apoi să reelaborez în faza ulterioară, cea a picturii concrete, priveliştea pe care am ales-o. Nu există o raţiune anume pentru care am pictat Rio dei Mendicanti. Pur şi simplu mi s-a părut interesant subiectul vedutei pentru a experimenta câteva tehnici. Aşa cum am procedat şi pentru piaţa San Marco, sau pentru Canal Grande între Palazzo Balbi şi Rialto.

— Vreţi să ne faceţi să credem că alegeţi la întâmplare ceea ce intenţionaţi să pictaţi?

Antonio îşi drese glasul:

— Nu, nu asta am vrut să spun. Aleg o vedută, un crâmpei de peisaj, în funcţie de cât de greu e de realizat şi de posibilitatea acesteia de a ne oferi o imagine a iubitului nostru oraş după canoanele picturale şi interpretative cele mai indicate pentru a o ilustra.

— Aşa e! Doar că până acum aţi pictat doar locuri magnifice ale Serenissimei, şi nicidecum unul dintre canalele cele mai sordide şi mai rău-famate pe care le-ar putea arăta. Cu rufe murdare, zburate de vânt şi locuinţele nevoiaşilor în prim-plan. Vi se pare potrivit? Dar, după acea întrebare, era cât se poate de clar că inchizitorul nu aştepta

vreun răspuns. Ci intenţiona să continue, şi într-adevăr, după o clipă continuă: Ca să nu mai punem la socoteală faptul că mi-a ajuns la urechi zvonul cum că aţi lucra cu Vivaldi la o operă cu caracter subversiv.

— Subversiv?

— Umblă zvonul că Antonio Vivaldi, cel mai bun compozitor al nostru, cel pe care Serenissima l-a primit în sânul său încă de la debut, încurajându-l şi făcând din el unul dintre cei mai mari exponenţi ai muzicii europene, ar lucra cu mult zel la o operă care ar avea drept temă o succesiune la tron, în cursul căreia se urzesc duşmănii şi răzbunări. Şi că o asemenea intrigă nu ar reprezenta altceva decât alegoria luptelor dintre familiile nobile ale Serenissimei, care urmăresc doar să îşi împartă prada bogată a Republicii.

— Excelenţă, nu ştiu la ce anume faceţi aluzie.

— Ah, nu ştiţi? îl presă Morosini.

— Întrucât nu cred că tema aleasă de maestru ar fi în vreun fel subversivă...

— Să ne lăsaţi pe noi să judecăm asta, nu credeţi că e cazul? îl întrerupse Dandolo pe tonul său mai tăios.

— Desigur, se învoi Antonio. Ceea ce vă pot spune e că am realizat câteva schiţe pentru scenografie, dar după aceea am întrerupt lucrul pentru că, aşa cum am avut prilejul să afirm de mai multe ori, m-am dezis de teatru, întrucât acesta înseamnă ficţiune. Iar eu vreau să mă formez ca artist care să reproducă adevărul.

În acele momente Antonio spunea o minciună, şi acest lucru îl dezgusta. Dar prefera să îşi salveze pielea, dată fiind turnura pe care o luase interogatoriul.

Inchizitorul Roşu aprobă din cap.

— Foarte bine, zise, voi lua de bună această declaraţie a domniei-voastre. Chiar dacă din mai multe părţi mi-a ajuns la urechi că această „dezicere de teatru” de care vorbiţi nu ar fi altceva

decât o mare năzbâtie pusă în circulaţie chiar de domnia-voastră pentru a putea continua să pictaţi cartoane pentru scenografii. Cu toate astea, acum vă voi dezvălui raţiunea acestor întrebări, explicându-vă motivul pentru care vă sfătuiesc ca de acum încolo să nu mai abordaţi o conduită care să nu fie întru totul ireproşabilă. Apoi Dandolo îi aruncă o privire lui Morosini şi adaugă: Ba va fi chiar *Capo dei Signori di Notte al Criminal* cel care vă va sfătui întru binele domniei-voastre.

Capitan Grando îşi drese glasul. Făcu câţiva paşi către flăcăruile unui sfeşnic, întinzând mâinile. Părea să aibă o nevoie disperată de puţină căldură. Când începu să vorbească, fiind cu spatele la Antonio, nici nu se întoarse.

— Vedeţi, domnule Canal, poate n-o să credeţi, dar acum două zile un bărbat conducea o barcă pe Rio dei Mendicanti în zorii zilei. Luntrea sa s-a izbit de ceva. La început nu a înţeles despre ce era vorba, dar după aceea acel ceva s-a dovedit a fi cadavrul unei tinere femei. Sigur, o să ziceţi, nu-i o noutate. Câte leşuri de prostituate nu se găsesc prin canalele Veneţiei în vremurile astea nenorocite?! Cam prea multe. Şi e o ruşine, credeţi-mă. Biete făpturi constrânse să trăiască din unica monedă pe care acest oraş o posedă din plin: desfrâul. Însă această fetişcană a fost găsită cu inima smulsă din piept. Ucisă într-un mod sălbatic, ce îţi taie răsuflarea. A ieşit la suprafaţă din laguna îngheţată. Gerul a conservat cadavrul intact, iar cineva a botezat-o „fata de alabastru”. Dar nu despre asta voiam să vă vorbesc – şi în acel moment *Capo dei Signori di Notte al Criminal* se întoarse, privindu-l în fine pe Antonio în ochi: Ci de faptul că e cel puţin ieşit din comun ca tocmai în aceste zile lucrarea domniei-voastre să stârnească atâta interes în oraş. Aceste ultime cuvinte au plutit în aer ca o insinuare cât se poate de josnică.

Antonio nu mai avu răbdare.

— Deci pentru asta m-aţi convocat? Pentru că am pictat un loc din Veneţia în care a fost găsit cadavrul unei biete femei?

— Trebuie să recunoaşteţi că această coincidenţă e cel puţin bizară, sublinie Inchizitorul Roşu.

— Sigur că da! Dar, aşa cum ziceţi şi domnia-voastră foarte bine, e vorba de o coincidenţă. Dacă aşa stau lucrurile, să ştiţi că am pictat şi alte locuri din acest oraş în care în mod sigur au fost descoperiţi alţi morţi!

— Fireşte. Dar alegerea tocmai acestui Rio dei Mendicanti am găsit-o stranie atât eu, cât şi *Capitan Grando,* replică Dandolo.

— Lăsând la o parte implicarea în scenografia operei lui Vivaldi, pe care aţi şi recunoscut-o de altfel, aceasta nu e o probă în favoarea domniei-voastre, dat fiind subiectul operei. Pe scurt, domnule Antonio Canal, sensul discuţiei noastre este următorul: o să vă ţinem sub observaţie o vreme. Aşadar evitaţi orice comportament nepotrivit. Eu sincer nu cred că aţi fi câtuşi de puţin implicat în înfricoşătorul omor al aceste biete femei, dar evitaţi să picuraţi în mintea norodului convingeri nelegiuite.

— Ce vreţi să spuneţi?

— De ajuns, m-aţi înţeles. Un pictor ca domnia-voastră, de succes, cu perucă pudrată şi veşminte pline de galoane şi bumbi de mare preţ, zise Dandolo, făcând referire la frumoasa lui jiletcă de catifea, închisă cu perle elegante, nu are nevoie să ilustreze sărăcia şi sordidul unui loc precum Rio dei Mendicanti, mai ales când tocmai acolo este găsit un cadavru mutilat în chip barbar!

— Dar de unde puteam eu să ştiu? Am lucrat la acea pânză acum câteva luni.

— Fireşte! Şi poate şi acea femeie a fost ucisă cu câteva săptămâni în urmă, observă Morosini, nu trebuie să vă explic eu că un cadavru se conservă mult mai bine în apă foarte rece decât la căldură.

În orice caz, continuă *Capitan Grando,* dregându-şi glasul din nou, nimeni nu vă acuză de nimic, doar încercaţi să evitaţi orice comportament ce v-ar putea dăuna şi ar putea hrăni imaginaţia veneţienilor. Am fost clari?

— Cum să nu! răspunse Antonio.

— Cu atât mai mult cu cât fanteziile sunt uşor de dezlănţuit. Ştiţi cine au fost primii învinuiţi de crimă?

Antonio nu avea habar.

— Evreii, zice inchizitorul. Li se spune băutori de sânge creştin, demoni supuşi Satanei. Inutil să vă spun că ghetoul e în mare agitaţie. Şi cum ar putea fi altfel? Numai asta mai trebuia, şi nu dezvălui nimic surprinzător dacă afirm că o eventuală alungare a evreilor din Veneţia ar provoca nu numai o rană în simţul nostru civic, ci şi o lovitură de moarte dată suferindei economii a Republicii. O lovitură pe care, sincer, nu ne-o putem permite. Şi mai e şi chestiunea cadrului general, domnule Canaletto... Să nu uitaţi niciodată de cadrul general. Adăugaţi, la cele descrise, epidemia de variolă care sleieşte acest oraş şi veţi înţelege perfect că Veneţia nu are nevoie de lucruri neclare şi coincidenţe nefericite, mai ales dacă acestea riscă să alimenteze frica şi ura!

Antonio făcu un gest aprobator. Ce putea face altceva?

— Foarte bine, sunt bucuros că sunteţi de acord cu mine, continuă inchizitorul. Vedeţi, domnule Canal, cea dintâi îndatorire a mea în slujba Republicii Serenissime este aceea de a menţine ordinea publică, acel *status quo ante*[9], ca să fiu mai exact. În consecinţă, sunt autorizat să îndepărtez tot ceea ce s-ar interpune între o senină convieţuire şi colectivitate. De îndată ce ar apărea chiar şi numai bănuiala că cineva sau ceva ar putea fi un obstacol, am autoritatea de a-l scoate din joc. Şi acelaşi lucru, fireşte, dar cu alte mijloace, poate face şi *Capitan Grando.* Care, de altfel, lucrează

cot la cot cu mine. În seara asta v-am chemat pentru că am prefera să prevenim încă de pe acum ca purtarea domniei-voastre să se transforme într-un astfel de obstacol. Dar sunt încredinţat că m-aţi înţeles cum nu se poate mai bine. Şi atunci, dacă aşa stau lucrurile, sunteţi liber să plecaţi, spuse el la final, şi am rugămintea să nu vorbiţi cu nimeni despre conversaţia noastră. O eventuală încălcare a tăcerii din partea domniei-voastre ar putea fi nu tocmai lipsită de consecinţe. Căpitanul gărzilor vă va conduce la Scala dei Giganti[10].

Şi astfel, lăsând să plutească în aer această voalată ameninţare, ca şi când ar fi fost o simplă constatare, Matteo Dandolo îşi luă rămas-bun de la Antonio Canal, îngăduindu-i să plece.

Căpitanul zbirilor îl aştepta la uşă, în timp ce el, cu o dublă plecăciune, rosti „Excelenţă” şi „*Capitan Grando*” şi se făcu nevăzut.

Ieşind, Antonio Canal avu de traversat lungi coridoare slab luminate, saloane grandioase, dar şi mici birouri. Ajuns în capătul de sus al scării, căpitanul zbirilor îl lăsă să-şi continue drumul singur.

Antonio coborî printre cele două grandioase statui sculptate de Sansovino. Nu mai ploua şi aerul, deşi rece, anunţa o noapte mai puţin dură decât cea precedentă. Canaletto se grăbea să iasă prin Porta della Paglia[11], când cineva îl strigă pe nume.

— Domnule Canal? se auzi o voce din spatele său.

Nu apucă nici măcar să se întoarcă şi iată că un bărbat într-o redingotă impecabilă se apropie de el.

— Dogele doreşte să vă vadă de îndată.

Lui Antonio nu-i venea să creadă urechilor.

— E o glumă? întrebă în culmea disperării.

— Câtuşi de puţin, se auzi răspunsul. Sper că nu doriţi să-l faceţi să aştepte, nu-i aşa?

— Fireşte că nu, zise el, muşcându-şi buzele.

Şi astfel, fără să mai adauge altceva, Antonio sui din nou scara pe care tocmai o coborâse.

Era limpede, în acea noapte problemele abia începuseră.

4
Discuţia

— Iată-vă aici, în sfârşit! exclamă dogele cu o anume nerăbdare. Credeam că n-o să vă mai văd, adăugă el.

Antonio era total năucit. S-ar fi aşteptat la orice, dar nu să se pomenească într-o discuţie cu dogele în persoană. Făcu o plecăciune şi, pentru câteva clipe, privirea îi fu răpită de grandoarea apartamentului: plafoanele în lemn cu încrustaţii fine, şemineurile uriaşe de marmură, înfrumuseţate cu decoraţiuni, frize şi stucaturi. Admiră mobilierul din lemn de nuc decorat cu pastă de mastic, masa cu picioare arcuite lăcuită cu foiţă de aur şi încântătorul salonaş în care dogele îl aştepta. Iar acesta, ca să spunem tot adevărul, nu era singur. Aşezată pe un mic fotoliu tapiţat cu catifea albastră, era acolo o doamnă îmbrăcată în negru. Cu toate că purta o mască neagră, pe chipul ei se puteau ghici trăsături foarte fine. O cascadă de plete roşcate dichisit pieptănate îi punea în valoare feminitatea. Din câte putea observa la ea, Antonio o găsi frumoasă şi fascinantă, dar detaliul neliniştitor al acelei măşti făcea misterul acelei nopţi şi mai adânc, şi mai greu de pătruns. Dacă nu din alte raţiuni, noua enigmă se anunţa însă într-un cadru de eleganţă şi splendoare, ceea ce constituia măcar un pas înainte faţă de sordidul Camerei de Tortură.

În orice caz, nu era timp de pierdut.

— Serenitatea Voastră, zise, adresându-se dogelui, în ce privinţă vă pot fi de folos?

Şi, fără să mai adauge altceva, făcu o plecăciune.

— Ah, foarte bine, acestea sunt cuvintele pe care voiam să le aud. Să-mi fiţi de folos, prietene, este chiar expresia potrivită, şi credeţi-mă, dacă faceţi acest lucru, este în avantajul Serenissimei. Vă pot oferi o cupă de Malvasia?

Antonio se gândi că o gură de vin i-ar fi făcut bine, în condiţiile date. Dădu din cap că da.

— Foarte bine. Toarnă-mi o cupă mie şi una domnului Antonio Canal, porunci dogele şi pe dată, apărut de nu se ştie unde, se ivi un paharnic cu două cupe de sticlă suflată de Murano, întinzându-le dogelui şi interlocutorului său. Serenitatea Sa o goli din câteva sorbituri şi puse să-i fie umplută din nou. După care îi făcu semn servitorului să plece.

Din primul moment, Alvise Mocenigo vădea acea vitalitate care-l făcuse legendar pe câmpul de luptă. Chiar dacă nu mai era tânăr, era un bărbat uscăţiv cu o privire sinceră şi directă. Un soldat adevărat, care pe vremuri cucerise fortăreaţa turcă de la Imotski[12] din Albania.

— Aşadar, reluă dogele, să vă explic acum motivul acestei convocări. Mai întâi, nu vă obosiţi să-mi spuneţi că până mai acum câteva minute vă aflaţi în Camera de Tortură, la cererea Inchizitorului Roşu, pentru că acest lucru, prietene, îl cunosc deja. Chestiunea este că o pânză de-a domniei-voastre a stârnit în ultima vreme cam multă iritare. O să vă întrebaţi de ce, desigur, şi pot spune de pe acum că motivul nu e legat de biata fată găsită moartă acum două seri, chiar în acele ape.

Antonio nu reuşi să-şi controleze un gest de mirare. Acelaşi tablou şi două motive diferite pentru a fi acuzat. Avea de ce să-şi piardă raţiunea.

— Nu vă aşteptaţi la asta, nu-i aşa? zise dogele, părând că vrea să-l preseze. Şi totuşi aşa stau lucrurile. Oricât de tragică ar fi nefericirea acelei sărmane, motivul pentru care şi eu am ajuns să vă vorbesc despre acea pânză e complet diferit. Atât cât e posibil, să ne ocupăm de cei vii, iată mottoul meu. Aşadar, vă întreb: vă amintiţi că aţi pictat pe cheiul dinspre Ospedale trei bărbaţi foarte prinşi într-o discuţie? Par trei gentilomi, judecând după cum le-aţi redat îmbrăcămintea.

— Chiar sunt gentilomi. Poartă redingote şi tricornuri, răspunse Antonio.

— Perfect. Exact aici voiam să ajungem: acei bărbaţi sunt rodul imaginaţiei domniei-voastre sau, după cum mă tem şi cred, sunt persoane în carne şi oase? Au ajuns la urechile mele zvonuri despre faptul că vă folosiţi de camera optică, şi atunci mă întreb dacă cei trei nu cumva se găseau cu adevărat acolo, în Rio dei Mendicanti, când i-aţi pictat.

Ajuns aici, dogele tăcu. Iar Antonio Canal, pentru a doua oară în acea seară, se trezi nevoit să îşi justifice lucrarea. Dar cum nu se eschivase în faţa întrebărilor Inchizitorului Roşu şi ale lui *Capitan Grando*, cu atât mai mult nu putea să se eschiveze în faţa dogelui.

— Serenitatea Voastră, fără să mă lungesc într-o explicaţie tehnică privind modul în care realizez operele mele, pot să vă spun următorul lucru: am studiat acea privelişte de mai multe ori. Din diverse poziţii ale camerei optice am realizat schiţe şi desene pregătitoare şi în cel puţin trei ocazii i-am văzut pe cei trei gentilomi vorbind.

— În trei ocazii aţi zis?

— Mereu în aceeaşi zi a săptămânii. Mereu la aceeaşi oră. Aşa cum aţi spus şi domnia-voastră, stilul meu se inspiră fără echivoc din realitatea cea mai plină şi, după ce i-am văzut pe acei domni lângă Ospedale dei Mendicanti şi în apropierea acelui canal, am hotărât să îi adaug în lucrare, aşa

încât să o fac să îşi menţină o dată în plus acea veridicitate pe care mă străduiam să o ating.

— Şi aţi făcut foarte bine, domnule Canal, numai că...şi la aceste cuvinte pentru prima oară dogele păru că ezită, bărbatul care e cu spatele, cel cu redingota de culoare ocru, să fiu mai exact, seamănă mult, cum să spun...

— Cu soţul meu, grăi femeia în negru.

Glasul ei, mai jos decât s-ar fi aşteptat Antonio, era cam neplăcut din pricina faptului că frumoasa doamnă strângea între dinţi nasturele măştii care îi acoperea faţa. Cuvintele sale sunaseră ascuţit ca lama unui pumnal izbindu-se de un lanţ de fier. Pentru o clipă, toată acea scenă păru că îngheaţă, şi o tăcere neagră năvăli în frumosul salon al dogelui.

— Carevasăzică... murmură Antonio.

— Carevasăzică soţul acestei doamne care, e bine să ştiţi, aparţine celei mai înalte clase nobile veneţiene, frecventează cartierele rău famate ale oraşului. Întrucât, o ştim cu toţii, zona aceea colcăie de bordeluri şi stabilimente de cea mai joasă speţă. Inutil să vă spun că doamna aici de faţă intenţionează să-şi păstreze anonimatul, aşa cum sugerează şi masca dumneaei, şi că doreşte evident să descopere ce învârte bărbatul domniei-sale pe acolo. Bineînţeles, presupunând că e vorba de el. Pot să presupun că, în fond, domnia-voastră l-aţi văzut cu ajutorul lentilei camerei optice.

— Şi nu numai.

— A!

— Mai folosesc şi ocheane şi lentile de mai multe tipuri pentru a avea un cadru cât mai clar al spaţiului de acţiune, cu alte cuvinte al vedutei ce urmează a fi pictată.

— Fireşte.

— Ceea ce vă pot spune e că acel om avea părul lung şi castaniu şi că purta o redingotă galben-brună şi tricorn. Ceea ce m-a frapat e că păşea într-un mod ciudat. Când l-am văzut sosind, mi s-a părut evident că suferea de o anume infirmitate la

picioare. Şchiopăta într-un fel abia perceptibil şi fireşte că unui ochi mai puţin atent poate că acest detaliu i-ar fi scăpat, dar pentru cineva mai priceput, pentru cineva care din privirea indiscretă, permiteţi-mi acest termen, face instrumentul propriei arte, acest detaliu nu putea să nu fie evident.

Frumoasa doamnă în negru îşi reţinu cu greu un ţipăt. Se aplecă în faţă ca şi când ar fi căpătat o palmă de oţel în piept, şi când o văzu aşa ghemuită, pe Antonio îl încercă un sentiment de milă.

— Draga mea! exclamă dogele, sărindu-i în ajutor şi întinzându-i braţul.

Dar ea, cu nespusă demnitate şi cu o graţie fermă, se adună. Îşi duse o mână la mască, care-i ascundea buzele. Antonio ar fi vrut să spună ceva ca să îi dea curaj. Dar, fără pic de tact, fără să se gândească la durerea pe care descrierea sa ar fi putut să o tragă după sine, s-a lăsat dus de analiza rece a caracteristicilor şi detaliilor. Cât a fost de nepriceput şi de deplasat!

— E chiar el, confirmă doamna abia şoptit. Soţul meu umblă aşa de când a fost rănit în războiul din Moreea.

De data asta, în afară de stranietatea produsă de mască, Antonio sesiză şi o notă exotică în vocea ei. Nu ar fi putut fi mai exact, dar i se păru că aude un vag, aproape imperceptibil accent străin.

— Deci nu e nici o îndoială, draga mea, zise dogele cu moartea în glas, am sperat până în ultimul moment că ne-am înşelat.

— Dar... încercă Antonio să spună.

— Ştiu ce vreţi să spuneţi, domnule Canal, i-o luă înainte Alvise Mocenigo. Că simpla prezenţă a un aristocrat într-un loc ca acela nu înseamnă în sine mare lucru, dar credeţi-mă: dacă s-ar isca doar o umbră de suspiciune că cel despre care vorbim ar frecventa acea zonă a oraşului, familia sa ar fi distrusă.

— Înţeleg.

— De aceea, aceasta fiind situaţia, îmi revine obligaţia de a vă cere o favoare. Şi nu o cer pentru mine, ci pentru doamna pe care o aveţi înainte şi pentru Veneţia.

Alvise Mocenigo scoase un suspin. Era clar că nu avea altă opţiune şi că trebuie să se fi gândit îndelung la ceea ce urma să facă. Antonio avu senzaţia că adevăratele probleme vor năvăli peste el chiar în acel moment. Sperase să poată scăpa din încurcătura asta prin acea simplă atenţionare de a păstra o conduită cât mai respectuoasă faţă de putere – pentru că despre asta era vorba –, iar acum, probabil, urma să i se întâmple ceva mult mai rău.

— Ei bine, domnule Antonio Canal, pictor ilustru despre care toată Veneţia spune doar lucruri minunate, ceea ce vă cer e să faceţi investigaţii pentru mine şi pentru Republică.

— Să fac investigaţii?

— Întocmai. Mai precis aş vrea să aflaţi de ce bărbatul din tablou se află la ceas de seară în apropiere de Ospedale dei Mendicanti.

Antonio rămase uluit. Cum de putea dogele să-i ceară una ca asta? Desigur, orice îi era îngăduit. Dar fapt e că el nu avea talente de acest fel. Ca să nu mai punem la socoteală şi că era vorba să urmărească un om despre care nu ştia nimic şi care din punctul său de vedere era nevinovat. Şi chiar dacă n-ar fi fost aşa, cine era el să spună contrariul? Ce autoritate avea? Toate acele întrebări se îmbulzeau în mintea lui în acelaşi timp, iar Antonio fu nevoit să facă apel la toată luciditatea de care era în stare pentru a găsi iute un răspuns convenabil.

— Serenitatea Voastră, chiar şi dacă aş vrea, mă tem că nu v-aş fi prea util...

— Mă refuzaţi?

Antonio sesiză o uşoară ameninţare în tonul dogelui. Şi era şi firesc: cum naiba putea să-i

treacă prin cap să nu se supună unei astfel de cereri? Îşi pierduse minţile?

— Voiam să spun că nu sunt deosebit de priceput pentru o activitate ca aceasta, întrucât, vedeţi, nu e meseria mea.

— Cu atât mai bine.

— Adevărat?

— Bineînţeles. Tocmai pentru că sunteţi pictor, nimeni nu vă va bănui, şi acest lucru vă va face mult mai liber în acţiune. În plus, dacă nu greşesc, mai şi locuiţi nu departe de acel loc. Sau sunt prost informat cumva?

— Nu, câtuşi de puţin.

— Ah, asta ar mai lipsi! Ei bine, chiar dacă nu sunteţi de meserie, vă cer să descoperiţi ce îl poartă pe omul din tablou la Rio dei Mendicanti. Se vede cu cineva? Merge într-un loc anume? Întreţine relaţii cu spioni străini? Desigur, acestea sunt doar nişte ipoteze, unele de-a dreptul bizare, dar prefer să mă înşel decât să descopăr prea târziu că am subestimat o astfel de întâmplare. Vedeţi, domnule Canal, informaţia înainte de toate, pentru că informaţia înseamnă putere. Şi apoi pentru că, aşa cum vă e limpede deja, doamna aici de faţă doreşte să afle cine e cu adevărat soţul său.

Antonio trase aer în piept. Acea cerere îl punea într-adevăr într-o situaţie urâtă. Cum se va descurca? Şi mai cu seamă, să fie nevoit să urmărească sau să spioneze pe cineva, pentru că despre asta era vorba, era ultimul lucru pe care ar fi vrut să-l facă.

— Bineînţeles că această cerere a mea este cu totul neoficială. Nu va avea de unde să reiasă altcumva şi nu veţi avea din partea mea nici cel mai mic semn scris pe hârtie despre ce v-am solicitat.

— Înţeleg.

— Acest lucru va garanta o discreţie şi mai mare a demersului, adăugă dogele.

— Îmi este clar, zise laconic Antonio. Dar totuşi trebuie să vă cer o garanţie, zice el cu oarecare prezenţă de spirit.

— Nu ştiu despre ce garanţie îmi vorbiţi, dar spuneţi-mi şi o veţi avea, observă dogele.

— Aşa cum v-am spus, voi fi urmărit în mod vizibil de oamenii Inchizitorului de Stat şi de cei ce ascultă de *Capitan Grando*. Vor dori să-mi verifice comportamentul, în lumina celor ce mi-au spus puţin mai înainte. E mai mult decât evident că, dacă m-ar descoperi că urmăresc sau caut în mod clandestin ştiri sau informaţii despre bărbatul din pictură, voi sfârşi la interogatoriu, sau şi mai rău. Aşa că doresc libertate de acţiune. Nu am nevoie de un permis de liberă trecere. E de ajuns cuvântul domniei-voastre.

— Consideraţi că e ca şi făcut, veţi fi intangibil.

— Foarte bine.

— Iar domnia-voastră să mă asiguraţi că voi primi dări de seamă punctuale şi constante. Peste şapte zile veţi veni la mine la această oră pentru a mă informa de progresele pe care le-aţi făcut. Şi tot aşa săptămână după săptămână.

— Negreşit.

Şi dând acest răspuns, Antonio nu înceta să se tot întrebe cum avea să procedeze. Dar ce altceva putea zice? Exista oare la Veneţia cineva care ar fi putut să-l refuze pe doge? El nu credea aşa ceva, dar, şi dacă ar fi existat vreodată un astfel de individ, cu siguranţă nu era el acela.

— Perfect, am rezolvat şi asta, conchise dogele.

Apoi, întorcându-şi privirea către doamna în negru:

— Răbdare, draga mea, curând o să se lămurească şi aceste suspiciuni. Dacă nu altceva, dar măcar vom descoperi motivul absenţelor săptămânale ale soţului domniei-voastre.

Femeia rămase tăcută. Antonio nu izbutea să se dezmeticească. I se părea că trăieşte un coşmar din care spera să iasă cât mai repede. Dar ştia însă că,

de cum ar fi părăsit apartamentul dogelui, avea să trăiască din plin nebunia acelui plan absurd.

— Bine, domnule Canal, vă mulţumesc pentru atenţia domniei-voastre şi, aşa cum ne-am înţeles, vă aştept peste şapte zile cu primele rezultate.

Pe când spunea acestea, un valet deja apăruse în micul salon, pregătit să îl conducă pe Antonio la ieşire.

— Serenitatea Voastră... spuse cu o plecăciune.

Iar apoi, către doamna în negru:

— Omagiile mele, doamnă.

Şi ajuns aici, pentru a doua oară în acea noapte, Antonio Canal a fost condus spre Scala dei Giganti.

5
Ochi

Nu ştia dacă acela era omul potrivit pentru ceea ce trebuia făcut, dar precis pe el nu l-ar fi suspectat nimeni. Un pictor. Au angajat un pictor. Era o alegere genială şi nebunească în acelaşi timp.

Ploaia măruntă nu mai înceta şi faptul că rămânea în aşteptare, pitit într-un cotlon al piaţetei, cu pălăria sa cu boruri largi trasă pe ochi, încercând să nu iasă în evidenţă, era un lucru de nimeni bănuit. Cu atât mai mult cu cât nu era venețian câtuşi de puţin şi era îmbrăcat ca un străin. Dar măcar spaţiul acela era slab luminat, iar mantaua sa neagră, ca şi pantalonii şi cizmele pe care le purta îl avantajau, făcându-l nevăzut în noapte.

Şi dacă cineva ar fi încercat să îl deranjeze, ar fi ştiut foarte bine cum să se descotorosească de el.

Oraşul acela nu-i plăcea. Rece ca păcatul, laguna cea în parte îngheţată, cu sloiurile de gheaţă plutind pe apele negre, cu ceaţa ce se ridica în

rotocoale albe, îl sâcâia cum nici nu şi-ar fi imaginat.

Îşi aminti cum călărea fără şa, traversând valurile verzi ale câmpiilor nesfârşite, în timp ce soarele încingea iarba. Îşi trecu limba peste mustăţile stufoase şi parcă percepu savoarea caldă a supelor şi accentele picante ale ardeiului iute. În timp ce ploaia continua să cadă, pufni iritat, uitându-se la ferestrele în care se reflectau ca în nişte globuri strălucitoare luminile casei. Pictorul era încă treaz.

Dar de-acum nu ar mai fi ieşit, nu la ora aceea, în toiul nopţii.

Oricum voia şi el să plece şi să se întoarcă dimineaţa. Era pe punctul de a porni, când cineva îl apostrofă aspru:

— Ce naiba faceţi aici, la acest ceas din noapte, uitându-vă la ferestrele altora?

— De ce? replică omul în manta neagră. O fi interzis?

— Nu e, dacă nu aveţi intenţii rele. Dar, judecând după spada pe care o purtaţi la brâu, mi se pare că sunteţi în căutare de belele, cu atât mai mult cu cât, şi asta ar trebui s-o ştiţi, pe tot teritoriul Republicii Serenissime duelurile sunt interzise.

Bărbatul scutură din cap. Ce ghinion nenorocit! S-a lăsat prins în flagrant ca un biet novice. Cel care îi vorbea era îmbrăcat tot aşa, dar, spre deosebire de el, sub tricorn avea părul scurt şi bine pieptănat şi purta pe faţă o mască albă. Ce fel de om avea nevoie să-şi ascundă trăsăturile?

Dar bărbatul nu părea deloc preocupat de propria înfăţişare şi, fără să mai piardă timp, declară:

— Sunt un *Signore di Notte al Criminal* din cartierul Castello şi, pentru că purtaţi o spadă, o să vă predaţi de îndată oamenilor mei şi o să petreceţi noaptea într-o celulă pentru încălcarea legilor

Serenissimei. Mâine vedem ce e de făcut mai departe.

În timp ce i se vorbea astfel, omul în negru număra adversarii. Înaltul ofiţer din faţa lui era fără îndoială un om de arme. În plus, avea cu sine cel puţin patru gărzi. Dar nu ar fi reprezentat vreo problemă pentru el. Purtau mantale lungi, murdare de noroi şi pălării cu boruri mari, ude fleaşcă. Păreau că nu visează altceva decât să meargă la culcare.

Nu avea să joace după reguli, niciodată nu făcea acest lucru. De aceea, ieşind din nişa în care se ascunsese, scoase un pistol cu ţeavă scurtă şi deschise focul împotriva primului mocofan care i se ivi înainte. Bila de oţel nimeri umărul nefericitului, făcând-o să explodeze într-un nor de sânge şi schije de os. Bărbatul scoase un urlet inuman, de animal hăcuit, prăbuşindu-se la pământ. Nu era mort, dar cu siguranţă nu avea să mai mânuiască spada.

În timp ce *Signore di Notte al Criminal* îşi scotea din teacă sabia, pregătit să o folosească împotriva smintitului degenerat îmbrăcat în negru, acesta evită un atac venit de nu se ştie unde şi, scoţând un pumnal din centură, îl spintecă de jos în sus, cu o mişcare ascendentă oblică, pe cel de-al doilea bărbat care se prăvăli pe dată la pământ, ca şi cum picioarele i-ar fi fost de marmeladă, spintecându-i coapsa dreaptă.

„Va să zică doi”, gândi bărbatul în negru.

Şi nu avea nici o intenţie să rămână acolo, riscându-şi mai departe pielea.

Între timp, cineva deschisese fereastra, alarmat probabil de focul de armă şi de urlete.

Pe când trecea de cel de-al doilea om prăbuşit la pământ, fugind de mama focului către podul de lemn pe care îl văzuse spre dreapta, auzi o explozie în spatele său. În clipa următoare, un vârtej de schije se desprinse de un zid, acolo unde

ajunsese să se înfigă glonţul de plumb ce îi era destinat.

— Prindeţi-l! urlă *Signore di Notte al Criminal*.

Omul în negru nu mai privi înapoi. Auzi un tropăit în spatele său, dar, pe măsură ce se îndepărta de locul conflictului, îşi auzea urmăritorii de la o distanţă tot mai mare.

6
Isaac Liebermann

Epidemia de vărsat negru se întindea tot mai mult, Isaac era conştient de acest lucru. El şi câţiva alţi medici aveau mult de furcă în încercarea de a le explica oamenilor că singura posibilitate de a înfrânge boala era metoda variolizării, sugerată de grecul Emmanuel Timoni, a cărei eficacitate fusese confirmată chiar şi de Jacopo Pilarino, consulul veneţian trimis la Smirna. Dar cele mai înalte sfere ale Serenissimei aşteptau. Ce aşteptau? Isaac nu avea habar, dar era sigur că, de-aveau să continue aşa, lucrurile urmau să se înrăutăţească. Şi încă în ritm alert. Şi când te gândeşti că Emmanuel Timoni absolvise studiile la Padova, după ce fusese şi la Oxford. Astfel, în tăcerea vinovată a Serenissimei, se adresase medicilor de la Royal Society, rugându-i să aplice metoda pe care el o studiase aprofundat, împrumutată de la populaţiile din Asia Mică. Variolizarea prevedea inocularea unui pacient sănătos cu substanţa purulentă extrasă din pustulele ajunse la maturitate. Procedând astfel, acesta ar fi dezvoltat o formă uşoară a bolii, putând să supravieţuiască şi să devină imun la eventuale noi contaminări.

Dar obiecţia care se ridica din mai multe părţi era că puţinilor subiecţi variolizaţi care au supravieţuit le corespundeau mulţi noi contagiaţi,

intraţi în contact cu cei ce fuseseră inoculaţi în perioada în care în ei se dezvolta boala.

Isaac considera că aceea era singura cale pentru a scăpa cu viaţă. Însă nu îi era îngăduit să adopte o atare metodă. Le fusese interzisă medicilor veneţieni, deci cu atât mai mult unui evreu. Evident, îşi luase doctoratul la Padova, ba chiar era scutit să poarte bereta galbenă când era în afara ghetoului, dar în fond era încă tratat dacă nu chiar drept un şarlatan, în orice caz cu multă desconsiderare. Ura împotriva evreilor nu se diminuase, ci doar luase altă formă. Cum se putea altfel interpreta furtul cadavrelor evreilor de către studenţii universităţii padovane cu scopul de a deveni material pentru disecţii? Comunitatea israelită plătise chiar şi o taxă pentru a împiedica acest act de barbarie. Dar această ruşinoasă nebunie nu s-a oprit.

Iar prejudecăţile legate de el şi de toţi medicii evrei s-au perpetuat.

El îşi petrecea zilele în casele unor femei şi bărbaţi năpădiţi de plăgi, numai piele şi os, pe care boala îi devora în doar câteva zile sau îi lăsa orbi. Aşa cum oarbe erau familiile aristocrate ale oraşului care agoniza în propria legendă.

Iar acum, la toate astea se mai adăuga şi povestea aceea înfiorătoare cu fata de alabastru. Vestea făcu ocolul tuturor cartierelor. Albă ca un crin, ziceau, dar cu pieptul spintecat, şi inima smulsă şi aruncată cine ştie unde, fusese descoperită de un căldărar din Rio dei Mendicanti. Erau motive să-ţi pierzi minţile. Iar ghetoul înnebunea cu adevărat, ca o uriaşă oală care fierbe şi care, mai devreme sau mai târziu, avea să dea în clocot, deşertând toate relele lumii.

De mai multe ori expusese convingerile sale în faţa responsabililor cu sănătatea, însă, în ciuda exemplelor prezentate – ca de pildă cazul celor şapte condamnaţi la moarte, trataţi prin variolizare de Richard Mad, medicul regelui Angliei, care,

întrucât supravieţuiseră, au primit şi graţierea din partea monarhului –, răspunsul a fost mereu negativ.

— E o adevărată pedeapsă pe capul nostru, îţi spun eu, răbufni fratele său, Zygmund.

Stătea la masă, mângâindu-i distrat blatul lăcuit din lemn de păr. Era perfect neted, iar când era nervos, Zygmund avea gestul de a-şi trece repetat palma deasupra lemnului. Spunea că acea mişcare îl calma. Isaac în schimb nu părea mânios.

— Termină! îl apostrofă. Chiar nu înţelegi că e ultimul lucru de care am avea nevoie? Oamenii sunt la capătul puterilor! Dacă insişti cu treaba asta, furia va creşte şi mai mult şi ne va îneca!

Zygmund era imposibil. Anii nu trecuseră în favoarea lui. În loc să devină tot mai înţelept, el se umpluse de ranchiună. Hrăpăreţ, zgârcit, singur. Îşi băgase în cap că toate relele lumii îl căutau pe el, cu unicul scop de a-l tortura şi persecuta. Dar nici gând de aşa ceva.

— Acum suntem făcuţi băutori de sânge. Măcar ştii asta? insistă Zygmund, deşertându-şi toate resentimentele. Părea că îi citise gândurile. Cât crezi că le mai trebuie cetăţenilor Serenissimei ca să ajungă să ne linşeze?

— Nu mai spune tâmpenii!

— Şi ce anume îţi dă toată această încredere în veneţieni, poţi să-mi explici şi mie? mai întrebă Zygmund. Avea ochii înfundaţi în găvane, închişi la culoare, ca nişte tăciuni aprinşi. Nasul mare, coroiat ca un plisc de vultur, se înroşise de la frigul de afară, care îi pătrunse până în oase. O barbă albă îi încadra parcă chipul uscăţiv, cu pomeţi proeminenţi. Cu un gest rapid al mâinii noduroase şi osoase începu să răsucească între degete un inel de aur cu un rubin mare cât o alună. În lumina lumânărilor, piatra avea scânteieri ce se răsfrângeau pe sfeşnicul cu multe braţe din sticlă de Murano. Zygmund era negustor de pietre preţioase, un giuvaergiu, chiar dacă, din punct de

vedere formal, era „misit de gablonzuri”, un negustor de mică anvergură, care însă a beneficiat de sprijinul unui bijutier veneţian ca să îşi deschidă propria prăvălie în Rialto.

Aceea era, în fond, modalitatea adoptată de evrei pentru a supravieţui într-un astfel de oraş: respectarea regulilor prin eludarea acestora. Când întreaga viaţă ţi-o trăieşti închis într-un ţarc, se născocesc mii de căi pentru a te sustrage limitărilor de libertate, iar fratele său învăţase atât de bine acest meşteşug, încât făcuse din el un model de viaţă. Şi desigur că, de-a lungul anilor, avertismentele din partea Breslei aurarilor şi bijutierilor n-au încetat, dar, cu puţină complicitate, cu puţină corupţie şi prin formidabile tehnici de amânare, Zygmund reuşea totuşi să-şi desfăşoare activitatea, dar, evident, mereu pe muchie de cuţit; ceea ce nu îl împiedicase să acumuleze bogăţii însemnate. Şi cu cât devenea mai bogat, cu atât se adâncea mai mult în gâlcile birocraţiei, pe care le reteza ca un bisturiu, în zornăitul comisioanelor grase şi gheşefturilor.

Viaţa nu le era deloc uşoară şi, chiar dacă Veneţia era conştientă cât de mult depindea economia sa de activităţile comunităţii evreieşti, n-avea niciodată încredere, prin funcţionarii şi demnitarii ei, să o lase în pace. Pentru că acest lucru îl cereau locuitorii ghetoului: să fie lăsaţi în pace. Nici un favoritism, nici un privilegiu. Doar să poată să muncească. Era un delict să visezi la un astfel de viitor? Dar succesul năştea invidie şi frustrare şi, chiar dacă formal evreii beneficiau de o anumită protecţie, tot erau consideraţi cetăţeni de rangul doi, dacă nu cumva pur şi simplu sclavi şi slugi.

Deci Isaac înţelegea furia fratelui său, dar evident că nu o putea alimenta. Procedând astfel, ar fi presupus să se deschidă o fractură între comunitate şi puterea dogelui, şi acest lucru nu l-ar fi îngăduit niciodată. Aşa puţine câte aveau, dar

evreii izbutiseră totuşi să obţină nişte drepturi. El însă nu ar fi urmat vreodată vreun comportament instigator sau, şi mai rău, subversiv.

— Nu continua pe tonul ăsta, îi spuse într-un sfârşit. Tu ştii bine ce cred eu. Chiar şi dacă ai dreptate, unicul rezultat pe care l-ai putea obţine va fi să încingi spiritele.

— Dar ştiu asta, ce crezi? zise Zygmund, privindu-l pe sub gene. Dar nu îţi dai seama? Dacă nu facem ceva, mai devreme sau mai târziu vor veni să ne facă bucăţi!

— Şi atunci? Chiar de-ar fi adevărat, şi nu e, crezi oare că semănând teroare vom obţine ceva bun?

— Eu nu fac aşa ceva. Dar ar fi trebuit să vezi cum se uitau la mine azi în prăvălie.

— Poate pentru că ai pus preţuri prea mari. Nu ar fi prima oară.

— N-are a face cu asta! Şi Shimon a fost provocat! exclamă Zygmund.

— Luzzatto?

Fratele aprobă din cap.

— Băiatul ăla prea întărâtă spiritele, o să intre în bucluc, zise Isaac.

— Ai mereu un răspuns pentru tot, nu-i aşa? Şi, în fond, ce-a făcut Shimon atât de provocator?

— Susţine că veneţienii ne exploatează. Se gândeşte serios să răspândească o foaie cu ştiri în interiorul ghetoului, menită să demaşte înşelătoriile comise la adresa noastră. Chiar şi dacă am admite că toate sunt adevărate, deşi nu spun asta, rămâne cert faptul că un lucru ca acesta va porni un război.

— Dar are dreptate. Dacă aş fi tânăr, aş face ca el.

— Soluţia nu e să răspândeşti ura.

— În schimb, să pleci capul este? Dacă aşa stau lucrurile, de ce să nu ne jertfim de-a dreptul, şi chiar în numele Veneţiei? Exact sacrilegiul ăsta oribil ne lipsea! zbieră Zygmund.

— Nu mai urla, ai înnebunit?
— Poate că da. Te-aş scuti aşadar de prezenţa mea.

Isaac dădu trist din cap. Dar cum de nu înţelegea?

— Nu vrei să pricepi. Şi dacă aş vorbi cu tine toată noaptea, tot te-ai încăpăţâna să susţii argumentele tale. Şi, atenţie, nu zic că ele nu există, ci că nu ne sunt de folos în acest moment.

Zygmund avea însă de gând s-o ţină tot pe-a lui:

— Poţi spune ce vrei, dar ascultă vorbele mele, şi ascultă-le bine: că vrei tu sau că nu vrei, laguna va fi inundată de sânge.

Şi, după ce rosti această întunecată ameninţare, îşi luă mantaua şi ieşi.

7
Părerea unui erou

Pe durata întregii zile de după convocarea sa la Palatul Dogilor, Antonio şi-a bătut capul gândindu-se ce-o să facă şi, chiar mai important, cum va aborda dilema. Într-o singură privinţă nu avea dubii. Pe cât posibil, trebuia să găsească o soluţie pentru a se ţine la distanţă în timp ce se va ocupa cu urmărirea. De aceea, încetul cu încetul, în minte îi încolţi o idee.

Ştia că un bun prieten de-al său, feldmareşalul şi contele Johann Matthias von der Schulenburg, ar fi putut să-i dea o mână de ajutor. Avea un trecut de luptător, ba mai mult, de autentic erou de război în urma actelor sale de vitejie din Corfu şi, chiar dacă era înaintat în vârstă, fără îndoială că putea să-l instruiască în anumite tehnici care probabil urmau să-i fie utile. Cu atât mai mult cu cât, fără el,

Antonio nu avea nici cea mai vagă idee cum să acţioneze.

Fireşte că se simţea cam prost să-i facă o vizită pentru a face aluzie la sarcina pe care trebuia să o îndeplinească; şi nu era exclus, lucid la minte şi cu o inimă de aur cum era, ca acel formidabil om de arme să-şi ia aşa de în serios rolul, încât să declanşeze o contraofensivă a spionării la scară mare: era obsedat de ipoteze conspiraţioniste care, după el, aveau drept scop răsturnarea guvernului Republicii Serenissime. De aceea, chiar şi numai gândul de a-i descrie situaţia în care se afla îl făcea să se clatine, dar pe de altă parte nu îi venea în minte o idee mai bună.

Aşadar, Antonio a pornit la drum în acea dimineaţă geroasă şi a ajuns la Ca' Loredan din San Trovaso, somptuoasa reşedinţă a feldmareşalului, cu faţada spre Canal Grande. Primit de un servitor, care părea mai degrabă o ordonanţă pe câmpul de bătălie, din pricina aerului marţial dat de hainele sale, Antonio fu condus spre bibliotecă, locul mult iubit al eroului din Corfu.

Era aşezat pe un fel de jilţ din lemn, avea o perucă mare albă şi o redingotă impecabil împodobită cu galoane aurii, ciorapi de mătase, pantofi lustruiţi, iar când îl văzu aproape că sări în picioare în poziţie de drepţi şi, surprins peste măsură, eroul din Corfu se ridică imediat cu o săritură ageră, ieşindu-i în întâmpinare şi strângându-i mâna cu putere, mai-mai să i-o smulgă. Antonio avu senzaţia că degetele îi erau strânse într-o menghină, într-atât de viguros ca fizic şi de solid ca spirit era încă feldmareşalul.

— Domnule Canal, ce bucurie imensă să te revăd, nici nu ştii ce mult mi-ai lipsit! Ce onoare îmi faci să vii aici. Ai sosit la ţanc!

Antonio aproape că se apără de acea ploaie de vorbe bune şi răspunse menţinând o ţinută cât mai sobră posibil:

— Sunt fericit să vă găsesc într-o formă atât de bună, feldmareşale!

— Hai să nu mai menţionăm gradele, te rog. Încerc în toate felurile să las războiul în urmă, chiar dacă războiul nu prea vrea el să mă lase pe mine.

— Într-adevăr.

— Ei, fiule, nu cred că eşti cu adevărat în stare să înţelegi. Au trecut aproape zece ani de la sângeroasele zile din Corfu, şi încă îi mai văd parcă pe acei treizeci de mii de diavoli dezlănţuiţi cum se aruncau să străpungă zidurile cetăţii! Nimiciseră flota lui Andrea Pisani, făcând-o să se scufunde vertiginos şi găureau zidurile cu tunurile lor blestemate. Nu e noapte în care să nu le aud bubuielile! Iar noi, care le eram inferiori ca număr, ba chiar de douăzeci de ori mai puţini, alergam dintr-o parte în alta, de la un bastion la altul, ca să nu le dăm voie să înţeleagă cam câţi eram realmente în apărarea cetăţii.

— Trebuie că a fost o experienţă teribilă.

— Da, s-ar putea spune aşa, fiule. În orice caz, Veneţia, cu darurile ei extraordinare, mă ajută să uit ceea ce am văzut acolo. Iar dumneata eşti unul dintre cele mai strălucite. Numai despre picturile dumitale se vorbeşte. Toţi le vor. Te vor îneca cererile!

— Da, nu mă pot plânge, replică Antonio.

— Ei, eşti prea modest, băiete.

— Nu, nicidecum, ba chiar am venit să vă cer o favoare, prin care, aşa cum vă voi înfăţişa-o, voi scoate la iveală toată aroganţa de care sunt în stare.

Eroul din Corfu rămase uluit. Şi nu i se întâmpla prea des, având în vedere tot ce văzuse în viaţa lui.

— Cuvintele dumitale îmi par greu de desluşit. Curaj, spune ce ai pe suflet!

Poftit fiind să-şi deşerte sacul în acea manieră directă, tipic soldăţească, Antonio nu se lăsă rugat de două ori. Nu intenţiona să îşi verse tot năduful,

ci avea de gând să-l pună la adăpost pe vechiul său prieten de această însărcinare nefericită.

— Ştiţi, începu el, există situaţii în care omul nu poate refuza să întreprindă ceva ce i se cere. Chiar dacă se simte total nepotrivit pentru acel lucru.

— Şi eu cred asta. Depinde de identitatea solicitantului.

— Exact aşa. În cazul meu, la Veneţia, nimeni nu e mai presus ca el.

În ochii contelui von der Schulenburg se văzu o scânteiere.

— Atât de sus a ajuns aşadar numele dumitale?

— Da. Dar nu pentru motivele pe care vi le imaginaţi.

— Sunt numai urechi.

— Bine. Şi cât mai pe scurt. Trebuie să mă ocup de o investigaţie. Şi nu ştiu câtuşi de puţin cum trebuie abordată sarcina primită.

— O investigaţie? întrebă eroul din Corfu, ridicând din sprânceana lui groasă. De ce fel? Fii mai precis.

— Trebuie să descopăr ce motiv împinge pe cineva să se ducă într-un loc anume.

— Stat la pândă? Urmăriri? Lungi aşteptări?

— Exact, confirmă Antonio.

— Ei bine, nu există altă metodă de a ţine sub control pe cineva.

— Asta-i tot?

— Asta-i tot.

— Pare simplu.

— Păi chiar este, dacă nu te laşi descoperit.

Antonio Canal îşi reţinu cu greu o grimasă.

— Exact asta e problema.

— Mda. Şi pricep şi temerile dumitale. Nu eşti expert în investigaţii, dar iată ce anume ai de partea dumitale, şi, crede-mă, e cel mai mare avantaj pe care îl poate avea un spion...

— Şi care ar fi acesta?

După acea ultimă afirmaţie, Antonio devenise nerăbdător.

— Comitentul dumitale a fost deosebit de prudent, trebuie să recunosc. Să spunem lucrurilor pe nume: nimeni nu te-ar bănui pe dumneata, pentru că nimeni nu se teme de un pictor. Şi fireşte că nimeni nu se aşteaptă, nici pe departe, ca acesta să fie vreo iscoadă. Acest lucru te scuteşte de multe bătăi de cap, cum ar fi să umbli deghizat, artă în care un asasin plătit, un agent sau un informator, cum vrei să-i spui, trebuie să exceleze. Dumneata vei putea în schimb să te comporţi în mod firesc, întrucât Antonio Canal e mai presus de orice bănuială.

— Adevărat.

— Cât se poate de adevărat. Cât priveşte urmărirea, ai grijă să te ţii în urma celui vizat păstrând o distanţă de siguranţă: nu prea aproape, ca să nu-i dai de bănuit, şi nu prea departe, ca să nu-l pierzi. Notează-ţi mereu, la sfârşitul perioadei de pândă sau de urmărire, orice detaliu ce ţi-ar putea fi de folos: programul, zilele, locurile, persoanele întâlnite, obiceiurile sale. Fă câte o schiţă a locului: ai norocul să fii un autentic maestru al reprezentării vizuale, şi acesta este un avantaj enorm. Totul îţi poate fi de folos şi, dacă ai apucat să notezi într-un carneţel, sau să schiţezi pe o foaie, va fi mai la îndemână, dacă îţi va trebui. Ajută-te de cineva de încredere pentru a obţine mai multe informaţii sau pentru a-l trimite pe teren.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Că nu vei putea să faci totul singur, fiule. Va trebui să delegi şi către altcineva. Altfel cel care nu e suspect va deveni. Dacă te apropii prea mult de secretele acestui bărbat, vei fi observat. Dacă însă te vei putea bizui pe măcar încă cineva care să fie bine înfipt în cercurile frecventate de cel pe care îl urmăreşti, o să poţi obţine informaţii utile fără să rişti să îţi compromiţi toată misiunea. Am fost destul de clar?

— Foarte clar.

Şi fusese cu adevărat. Din doar câteva fraze, Canaletto învăţase mult mai multe despre arta spionajului decât dacă s-ar fi dus la cardinalul Mazarin în persoană.

— Ţine-te la distanţă, dar să nu-l pierzi, nu uita.

— N-aş fi ştiut să formulez mai bine.

— Uiţi poate că toată viaţa mea am avut de-a face cu iscoadele?

— Uitasem... iertare.

— Ai făcut bine să vii la mine, îţi dau cuvântul, ca să nu vorbim de faptul că, poţi să crezi sau nu, am pe cineva care îţi poate fi nespus de util.

— Un spion?

— Pe cineva mai bun de atât. Un fabricant de lentile. Care nu numai că ar putea să îţi furnizeze ustensile utile la nevoie, ci să îţi şi garanteze vreun instrument în plus pentru munca dumitale de pictor.

Antonio rămase năuc. Şi încă şi mai năuc când a auzit o voce pe coridor, cea mai frumoasă pe care o auzise vreodată.

Una peste alta, vizita la feldmareşal fusese cu adevărat o idee bună.

8
Surpriza

Tânăra care intră îl lăsă pe Antonio fără cuvinte. I se întâmpla cam des în ultima vreme. Ba chiar prea des, după gustul său. Dar, dacă exista vreo făptură care n-ar fi putut fi descrisă în cuvinte, ei bine, aceasta se afla chiar în faţa lui, în bibliotecă.

Intrând, fata păru că aduce cu sine şi luna, şi umbra, căci ochii ei scânteietori de un verde deschis şi pielea ca de fildeş păreau că strălucesc ca pulberea de stele, în timp ce părul ei despletit se rostogolea ca într-un nor negru până la talie. În acel fel de a-şi purta părul, într-o totală absenţă a oricărei pieptănături, era o notă de revoltă faţă de orice convenţie şi regulă socială. Nu că aşa ceva ar fi fost la Veneţia un fapt insolit: carnavalul, aproape neîntrerupt, frecventele exemple de femei care îşi creaseră un rol independent în societatea tot mai pestriţă a Serenissimei permiteau ca un atare tip de comportament să fie caracterizat drept original, dar în nici un caz nu era de neconceput.

Oricum, în rest, înfăţişarea tinerei respecta mai bine canoanele: un splendid veşmânt de catifea albastră, cu un amplu decolteu, temperat în parte de şalul tipic veneţian care, din vârful creştetului, curgea lin pe linia gâtului, coborând în voaluri de aceeaşi culoare spre a-i acoperi sânii cu forme ce se bănuiau generoase şi a se petrece încrucişat în talie. Superbe dantele de Burano ieşeau ca nişte corole de flori din mâneci, în timp ce fusta înfoiată pe şolduri, susţinută lateral de paniere, accentua şi mai mult feminitatea siluetei sale.

O viziune. Făgăduinţa pasiunii şi suferinţei. Asta i se arătă lui Antonio, care se gândi că, atunci când Phidias şi-a imaginat femeia, trebuie că în acest chip a sculptat-o.

— Charlotte! exclamă feldmareşalul. Ai venit la ţanc.

— De ce, tată? întrebă ea în timp ce părintele ei o îmbrăţişa, sărutând-o pe obraji.

— Tocmai vorbeam despre tine cu bunul meu prieten, Antonio Canal.

Auzindu-şi numele, Antonio făcu o plecăciune. În timp ce se îndrepta din nou, văzu că frumoasa copilă nu era mai înaltă decât el. Ştia că punctul lui forte nu este prestanţa fizică, şi tocmai de aceea i se spunea Canaletto. Acest lucru îl linişti oarecum.

— O, Doamne, zise Charlotte cu un glas împodobit de un surâs, ce neatentă sunt, domnule Canal, nici să nu vă salut!

Şi spunând acestea, schiţă o încântătoare reverenţă.

Antonio ar fi vrut să nu roşească în timp ce îi vorbea pentru prima dată, pentru că era evident că farmecul fetei îl stânjenea şi se temea să nu facă dovada proverbialei sale stângăcii. Nesigur pe el, aproape tremurând, evita să facă vreun pas, de frică să nu răstoarne ceva; de altfel, aproape sigur ar fi făcut la fel şi în caz contrar, rămânând acolo proţăpit ca un par.

— Sunt onorat să vă cunosc, doamna mea.

Dar cum naiba de vorbea aşa? se întrebă. Acela era un mod de a se prezenta potrivit pentru un baron sau un general, în nici un caz pentru o fetişcană ca ea. În ultima secundă se controlă să nu dea nemulţumit din cap, cum ar fi făcut cu alte prilejuri, demonstrându-şi nesiguranţa.

— Nu sunt încă măritată. Puteţi să-mi spuneţi Charlotte, zise ea. Aşadar domnia-voastră sunteţi pictorul cel mai cunoscut din Veneţia? adăugă ea cu un ton uşor maliţios, pe care Antonio îl percepu imediat.

Ridicând doar din umeri, pictorul răspunse:

— Încerc doar să fiu doar unul care îi preamăreşte minunăţiile şi strălucirea.

— Acesta cu-adevărat e un răspuns frumos, zise ea.

— Domnul Canal este prietenul meu de mai multă vreme şi e un om de spirit şi de talent. În ciuda modestiei lui, pot să-ţi confirm, draga mea, că în zilele noastre la Veneţia nu e nimeni mai demn să i se acorde atâta credit.

— Întrebarea mea, în bună măsură provocatoare, ascunde de fapt curiozitatea stârnită de numeroasele voci care nu fac altceva decât să repete exact acest lucru, continuă Charlotte.

— Voi doi, răspunse feldmareşalul, aveţi în comun mult mai multe decât vă puteţi imagina.

— Serios? întrebă frumoasa lui fiică, anticipând aceeaşi întrebare ce stătea şi pe buzele lui Antonio.

— Întocmai, conchise în mod categoric eroul din Corfu. Nu-ţi vorbeam eu de o persoană potrivită cazului dumitale? zise Von der Schulenburg, adresându-se tânărului său oaspete.

— Ba da....

— Ei bine, o ai în faţa dumitale.

— Mi-e teamă că n-am înţeles... zise Antonio.

— Nici eu, tată, interveni Charlotte.

— Fiica mea e cea mai bună fabricantă de lentile din Murano, deci din Veneţia, aşadar din lumea întreagă. Dumneata, domnule Canal, ai nevoie de tot ceea ce te poate ajuta în arta vedutei şi a percepţiei vizuale. De aceea cred că o vizită la atelierul de prelucrare a sticlei al fiicei mele ar fi cât se poate de nimerită.

Antonio rămase uluit de acea dezvăluire. Deci frumoasa Charlotte prelucra sticla?

— A, zise ea ducându-şi o mână la piept, acum înţeleg! Cum să nu, sigur! Şi daţi-mi voie să vă spun că va fi un privilegiu pentru mine să vă am oaspete în micul meu atelier.

— Domnia-voastră prelucraţi sticla? întrebă Antonio tot mai uluit şi plin de admiraţie.

— Vă surprinde?

— Mă rog, oarecum, chiar dacă în trecut şi alte femei s-au ocupat cu acest meşteşug.

— Aşa este, zise Charlotte, în timp ce în privirea ei strălucea mândria. Vă amintiţi probabil de Marietta Barovier, care a inventat mărgelele din sticlă lucrate după acea tehnică originală şi surprinzătoare, numită rosetta.

— Desigur. Şi domnia-voastră vă ocupaţi...

— Am avut destul de mult succes cu lentilele de vedere. De când tipărirea cărţilor a devenit o activitate importantă pentru Veneţia, cererea de astfel de lentile a crescut tot mai mult, dar nu m-am dat îndărăt să fac şi obiecte mai năstruşnice, cum ar fi oglinzile mari pentru doamne, sau mai serioase, precum cele pentru pictorii specializaţi în vedute.

— Serios?

— Van Wittel a fost lungă vreme client de-al meu.

— Gaspar van Wittel?

— Dar cine altul? întrebă Charlotte, înălţând din sprânceană.

Cu un hohot sănătos, feldmareşalul întrerupse acel menuet al replicilor.

— Gata, gata, prietene, ţi-am spus să ai încredere în mine. Ei bine, eu cred că fiica mea poate cu adevărat să te ajute în ceea ce ai de făcut. Mult mai bine decât mine, ca să fiu sincer. În primul rând pentru că o ajută competenţa. În al doilea rând pentru că eu sunt un bătrân soldat plin de beteşuguri, iar ea are argint viu în vene. O contesă care să prelucreze sticla? probabil că te-ai întrebat. Există oare ceva mai bizar? Şi totuşi, în ciuda strădaniilor mele, niciodată n-aş fi izbutit să o fac să renunţe. Şi atunci... poate că e bine să o las în pace, mi-am zis. Dar acum, dacă îmi permiteţi, aş vrea să continui această conversaţie la masă. Şi zicând acestea, feldmareşalul îşi luă fiica de mână şi, după ce îi făcu un semn lui Antonio, o luă înainte ieşind din bibliotecă.

9
O iscoadă

Îi aşteptase şi, în cele din urmă, îşi făcuseră apariţia. Exact ca în săptămânile trecute. Ca să nu atragă atenţia asupra lui, Antonio se vârâse sub intrarea boltită a unui palat. În ciuda ploii mărunte, îi putea vedea clar în mantalele lor. În centrul grupului, Şchiopul, cel pe care îl pictase în tablou şi care reprezenta sursa tuturor problemelor sale, era absorbit în discuţia discretă cu ceilalţi doi.

Aşteptă să se urnească. Apoi se ţinu în spatele lor, păstrând distanţa. Mergeau încet, ca şi cum nu s-ar fi grăbit niciunde. De câteva ori Şchiopul se întoarse, trădând o anume tensiune, dar fără să lase senzaţia că s-ar simţi urmărit.

După ce au trecut prin faţa bisericii San Lazzaro dei Mendicanti şi a spitalului de lângă aceasta, rămânând în spate şi lăsând celor trei un avans bunicel, întrucât pe partea dreaptă avea canalul şi se găsea aşadar complet expus, Antonio îi văzu cum trec de Scuola Grande di San Marco. Păşi mai repede, de cum cotiră spre piaţa Santi Giovanni e Paolo. Nu voia să se dea de gol, dar nici să îi piardă, pentru că ar fi trebuit să ia totul de la capăt data viitoare.

Grăbind pasul, ajunse şi el în piaţă, având grijă să încetinească de-ajuns cât să evite să se trezească prea aproape de ei. Când în faţa lui se zări edificiul masiv al bisericii Santi Giovanni e Paolo, îşi dădu seama că Şchiopul şi cei doi cumetri mergeau mai

departe prin piaţa cu aceeaşi nume şi apoi o luau pe la Salizada di San Zanipolo.

Ploaia nu se oprea. Îşi simţea mantaua udă leoarcă şi tricornul înmuiat fleaşcă. Dar avea altceva la care să se gândească şi nu se pierdu cu firea.

Cei trei din faţa lui nu dădeau semne că s-ar opri şi îşi continuau drumul pe lângă Barbaria de le Tole. Străduţa era pustie, fie pentru că de acum ploaia devenise ropotitoare, fie pentru că era plină de depozite şi ateliere de prelucrare a lemnului. Pe acolo era o lume dubioasă, şi, din pricina aspectului ei lugubru şi sinistru, era evitată de veneţieni. Prin părţile acelea locuiau lucrătorii cei mai mărunţi şi amărâţii care ar fi fost în stare să taie cu dragă inimă orice beregată doar-doar o să facă rost de vreun ţechin.

Dar iată că pe stânga se vedea Cavallerizza[13] nobililor cu vastul său teren deschis destinat turnirurilor. Şi totuşi nici acolo Şchiopul nu se opri.

Antonio începea să creadă că urma să tot meargă aşa pe jos toată noaptea. Dacă ar fi fost necesar, ar fi făcut-o, dar spera să aibă noroc.

Ceva înlăuntrul său îi spunea că de-acum cei trei urmau să ajungă la destinaţie. Poate doar disperarea îl făcea să creadă acest lucru. În orice caz, mergând înainte tot pe Barbaria de le Tole, au ajuns în fine la piaţa cu acelaşi nume. De acolo, cotind-o la dreapta, au mers tot drept pe Calle Zon.

Deja epuizat, istovit de ploaie şi de frica de a nu fi descoperit, dar şi plin de frustrarea de a nu mai ajunge la destinaţie, Antonio se aruncă în această urmărire ca un câine de vânătoare.

Şi văzu că Şchiopul, puţin înaintea podului, o făcu la stânga pe ulicioara Cavalli şi acolo, la a treia poartă, bătu. Se opri chiar în băltoaca în care se reflecta lumina de la două torţe de perete ce iluminau intrarea. Antonio abia avu timp să se oprească. Auzi cum poarta se deschide şi un bărbat

le cere parola. Nu a reuşit să înţeleagă care era, nici ce a răspuns unul dintre ei, pentru că, o clipă înainte de a intra cei trei, a izbutit să vadă că cel care vorbise era tocmai Şchiopul. Dar după o secundă poarta se închise, iar el rămase năuc şi dezamăgit.

Dacă nu altceva, se gândea el adăpostindu-se sub un portic[14], măcar nu-şi dăduseră seama de prezenţa lui. Acum însă trebuia să încerce să nu moară înecat în ploaie.

Nu avea idee ce anume putea fi atât de misterios în acel loc, dar simplul fapt că un servitor, sau cine o fi fost bărbatul care ieşise în poartă, ceruse parola secretă pentru a-i lăsa să intre făcea în mod cert să dispară orice dubiu legat de cât era de neobişnuită acea clădire.

Ipoteze dintre cele mai absurde se năpusteau în mintea lui, dar nici una nu părea convingătoare: un loc de întruniri? Un bordel? Unde altundeva puteau merge trei bărbaţi împreună? În mod sigur nu la manej, de vreme ce nu i-au acordat importanţă nici o secundă.

Oricare ar fi fost răspunsul, Antonio hotărî să plece în căutarea unui han, sperând să găsească unul prin apropiere. Dar mai întâi voia să aibă o reprezentare cât se poate de precisă a acelui loc şi, scoţând din buzunar un carneţel şi un pastel roşiatic, începu să traseze o schiţă rapidă a palatului. În timp ce trasa linii şi perspective, ploaia încetă.

În micul palat se putea avea acces dintr-o curticică, despre a cărei prezenţă şi dimensiuni îşi putea face o părere văzând ramurile desfrunzite ale copacilor ce depăşeau nivelul zidului împrejmuitor. Clădirea se extindea apoi pe două etaje cu proporţii potrivite, într-un stil sobru, aproape auster. L-a frapat însă poarta mare de la intrare din lemn masiv şi împodobită cu două capete de leu, pe care le desenă în detaliu. Nu că ar fi lipsit reprezentările leilor la Veneţia, dar aceştia

aveau ceva cu totul aparte: înfăţişarea lor era incredibil de agresivă şi de sălbatică.

După ce a terminat desenul, dădu să se urnească, dar văzu că cineva tocmai venea pe străduţă, şi atunci se retrase, ascunzându-se într-o nişă şi profitând la maximum de întunericul porticului.

Văzu că şi nou-venitul era îmbrăcat elegant. Acesta se opri sub cele două torţe aprinse şi bătu.

După puţină vreme, în timp ce acesta se tot uita în jur, iar Antonio stătea pitit ca să nu fie descoperit, i se deschise. De data asta văzu limpede că în prag apăruse un bărbat de o statură remarcabilă. Avea aerul unei gărzi de corp. Misterul se adâncea.

Din nou acesta ceru parola secretă şi din nou răspunsul se pierdu în umbrele nopţii. Bărbatului i se permise să intre, iar poarta era pe punctul să se închidă.

Înainte de aceasta însă, gardianul cu aspect neliniştitor îşi îndreptă privirea exact în direcţia porticului. Zăbovi câteva clipe, iar Antonio se temu că avea de gând să meargă să controleze dacă cineva se ascunsese în întuneric.

Iar dacă ar fi făcut asta, ce ar fi zis? Toate convingerile şi recomandările feldmareşalului von der Schulenburg îi răsunau în cap şi parcă se topiră toate într-o singură clipă, în timp ce ochii individului cercetau pentru ultima dată spaţiul din faţa sa.

Antonio simţea sudoare rece pe frunte. Nu ştia prea bine ce să facă, se temea că privirea lui s-ar fi putut încrucişa cu cea de vultur a bărbatului.

Dar uşa se închise în sfârşit, iar el putu în fine să respire uşurat.

10
„Veneţiei triumfătoare”

Gerul părea în sfârşit să se domolească puţin. Deşi ziua era friguroasă, un soare minunat însenina cerul, iar lumina iernii, reflectată de verdele lagunei, părea să împrăştie asupra oraşului o aură ca de smarald.

În acea zi Antonio avea întâlnire cu un comitent de-al său de nădejde, irlandezul Owen McSwiney, care îl aştepta la una dintre mesele cafenelei lui Floriano Francesconi. Sub Procuratie Nuove era afişată o firmă mare pe care scria „Veneţiei triumfătoare”. Cu toate acestea, toţi îi spuneau La Florian, după numele proprietarului ei, spre supărarea acestuia, care alesese acel nume spre a aduce un omagiu Serenissimei.

Oricare ar fi fost istoria numelui cafenelei, Antonio îşi găsi prietenul la o măsuţă într-un colţ, absorbit în savurarea unei cafele cu o aromă rafinată, alături de nişte *zaeti*, inegalabilii biscuiţi veneţieni, făcuţi din mălai şi garnisiţi cu boabe delicioase de stafide.

Cum îl văzu, McSwiney se ridică în picioare, întâmpinându-l cu o fermă strângere de mână.

— Domnule Canal, zise, e o mare bucurie să te văd. Dă-mi voie să îţi spun că niciodată nu am fost mai fericit să te întâlnesc.

— Cu adevărat? întrebă Antonio, vizibil surprins. Îmi face mare plăcere, dar pot să te întreb care e motivul?

— Ia loc, zise irlandezul, cu accentul său străin foarte marcat, şi am să îţi povestesc totul.

Fără să se mai lase rugat, Antonio se aşeză şi, după ce comandă o ciocolată fierbinte, se pregăti

să asculte.

— Aşa cum ştii deja, începu fostul impresar teatral, de-a lungul anilor am legat bune raporturi de prietenie cu ducele de Richmond şi cu multe alte personaje influente ale societăţii engleze. Ca să fiu mai clar, mă refer la lord Somers, lordul cancelar, şi la John Tillotson, arhiepiscop de Canterbury.

Acele nume stârniră curiozitatea lui Antonio. Ştia de relaţiile foarte bune pe care le avea, dar nu se aşteptase să fie de acest nivel. După eşecul întreprinderii sale teatrale, din pricina intrigilor aprigului său rival, autorul de comedii William Collier, irlandezul se retrăsese la Veneţia ca exilat. Chiar dacă nu mai putea să se întoarcă în patrie, el trebuie că menţinuse totuşi legătura cu câteva dintre persoanele cele mai de vază de la Curte. Când îl întâlnise prima oară, McSwiney se prezentase drept agent şi mediator pentru artiştii italieni, iar Antonio îl bănuia că era în fond un fanfaron. Dar cu următoarele prilejuri a început să aprecieze căldura şi entuziasmul cu care se arunca cu capul înainte în cele mai dificile acţiuni; lucru care făcea din el un om săritor şi leal, calităţi deloc secundare pentru un oraş ca Veneţia. De altfel, şi artişti precum Giovan Battista Pittoni sau Giovanni Battista Cimaroli puteau confirma calităţile acestuia. Cu ceva timp în urmă, irlandezul îi făcuse rost de comenzi pentru câteva lucrări, aşadar Antonio asculta cu mare atenţie cuvintele interlocutorului său.

— Domnule McSwiney, dacă mai întâi mi-ai atras curiozitatea, acum iată că ai întreaga mea atenţie, îi zise.

— Sunt bucuros. Ştii, în ultima perioadă, nu numai că am rămas foarte surprins văzându-ţi lucrările, ci am şi continuat să te urmăresc, admirându-ţi ascensiunea rapidă şi de neoprit. Între timp, lui Antonio i-a fost servită ciocolata. Am vorbit despre lucrul dumitale şi despre cum

reuşeşti să surprinzi senzaţia de realitate în ceea ce pictezi. Talentul dumitale m-a împins să te laud ducelui, care de multă vreme apreciază în mod deosebit acest gen de pictură. În schimb, ceilalţi doi comitenţi la care mă refeream ar putea fi extrem de interesaţi de nişte compoziţii care, prin transfigurarea realităţii, s-ar putea asemui mai degrabă cu scenografia teatrală, artă care ştiu că nu îţi este deloc străină.

— Nu aş avea probleme să realizez aceste lucrări. Cu condiţia să fie plătite la justa lor valoare, replică prompt Antonio care, în timp ce evalua acea propunere, se întreba dacă nu cumva McSwiney, profund cunoscător al oraşului şi al multor saloane veneţiene graţie vocaţiei sale de a căuta talente, n-ar fi fost cumva persoana cea mai potrivită ca să-l ajute să descâlcească afacerea stranie din noaptea precedentă. De aceea, mimând candoarea şi nonşalanţa, încercă să descopere dacă acea intuiţie a sa fusese cea justă: Fireşte, spuse, aş putea să mă gândesc să îţi fac un preţ preferenţial, dacă ai reuşi să îmi dai o mână de ajutor ca să obţin anumite informaţii.

— Dacă pot, cu multă plăcere, dragă prietene. Cu atât mai mult, dacă te arăţi de la bun început atât de amabil încât să-mi garantezi o mică reducere la preţul operelor.

— Aşa cum am zis, confirmă Antonio. Ei bine, uite ce mă întrebam. Aseară mă aflam la plimbare prin cartierul Castello, pe care îl cunosc foarte bine, pentru că acolo locuiesc. Mă plimbam pe lângă Rio dei Mendicanti...

— Pe care l-ai surprins magistral în cea mai recentă pânză a dumitale.

— Mulţumesc.

— Asta e ceea ce cred eu.

— Cu atât mai mult. Şi, pe când am ajuns în Barbaria de le Tole, am fost surprins de ploaie. Alergând către ulicioara Zon, în încercarea disperată de a mă adăposti undeva, m-am vârât în

porticul din străduţa Cavalli, ai în minte unde se găseşte?

— Sigur, chiar în faţa micului palat în care Cornelia Zane are salonul!

— A! zise Antonio, surprins că totul a fost aşa uşor. Cornelia...?

— Cornelia Zane, nu o cunoşti?

— Mi-e teamă că nu.

— Vai, dar acest lucru e pur şi simplu o ruşine! exclamă McSwiney cu sinceră părere de rău. Va trebui să remediem această lacună cât de curând. Vorbim de una dintre curtezanele cele mai fermecătoare din Venezia. Iar salonul ei e un loc cu adevărat unic. Acolo poţi găsi activităţi dintre cele mai interesante, de la cele inocente, cum ar fi să conversezi despre artă şi politică sau să joci cărţi cu tot felul de aventurieri şi drumeţi, până la altele mai picante, despre care nu e cazul desigur să mai irosesc vorbe în plus, întrucât ţi le poţi imagina foarte bine. Fapt e că salonul Corneliei Zane e un loc cu adevărat fără egal, asta şi pentru că e frecventat de un cerc atent selecţionat de persoane.

— Foarte interesant, observă Antonio. Mai ales pentru că tocmai voiam să te întreb ce e atât de fascinant în acel mic palat, de vreme ce, în timp ce eram acolo, să mă feresc de ploaie, am văzut intrând câţiva gentilomi care s-au prezentat, rostind către portar o parolă anume. Un bărbat care m-a impresionat, mărturisesc, prin înfăţişarea lui ieşită din comun.

— A, astea erau informaţiile pe care le doreai?

— Exact.

— Cred că am înţeles în sfârşit. Dar nu-ţi face griji. Acum, că am aflat despre ignoranţa dumitale în materie, va fi grija mea să te invit cât de curând, de altfel sunt un frecventator asiduu al acelui loc neobişnuit.

— Chiar aşa?

— Motivul ţi-l dezvălui imediat. Gazda, cum îţi spuneam, primeşte un cerc select de clienţi.

Mulţumită bunelor mele servicii de intermediar de artă şi descoperitor de talente, Cornelia are tot interesul ca eu să fiu prezent. Să te duc la una dintre seratele pe care le organizează mi se pare un prilej de distracţie pentru dumneata şi de onoare pentru ea. Deci nu e nimic mai simplu. De altfel, una va fi chiar în zilele următoare. Musai cu mască, se înţelege.

— Aha!

— Ştii, anonimatul, în anumite situaţii, garantează o mai mare discreţie.

— Am înţeles.

— Îmi închipui. Să fiu bine înţeles, nimic compromiţător sau vulgar. Să zicem pur şi simplu că această Cornelia e o femeie cu gusturi bizare şi cu mult apetit, ca să nu mai spun că se lasă pradă adesea şi cu plăcere ideilor nebuneşti ale cicisbeului[15] său.

— Domnule McSwiney, ai darul neobişnuit de a-mi stimula atenţia şi, crede-mă, nu mi se întâmplă des.

— Mă bucur. Cât despre posibilele comenzi, mă pot apuca de treabă?

— Bineînţeles.

— Îmi prezinţi condiţiile dumitale?

— De îndată. Am să îţi cer treizeci de ţechini pentru fiecare tablou şi patruzeci şi patru pentru operele pe aramă.

— O, un preţ foarte avantajos!

— Fac acest lucru pentru favoarea pe care mi-ai făcut-o şi pentru că am deplină încredere în dumneata.

— Iată, văd pecetluită o dată în plus prietenia noastră.

— Chiar aşa, spuse Antonio, sfârşind să-şi soarbă delicioasa lui ciocolată. Cât despre petrecere, crezi că putem avea încredere?

— În ce sens?

— Ştii, am învăţat în zilele astea, ca niciodată până acum, că a nu fi pe buzele tuturor e un lucru

incredibil de preţios.

— Cum ţi-am spus, va fi o petrecere mascată, iar anonimatul dumitale va fi garantat de prezenţa mea. Nu vei avea de ce să te temi şi te asigur că vei găsi prilej de distracţie.

— În ordine atunci, încheie Antonio, care totuşi se ţinea departe de anumite feluri de distracţii. Pe de altă parte, investigaţia cerută de doge nu putea fi amânată, iar McSwiney îi întinse o mână de ajutor neaşteptată. Aşadar, totul cu precauţie, oricum voia să încerce să aprofundeze chestiunea. O ultimă întrebare, adăugă, cine e bărbatul care îi primeşte la uşă pe frecventatorii salonului?

— Aa, zise McSwiney, e garda de corp a uimitoarei Cornelia Zane. Un sârb violent şi nemilos, cu un nume greu de pronunţat, căruia curtezana îi spune Deghejo. E bine să ai de-a face cât mai puţin posibil cu el. Şi, zicând acestea, irlandezului îi scăpă o grimasă.

Era singura notă falsă într-o dimineaţă fără cusur, iar sentimentul de nelinişte stârnit de acele cuvinte îl apăsă pe Antonio Canal de-a lungul întregii zile.

11
Murano

În acea dimineaţă de iarnă, insuliţa Murano îi păru şi mai fantomatică decât şi-o amintea. Din barcă, Antonio vedea cum faţadele palatelor şi caselor plutesc printre straturile compacte de *caìgo*, acea ceaţă deasă care în lagună semăna cu o negură, atât era de densă şi de cenuşie. Şi totuşi multe dintre clădirile de acolo adăposteau globurile pulsante de foc ale cuptoarelor de ardere a sticlei. Pentru o clipă, îi păru ciudat faptul că, în timp ce afară aerul era rece şi biciuitor din pricina

iernii dure, în pântecele caselor şi palatelor se ascundeau gurile ca de iad ale cuptoarelor, pregătite să topească silicatul şi carbonatul de sodiu din care se prepara pasta de sticlă ce urma să fie apoi modelată de maeştrii sticlari.

Iar acum, în timp ce ambarcaţiunea acosta în doc, şi el, coborând, aproape că dădea buzna în sticlăria Charlottei von der Schulenburg, simţi o curiozitate ce-l devora şi dorinţa intensă de a o revedea. Aşteptase să o poată avea din nou în faţa ochilor, iar faptul că în câteva clipe urma să o întâlnească la lucru îl îmbăta de bucurie.

Nu se aşteptase să aibă acea reacţie şi simţea că întâlnirea cu o femeie ca ea îi dădea forţa să facă faţă tuturor dificultăţilor posibile, iar de acum puţin îi mai păsa de doge şi de Inchizitorul de Stat, pe care îi considera nimic mai mult decât nişte accidente pe drumul norocului ce-i fusese hărăzit de soartă.

Când fu poftit înăuntru de un îngrijitor şi se trezi într-un spaţiu amplu, cu acoperiş în două ape şi grinzi de lemn − plin de bancuri de lucru, ticsite de ştanţe pentru decoraţiuni, sticle colorate, lampadare, pahare, cupe, suflante pentru modelarea sticlei, tije de metal –, îi păru că intră într-un spaţiu imaginar.

În mijlocul atelierului se afla un cuptor de mari dimensiuni. Avea o înălţime de aproape zece picioare, era construit din cărămidă compactă, în formă de cupolă. Patru coloane îl susţineau, de la bază la vârf, ca nişte gardieni ai unui miraculos monstru din vechime. În mijlocul său, două mari guri de foc, luminoase şi roşii, precum ochii unui demon din infern.

În faţa gurii de foc din stânga, aşezată pe un scaun, Charlotte topea sticla în foc. Avea părul strâns într-un coc ce semăna cu un nor negru. Purta o tunică lungă de lucru şi un şorţ. Un glob incandescent încununa capătul tijei pe care Charlotte o răsucea în gura de foc. Puţin mai

departe de ea, un bărbat cu barbă şi plete albe o supraveghea cu o privire plină de o sinceră admiraţie. La intervale regulate, cu nişte foale uriaşe, înteţea flacăra. O umbră îi străbătea ochii.

Antonio nu ştia numele acelui bătrânel, dar era absolut sigur că era unul dintre cei mai pricepuţi maeştri sticlari din Murano.

La un moment dat, Charlotte se ridică în picioare, scoase tija din gura cuptorului şi o sprijini pe un drug de fier solid, menit să o susţină. Cu cealaltă mână, fata luă un cleşte, şi cu graţie şi precizie începu să prelucreze pasta de sticlă incandescentă. Masa ei fluidă, roşie şi portocalie, părea să trimită raze în timp ce Charlotte o trăgea în sus, alungind-o după cum voia. Pe măsură ce sticla se răcea, forma acesteia se definea tot mai clar. Iată petalele, tulpina, ba chiar şi ghimpii. Un trandafir lua naştere din mânuirea dibace a cleştilor şi din câteva intervenţii, meşteşugit echilibrate, ale foarfecii numite *tagiante*. Antonio se uita fascinat la mâinile Charlottei, care, cu gesturi rapide şi precise, continua să modeleze cu iscusinţă sticla. Nici una dintre mişcările ei nu se irosea, fiecare era făcută să obţină forma dorită într-o acţiune armonioasă, ce viza esenţialul.

El simţi inima bătându-i cu putere în piept. Acea imagine simplă şi veche de când lumea, ca şi arta pe care ea o practica, îl vrăji de-a binelea. Era ceva străvechi şi puternic în felul în care Charlotte se apropia de globul de sticlă incandescentă. Iar ideea că o femeie putea în aşa fel să înfrunte şi să stăpânească focul, şi apoi să modeleze o materie tainică precum sticla, care, aproape fluidă fiind, îşi prefăcea forma sub mâinile sale, îl extazia.

Când termină de modelat acea desăvârşită măciulie de cristal, Charlotte tăie din nou, şi trandafirul, nespus de graţios, era acum în faţa ei, ca să se răcească pe o lespede de piatră. După care fata cufundă tija într-o găleată cu apă. Se apropie de bătrân, sărutându-l pe obraz. Apoi se întoarse.

Abia atunci îl văzu pe Antonio. Un surâs îi lumină faţa şi îi ieşi înainte.

— Aşadar aţi venit. Aţi decis să îmi acordaţi încrederea domniei-voastre!

— Nu aş fi renunţat niciodată la prilejul de a vedea o asemenea minune, zise Antonio cu sinceră admiraţie.

— Sunteţi prea bun, domnule Canal, aş zice de-a dreptul galant.

— Oh, să nu credeţi asta, zise el, minimalizând, eu ştiu doar să recunosc adevăratul talent!

Figura tinerei se lumină de încă un zâmbet. Apoi, adresându-se cu respect bătrânului cu barbă albă, zise:

— Maestre, dacă nu vă e cu supărare, v-aş ruga să continuaţi singur câteva minute. Mă întorc cât de repede. Doar cât mă duc la maşinăria de şlefuit lentile, ca să-i arăt ceva acestui domn.

După un gest de aprobare din partea bătrânului, Charlotte îl conduse pe Antonio într-o a doua încăpere. Mai mică decât prima, dar şi aceasta aglomerată cu obiecte şi instrumente diferite ca formă şi natură, printre care două sisteme rotative de şlefuire ieşeau în evidenţă prin dimensiune şi amplasare. Lângă acestea, dispuse pe nişte mese cu şevalete, erau aliniate numeroase cutii de lemn. Conţineau lentile de diferite grosimi, forme şi culori.

— Acestea, zise Charlotte, arătând către câteva perfect transparente, sunt rodul unei anumite proceduri de şlefuire şi se obţin dintr-un cristal alb remarcabil, care ajunge să arate aşa datorită îmbunătăţirilor progresive şi rafinării constante a metodei lui Barovier, primul care a obţinut această sticlă specială. Cum puteţi vedea, continuă ea, sticla este pură, nu conţine bule de nici un fel, nici reziduuri care să îi compromită transparenţa; s-ar putea spune că e întru totul incoloră.

Pe măsură ce Charlotte vorbea, Antonio era tot mai încântat de perfecţiunea acelor lentile. Nu mai

văzuse niciunde altele mai bine prelucrate şi mai curate.

— Prin obişnuita îmbinare a lentilelor convexe şi concave, construiesc ocheane cu o mare capacitate de amplificare. Acesta e un exemplu destul de grăitor, continuă Charlotte, luând un exemplar compact, dar uşor extensibil printr-un dispozitiv pe bază de cremalieră, care înlocuia obişnuitul sistem de tuburi telescopice din metal. Dar e o noutate. Prin nişte lentile interne speciale, activabile cu ajutorul acestor mici manivele – şi, zicând acestea, Charlotte roti un fel de mică manetă de metal, lungind sau scurtând ocheanul –, există posibilitatea de a obţine o mărire telescopică sau, dimpotrivă, panoramică, menţinând intactă claritatea.

— Vreţi să-mi spuneţi că aţi reuşit să eliminaţi aberaţiile optice?

— Să le elimin de tot, nu. Dar să le corectez în linii mari, da, cu siguranţă. Studiez de multă vreme sistemele optice, iar cunoaşterea sticlei, în realizarea sa cea mai inovativă şi deci lipsită de impurităţi, îmi dă posibilitatea de a obţine lunete sau camere optice portabile de cea mai bună calitate.

Ceea ce Charlotte spunea era tulburător. Antonio nu-şi credea urechilor. Aşadar, acea fată nu era numai una dintre făpturile cele mai seducătoare pe care le întâlnise vreodată, ci şi o adevărată inventatoare.

— Şi...

— Vreţi să mă întrebaţi dacă sunt dispusă să vă las să încercaţi noul meu ochean şi camera optică pe care am realizat-o de curând? Fireşte că da. Nu am să vă cer nimic.

— Dar intenţionez să le plătesc! exclamă plin de convingere Antonio.

— Eu însă nu doresc acest lucru.Vă cer doar o favoare. În cazul în care vă vor fi de folos şi veţi aprecia calităţile lentilelor şi instrumentelor mele,

mi-ar plăcea să îmi recunoaşteţi meritele contribuind la răspândirea renumelui meu în Veneţia. Vedeţi, domnule Canal, e oricum greu pentru o femeie să-şi dezvolte activitatea pe cont propriu, mai ales pentru că aceasta e, de când lumea, apanajul bărbaţilor. Să reuşeşti să te impui pe o piaţă de acest fel este aproape imposibil. Dar, dacă eu l-aş avea de partea mea pe cel mai bun pictor din Veneţia, cunoscut pentru peisajele sale ce reproduc realitatea, şi despre ale cărui vedute se vorbeşte nu numai aici, în spaţiul Serenissimei, ci şi în lumea întreagă, succesul activităţii mele în arta sticlei ar fi garantat, nu credeţi? Şi, pentru prima oară, Charlotte avu o privire languroasă şi complice totodată, una dintre acele priviri care ar fi putut convinge orice bărbat să facă orice pentru ea. Ştiţi, puteţi crede sau nu, dar eu admir nespus opera domnieivoastre. Nimeni nu a mai înfăţişat Veneţia astfel. Şi nu e numai vorba de a picta în mod veridic, căci demonstraţi o viziune autentică, o sublimare a realului, ca şi când, prin tehnica clarobscurului, a culorilor, a scriiturii luminii pe care o realizaţi cu ajutorul penelului, reuşiţi să surprindeţi pe deplin sufletul acestui oraş viu şi palpitant, care freamătă de pasiuni şi făgăduinţe, fiind un ideal de frumuseţe de neatins. De aceea vreau să probaţi lentilele şi instrumentele pe care le realizez. E ca şi cum, în acest fel, eu v-aş ajuta să vedeţi puţin mai departe, asta-i tot.

— Domnia-voastră, zise Antonio, sunteţi o femeie extraordinară. Iertaţi-mi îndrăzneala acestor cuvinte, dar nu îmi pot ascunde uluirea pe care am trăit-o astăzi.

— Nu numai că vă iert, domnule Canal, ci vă şi mulţumesc că aţi venit azi la mine.

— Sper să mai fie prilejuri de a vă mai vorbi.

— Dacă doriţi, desigur, doar să anunţaţi, zise Charlotte. Dar acum îngăduiţi-mi să vă pregătesc instrumentele. După care, vă rog să mă scuzaţi,

sunt nevoită să vă părăsesc pentru că trebuie să mă întorc la maestrul meu.

Acele cuvinte îl răniră pe Antonio mai mult decât şi-ar fi putut imagina. Atât de puţin era timpul pe care era dispusă să i-l dăruiască? Iar el era deja atât de incapabil să îi reziste?

Pe drumul de întoarcere, se tot gândea la Charlotte. Ochii ei aveau ceva deosebit şi, privind-o, sesiza în adâncul lor ceva ce depăşea puterea lui de înţelegere.

Îi era dor de ea şi nu ştia cum să facă. Dar din acea absenţă simţea cum creşte o nouă energie: era dorinţa de a o revedea, fireşte. Percepea în mod hotărât intenţia lăuntrică de a deveni mai curajos, mai îndrăzneţ, ba chiar mai temerar. De parcă acel Canaletto de mai ieri, uşor temător, uşor şovăitor, ar fi dispărut, şi în locul lui ar fi apărut un om nou.

Zâmbi, pentru că simţea că, în ciuda limitelor sale, va reuşi într-o bună zi să cucerească o femeie ca ea.

Şi nimic nu îi dădea o bucurie mai mare în acele momente.

12
Durere

Casa era o maghernită formată din două cămăruţe ca vai de ele, sărăcăcioase, murdare, cu o pardoseală putredă şi puturoasă şi cu pereţii plini de mucegai. Frigul pătrundea nemilos de peste tot, şuierând de prin toate crăpăturile.

Femeia îl primi cu părul îngălat, învârtit într-un coc neîngrijit, prins cu o aşchie de lemn culeasă cine ştie de unde. Purta o haină veche de lână, şi peste umerii osoşi îşi strângea un fel de şal găurit.

Ochii mari şi deschişi la culoare ieşeau în evidenţă ca două felinare pe faţa suptă, scofâlcită de foame.

Când intră în odaie, Isaac simţi o durere ascuţită în piept. Deşi nu era pentru prima data, îl lăsa mereu fără cuvinte să constate ceea ce putea face variola din oameni. În acel caz însă, victima era o fetiţă. Îşi impuse să se ţină tare, cu toate că ştia că ar fi putut face pentru ea mult prea puţin.

Femeia îl conduse până la pat.

— Chiara, zise ea cu un fir de glas, e aici doctorul, domnul Liebermann, a venit să te vadă.

Fetiţa se mişcă de sub pături şi peste o clipă reuşi să se ridice în şezut. Isaac o privi şi înţelese că în doar câteva zile boala se agravase dramatic.

Feţişoara frumoasă a micuţei era chinuită de băşicuţe rotunde, întinse şi dure, care îi încreţeau pielea ca pe o scoarţă, umflând-o într-atât, încât pomeţii aproape că îi acopereau ochii.

Isaac o luă de mânuţe, îi mângâie părul şi puse mâna pe fruntea ei.

— Are febră, spuse. Apoi o privi pe micuţă în ochi: Eşti aşa de curajoasă, Chiara. O să vezi că încetul cu încetul forţa asta a ta te va ajuta şi vei învinge răul care te chinuie. O să faci un lucru pentru mine?

Fetiţa aprobă din cap.

— Bravo, sunt mândru de tine, zise, continuând să o mângâie. Ai putea te rog să scoţi limba?

Cu greutate, fetiţa făcu ce i se ceruse. Văzând în ce hal arăta, mama îşi duse o mână la gură, abţinându-se să nu ţipe.

Limba era cu adevărat de cel puţin două ori mai mare decât normal. Of, dacă ar fi putut să o trateze pe fetiţă prin inoculare, se gândi Isaac. Pentru că, fireşte, pentru a preveni boala, vărsatul negru trebuia inoculat, chiar dacă într-o formă uşoară, unei persoane sănătoase. Ca şi cum ai îmbolnăvi pe cineva care până în acel moment era bine. Dar fundamental, într-o patologie ca aceea, era să acţionezi cât de repede. Pentru că, după ce ai

contractat boala, tot ce mai puteai face era să aştepţi şi să te rogi la Dumnezeu. Dădu din cap cătrănit. Degeaba tot îşi repeta în minte ceea ce ştia deja. Boala era aici în mod sigur într-un stadiu avansat. Şi acel lucru îl făcea să spere. Măcar depăşise faza acută. Nu mai exista altceva decât rugăciunea. Şi nişte prişniţe reci pentru a mai diminua febra.

— Doamnă, zise adresându-se femeii, nu mai e nimic ce pot face acum, variola e într-un stadiu prea avansat. Febra a crescut din nou. Deci cred că o oarecare uşurare ar putea-o aduce nişte cârpe curate înmuiate în apă rece, de pus pe fruntea Chiarei. Ştiu că e doar un sfat modest şi sigur nu rezolvă mare lucru, dar, credeţi-mă, orice altă măsură ar fi inutilă. Ar fi trebuit să acţionăm mai devreme, dar nu ar fi fost cu putinţă. Un alt lucru ce pot face, mai zice Isaac, e să vă dau acestea. Şi îi arătă o cutie de lemn căreia îi deschise capacul, unde se puteau vedea nişte perle negre. Sunt nişte capsule inventate de mine. O vor ajuta pe fiica domniei-voastre să se odihnească.

— Foarte bine, spuse femeia.

— Aş vrea să fac mai mult, dar nu am puterea, mai spuse Isaac. Să-i daţi două pilule din acestea zilnic, săptămâna viitoare. Chiara e doborâtă de boală, spuse, mângâind fetiţa. Culcă-te la loc, îi murmură, ajutând-o să se aşeze din nou în pat şi potrivindu-i pătura.

Apoi se ridică în picioare, punând cutiuţa de lemn în mâinile femeii.

— O să mă întorc săptămâna viitoare să văd cum se simte.

Femeia dădu din cap aprobator.

— Mulţumesc din suflet, spuse, Dumnezeu să vă binecuvânteze, şi îl însoţi la uşă.

După ce ieşi, Isaac se întrebă ce o să se întâmple cu toţi acei copii. Variola ataca pe oricine, dar, dintr-o perversiune a sorţii, părea să îi lovească cu mai mare frecvenţă pe cei mici. Faptul că toată

cunoaşterea sa o încredinţa unei capsule cu opiu era pentru el o foarte grea înfrângere. Dar măcar acest lucru ar mai fi domolit durerile copilei. În timp ce mergea de-a lungul canalului, strângându-se în manta din pricina frigului biciuitor, avu senzaţia că Veneţia murea puţin câte puţin cu fiecare zi ce trecea.

Poate acel sentiment de veşnică nemişcare îi dădea un anume neastâmpăr. Văzu o gondolă legănându-se lent pe apă. Ceaţa începea să învăluie palatele care, măreţe şi triste, se oglindeau pe suprafaţa apei.

Intră într-un *bacaro*[16].

Melancolia care îl năpădea trebuia alungată cumva. Nu mai mâncase de la prima oră, iar acum era aproape după-amiază. Trebuia neapărat să se hrănească, i se întâmpla adesea să rămână flămând. Gândurile prea multe, frica, senzaţia de nepotrivire pe care profesiunea lui i-o provoca mult prea des, toate acestea îl făceau să uite de nevoile sale esenţiale. Ca şi cum el ar fi putut trăi şi s-ar fi putut hrăni din durerea celorlalţi. Faptul că era singur nu îl ajuta. Avusese o unică mare dragoste, care se estompase precum lumina acelei zile de iarnă. Şi mai era şi fratele său.

Ceru nişte sardele şi o cupă de vin alb. Birtaşul făcu un semn aprobator cu capul. În aşteptare, Isaac se apropie de vatră. Întinse mâinile să se încălzească şi să alunge măcar în parte frigul cuibărit în el de-a lungul zilei. Când farfuria îi fu adusă, se întoarse la masă şi începu să mănânce. Peştele era excelent, mergea şi vinul. Şedea privind în gol distrat, când cineva îl apostrofă în mod grosolan:

— 'Mneaţa, zice o voce pe cât de dezgustătoare, pe atât de roasă de mânie, eşti unul din ticăloşii ăia!

Isaac se întoarse în direcţia din care se auziră vorbele de ocară şi se trezi în faţa unui bărbat slab ca un ţâr, cu părul lung şi subţire. Avea o cicatrice

adâncă ce îi brăzda faţa de la ureche la buză. Era îmbrăcat în zdrenţe şi se ridicase de la o masă la care mai şedeau alte două mutre dubioase, probabil marinari, care păreau vai de capul lor cam ca şi el.

— Degeaba te faci că nu mă auzi, continuă bărbatul, chiar şi fără nenorocita aia de beretă, eşti precis evreu. Nu ştiu de ce nu o porţi, dar pe mine nu mă duci cu preşu'!

Surprins de acea neaşteptată agresiune verbală, Isaac reacţionă.

— Eu nu mă prefac în nici un fel, domnule. Doar că nu ştiu la ce vă referiţi. Nu port beretă pentru că, medic fiind, sunt scutit să o fac.

— Puah! răbufni bărbatul pus pe harţă. Cât despre faptul că eşti sau nu medic, ar mai fi de văzut. Nu cumva eşti de fapt un măcelar şi 'mneata ai smuls din piept inima acelei biete fete? Şi în timp ce zicea acestea îşi privea fârtaţii. Poate am găsit ucigaşul!

Cei doi chicotiră. Unul dintre ei făcu să lucească lama unui cuţit. Dar Isaac rămase calm.

— Nu o să răspund provocărilor voastre.

— Dar astea nu sunt provocări. Pentru că noi ştim că voi, nemernicii de iudei, sunteţi cauza tuturor relelor lumii. Şi dacă nu chiar ale întregii lumi, cel puţin ale iubitei noastre Republici. De când v-aţi stabilit aici, oraşul nostru a devenit o cocină, un bârlog de nelegiuiţi, de târfe şi de lipitori!

Isaac rămase tăcut. Nu voia să le dea replica. Ar fi făcut ca situaţia să devină si mai critică.

— Pleacă de aici! zise birtaşul.

— Dar....

— Gata, continuă el, eu aici nu vreau belele şi mai ales nu doresc ca scursura jidănească să intre în birtul meu. N-am nevoie nici de banii tăi. Ridică-te şi pleacă!

— Bine spus, sublinie scandalagiul. Dar, înainte de a-l trimite la plimbare, vreau să-i las o mică

amintire. Şi spunând acestea, se apropie de el ameninţător şi dădu să înşface braţul lui Isaac.

Nu fu destul de ager însă. Medicul ţâşni de pe scaun şi prinse încheietura mâinii marinarului.

— Să nu îndrăzneşti să mă atingi!

— De ce? Crezi poate că mă poţi împiedica? Şi zicând acestea îi privi pe cei doi tovarăşi ai săi, care nici nu aşteptau altceva.

— Nu vreau nici un bucluc, întări Isaac.

— Atunci cară-te de aici! tună birtaşul şi scoase şi un pistol de sub tejghea. E încărcat şi, crede-mă, ştiu să-l folosesc. Iar voi staţi pe loc! zise către cei trei agresori, nu vreau încăierări în birtul meu.

— Bine, bine, spuse cel pus pe harţă, desprinzându-se din strânsoare. Îl lăsăm în pace.

— Afară! mai urlă o dată birtaşul.

Isaac înţelese că nu mai era nimic de făcut. Goli paharul. Scoase din buzunar câţiva ţechini şi îi aruncă pe tejghea.

— Ţine, zise cu tot dispreţul de care era în stare, ia-ţi banii nenorociţi. Eu îmi plătesc mereu toate datoriile. După care, fără să mai spună altceva, se îndreptă spre uşă.

Şi iată că fratele său avea dreptate. Nu erau simple închipuiri. Nimic nu ieşise încă la iveală în legătură cu înspăimântătoarea ucidere a fetei de alabastru. Asasinul încă nu fusese înhăţat, dar, şi mai grav, avea senzaţia oribilă că învinuirea evreilor ar fi reprezentat într-un fel rezolvarea chestiunii.

Ca şi cum şefii acelor *Signori di Notte al Criminal* ar fi considerat că, în fond, acele acuzaţii nimereau la fix, scutindu-i de orice cercetare temeinică. Zygmund văzuse totul corect. Dincolo de motivele pe care le putea invoca pentru a-şi justifica atitudinea obedientă pe care o luase cu scopul de a nu alimenta ura care tot creştea în ghetou, acel fapt de sânge risca să devină cu adevărat prilejul unui război al veneţienilor împotriva unei comunităţi tot mai greu tolerate şi

care, deja de două sute de ani, era închisă de la miezul nopţii în propriul ţarc, exact ca o turmă de dobitoace.

Iar acum, moartea cumplită a fetei de alabastru avea să dezlănţuie o ură ce mocnea de multă vreme.

Nici nu era o chestiune care să se întâmple cândva, în viitor. Deja se întâmpla. Şi nimeni nu avea să se preocupe de soarta lor. Urmau să sfârşească precum şoarecii în cuşcă. Trebuia să vorbească cu cineva despre asta. Dar cu cine? Nici nu s-ar fi pus problema să meargă la *Capitan Grando*: nu l-ar fi crezut. Doar dacă ar fi avut ceva la mână. Ceva ce i-ar fi putut dezincrimina pe evrei, pentru că vinovăţia lor nici nu era necesar să o demonstrezi. Era de ajuns să răspândeşti zvonul. Se mai întâmplase şi altă dată.

Nu mai era timp de aşteptat.

Avea să vorbească cu rabinul. Nu vedea o altă soluţie.

Poate că, în calitate de şef al comunităţii, ar fi avut o altă greutate, şi vocea lui ar fi fost ascultată.

Trebuiau să pună stavilă acelei nebunii ce lua amploare.

Înainte de a fi prea târziu.

13
Măşti

Oriunde şi-ar fi îndreptat privirea, zărea ceva bizar şi extravagant: cutii, obiecte de tot felul, oglinzi uriaşe, tipsii, glastre, ustensile de toaletă şi mii de astfel de drăcii aglomerau spaţiul din jurul său, făcându-l să se prăbuşească într-o fantasmagorie cu atât mai incredibilă, dacă punem la socoteală şi grandoarea veşmintelor invitaţilor, strălucirea giuvaierelor doamnelor sau excentricitatea măştilor purtate. Acestea din urmă, departe de a fi simple măşti negre cu sau fără voal, erau imitaţii de bot de animal, transfigurări de corpuri cereşti, reinterpretări de creaturi mitologice.

Primit în salonul exclusivist al Corneliei Zane, Antonio se mişca printre numeroşii invitaţi, condus aproape de mână de bunul său Virgiliu, Owen McSwiney. Simţea că fiinţa lui se află mult prea departe de acel mod de a se distra, care, după părerea lui, reflecta toată disperarea frivolă a oraşului.

Dar făcuse o promisiune, şi era una dintre acelea care nu puteau rămâne neduse la bun sfârşit. Fireşte că era puţin zis complicat să-l găsească în acea nebunie pe bărbatul pe care îl căuta, dar era decis să-şi ducă însărcinarea la bun sfârşit, şi în plus avea un detaliu de partea sa: ştia că cel pe care îl căuta era şchiop. Câţi bărbaţi cu mers şchiopătat ar fi putut fi la acea petrecere? Şi, în plus, în acel fel deosebit şi abia perceptibil? Dacă omul său era prezent acolo, l-ar fi recunoscut, era sigur.

Izbuti să treacă de un grup de invitaţi care îşi dădeau cu părerea într-un mod indecent despre nivelul de licenţiozitate atins de damele veneţiene.

Femeile prezente pesemne că se distrau, lăsând să le scape chiote şi râsete cristaline. Într-un colţ, câţiva filfizoni păreau preocupaţi să pună la cale

un fel de conspiraţie, în timp ce goleau cupă după cupă de Malvasia; puţin mai retrase, trei dame îşi împărtăşeau opinii păcătoase pe sub evantaie. Una dintre ele, privindu-l, păru că roşeşte, dar fireşte că nu era nimic sincer în acea aparentă inocenţă, atât de ostentativă, încât se vădea falsă şi găunoasă, menită doar să-l stoarcă de câţiva ţechini. Era destul de limpede că cel puţin o parte dintre invitaţi aveau în program să se lase pradă desfrâului de toate felurile şi nu făceau decât să aştepte persoana potrivită cu care să se retragă. Micul palat oferea de altfel, în afara salonului mare de recepţie, în care Antonio se găsea în acel moment, o serie de încăperi mai micuţe în care grupurile mai puţin numeroase se retrăgeau pentru a se deda la tot felul de jocuri. Iar la etajul de deasupra, după spusele lui Owen McSwiney, activităţile deveneau şi mai fără perdea.

În acea clipă, în timp ce se îndrepta spre un fotoliu pentru a rămâne să discute cu prietenul său, acesta se opri pentru a-i prezenta pe cineva.

— Sunt fericit să o pot saluta pe regina acestei seri, zise McSwiney, cu o scurtă plecăciune şi atingând uşor cu buzele mâna care îi era întinsă.

În faţa lor stătea o doamnă îmbrăcată şi pieptănată cu o asemenea somptuozitate, încât atingea vulgaritatea, începând de la peruca monumentală până la aluniţa sa falsă, magistral desenată deasupra buzei cărnoase, care rămânea la vedere. Mica sa mască de pisicuţă îi acoperea doar ochii şi nasul, probabil evident, lăsându-i în schimb bine expusă gura. Pieptul bogat era strâns într-un corset care nu mai lăsa nici un strop de spaţiu imaginaţiei, iar rochia era atât de înfoiată de jupoane şi paniere, încât femeia părea de-a dreptul impunătoare. Antonio bănuia chiar că sub volanele acelei rochii, făcută din funde şi dantele înflorate peste o catifea de un azuriu pastelat, ar fi purtat nişte pantofi cu tocuri mai înalte decât permitea moda. În orice caz se mişca cu o oarecare graţie şi

nu rata să trimită priviri languroase către McSwiney.

Acesta îl prezentă gazdei în modul cel mai discret şi anonim posibil.

— Doamna mea, zise irlandezul, sunt fericit să-l fi condus către acest loc de pierzanie pe prietenul meu de un talent remarcabil. Nu am vreo îndoială că va găsi aici suflete asemănătoare cu care să împărtăşească bucuriile reşedinţei domniei-voastre.

Dama nu rată să îşi ţuguie puţin buzele, simulând o expresie mirată şi oarecum alintată. Îşi duse degetele graţioase la gură şi imită un gest ridicol de dorinţă senzuală.

— Dragul meu, eşti incorigibil! Dar, cum spun mereu, amicul dumitale este amicul meu şi mă bucură această vizită şi posibilitatea de a cunoaşte un tânăr atât de promiţător.

— E o plăcere să vă cunosc, doamna mea, răspunse Antonio, inutil să vă spun că bunul meu prieten mi-a vorbit mult de domnia-voastră, lăudând deliciile saloanelor pe care le ţineţi şi, de aceea, cu multă speranţă, m-am hotărât că trebuie neapărat să vă cunosc.

— Deşi incognito, zise în glumă Cornelia Zane, schiţând un zâmbet, lăsând să se înţeleagă că îi place să glumească şi că era ceva sincer distractiv la acea petrecere, care părea a fi ceva între o adunare de cicisbei şi o recepţie ce anticipa o uniune carnală.

— Adaptându-mă fireşte la nivelul petrecerii.

— Lucru pentru care vă mulţumesc şi îngăduiţi-mi să spun că masca de Pantalone, care respectă în detaliu culorile roşu şi negru, vi se potriveşte de minune.

— Sunteţi prea amabilă, doamna mea, spuse Antonio, care intenţiona să facă o bună impresie cu scopul de a stârni cel mai mic număr de întrebări posibil.

— Şi, în fond, suntem la Veneţia, nu?

— Absolut, confirmă McSwiney, în timp ce printre ei treceau câţiva valeţi cu tăvi purtând piramide uriaşe de dulciuri.

— *Baci di dama*, sau *capezzoli di Venere*[17]? întrebă maliţios Cornelia Zane. Orice aţi alege, nu veţi rămâne deziluzionaţi, îi asigură ea, iar ochii ei, de sub mască, avură nişte sclipiri amuzate.

— Să fie *baci*, zise McSwiney, luând unul.

— Şi domnia-voastră? zise Cornelia, adresându-se lui Antonio.

— Eu aleg Veneţia, mereu şi în orice fel.

— Deci *capezzoli*? Păi atunci purtarea sobră a domniei-voastre ascunde un suflet libertin! strigă frumoasa damă, explodând de bucurie.

— Sunt doar pofticios. Nu rezist în faţa savorii castanelor, răspunse Antonio.

— Cum vă spuneam, doamna mea, prietenul meu aici de faţă e un om de lume şi are multe surprize păstrate pentru domnia-voastră. Şi, spunând acestea, McSwiney înfulecă un *bacio di dama* dintr-o singură înghiţitură, luând iute încă unul.

— Nu mă îndoiesc, nădăjduiesc că vă voi revedea mai târziu, aşadar.

Şi, luându-şi la revedere cu acea dorinţă, Cornelia Zane trecu de cei doi amici şi se apropie de un curtezan care tocmai râdea în hohote cât se poate de deşănţate.

— Cine e necioplitul ăla? întrebă Antonio, care nu se putea dumiri cum era posibil ca un bărbat să se dea în stambă în aşa hal.

— Aaa, zise McSwiney, e Olaf Teufel.

— Adică cine?

— Lacheul Corneliei Zane, răspunse irlandezul, vorbind brusc mai în şoaptă. Să nu ai încredere în el. Nu e nici măcar un dram de adevăr în ce spune, şi mi-e teamă că minciuna şi făţărnicia nu sunt singurele lui metehne.

Pe când McSwiney îşi termina fraza, Antonio se făcu alb la faţă. Irlandezul îşi dădu seama.

— Ce s-a întâmplat? Parcă ai fi zărit o fantomă.
— Nu ai idee cât eşti de aproape de adevăr. Şi, fără să mai stea la taclale, sări în picioare. În capătul salonului îl văzuse pe Şchiop. Mersul său bălăbănit, nu foarte evident, era de neconfundat. Tocmai era pe punctul de a ieşi şi nu voia să-l piardă, după ce se străduise atât. Trebuia neapărat să descopere ce căuta el în acel loc.

14
Secrete

Antonio mai avea doi paşi până la uşa pe care ieşise Şchiopul, când simţi că cineva îl apucă de umăr. Se întoarse şi îl văzu pe McSwiney, care îl ţinea strâns. Chiar dacă purta mască, se vedea că era nervos.
— Ţi-ai ieşit din minţi? întrebă irlandezul în şoaptă, reţinându-şi cu greu furia. Aruncă o privire îngrijorată, întorcându-se în trei părţi, dar nimeni în acel moment nu se sinchisea de ei: Crezi că poţi să te mişti pe aici cum ai chef şi complet singur?
Antonio nu ştia ce să răspundă. Dar n-a mai fost necesar.
— Urmează-mă! zise celălalt şi ieşi.
După o clipă, cei doi amici se aflau pe un coridor. Din succesiunea de uşi aproape închise, de o parte şi de alta, se putea deduce că toate micile saloane laterale erau ocupate. Antonio văzu că Şchiopul ajunsese la capătul coridorului unde se găsea o uşă. O mască roşie îi acoperea faţa, lăsându-i liberă gura. Bărbatul bătu la uşă. Cineva se uită printr-o crăpătură şi îi deschise. Antonio întrezări o altă sală, mare cam cât prima.
Într-o clipă McSwiney se dumiri.

— Intenţionezi să mergi după el? întrebă el tot pe şoptite.

Antonio dădu din cap că da.

— O să intrăm într-o mare încurcătură, te previn.

— Îmi asum riscul.

— Dar măcar spune-mi de ce! Cred că îmi datorezi măcar o explicaţie.

Irlandezul avea dreptate.

— Uite, îţi spun. Trebuie să aflu ce face omul acela. Sunt convins că voi descoperi motivul pentru care a venit aici.

— De când îl urmăreşti? întrebă McSwiney, în timp ce ajunseseră deja la uşa celuilalt salon.

Antonio oftă. Dacă tot au ajuns aici, de ce să mintă? Şi în fond irlandezul fusese întotdeauna sincer cu el. De ce să îl răsplătească printr-o minciună? Mai bine să îl facă să îl aducă întru totul de partea lui.

— Am o însărcinare şi trebuie să o duc la bun sfârşit.

— În slujba cui?

— A Republicii.

— Dar cine eşti dumneata, Canaletto?

În tonul lui McSwiney Antonio sesiză pentru prima oară o nuanţă de nelinişte şi neîncredere.

— Un artist.

— Şi o iscoadă?

— Să nu sufli o vorbă, îi zise Antonio, sau dăm de bucluc, exact cum ziceai mai devreme!

Ajunseră în dreptul uşii închise. McSwiney pufni pe nas, se vedea că nu era deloc convins de ceea ce face. Într-un sfârşit cedă şi bătu la uşă. Imediat cineva, uitându-se prin vizor, verifică identitatea nou-veniţilor. Li se deschise.

Un valet îi primi. Antonio văzu ce se petrece în acea nouă încăpere în care tocmai intraseră. În faţa lor, pe partea cealaltă, se afla un şemineu mare de marmură decorat cu ceramică albastră de Delft. Mobila rafinată, din lemn de palisandru, puritatea

stucaturii albe şi sobrietatea austeră a obiectelor decorative se potriveau de minune cu liniştea absolută care stăpânea încăperea. Trei mese mari ocupau salonul. Lângă fiecare dintre ele un domn cu mască şi redingotă neagră cu galoane argintii ţinea casa. Grămezi de ţechini şi ducaţi străluceau sub uriaşele lampadare de sticlă de Murano, iar cei de la masă, fără să scoată o vorbă, jucau *faraone, basetta* şi *biribissi.*[18]

Ceea ce îl şocă pe Antonio era totala concentrare a acelor chipuri. Jucătorii păreau cufundaţi în acele activităţi de când lumea şi pământul, unii dintre ei păreau de-a dreptul marcaţi, ca şi cum jocul le golise mai întâi mintea, şi apoi buzunarele.

— Aici e cunoscuta sală de jocuri de noroc a Corneliei Zane, murmură McSwiney. Antonio aprobă din cap. Prin acele fante din pereţi, continuă irlandezul arătând către un fel de crăpături orizontale, sunt aduse de la bucătărie mâncăruri şi băuturi pentru a le permite jucătorilor să continue jocul fără întrerupere. Cum poţi prea bine înţelege, există printre ei o anumită categorie de gentilomi care îşi petrec aici nopţi întregi. Mărturisesc că aceasta este activitatea care o îmbogăţeşte cel mai mult pe gazda noastră. Sala de jocuri este bineînţeles autorizată după toate regulile, chiar dacă este apanajul exclusiv al membrilor.

Unul dintre jucători îl săgetă cu privirea pe McSwiney, care, pricepând aluzia, se grăbi să ajungă în capătul celălalt al sălii şi să iasă. Antonio se ţinu după el. Şi uşa se închise în spatele lor, sub privirea severă a unuia dintre valeţi.

S-au trezit pe un coridor de serviciu din care se făcea o scară ce ducea la etajul de deasupra.

— Uite, zise McSwiney, dacă urcăm, ajungem în zona alcovurilor. Inutil să vă spun ce vom găsi acolo. Poţi să îţi imaginezi fără greutate.

— Nu l-am văzut pe omul meu în sala de joc.

— E deci evident că se găseşte într-una dintre odăile destinate plăcerilor Venerei.
— Mda...
— Vrei să explorezi şi partea aceea? întrebă irlandezul, şi vocea sa trădă o uşor agasare.
Antonio îl înţelegea foarte bine. În fond, adevăratul motiv pentru care se găsea acolo abia i-l dezvăluise. Îşi dădu seama că trebuia să-şi convingă prietenul şi să vină cu o justificare valabilă.
— Prietene, zise, îmi pare rău că am ascuns adevăratul motiv pentru care voiam să vin aici. Crede-mă când îţi spun că nu a fost chip să mă sustrag acestei misiuni.
— Eşti iertat, răspunse celălalt.
— La momentul oportun îţi voi da toate lămuririle în legătură cu acest caz.
— Dar nu e locul aici, zise prompt irlandezul. Aşadar, mergem mai departe?
— Dacă tot suntem aici... Există vreo posibilitate să facem acest lucru fără a fi văzuţi?
McSwiney păru că se gândeşte o clipă. După care admise:
— De fapt, ar fi una.
— Cum?
— Mezaninul este plasat deasupra unui coridor care, ca şi cel pe care tocmai l-am parcurs, are camere pe stânga şi pe dreapta. Fiecare dintre ele are un vizor care permite orişicui să vadă ce se petrece înăuntru. Plătind, se poate trage cu ochiul.
— Aha.
— Ştii, pentru unii, simplul privit garantează o plăcere mai mare decât să te abandonezi desfătărilor trupului în mod tradiţional.
— Cornelia Zane s-a gândit aşadar la tot.
— Chiar aşa, prietene. Chiar dacă mărturisesc că eu aparţin celor care pun încă preţ pe mâini şi pe buze.
Antonio zâmbi.

— Sunt de aceeaşi părere. Pe de altă parte, ne-am încumetat prea departe, ca să lăsăm totul baltă chiar acum, vreau să merg până la capăt.

— Bun, atunci să urcăm.

Fără să mai piardă timpul, în câteva secunde ajunseră în capătul scărilor. De la acel palier se putea ajunge pe un coridor, la intrarea căruia stătea un valet aşezat la o măsuţă.

— Pentru privit, sau pentru intrat? întrebă el.

— Pentru privit, răspunse McSwiney.

— Un ducat de fiecare. Se priveşte în tăcere, fără a face zgomot.

După ce plătiră obolul, cei doi au intrat pe un coridor cu câte trei uşi pe fiecare dintre laturi. Era iluminat slab de cele câteva candelabre. Şi totuşi, în penumbră se putea întrezări câte ceva.

— Acum, zise irlandezul, încearcă să vezi dacă omul dumitale se află într-una din aceste camere.

Antonio deschise vizorul de la prima uşă pe dreapta. Văzu un bărbat şi o femeie aşezaţi pe o canapea. Curtezana purta o cămăşuţă peste măsură de decoltată. Clientul îi săruta sânii mici şi albi. Când ridică fruntea, Antonio îşi dădu seama că nu era Şchiopul. Avea o mască care nu se asemăna nici pe departe cu aceea pe care o purta omul său. Închise la loc vizorul.

— Aici nu-i nimic, zise în şoaptă.

— Să încercăm cu următorul, îl zori McSwiney.

De data asta Antonio trase cu ochiul prin vizorul primei camere din stânga. Două femei dezbrăcau un bărbat. Care era cu totul diferit de Şchiop şi care nu se bălăbănea deloc în mişcări. Şi nici culorile măştii sau ale cămăşii nu corespundeau.

— Ce se întâmplă? întrebă irlandezul.

— Nimic. Nici de data asta n-am avut noroc.

Pe când se apropia de a doua uşă de pe dreapta, Antonio Canal începu să creadă că greşise totul. Se simţea stingherit în acel loc. De parcă totul era strâmb şi murdar. Nu era un bărbat perfect, însă faptul de a plăti femeile ca să le aibă în propriul

pat nu se număra printre defectele sale. Şi cu atât mai puţin pentru a se uita la ele în timp ce îşi întreţineau clienţii din punct de vedere sexual. Şi totuşi, situaţia în care se vârâse era chiar aceea.

Charlotte von der Schulenburg îi răpise inima, şi doar gândul la ea îi accentua acel sentiment de vinovăţie care-l stăpânea, pe bună dreptate sau nejustificat. Poate că exagera, dar pentru prima oară nutrea un sentiment sincer şi curat, pe care simţea că îl pângăreşte pentru simplul fapt că se găsea într-un loc ca acela.

Apropie ochiul de vizor. Văzu un bărbat cu spatele. Avea o mască de culoarea sângelui de bou care sfârşi iute pe spătarul unui fotoliu. Când se mişcă, îl văzu şchiopătând. Dar într-un fel abia perceptibil.

El era!

În timp ce o femeie cu păr lung roşcat îşi împingea faţa între picioarele lui, bărbatul se întoarse.

Iar Antonio Canal avu senzaţia că acela îl privea de-a dreptul. Era cu putinţă să-l fi văzut cu adevărat? Desprinse ochiul de pe vizor şi aşteptă. Nu se petrecu nimic. Poate fusese doar o impresie. Cu toate astea, era copleşit de o senzaţie stranie, de profundă îngrijorare.

— L-ai văzut? întrebă McSwiney.

Antonio dădu din cap că da. Apoi, fără să mai aştepte, se îndreptă spre intrarea pe coridor. Irlandezul îl opri, înhăţându-l de un braţ şi spunându-i cu un glas sugrumat:

— Nu pe acolo! Vino după mine! şi se îndreptă spre capătul culoarului, trecând de celelalte camere.

Din una dintre ele, Antonio auzi gemete de plăcere. Într-o clipă, McSwiney apăsă clanţa unei uşi şi se treziră pe un alt palier. De acolo o rampă de trepte ducea spre ultimul etaj, iar alta ducea în jos.

Coborâră scările, dar, în timp ce se întorceau în marele salon de recepţie, Antonio simţea în continuare privirea aceea asupra lui.

Nu i se părea posibil ca Şchiopul să îl fi recunoscut, cel puţin nu de dincolo de vizor, mai ales pentru că purta mască. Era cu totul lipsit de raţiune chiar şi numai să creadă aşa ceva, şi în fond nici nu se întâlniseră, şi niciodată până în acel moment bărbatul cu pricina nu aflase că este spionat.

Şi totuşi, Antonio nu izbuti să-şi alunge tot acel zbucium crescând.

15
Raportul

— Deci, cum stau lucrurile? întrebă Serenitatea Sa, cu vizibilă nerăbdare.

— Am să vă povestesc ceea ce am descoperit, răspunse Antonio Canal. Se întreba de unde să înceapă, după care se hotărî să lase la o parte orice introducere şi să treacă direct la miezul chestiunii: Urmând sfaturile unui bun prieten, am aşteptat ca Şchiopul să se întâlnească cu cei doi tovarăşi ai săi lângă Ospedale dei Mendicanti.

— Sunteţi sigur că nu v-a văzut? întrebă dogele.

Antonio şovăi o clipă. Era sigur că nu fusese zărit în timp ce-l urmărea pe drum, dar în clipa aceea îi reveni în minte privirea Şchiopului în timp ce prostituata se ocupa de el. Spera ca Serenitatea Sa să nu-şi fi dat seama de acea ezitare.

— Fără îndoială. Cum a pornit împreună cu ceilalţi doi, m-am luat şi eu după ei. După piaţeta Santi Giovanni e Paolo, a cotit spre Barbaria de le Tole.

— Şi nu s-au oprit la manej, la Cavallerizza?

— Aşa am crezut şi eu iniţial. Dar au continuat până la Calle Zon.

— A! Şi ce-au căutat acolo?

— După ce au luat-o spre Calle Cavalli, s-au oprit în faţa unui palat nu prea mare. Au bătut la uşă. Li s-a deschis. Şi după ce au spus parola au intrat.

— Parola?

Antonio aprobă din cap.

— Şi mie mi s-a părut straniu, dar ceea ce am descoperit ulterior clarifică totul. Micul palat găzduieşte salonul Corneliei Zane, o curtezană onestă, care primeşte în încăperile sale gentilomi şi doamne, jucători şi dame de companie, garantându-le statutul de incognito prin acoperirea feţei cu o mască. Senzaţia pe care am avut-o e că salonul ei este o faţadă care ascunde cu totul altceva: am văzut mesele unde se joaca *faraone* şi *basetta*, jucătorii, alcovurile.

— Dar vă daţi seama că nu o putem aresta pentru asta.

— Nici nu am spus aşa ceva. Pot însă confirma că bărbatul pe care l-am înfăţişat în tablou nu dispreţuieşte plăcerile carnale din acel loc care este, în toată puterea cuvântului, şi un bordel.

Dogele suspină. Probabil că sperase până în ultimul moment ca rezultatul investigaţiei să nu fie acela, însă chiar aşa stăteau lucrurile. Îşi ridică privirea îngrijorată cu care îl ţintui pe Antonio.

— Dar asta nu e tot, nu-i aşa?

Canaletto rămase în tăcere. Serenitatea Sa intuise perfect. Era ceva nedesluşit în aşa-zisul salon al Corneliei Zane. Nu ar fi ştiut să pună în cuvinte ce anume, dar în mod sigur nu era doar un simplu loc al jocurilor şi plăcerilor. Rămânând la

petrecere, a simţit că prin aer pluteşte o stare a totalei depravări, ca şi cum ceea ce tocmai descoperise era doar cortina unui teatru încă şi mai plin de perversiuni şi fapte nelegiuite.

— E ceea ce vă pot spune pentru moment. Dar, cu riscul de a-mi face rău cu mâna mea, eu nu cred că asta ar fi chiar totul.

— Îmi dau seama.

— Cu adevărat? Pot să vă întreb dacă s-a mai aflat ceva legat de fata de alabastru?

— Ar trebui să-l întrebăm pe *Capitan Grando*, dar ştiu sigur că bănuielile cad asupra evreilor.

— E vreun motiv care să-l facă să creadă acest lucru? Antonio fu şi el mirat de propria-i întrebare. Oare devenise cu adevărat o iscoadă? Cu siguranţă nu, iar toată acea situaţie îi scăpa complet printre degete. Reuşise însă, în chip surprinzător, să dezvăluie misterul. În ciuda şovăielilor sale iniţiale, dusese la bun sfârşit sarcina ce îi fusese încredinţată cu oarecare uşurinţă, iar acum, din raţiuni inexplicabile, simţea nevoia să afle mai mult. Acea lume meschină a viciilor şi slăbiciunilor îi capturase întreaga atenţie. Simţea că există ceva nelămurit şi nedus până la capăt în investigaţia sa: Trebuie să înţeleg, adăugă, ca şi cum ar fi gândit în sinea lui, şi se vede treaba că aşa şi era.

— Îmi dau seama, domnule Canal, zise dogele, dar înţelegeţi că am încredere deplină în acţiunile şi raţionamentul lui *Capitan Grando*. Îmi închipui că cercetează mai departe, continuând cu investigaţiile necesare. Pe de altă parte, sunt sincer surprins de zelul cu care v-aţi desfăşurat căutarea.

— Dat fiind că tocmai domnia-voastră mi-aţi încredinţat-o...

— Aşa este. Şi aţi făcut o treabă foarte bună. În orice caz, chestiunea a fost clarificată. Aşa cum am promis deja, aveţi mână liberă. Nu voi recunoaşte niciodată că eu personal v-am dat această sarcină, dar, aşa cum am şi făcut deja, voi garanta ca înalţii

demnitari ai Republicii să vă lase în continuare în pace.

— Nici nu aş avea nevoie de mai mult. Întrucât, aşa cum am mai spus, nu cred că m-aş opri aici, răspunse Antonio, realizând cât de fascinat este în fond de acea intrigă bizară, pe care evident că o subapreciase.

Şi fără să mai zăbovească, se retrase cuviincios.

Albastrul cerului se preschimba în aurul amurgului. Se auzea în depărtare ţipătul pescăruşilor ce planau în văzduhul rece al serii. I se făcu pielea de găină. Era neliniştit. Sudoarea îi era ca de gheaţă. Se simţea viu cum niciodată până atunci nu se simţise, însufleţit de sentimentul pe care îl nutrea pentru Charlotte şi cutremurat de tulburarea pe care i-o pricinuise vizita la salonul Corneliei Zane. Atras şi respins în acelaşi timp, ca într-un efect de clarobscur în redarea luminii şi umbrei pe care încerca întotdeauna să le surprindă în pânzele sale.

Chiar aşa, pictura! În ultimele zile se desprinsese cu desăvârşire de ea. Nu i se mai întâmplase până atunci şi i se părea de necrezut. Pictatul era pentru el o experienţă acaparantă, dar iată că acum, pe neaşteptate, se trezi că trebuie să facă faţă propriei inimi şi descoperi că era nepregătit în faţa sentimentului său pentru Charlotte. Dar şi în faţa curiozităţii devoratoare legate de descoperirile făcute în timpul căutărilor sale.

Şi McSwiney? Datorită lui înaintase atât de rapid în investigaţia sa. Şi tot el era cel care îi mijlocise nu una, ci trei noi comenzi de lucrări. Se simţea recunoscător şi înţelesese că putea să se bizuie pe el. De altfel, irlandezul îi demonstrase cu prisosinţă întreaga sa loialitate, făcând mult mai multe pentru amicul său decât el. Frumos mod de a-i răsplăti încrederea! Nu avea mulţi prieteni, munca lui, atât de deosebită şi solitară, pe care o desfăşura cu disciplina rigidă a unui călugăr, nu îi

permitea să înnoade raporturi importante din punct de vedere uman. Dar în mod sigur nu ar fi înaintat nicicum comportându-se astfel. Aşa că îşi propuse încă o dată să-i mărturisească absolut tot se făcea lui McSwiney. Dacă la început reţinerile sale puteau avea oarecari motive, acum nu mai vedea nici unul.

Era încă destul de tânăr şi, deşi atins oarecum de o anume doză de mizantropie, ceea ce trăise în ultimele zile îl făcuse să se schimbe. Cel puţin în parte. Faptul că se confrunta cu sentimente şi sarcini cu totul necunoscute putea deveni de-a dreptul îmbătător. Şi deci nu avea să se baricadeze în propria singurătate, aşa cum ar fi făcut până foarte curând. Voia să se lase dus de val: avea să întâmpine cu braţele deschise toată acea vâltoare a vitalităţii şi aventurii care îl târa după sine.

Cât despre chestiunea cu evreii, ceva nu ieşea la socoteală. Dogele subliniase că toate suspiciunile mergeau către acea direcţie. Nu avea nici un element pentru a susţine că ar fi fost adevărat sau greşit, dar, când fusese convocat de Inchizitorul de Stat şi de *Capitan Grando*, aceştia spuseseră imediat că unele voci îi găseau pe evrei vinovaţii perfecţi, de unde se putea deduce că o asemenea teză părea mai degrabă o soluţie confortabilă, un mod de a trece sub tăcere totul, decât rezultatul unei cercetări autentice. Dar acum? Cu siguranţă ieşiseră la iveală noi detalii, dar dacă lucrurile nu stăteau aşa?

Privi către Bazilica San Marco: cupolele bine conturate pe cerul ruginiu al apusului, cele cinci mari portaluri şi arcele de deasupra acestora, lunetele magnific decorate. Ori de câte ori îi privea faţada, simţea cum pentru o clipă i se taie răsuflarea. Veneţia îl fermeca dintotdeauna prin frumuseţea ei. Nu era niciodată îndestul de pregătit să admire atâta splendoare şi îşi dădu seama din nou că picturile sale nu îi înfăţişau adevăratul chip, cu toate că încercase prin toate mijloacele să îi

detalieze proporţiile, armonia, contururile, jocurile de lumină.

Începea să se facă târziu. Voia să se întoarcă acasă. Trecu pe sub Turnul Orologiului şi grăbi pasul. Când se afla în apropiere de San Zulian, avu însă senzaţia limpede că este urmărit. Se uită în urmă, dar nu văzu pe nimeni.

Probabil că se înşela.

Şi, cu toate acestea, acea suspiciune îl însoţi până acasă.

16
Moeche[19]

Nu ştia ce operă se juca în seara aceea, în orice caz piaţeta din faţa Teatrului San Giovanni Grisostomo era, ca niciodată, plină ochi. De altfel, pe acea scenă debutau melodramele cele mai importante, cu scenografii maiestuoase, în care primadonele şi cântăreţii purtau nişte costume atât de splendide şi de elegante, încât ar fi făcut fericită chiar şi o principesă. Ce mult şi-ar fi dorit ca măcar o dată să poată vedea cu ochii ei un spectacol ca acela, la care şi nobilii, şi oamenii sărmani se îngrămădeau în acel moment!

Colombina ştia că din nefericire la altceva trebuia să îi stea mintea. Era atât de săracă, încât, ca să o ducă de pe o zi pe alta, trebuia să recurgă la mici furtişaguri şi la expediente de orice fel, iar în acel moment, împreună cu Magnaossi[20], era pe punctul de a se apuca tocmai de aceste lucruri. Nu prea departe de ei, Maurul îi supraveghea. I se spunea astfel pentru că avea pielea închisă la culoare şi părul creţ. Era şeful peste *Moeche*, cârdul de orfani care puneau laolaltă tot ce reuşeau să agonisească, şi aşa îşi duceau traiul cum puteau.

În ultima vreme lucrurile mergeau mai bine pentru că Maurul începuse unele treburi pentru un bărbat pe care Colombina îl văzuse o singură dată. Dar îi fusese de ajuns. Avea un nume straniu, precis nu veneţian, părul lung şi negru, aşa cum negri îi erau şi ochii, se îmbrăca elegant, fiind la primă vedere un domn respectabil. Însă ea îl văzuse transformându-se într-o clipă într-un demon, când îl rupsese în bătaie până la sânge pe un băiat din gaşca lor, pentru că, după spusele lui, nu fusese în stare să ducă la bun sfârşit ce i se ceruse.

Maurul încercase să-l oprească, dar acel diavol îl izbise de un zid, fără măcar să se uite la el, neoprindu-se în a-i trage şuturi în burtă bietului băiat care zăcea pe caldarâm.

Asistând la acea scenă, sângele îi îngheţase în vene. În faţa ochilor mai vedea încă acea oroare: bărbatul cu lungi plete negre, şiroind a sudoare, cu un surâs înfricoşător. Era mulţumit că aproape îl omorâse în bătaie pe unul din gaşca lor de *Moeche*. După care îşi scosese tabachera şi-şi presără puţină pulbere brună pe încheietura mâinii, iar după ce trăsese bine pe nas, îşi aruncase pletele lungi pe spate, izbucnind într-un hohot cutremurător. Apoi spuse că membrilor găştii de *Moeche* nu le va lipsi nimic dacă vor face lucrurile aşa cum le voia el. Dacă însă l-ar fi dezamăgit, i-ar fi strivit ca pe nişte crabi pricăjiţi şi scârboşi ce erau.

Colombina încercă să nu se mai gândească.Venise să facă o treabă şi nu voia să îl dezamăgească pe Maur: era aşa frumos şi cumsecade, iar ei îi plăcea de el. Fireşte, încerca să nu se vadă acest lucru, pentru că ştia că nici ea nu îi era indiferentă şi spera ca astfel să reuşească să-l ţină lângă ea.

În orice caz, piaţeta era înţesată de lume: cavaleri fără damă, curtezane, negustori doritori să-şi lărgească orizontul, actriţe aspirante, doamne aristocrate în căutarea unor aventuri, servitori,

slugi, aventurieri fără scrupule, scriitori, impresari sau presupuşi impresari, şarlatani, beţivi, iar printre ei, vânzătorii de mere coapte cu arome, covrigei dulci, gogoşele cu cremă şi alte dulciuri, însoţiţi de vânzătorii de cafea, şi apoi toţi cei care erau pregătiţi ca în ultima clipă să-şi cedeze locul pentru un ţechin, încercând să-i ducă de nas pe nelipsiţii mocofani.

Toată lumea era acolo, unii se îngrămădeau să intre în teatru, alţii mai întârziau aşteptând pe cineva sau pur şi simplu mai zăboveau pe afară, deşi se făcuse întuneric şi frig.

Colombina nu avea de gând să mai piardă timpul. Se apropie de un domn bine îmbrăcat în redingotă galonată, tricorn şi o manta amplă, cu o monumentală perucă pudrată şi un burdihan proeminent. Graţie bogăţiei, dar şi dimensiunilor sale, căpătase un aer de mare grangur. Ea îşi arboră o privire languroasă şi îşi scoase în evidenţă sânul alb ca de piatră din îmbrăcămintea foarte decoltată. Rochia nu era cine ştie ce, doar nişte zdrenţe peticite cum se putuse mai bine, dar pielea sa proaspătă şi formele ei frumoase obţinură din plin efectul scontat.

— Bună seara, domnul meu, zise ea cu toată buna dispoziţie de care era în stare în momentele acelea, ce se dă la teatru în seara asta?

Grangurul o fixă surprins, dezbrăcând-o cu privirea.

— *Sângele lui Bachus*, zise el, – e o replică la *Berenice* de Sergio Maria Orlandini. Dar dumneata cine eşti? Un înger poate?

— Ce vorbe galante! exclamă cu un tril Colombina, surâzând şi arătându-şi buzele roşii.

Inutil de spus, acest lucru îl făcu pe bătrânul crai să se simtă nespus de fericit.

— *Sângele lui Bachus*, repetă acesta, mă întrebam...

Dar chiar atunci cineva, fugind, se izbi de umărul lui. În timp ce seducătorul de două parale îl

înjura pe netrebnicul care îl îmbrâncise cu atâta proastă creştere, Colombina, apropiindu-se, culese de pe jos punguţa de piele pe care Magnaossi o tăiase şi acum ajunsese pe caldarâm, în toată acea înghesuială. Ea însă o înhăţă iute şi şi-o îndesă în buzunar.

Între timp gloata se îngrămădea să intre la teatru, iar ea şi bătrânul fără scrupule sfârşiră despărţiţi în mulţimea care pe el aproape îl smulsese, precum un talaz uriaş, purtându-l, fără voia lui, spre intrare.

— Draga mea... spuse el, cât de mult aş fi vrut să te am aici cu mine!

Ea îi trimise cele mai seducătoare bezele din vârful degetelor.

— E un lucru ca şi acceptat, domnul meu, pe data viitoare!

Şi, fără să mai stea pe gânduri, se răsuci pe călcâie şi se îndreptă în direcţia opusă celei în care înainta bătrânul fanfaron.

Palatul părăsit era situat la periferia cartierului Castello. Părea că se prăbuşeşte dintr-un moment într-altul. De afară, nimeni nu şi-ar fi imaginat că era locuit, dar puştancele *Moeche* îl aleseseră drept adăpost. În vastele saloane în ruină îşi organizaseră cu timpul un adevărat cartier general: sala de mese unde mâncau cu toţii; cele două dormitoare, în afara camerelor destinate Maurului şi Colombinei; sala de arme, unde depozitaseră praştii, pumnale, cuţite, proiectile de orice fel – puteau fi pietre sau câte un pumn de cuie, nu avea importanţă –, bâte, săbii, foarfeci.

Maurul era la ea, în mansardă, în camera ei. Îi mângâie părul lung şi blond, ce semăna cu lumina soarelui când scânteia ca aurul deasupra lagunei, şi îi sărută obrajii:

— Ai fost grozavă, îi zise.

Colombina se simţi în al nouălea cer.

— Trebuie să mă văd cu Olaf Teufel.

Din nou numele acela. Demonul cu plete negre. Ea simţi că o părăsesc puterile. Nimic bun nu putea veni de la un om ca acela. Îl rugă pe Maur să nu se ducă.

— Mi-e teamă de el, zise cu un firicel de glas. E un demon.

El tăcu şi îşi întoarse privirea în altă parte, pentru că ştia că ea are dreptate. După care o privi în ochi.

— Trebuie să găsesc o soluţie să le dau de mâncare tuturor. Nu putem continua aşa.

— De ce nu? Putem face din nou ceea ce am făcut astăzi.

— Zece ţechini, asta e tot ce avea. Porcul ăla bătrân era umflat doar de pişat şi de băşini, şi nu e prima oară când ni se întâmplă aşa ceva. Avem nevoie de un venit sigur, şi omul ăla ni-l poate da.

— Nu vreau, zise ea, şi lacrimile îi brăzdau obrajii.

— Trebuie să ai încredere în mine, spuse el. Apoi o sărută pe frunte. Gândeşte-te la copiii ăştia. Sunt mai mici decât noi şi, chiar dacă se descurcă bine, nu pot face mai mult decât fac acum. Şi chiar dacă punem laolaltă tot ce reuşim să adunăm, tot nu prea ajungem să strângem de-o pâine.

— Dar suntem liberi! răspunse ea.

— Cât timp?

— Până când o să avem curajul să fim.

El scutură din cap.

— Ştii foarte bine că nu e aşa. Nu facem decât să ne minţim pe noi înşine. O să mă duc la Teufel şi o să vedem. El vrea să aibă o reţea de informatori în oraş, şi gaşca de *Moeche* poate fi exact ce îi trebuie. Avem contacte în toate cartierele, iar cu porumbeii tăi putem acoperi cerul Veneţiei cum nu nu e nimeni în stare. Prietenele tale ne vor fi de mare ajutor şi vor fi ochii noştri.

Apoi Maurul se ridică în picioare.

Ea încercă să îl oprească, dar el se desfăcu din strânsoare într-un mod brusc, fără să ezite. Şi în

timp ce se depărta, Colombina înţelese că acela urma să fie începutul sfârşitului.

17
Frica

În ziua aceea, Isaac se întrebă de mai multe ori dacă ceea ce urma să facă ar fi fost alegerea cea bună, iar răspunsul era mereu acelaşi: nu exista nici o altă alegere. În acea totală lipsă de acţiune a Republicii, unica posibilitate ce rămăsese era aceea de a alerta comunitatea. Cu toate că la început nu îi dăduse dreptate fratelui său, se vedea nevoit să se răzgândească. Iar pentru a face acest lucru, trebuia să vorbească cu rabinul.

Trecu aşadar ca de obicei pe sub portic, intrând în ghetou dinspre Fondamenta della Pescaria, ce se întindea de-a lungul canalului Cannaregio. În seara aceea, luna era deja pe cer, mare şi galbenă ca o medalie. În partea veche a ghetoului, prăvăliile brutarilor, zarzavagiilor şi măcelarilor se închideau deja, una câte una. Isaac înainta printre clădirile înalte şi strâmte, în timp ce bărbaţii, femeile şi copiii se grăbeau să ajungă la casele lor, lăsând loc doar câtorva cuvinte de salut şi umplând aerul rece al serii, pentru câteva clipe, cu crâmpeie de idiomuri diferite. Frazele păreau că se rostogolesc ca dintr-un Babel al limbilor pe care Isaac reuşea să le desluşească: idiş, germană, italiană, turcă, portugheză şi spaniolă.

Se simţi în fine acasă şi ocrotit oarecum. Mai ales după ce păţise. Poate că împrejmuirea acelui ţarc, în vremuri de restrişte ca acelea, avea să devină un zid de apărare de netrecut.

Trecu de Ospedale dei Poveri şi de Albero per i Viandanti Levantini, ajungând mai întâi în

Campiello delle Scuole, şi continuând apoi către Ghetto Novo. Curând, vocile nu se mai auziră şi, poate cu excepţia vreunei prăvălii cu obiecte amanetate care mai zăbovea cu închiderea, străduţele şi curţile deveneau pustii.

Ajuns în piaţa unde se afla Ghetto Novo, se opri. Clădirile deveniseră atât de înalte, că unele ajunseseră să aibă şi un al nouălea etaj. Aceea era unica soluţie pe care evreii o aveau la îndemână pentru a obţine mai mult spaţiu: supraetajarea. Şi chiar şi aşa locuinţele nu erau destule. Dădu din cap cu mâhnire. Era un lucru ce-l măcina.

Pe dreapta avea Scola Grande Tedesca, Scola Canton şi Scola Italiana. Toate trei se aflau în incinta a tot atâtor clădiri, greu de recunoscut din exterior, pentru că lipseau cu desăvârşire orice semne distinctive, şi asta pentru a nu atrage atenţia şi a pentru evita orice înfierare din partea guvernului Serenissimei, de la care primiseră cu multă rezervă încuviinţarea de a fi construite. Îşi continuă drumul, cotind la stânga, în direcţia unei case înalte şi înguste, cu şase etaje. Ajuns în faţa porţii mari de lemn, întărită cu drugi de fier, vârî cheia în broască şi intră.

Din curticica interioară se pornea o scară. Urcă treaptă după treaptă şi ajunse pe palierul primului etaj. Apoi pe al doilea, şi în fine pe al treilea. Toate treptele acelea îl apăsau într-un fel deosebit în ziua aceea. Pentru că îi aminteau cum el, ca şi toţi ceilalţi din ghetou, era constrâns să locuiască în cămăruţe înguste, prost aerisite, pentru care trebuia să plătească o chirie de trei ori mai mare decât i s-ar fi cerut unui veneţian. Era nedrept. Şi încă şi mai nedrept era faptul că nu putea să-şi cumpere propria casă, dacă ar fi dorit. Desigur, ce interes ar fi putut avea să devină proprietarul unei asemenea magherniţe? Dar era o chestiune de principiu.

Cum intră, îşi lăsă jos geanta de piele şi îl strigă pe Zygmund. Fratele său nu răspunse. Precis era la sinagogă pentru rugăciunile de seară.

După ce se spălă pe faţă, merse în bucătărie şi bău nişte apă.

Apoi, în picioare, se concentră asupra Amidah, rugăciunea centrală a serii, cu ale sale nouăsprezece binecuvântări.

Isaac ajunse în piaţa de la Ghetto Novo, având Scola Granda Tedesca în faţă, sinagoga de rit aşkenaz, construită în urmă cu două secole, care se afla la primul etaj al unei clădiri. Putea fi recunoscută după cele cinci mari ferestre arcuite şi după prezenţa proeminentă a unui mic *liagò,* acea logie închisă sub formă de chioşc ce dădea spre canal.

Deschise poarta, şi de la parter urcă pe o scară abruptă care ducea direct la lăcaşul de cult. Planul trapezoidal, destul de ciudat, devenea mai puţin vizibil din pricina structurii eliptice a spaţiului destinat femeilor, ce împrejmuia întregul tavan, susţinut fiind de mici coloane elegante. Un *bimah* octogonal – pupitrul celui ce oficiază slujba – se afla în centrul sinagogii, încadrat de o friză continuă, care pe fond roşu avea gravate în auriu cele zece porunci. Pe latura scurtă a sălii, un *aron* elegant, chivotul cu frumoase forme renascentiste. Deasupra acestuia, un fronton bogat decorat şi placat cu aur, lângă care se aflau scaunele pentru *parnassim*, administratorii sinagogii. Pe uşiţele chivotului erau gravate şi intarsiate în sidef cele zece porunci. Pereţii erau îmbrăcaţi în lemn, ca şi băncile, iar culoarea lor închisă contrasta cu somptuoasele decoraţiuni aurite ale încăperii şi cu draperiile roşii.

În tot acel decor magnific, Isaac nu îi zări imediat nici pe rabin şi nici pe *shammash*, intendentul. Astfel încât se adresă unui *gabbai*; secretarul rabinului era un bărbat gras cu faţa roşiatică, cu ochi apoşi şi cu o bărbuţă rară sub chipul rotund ca o lună plină.

— *Gabbai* Wiesel, zise, trebuie să vorbesc cu rabinul Mordecai Coen.

Gabbai era un bărbat care vorbea puţin. Se exprima doar monosilabic, şi doar dacă era nevoit s-o facă. Astfel, fără să i se mişte un muşchi pe faţă, arătă cu un gest al capului către ultimul şir de bănci. Acolo Isaac îl zări pe rabin aşezat, cu un aer obosit. Îi mulţumi lui *gabbai* şi se îndreptă spre Mordecai Coen, un om în vârstă şi de o adâncă înţelepciune. Aproape că nu îşi dădu seama că medicul se apropiase de el. Rămase cu privirea aparent pierdută în gol până când, la auzul unui uşor zgomot de paşi, îşi ridică ochii. Avea un chip palid, o barbă lungă bine îngrijită şi nişte perciuni perfect răsuciţi.

Isaac, salutându-l, rămase în picioare, din respectul pe care i-l datora. Rabinul păru să îl străpungă cu privirea ochilor săi verzui.

— Nu te-am văzut azi la rugăciuni, fiule.

— Am întârziat, rabi, răspunse Isaac, şi îmi pare rău.

— Şi mie pentru tine, îi răspunse.

— Am venit ca să vorbim despre ce se întâmplă în oraş.

Rabinul scoase un suspin.

— Mi-e teamă că înţeleg. Faci referire la uciderea cumplită a femeii găsite în Rio dei Mendicanti?

Isaac aprobă din cap.

— Toată Veneţia ne învinuieşte pentru această crimă.

— Ştiu.

— Ieri eram într-un loc public.

— Aşa, şi? întrebă rabinul.

Părea neatent la cuvintele lui Isaac.

— Şi am fost agresat de oameni care spun că suntem distrugători de vieţi şi băutori de sânge.

— Asta se întâmplă, spuse rabinul.

Iar în acele cuvinte exista un accent de fatalitate care parcă a făcut să tremure sinagoga din temelii.

Isaac nu pricepu.

Dar rabinul nu aştepta vreun comentariu şi continuă:

— Molima. Frica e ca o molimă. Începe ca o flăcăruie, însă suficient de mare cât să aprindă un fitil. Apoi focul se întinde, şi în scurt timp devine un incendiu. Oftă. Sabbatai Zevi.

Acel nume răsună în aer ca o sentinţă la moarte.

— Cunoşti povestea, aşa-i, fiule? insistă rabinul.

Isaac dădu din cap că da.

— Acum şaptezeci de ani, Sabbatai Zevi, tânărul ucenic al rabinului-şef din Smirna, s-a autoproclamat Mesia.

— Exact, confirmă laconic Mordecai Coen, părând că vrea să-l încurajeze pe Isaac să spună mai departe.

— Cu toate că mulţi îi erau potrivnici, continuă doctorul, încetul cu încetul, numărul susţinătorilor săi crescuse într-atât, încât a fost considerat periculos şi prin *herem* expulzat din comunitatea evreiască, drept care a părăsit oraşul, căutându-şi refugiu la Constantinopol. Acolo, un important predicator, Abraham ha-Yakini, l-a recunoscut drept Mesia, susţinându-şi teza printr-o veche profeţie ebraică, potrivit căreia acesta se va numi Sabbatai.

— Iar faptul acesta a provocat o schismă, continuă rabinul Coen, între cei care îl considerau un şarlatan şi cei care vedeau în el pe adevăratul Mesia. Dar toate acestea le cunoaştem.... problema e alta, Isaac, şi zicând acestea, scoase şi un oftat.

— Care anume?

— Înaintea noastră, o bună parte din cei din ghetou au salutat cu prea mult entuziasm autoproclamarea sa. Iar apoi el s-a dezis în mod tragic de toţi aceia, când a îmbrăţişat învăţătura islamului.

Isaac ar fi vrut să vorbească, dar şovăi.

— Te temi să spui? îl stârni rabinul. Atunci o s-o fac eu în locul tău: unele voci din comunitate ar putea susţine că toate câte se întâmplă nu sunt

decât pedeapsa pentru a fi cedat amăgirilor falsului mesia.

Aşadar, despre asta vorbeau ei? Despre posibilitatea ca asasinarea barbară a acelei fete să aibă vreo motivaţie de ordin religios?

— Deci domnia-voastră crede că uciderea acelei copile...

— Nu eu. Dar acel fapt, variola, acuzaţiile privitoare la noi, totul ar putea fi pus pe seama blestemului ce apasă asupra noastră, mai spuse rabinul, întrerupându-l.

— Dar domnia-voastră ştie că nu s-a demonstrat câtuşi de puţin că un evreu ar fi ucigaşul sărmanei fete!

— Bineînţeles. Însă fii atent: ceea ce ştiu eu nu contează deloc. Şi apoi, îţi repet, nu eu sunt cel care spune că preceptele lui Zevi şi ale adepţilor lui sunt cele care ne condamnă. Eu afirm doar că cineva poate susţine acest lucru. Ba mai mult, că deja o face.

— Adevărat? Dar cine? întrebă Isaac în culmea tulburării.

— Nu ştiu. Am încercat să mă gândesc, dar nu-mi vine în minte nici un nume. Singura persoană turbulentă a acestei comunităţi este Shimon Luzzatto, dar, ca să fim sinceri, reproşurile lui dure sunt la adresa veneţienilor. Deci nu văd cum ar putea avea vreun rol în această poveste. Însă numele lui Zevi a fost deja rostit în aceste zile.

— Iar dacă povestea aceasta se va răspândi, comunitatea s-ar putea prăbuşi în haos.

— Întocmai. Ca să nu mai spunem că atunci când Zevi s-a autoproclamat Mesia, comunitatea evreiască din Veneţia nu s-a opus deloc prea ferm acestei imposturi. Ba chiar, cum am şi spus, cel puţin o parte din această comunitate a adoptat-o. Deci, într-o oarecare măsură, chiar dacă nu cred în blestem, nu pot nici să susţin că suntem cu totul neprihăniţi.

Şi, în timp ce îşi încheia vorbele, pe Isaac îl înfioră privirea rabinului.

18
Pactul

Cufundat în întuneric, Antonio privea captivat scena.

În centrul acesteia, Merope, regina din Messene, îşi vărsa mânia pentru moartea fiului său Cresphontes. Cu cincisprezece ani în urmă, soţul ei, regele, fusese asasinat. Fiul ei se salvase, şi ea îl încredinţase slugii sale Polidor, ca să îl crească în secret. Când, după cincisprezece ani, sub ameninţarea cu moartea, a trebuit să accepte neobrăzatele avansuri ale lui Poliphontes, a înţeles cine era asasinul soţului ei.

În acea scenă, în timp ce urla ducându-şi mâinile la piept, cu părul vâlvoi, negru şi lung şi ochii roşii de ură şi frustrare, Merope aflase despre moartea lui Cresphontes, ucis de Aegisthos, când fusese dus în cetate de servitorul lui Poliphontes. De unde şi dorinţa sa nebună de a-l omorî, înfigându-i pumnalul între coaste.

În acea dramă plină de sânge şi răzbunare, de durere şi depravare, Antonio vedea de fapt destinul Veneţiei, mistuită de vicii, decimată de epidemia de vărsat negru, ţintuită de muşcătura unui ger ce părea fără de sfârşit şi înţesată de urzeli întunecate, ce riscau să-i pericliteze echilibrul şi aşa destul de fragil.

Şi cu cât Merope zbiera mai mult, bătându-şi de durere pieptul cu pumnii, cu atât mai inadecvată i se părea scena. Sigur, descoperise libertăţile obscene la care Şchiopul se dedase, dar totuşi acel salon, era convins de asta, mai ascundea ceva. Sub

pojghiţa petrecerilor deşucheate, ceva mult mai grav şi mai neliniştitor se tăinuia acolo. Îi spusese acest lucru dogelui, iar acum intenţiona să descopere tot ceea ce nu fusese încă în stare să pătrundă. Parola de la intrare, aluziile licenţioase ale Corneliei Zane, garda de corp cea cu mii de ochi şi curtezanul cu acel aer neliniştitor îi sugerau că ceva strâmb şi perfid se cuibărise în acele încăperi. Într-o primă fază, Owen McSwiney încercase să-i abată atenţia de la anumite idei, dar el nu izbutea să le abandoneze, chiar dacă era primul care voia să se întoarcă la pictură şi să se refugieze în sentimentele pe care le nutrea pentru Charlotte.

Aşa încât, în timp ce drama lui Scipione Maffei se apropia de sfârşitul celui de-al treilea act, Antonio se întrebă din nou dacă nu cumva irlandezul era persoana care l-ar fi putut ajuta în descâlcirea acelor necunoscute. Iar răspunsul era acelaşi: ba da!

— Trebuie să îţi vorbesc, îi zise în şoaptă Antonio prietenului său, pe când scena era cuprinsă de întuneric.

De îndată ce se încheie şi al treilea act, printre ovaţii şi ropote de aplauze, McSwiney îl privi, ridicând o sprânceană.

— Aşadar, îţi place?

— O dramă întunecată şi sângeroasă, răspunse Antonio.

— De aceeaşi părere.

— Mă face să nu mă simt în largul meu, trebuie să recunosc. Dar, în fond, asta cerem noi de la teatru, nu? Emoţie. Iar această dramă, mărturisesc, mă pune la încercare. Poate pentru că, în tragismul întâmplărilor, eu regăsesc Republica mea iubită. Tocmai de aceea, dacă îmi permiţi, aş vrea să îţi cer ceva.

— Spune, domnule Canal.

— Ei bine, prietene, uite, de îndată. Aş vrea să mă întorc în salonul Corneliei Zane.

— Serios? Mi s-a părut că nu a fost pe gustul dumitale. Ca să nu mai zic că data trecută am şi riscat zdravăn.

— Ai dreptate.

— Şi atunci?

— Vezi dumneata.... reluă Antonio, ezitând o clipă, eu până acum ţi-am spus adevărul doar pe jumătate.

— Eram conştient de asta.

— Da, nu ţi-am mărturisit totul, iar prietenia noastră mi-a devenit aşa de preţioasă, încât n-aş dori să mai am secrete faţă de dumneata, adăugă Antonio. Voi fi sincer: dogele în persoană a fost cel care m-a însărcinat să întreprind o anume investigaţie.

McSwiney păru că nu-şi crede urechilor.

— Chiar în această situaţie ne găsim deci? Şi înainte de gestul de confirmare al lui Canaletto, irlandezul continuă cu atenţie, tot cu glas şoptit: Dar mă întreb şi eu: de ce dumneata? Nu putea să-i pună să facă o astfel de treabă pe zbiri, pe iscoade, pe *Signori di Notte*?

— Ştii, la început era vorba doar să descopăr în ce matrapazlâcuri era amestecat un anume individ pe care îl pictasem într-un tablou de-al meu din pură întâmplare.

— Şchiopul.

— Exact. Dar acum, nu ştiu de ce, sunt tot mai convins că în salonul acela mai e ceva.

— Probabil.

— A, deci confirmi?

— Nu tocmai. Dar pot să îţi spun că ieri am primit o invitaţie ieşită din comun.

— La ce te referi?

— N-aş putea fi mai clar, dar pot spune că cicisbeul pe care l-ai zărit e un om cu adevărat bizar, ba poate chiar şi mai mult de atât.

— Aş vrea să-l cunosc mai bine.

— Cred că ar fi o idee cât se poate de proastă. Eu însumi mă gândesc să răresc vizitele acolo.

— Dar de ce? întrebă Antonio, nereuşind să-şi ascundă accentul de îngrijorare din glas.

— Pentru că poate ai dumneata dreptate: ceva nu e în regulă cu locul acela.

— Dar atunci, dacă aşa o fi, am avea un motiv în plus ca să descoperim ce anume.

McSwiney scutură din cap.

— Şi dacă ar trebui să ne riscăm onoarea? Reputaţia? Sau poate chiar viaţa?

— Îţi cer să mă ajuţi, uite, am zis-o, recunoscu Antonio. Să fii ochii mei în acel loc şi să-mi povesteşti ce se întâmplă în cursul acestei noi întâlniri la care ai fost invitat.

— Să fiu sincer, domnule Canal, primul lucru care îmi vine în minte să ţi-l zic ar fi: nici pentru tot aurul din lume! Dar, desigur, partea aventuroasă a fiinţei mele, cea plămădită în partea cea tainică a inimii mele, rod al surghiunului şi al nevoii de a găsi în fiecare zi o soluţie la problema marginalizării mele, mă face să spun că, şi pentru că sunt curios, şi ca o compensare foarte nimerită, aş putea fi omul dumitale. Aş vrea doar să îţi dai seama că îmi ceri foarte mult. Una e să alegi dacă rişti sau nu, alta e să fii constrâns să o faci. Aşadar, te întreb: eu cu ce m-aş alege?

— O nouă lucrare? Pe care ţi-aş putea-o vinde la un preţ mic? Sau ţi-aş putea-o dărui?

— Asta ar fi măcar un bun început.

În timp se ce rosteau aceste cuvinte, se deschise cortina. Începea actul patru.

Înainte de a plonja din nou în atmosfera dramei, Antonio făcu o promisiune:

— Domnule McSwiney, o să reluăm discuţia în faţa unei cupe cu vin.

— Te poţi baza pe mine, veni răspunsul.

19
Piaţa San Giacomo di Rialto

Antonio ieşi din casă înainte să se lumineze. Voia să surprindă biserica San Giacomo di Rialto în nuanţele de perlă care doar la acea oră puteau fi văzute. Intenţiona să şi le imprime în memorie, ca să se poată reda pe o pânză la care se gândea de mai multă vreme.

Ducea cu sine un mic felinar ca să îi lumineze calea. Mergea cu pas grăbit, pentru că voia să ajungă la timp în punctul pe care îl alesese dinainte. Ajuns în zona Rialto, străbătu podul în grabă şi aproape că ajunsese. Dar chiar atunci auzi un urlet spintecând văzduhul.

Alergă de-a lungul străzii Ruga dei Oresi, pentru că avu senzaţia limpede că ceva înfricoşător se petrecea în acele momente. Lumina zorilor făcea să pălească atingerile aurii ale aurorei. Văzu desluşit în faţa sa două persoane sub porticul Fabbriche Vecchie. Simţi cum inima i se zbate în piept.

Trecu doar o clipă. O femeie în lacrimi, îmbrăcată în portul celor din popor, se sprijinea de un bărbat într-o haină tricotată plină de petice şi cu nişte pantaloni ponosiţi. Era pesemne un pescar din piaţa din apropiere. Nişte ciorapi uzaţi şi nişte ghete sparte completau îmbrăcămintea sa cea sărăcăcioasă. Femeia părea foarte tulburată. Dar Antonio nu înţelegea de ce.

Apoi, dintr-odată, ca şi cum brusc ar fi înţeles, se întoarse.

Ceea ce văzu îi tăie răsuflarea.

La început, în cenuşiul zorilor, nu o observase. Acum însă imaginea îl izbi cu o putere necruţătoare. Femeia era sprijinită de zidul bisericii. Cineva îşi bătuse capul să o aşeze în poziţie şezândă. Rochia ei elegantă, sau ce rămăsese din ea, trăda fără umbră de îndoială că

aparţinea păturii aristocrate sau cel puţin unei familii înstărite.

Părul mai lung de umăr îi atârna în faţă. Era de un blond opac, ca şi când cineva l-ar fi târât pe pământ sau pe nisip. Ochii mari albaştri păreau de sticlă, îngheţaţi într-o mască a ororii mute. Gâtul alb ca neaua era stropit de sânge negru închegat. Picături de culoarea fierului ruginit se vedeau peste tot în palme şi la încheieturile mâinilor. Mai jos, sânul îi era despicat şi din el nu mai rămăsese decât o halcă vâscoasă de carne ciopârţită. Pieptul îi fusese deschis şi literalmente – Antonio nu ar fi ştiut să găsească un alt cuvânt – golit.

Îşi desprinse privirea, pentru că avu senzaţia că zăbovind asupra ei ar fi continuat şi el o altă formă de profanare a bietei femei.

Întinse braţele şi se prinse cu tărie de o coloană. Avu nevoie să se aşeze pe treptele bisericii. Nu mai avea aer, iar în faţa lui, femeia din popor începu din nou să ţipe. Altcineva trase nişte înjurături zdravene. Probabil pescarul. Urla ameninţări şi înjurături, de parcă acele cuvinte ar fi putut să-l pedepsească pe cel care făptuise un asemenea măcel. Ceea ce, fireşte, nu era cu putinţă.

Antonio se scutură să-şi revină. Avea cu sine hârtie şi creion şi deci, fără a mai pierde timpul, luptă cu sine însuşi şi, oricât de respingător ar fi fost ceea ce urma să facă, începu să deseneze cât mai mult din scena care era chiar în faţa ochilor lui: femeia era în poziţie şezândă, pieptul îi era spintecat, inima smulsă şi dusă cine ştie unde, înhăţată de un monstru. Rochia îi acoperea umerii, dar era sfâşiată până în talie, de parcă un nebun ar fi vrut să facă decolteul mai adânc, până peste poate. Tânăra era desculţă. O baltă de sânge negru închegat se strânsese în jurul ei. Cruzimea acelui omor era de neîndurat. Cine ar fi putut comite o asemenea oroare? Şi cu ce scop? Veneţia era un oraş violent, dar unele scene Antonio le putuse

vedea doar la execuţiile publice, când Serenissima îi trimitea la moarte pe criminalii vinovaţi de cele mai cumplite omoruri, în piaţă, între coloanele de la San Marco şi San Teodoro. Şi totuşi, nu mai auzise niciodată de o asemenea înverşunare a nelegiuirii, nici în cele mai năprasnice fapte de sânge.

Când îl văzu pe paracliser ieşind din biserică, încetă să deseneze. Schiţase tot ce apucase cât mai complet şi mai rapid posibil. Femeia, susţinută de pescar sau ce o fi fost, se îndepărtase câţiva paşi, iar cei doi, chiar dacă rămăseseră prin preajmă, păreau acum absorbiţi de altceva. Precis nu fuseseră atenţi la ce făcea el.

Zorii lăsau loc azurului unei dimineţi reci. Alertaţi de strigătele ce se auziră cu puţin înainte, căruţaşi, cerşetori şi slujnice se adunau în faţa bisericii pentru a asista la spectacolul ororii ce se petrecuse în cursul nopţii. Împreună cu ei veneau şi negustorii din Erbaria, din Naranzeria şi măcelarii din Beccheria. Erau în mare parte oameni simpli, care probabil rămăseseră uluiţi de ceea ce auziseră.

Antonio, care avu grijă să ascundă în buzunarul redingotei hârtia şi creionul, se duse spre colţul cel mai îndepărtat al esplanadei bisericii.

În timp ce încerca să iasă din vizorul tuturor, iată-l apărând de-a lungul străzii Ruga dei Oresi pe unul dintre *Signori di Notte al Criminal*. Se apropia precum moartea, îmbrăcat complet în negru, cu pelerina fluturând din pricina vântului rece ce biciuia Veneţia în acea dimineaţă de infern. În spatele lui veneau zbirii, cam o jumătate de duzină.

— Plecaţi de aici! tună înaltul ofiţer, scoţând puţin spada din teacă şi ameninţând să-i străpungă. Pe când trecea el, mulţimea de trecători, negustori şi oameni simpli care se strânseseră în grabă în faţa bisericii se despărţea precum apele Mării Roşii la trecerea lui Moise. Era ceva cu adevărat

biblic şi supraomenesc în cruzimea nemăsurată la care Antonio tocmai fusese martor. Şi poate că acum *Signore di Notte al Criminal* urma să împartă, mută şi îngrozitoare, dreptatea lui Dumnezeu.

Dar nu aşa s-au petrecut lucrurile.

Antonio se puse cu greu în mişcare pe picioarele nesigure şi se forţă să se uite încă o dată la cadavrul bietei femei supuse la asemenea chinuri.

— Ce naiba faceţi aici? îl întrebă *Capitan Grando* pe Antonio Canal.

Acesta nu avu nici o replică spontană ca răspuns, aşa că celălalt continuă:

— Ştiţi poate ceva? Eraţi aici când s-a petrecut această oroare?

Antonio nu făcu decât un gest de negare cu capul. Dar o voce subţire şi spartă îi veni în ajutor. *Capitan Grando* îşi întoarse privirea şi îl văzu pe paracliser care îl ţintuia cu ochi fermi. Era un om scund, dar voinic la trup, cu o tonsură perfectă şi barba îngrijită. Purta o rasă simplă şi sandale. Cum de nu degera într-o dimineaţă ca aceea era un mister. Dar, judecând după promptitudinea răspunsurilor sale şi după lumina din ochii săi, se pare că acest detaliu nu îl deranja câtuşi de puţin.

— Am găsit-o aşa cum aţi văzut-o. Am intrat o clipă în biserică să dau de preotul paroh. Fără noroc. Aproape în acelaşi timp cu mine a ajuns aici şi femeia aceea, zise el, arătând-o pe cea care urlase, atrăgându-i atenţia lui Antonio. Însă mă îndoiesc că sărmana de acolo v-ar putea spune ceva în plus faţă de ce v-am spus eu.

Capitan Grando păru că o priveşte cu un aer nefericit pe femeia din popor.

— Mda, recunoscu cu un oftat.

— Moarte câinilor de evrei! zbieră cineva.

Şi iute şi alte voci se ridicară într-un ecou mustind a ură care părea să se amplifice în aer, căpătând forţă pe măsură ce ameninţările se înmulţeau.

— Spintecătorii de femei! izbucni unul care nu se găsea prea departe.

— Lipitori de jidovi! zise altul.

— Tăcere! ordonă *Capitan Grando*. Sau mă jur pe Dumnezeu că o să vă căiţi amarnic. Apoi le ordonă alor săi: Ce staţi, risipiţi gloata!

Şi, pe dată, zbirii îi alungară pe curioşi, împrăştiindu-i ca pe un cârd de gâşte. O luară cu toţii din loc, îndreptându-se către tejghelele din Erbaria sau către prăvăliile din Ruga dei Oresi.

— Numai asta ne mai lipsea, de parcă variola nu ar fi fost de ajuns! exclamă celălalt înalt demnitar. Cât despre domnia-voastră, domnule, zise *Capitan Grando*, mă voi preface că nu v-am văzut. Nici nu vreau să ştiu de ce vă găseaţi aici, după care îl apucă pe Antonio de un braţ şi îi şopti: Doar vă reamintesc ce aţi promis acum câteva seri, în alte circumstanţe. Nu mă puneţi să vă repet ce înţelegere am făcut. Iar dacă aveţi de gând să pictaţi acest loc, vă rog să vindeţi tabloul în străinătate. Am fost destul de clar?

Antonio dădu din cap că da.

— Ce o să faceţi? întrebă el aproape instinctiv, reacţionând la violenţa pe care o exercita asupra sa.

— Ceea ce se aşteaptă din partea mea, fireşte, spuse cu emfază şeful zbirilor. De ce? Trebuie oare să vă dau socoteala legat de munca mea? mai spuse el, plin de dispreţ.

— Sunt doar îngrijorat.

— A, da? răspunse *Capitan Grando,* ridicând o sprânceană şi lăsând să-i scape o grimasă care n-ar fi exclus zeflemeaua. Şi în legătură cu ce, mă rog?

— Sunt sigur că nu evreii sunt vinovaţi pentru o asemenea grozăvie!

— Nu zău! Aveţi dovezi? Vă ocupaţi de investigaţie? Vă puteţi poate mândri cu competenţe în materie de criminalistică?

— Nu, câtuşi de puţin.

— Exact cum bănuiam. Aşa că faceţi-mi plăcerea de a elibera locul şi de a face ceea ce tocmai v-am poruncit. Şi nu uitaţi: dacă veţi picta cumva acest loc, să ne ferească Dumnezeu, să aveţi grijă ca lucrarea aceea să ajungă pe alte ţărmuri.

Şi zicând acestea, *Capitan Grando* mai că-l îmbrânci pe Antonio Canal pe scările bisericii ce domina piaţeta.

Apoi, fără să-i mai pese de el, şeful zbirilor continuă să-l interogheze pe paracliser.

20
Cele două femei

Antonio nu reuşea să-şi scoată din minte chipul tinerei ucise. Chiar şi când încerca să nu se gândească la ea, acea faţă pecetluită în teroare nu înceta să-l tortureze.

Lucra la tabloul deja început cu piaţa San Giacomo di Rialto. I se părea că, pictând biserica, tarabele vânzătorilor ambulanţi, marele orologiu ce măsura timpul negustorilor şi porticul, ar fi putut oarecum să îşi ţină durerea sub control. Nu voia să piardă acea suferinţă – nici dacă ar fi vrut nu ar fi izbutit –, dar dorinţa sa limpede era ca, pe cât posibil, să o elaboreze, punând bine acea stare într-un sipet al gândurilor sale. Intenţiona să ţină spre păstrare acea durere într-o tainiţă a minţii din care să se poată hrăni, ori de câte ori aceasta s-ar fi dovedit un imbold, o îmbărbătare pentru a nu se lăsa doborât. Fără însă a se lăsa zdrobit de acea suferinţă.

În toate acele zile îşi neglijase pictura pentru o investigaţie care îi răpise şi somnul, şi seninătatea, o investigaţie care nu-l lăsa să respire, tocmai

pentru că el nu avea nici titlul, nici competenţa pentru a o continua.

În plus, se simţea ros ca de carii de sentimentul de a se fi vârât într-un cuib de viespi. Nu era în stare să descrie în alţi termeni vizita sa în salonul Corneliei Zane. Nu avea idee despre cum ar fi putut face dovada faptelor pe care le bănuia şi, în fond, nu ştia nici măcar să definească bine ce anume îl frământa într-atât, dar pe zi ce trece era tot mai încredinţat că acele omoruri înspăimântătoare, gerul care tăia Veneţia în două, răspândirea cumplită a variolei, ura faţă de evrei şi amoralitatea tot mai extinsă în întregul oraş erau toate componente ale unui unic plan al terorii.

Desigur, multe dintre acele forţe obscure nu puteau fi dominate. Şi totuşi... Şi totuşi, într-un ungher al inimii sale, în mod instinctiv, percepea adevărul gândului pe care abia îl formulase. Era mai puternic decât el.

Fata ucisă în acel chip bestial era poarta către acea lume. Prin ochii ei îngheţaţi de groază, el putea vedea în faţa lui prăpastia în care Serenissima se prăbuşea.

Ar fi vrut să înţeleagă mai multe şi ştia că din pricina firii sale nu putea să se dea bătut; ba mai mult, nu şi-ar fi găsit liniştea până când tot acel mister, început cu simpla urmărire a unui necunoscut, nu şi-ar fi dezvăluit toate meandrele.

Oricine comitea acele acte de josnică depravare lovea în femei. Şi nu în cele de origine umilă, ci în fiicele aristocraţiei. Sau cel puţin aşa părea, căci de fapt nu avea nici o certitudine, ci doar informaţii indirecte, suspiciuni, ipoteze, câteva desene. Doar că fata pe care o văzuse în acea baltă de sânge purta o rochie elegantă, chiar dacă zdrenţuită de nebunia ucigaşă a agresorului său. Dacă şi Charlotte ar fi putut fi în pericol? Chiar şi numai gândul îl făcu să se simtă rău. Dar probabil că erau doar fantasmagoriile unui biet pictor prea impresionat de ceea ce văzuse. Pe baza căror probe

putea el susţine o astfel de afirmaţie? Chiar şi ducându-se la doge, ce ar fi putut aduce drept mărturie în sprijinul ideilor sale? Aşa cum vedea el lucrurile, nu puteau fi decât bazaconiile unui artist care se smintise.

Încercă să se liniştească. Se uită atent la pânza sa, la faţada bisericii şi la porticul de pe dreapta, de-a lungul străzii Ruga dei Oresi. Sub bolţile porticului, prăvăliile giuvaiergiilor şi aurarilor ce se înşirau până pe podul di Rialto. Desenase deja câteva versiuni ale acelei vedute, în peniţă şi în cerneală brună. În timp ce privea detaliile, amintindu-şi de schiţele pregătitoare pe care le realizase mergând în acel loc şi utilizându-şi camera optică, mintea lui cea înfierbântată îi puse dinainte un alt aspect al acelei crâncene întâmplări: cadavrele fuseseră găsite în locuri vizitate recent de el însuşi. Mai întâi Rio dei Mendicanti, şi acum piaţa San Giacomo.

Acest lucru îl descumpăni.

Era oare cu putinţă să picteze locurile în care asasinul alegea să fie găsite victimele furiei sale sângeroase?

Oare să îl fi urmărit cineva? Iar el, fără să îşi dea seama, să fie cel ce inspira un asemenea plan?

Oricât de absurd ar fi părut, era de netăgăduit că cea dintâi victimă fusese găsită în Rio dei Mendicanti, după ce pânza lui devenise cunoscută. Dar acum? Acum, că îşi concentrase atenţia asupra bisericii San Giacomo di Rialto, iată că apărea o a doua victimă. E drept că în acest al doilea caz asasinul nu aşteptase ca acea lucrare să fie deja cunoscută în oraş – şi aici se încheiau punctele comune dintre cele două morţi.

Fapt e însă că de mai multe ori Antonio avusese senzaţia că cineva e pe urmele lui. La început a crezut pur şi simplu că se autosugestionează din cauza sarcinii primite de la doge, după care s-a întrebat dacă nu cumva Inchizitorul de Stat sau *Capitan Grando* dezlegaseră din lanţ vreun zbir, ca

să îi urmărească mişcările. Ar fi avut logică, în fond. Cu atât mai mult cu cât, deloc întâmplător, înaltul demnitar făcuse unele aluzii, văzându-l în faţa bisericii.

Greu de respins poziţia acestuia. Şi trebuia să-i fie recunoscător paracliserului dacă orice îndoială legată de o eventuală implicare a sa fusese risipită. Dar oare aşa să fi fost? Iar dogele îndepărtase într-adevăr de pe urmele lui orice zbiri sau iscoade, sau să fi fost doar cuvinte goale? Să fi fost doar fraze de circumstanţă, pentru a-l linişti pe tolomacul de pictor a cărui singură vină era aceea de a fi pictat omul nepotrivit la locul nepotrivit?

Sau poate, şi asta ar fi fost cu adevărat cutremurător, pe urmele lui să se afle oare chiar asasinul?

Dar dacă alegerea pieţei San Giacomo ca loc în care să fie măcelărită nefericita aceea nu era decât un mesaj către artistul arogant care îşi propusese să se ocupe de ceva care nu era deloc treaba lui?

Ca pentru a transmite că ştia el cu ce se ocupă acesta şi că era cazul să se lase păgubaş...

Întrebări, tot mereu întrebări. Şi nici un răspuns.

Spera ca McSwiney să fi reuşit să descopere ceva. Cu cât se gândea mai mult la ceea ce se întâmplase cu o zi înainte, cu atât creştea şi senzaţia că el însuşi devenise o ţintă. Şi poate cu adevărat fusese întotdeauna, dar doar acum pricepea acest lucru.

Scutură din cap. Trebuia să afle în vreun fel cine erau cele două femei ucise. Dar cum să facă asta? Pe cine să întrebe?

Iar dacă asasinul îl urmărea, atunci Charlotte ar fi putut fi în primejdie!

Trebuia să fie mai prudent, îşi zise. Trebuia să se uite mereu în urma lui. Şi să aştepte. Chiar dacă avea o dorinţă mistuitoare să o revadă, se impunea să aştepte. Era singurul fel de a o şti în siguranţă.

Sau asasinul îl urmărise şi la Murano, şi acum ştia unde să o găsească?

21
Irlandezul

Antonio tocmai încheiase de povestit cele petrecute la San Giacomo di Rialto: tânăra femeie ucisă, toată acea oroare, râurile de sânge, întâlnirea cu *Capitan Grando*.

Owen McSwiney îl privi vizibil tulburat.

— Mi-e teamă că sunt urmărit, adăugă, de parcă ceea ce dezvăluise până atunci nu ar fi fost de ajuns ca să impresioneze chiar şi bărbaţii de o şi mai mare dârzenie decât cea a irlandezului.

Acesta, ca să fim drepţi, după primele clipe de descumpănire, îşi recăpăta în mod admirabil sângele rece.

— Dacă într-adevăr aşa stau lucrurile, ar trebui să te poţi lămuri fără probleme.

— Şi cum asta? întrebă Antonio.

— Dacă s-ar întâmpla să retrăieşti acea senzaţie, presupun că întemeiată pe impresii şi suspiciuni destul de grave, ai putea încerca să îţi pierzi urma, şi în acelaşi timp să urmăreşti dintr-un loc privilegiat toată lumea din spatele dumitale.

Antonio păru că se gândeşte o clipă, ca şi când acel sfat i-ar fi inspirat o idee.

— De pildă, dispărând într-o biserică, urcând în grabă într-o clopotniţă şi putând să supraveghez de la înălţime piaţa din faţa ei printr-un ochean?

— Chiar şi dacă aş fi vrut, nu ţi-aş fi putut da un sfat mai bun.

Se găseau la o masă într-un colţ de han. Irlandezul ciuguli nişte cod în saramură şi nişte sardine marinate. Apoi scoase un oftat.

— Acestea fiind spuse, dacă ar fi să fiu sincer, prietene, am senzaţia că ne ocupăm de ceva ce se

arată a fi mult prea mare pentru noi.

Cuvintele lui Owen McSwiney erau exact acelea pe care Antonio se temea să le audă.

— Şi eu cred acelaşi lucru, zise.

Irlandezul îşi turnă nişte vin de Malvasia şi goli cupa din câteva guri, de parcă băutura i-ar fi putut aduce puţină alinare. Umplu la loc cupa. Suspină greu, şi apoi îşi reluă povestirea.

— Să vezi, aseară m-am întors de la Cornelia Zane. Cum îţi spuneam, ea are în Olaf Teufel un slujitor atent şi grijuliu, dar şi un instigator şi un individ complet necontrolat în anumite privinţe.

Vorbea încet, să nu atragă prea mult atenţia celorlalţi clienţi.

— Ce vrei să spui? întrebă Antonio, căruia vinul parcă deja îi stătea în gât.

— Îţi spun numaidecât. Îţi aminteşti că ţi-am spus că primisem o invitaţie specială?

— De aceea ne şi aflăm acum aici, confirmă Antonio.

— Aşa e. Îţi mărturisesc că nu e prima dată când acel cicisbeu excentric îmi propune să iau parte la drăcoveniile puse la cale de el şi că de câteva ori am şi acceptat. Dar, dacă acum câtăva vreme era vorba de câte un bairam mai deşănţat, de un gust cam prea bizar – şi nu cred că ţi-am ascuns că din când în când nu îmi displac astfel de distracţii –, de data asta mintea lui Teufel a născocit ceva cu adevărat ieşit din comun, zise McSwiney; după care făcu o pauză.

— Spune mai departe, îl îndemnă Antonio, care voia cu orice preţ să înţeleagă cum avea să se sfârşească toată tărăşenia.

Irlandezul încuviinţă.

— Ei bine, să îţi spun aşadar că, după ce am ajuns acolo, Teufel i-a strâns pe cei nouăsprezece invitaţi şi pe mine, poruncind să fim legaţi la ochi de către zece fetişcane deosebit de atrăgătoare. Fiecare dintre ele urma să fie călăuza a doi dintre noi. După ce fâşiile de mătase au fost strânse peste

ochii noştri, ne-au condus într-o aripă a palatului pe care nu o cunoşteam. Să spun sincer, cred că ne-au dus printr-un pasaj secret în palatul de lângă cel al Corneliei Zane.

— Ce anume te face să crezi asta?

— În timp ce păşeam, cu toate că tânăra ne distrăgea atenţia, murmurând în urechea mea şi a celuilalt dulci cuvinte şi făgăduinţa unor delicii nemaiîncercate vreodată, mi s-a părut că aud un sunet metalic care lăsa să se înţeleagă că fusese activat un anume mecanism. Ştiu cu siguranţă că am coborât o scară care probabil dădea într-o curte, pentru că brusc am simţit un frig pătrunzător, care m-a făcut să deduc că ne aflăm undeva afară. În orice caz, doar când am ajuns la destinaţie ni s-au luat legăturile de pe ochi. Când am putut vedea din nou, cele zece fete se făcuseră nevăzute. Eram doar noi, cei douăzeci de invitaţi şi fireşte amfitrionul nostru, Olaf Teufel.

— Şi ce s-a întâmplat atunci?

— Aşa cum tocmai am spus, locul acela era cu adevărat foarte straniu. Era amenajat într-un fel ca şi când ar fi fost ... şi asupra acelei fraze McSwiney se opri o clipă, de parcă ar fi căutat cuvântul potrivit.

— Ca când ar fi fost ce? îl zori Antonio, care nu mai avea răbdare.

— Un templu, mărturisi irlandezul.

— Vă găseaţi într-o biserică?

— Nu, câtuşi de puţin! exclamă McSwiney, stăpânindu-şi cu greu o strâmbătură. Era sala unui palat. Nu există nici o biserică lângă clădirea în care îşi are salonul Cornelia Zane. Nu, nu, alta e problema.

— Care anume?

— Că spaţiul în care ne aflam, aparţinând întru totul unui palat aristocratic, era împodobit în chip bizar. Şi nu numai atât, dar şi Teufel părea un alt om. Ca şi cum se preschimbase la faţă.

— Mi-e teamă că nu înţeleg, zise Antonio, căruia acea poveste îi părea tot mai obscură şi mai greu de desluşit.

— Îmi dau seama. Deci, plafonul salonului era acoperit de un cer înstelat pictat de vreun artist, dar nu ăsta era lucrul cel mai important. Pardoseala era din dale de marmură albă şi neagră, ca o tablă de şah. Poarta pe care trebuie să fi intrat noi era străjuită de două coloane: una din ele avea sculptată în centrul ei litera B, cealaltă litera J. Pereţii fuseseră pictaţi pe deasupra cu ciudate simboluri misterioase. Îţi spun toate astea ca să te fac să înţelegi că parcă cineva concepuse pentru acel loc un soi de scenografie absurdă, ca pentru pregătirea unui rit. Dar cel mai mult m-a izbit felul în care era îmbrăcat Olaf Teufel.

— Ce vrei să spui? întrebă Antonio tot mai nerăbdător.

— Era îmbrăcat complet în negru şi purta la brâu o ciudată pânză albă. După care au intrat cel puţin încă zece indivizi, îmbrăcaţi tot la fel. Şi s-au aşezat în spatele nostru. Teufel părea năucit de vreo băutură sau de vreo substanţă, că a început să aiureze despre frăţietate, despre legături indestructibile, despre proiecte comune. Susţinea că noi, cei douăzeci, am putea fi ochii şi urechile lui şi că Veneţia merita să fie apărată şi protejată de noi în faţa oamenilor lacomi şi cruzi, în faţa oamenilor gata să facă orice ca să o prăbuşească într-un iad al durerii şi pierzaniei. Mărturisesc că mi s-a părut discursul unui apucat. Cu atât mai mult cu cât Serenissima deţine deja un aparat eficient de înalţi demnitari şi gărzi care să o apere. Şi totuşi, el delira despre pacte consacrate şi simboluri de unire, acceptate şi de fraţii care se aflau în spatele nostru. După care fiecare dintre noi a făgăduit să nu pomenească nimic despre cele întâmplate, sub ameninţarea pedepsei cu tăierea limbii. Şi, după cum vezi, eu mi-am încălcat deja promisiunea.

— Iar eu îţi mulţumesc pentru curajul pe care-l arăţi.

— Ca să spun totul până la capăt, ceea ce s-a întâmplat acolo m-a surprins şi uluit. Şi a întărit şi mai mult suspiciunile pe care le aveam. Pe de altă parte, cum ţi-am spus, nu era prima ciudăţenie la care am fost martor. Nici în trecut acest Teufel nu a ocolit purtările năstruşnice. Ba chiar cred că tocmai aceste bizarerii i-au cucerit inima Corneliei Zane.

— Curtezana întreţine o relaţie cu cicisbeul său?

— Nu aş numi-o chiar relaţie. Dar, fireşte, el este pentru ea cavalerul servant, şi ca atare, îi satisface toate nazurile şi poftele nemăsurate. În acelaşi timp însă, dată fiind înfăţişarea sa atrăgătoare şi manierele lui provocatoare, reuşeşte să o influenţeze şi să o manipuleze în alegerile ei.

— Ca de pildă?

McSwiney clătină din cap.

— Nu e uşor de explicat, asta şi pentru că nu e nimic subversiv sau împotriva legii în ceea ce face. Dar la început salonul Corneliei Zane nu era cu adevărat nimic altceva decât un cenaclu de artişti, actori, intelectuali. Dar, de când Teufel a intrat în slujba Corneliei, lucrurile s-au schimbat. S-a înfiinţat sala de jocuri care, după cum ai văzut, e într-adevăr bine organizată. Ulterior câteva încăperi au fost destinate întâlnirilor secrete...

— Cele care dau în holul care duce către sala de jocuri?

— Exact. Iar apoi, cum ştii, la mezanin au fost înfiinţate alcovurile. Iniţial erau spaţii închise, dar ulterior, cu acordul tuturor asociaţilor, s-a dat încuviinţarea să poată fi spionaţi din afară cei de dinăuntru, făcând astfel şi mai picante jocurile erotice, pentru ca unul sau doi spectatori să le poată fi martori – cu sau fără ştiinţa protagoniştilor. Măştile garantează oricum un anumit anonimat.

— Da, chiar dacă, ştim cu toţii, asta depinde de tipul de mască.

— Sigur, o *moretta*[21] ascunde mult mai puţin decât o *bautta*[22] sau decât o mască pe toată faţa.

— Aşa e.

— Altceva e ceea ce vreau să spun. De când Teufel a intrat în graţiile Corneliei Zane, un suflu subtil, dar tot mai accentuat al perversiunii a umplut încăperile acelui palat. Repet, nu e nimic ce ţine efectiv de zona infracţionalului, ci doar de cea a necuviinciosului, a vulgarului, a obscenului. Şi spun acest lucru chiar dacă s-a întâmplat să nu refuz făţiş unele „propuneri" de-ale sale; trupul este slab, prietene. Doar sufletul e nemuritor. Dar ceremonia de aseară era cu-adevărat neobişnuită şi cam curioasă. În mare parte şi din pricina simbolurilor oculte de pe pereţi şi a cuvântării delirante a acelui bărbat.

— Dar dumneata ştii cine e acel om?

— Teufel? Să mă trăsnească dacă ştiu! Că am fi rezolvat o bucată bună din această poveste. Ce am aflat e ceea ce bănuiesc că el vrea să se ştie.

— Adică?

— Susţine că ar fi un nobil prusac scăpătat, venit la Veneţia ca să respire aer mai proaspăt. Mă rog, dacă aceste informaţii nu ar suna urechilor mele ca fiind vădit neadevărate, aproape că aş crede că el e un fugar, ca şi mine. Dar mă tem că provine din zona Moraviei sau poate a Sileziei. Nu că ar fi ceva rău în asta, doar că e bine ştiut temperamentul volubil şi bizar al oamenilor din acele ţinuturi sălbatice. Eu bănuiesc că el e un hoinar şi un călător. Pentru că precis a mai fost şi într-o ţară pe care o cunosc bine.

— Irlanda?

— Anglia.

— Cum de ştii asta?

— După cum vorbeşte engleza. Şi încă foarte bine, aş zice. Ca o persoană care îi cunoaşte toate nuanţele. Iar engleza nu poate fi vorbită la acest

nivel, dacă nu ai trăit îndelung în ţara ei de origine. Dar Teufel vorbeşte la fel de bine germana, maghiara, franceza, polona, rusa, turca, greaca şi o serie de alte limbi despre care nici nu ştiam că există. Cum am aflat? În acest ultim an l-am văzut conversând cu gentilomi străini, cu marchize poloneze, cu negustori veniţi din ţinuturile de nord şi din Rusia, şi de fiecare dată nu arăta să aibă vreo şovăială, vreo nelămurire sau vreo nesiguranţă. De prisos să spun că o asemenea amplă cunoaştere a limbilor străine a fascinat-o pe Cornelia, care a făcut din el, pe drept sau pe nedrept, companionul său, sau mai bine zis maestrul său de ceremonii.

— Iar bărbatul acesta atât de ieşit din comun v-a strâns în jurul său pe dumneata şi pe încă nouăsprezece invitaţi, vorbindu-vă solemn despre Veneţia şi apărarea acesteia.

— Şi să nu-i uitaţi pe cei zece care erau cu el. Ştiu că poate părea nebunesc, dar aşa e. Ba mai mult: aproape toţi cei care au asistat la acel soi de ritual păreau entuziaşti.

— Dar dumneata?

— În cel mai bun caz, m-aş putea defini drept uluit. Dar în fond, recunosc, simţeam o anumită nelinişte. Era ceva care nu mergea în acea ceremonie iniţiatică. Şi totuşi nu puteam să-mi manifest ezitarea. De aceea, împreună cu ceilalţi, m-am declarat cucerit. Cu atât mai mult cu cât, dincolo de absurditatea unor lucruri proclamate, în ele nimic, dar chiar nimic, nu era atacabil. Era ca şi când el ar fi intenţionat pur şi simplu să facă un pact cu invitaţii de faţă, întemeind un fel de frăţie. Iar din anumite puncte de vedere, unul ca mine, lipsit de protectori, exilat într-o ţară străină, nu poate să refuze prea uşor noile prietenii. Şi oricât de straniu ar putea părea, recunosc că în salonul Corneliei Zane am înnodat mereu relaţii interesante şi profitabile.

— Dar acum lucrurile merg prea departe.

— Întocmai.

— Nu ştiu ce să zic, exclamă Antonio de-a dreptul consternat. Cele două oribile omoruri. Faptul că victimele aparţin foarte probabil nobilimii. Ura cumplită faţă de evrei...

— În ce sens?

— Am uitat să-ţi povestesc. După ce *Capitan Grando* a ajuns în apropierea bisericii, acolo unde zăcea tânăra aceea într-o baltă de sânge, curioşii care s-au apropiat au început să strige împotriva evreilor, spunând că ei sunt autorii acelor acte de cruzime.

McSwiney scutură din cap.

— N-are nici o noimă, zise. Şi de ce ar fi făcut-o?

— Teoretic, simt că trebuie să spun că în toţi aceşti ani s-au tot adunat motive: faptul că sunt închişi într-un ţarc de la miezul nopţii până în zori ca o turmă de animale; că sunt înghesuiţi în locuinţele lor strâmte; că trebuie să plătească Serenissimei o chirie puţin spus uriaşă; că le este interzis să-şi cumpere proprietăţile imobiliare; că le sunt permise foarte puţine activităţi ca întreprinzători.... sincer, ar avea omul de unde alege...

— Înţeleg. Şi totuşi, chiar dacă sunt de acord, aş zice: faptul că sunt obligaţi să stea închişi în ghetou are ca unic scop să îi protejeze împotriva unor eventuale comportamente agresive cărora le-ar putea cădea victime. S-a întâmplat deja, de altfel. Şi apoi, Republica le-a garantat în orice caz o serie de prerogative şi drepturi de care foarte greu ar putea beneficia în altă parte.

— Asta e adevărat.

— Nu, prietene, evreii reprezintă doar o momeală. Însă ştim prea puţin despre femeile asasinate. De aceea aş propune să procedăm treptat, zise McSwiney cu o anume siguranţă.

— Adică?

— Pe de-o parte, aş sugera să aprofundăm chestiunea legată de Teufel. Pe de altă parte, graţie

raportului dumitale cu Serenitatea Sa, să obţinem informaţii mai multe despre cine pot fi cele două victime despre care e vorba.

— Festivităţile din noaptea trecută au nimerit din plin.

— Exact. Am rămas surprins şi îngrijorat totodată, cel puţin atunci. Şi acest lucru mă inspiră să îţi fac o propunere.

— Te ascult, spuse Antonio.

— Am un bun amic aici, la Veneţia.

— Ca persoană care nu beneficiază de protectori, eşti cu adevărat bine vârât în societate. Numele acestuia?

— Joseph Smith.

— Irlandez, ca dumneata?

— Englez, de fapt. Şi aş mai adăuga şi o persoană oarecum influentă. Deşi a ajuns de puţină vreme la Veneţia, are raporturi foarte bune la consulatul englez al Serenissimei. Dacă e cineva care ne-ar putea lumina legat de adunarea de ieri seară, acela e el.

— Şi de ce ar şti el mai multe? întrebă Antonio.

— Pentru că l-am întâlnit recent, şi când i-am vorbit, vărsându-mi tot focul, aşa cum mi se mai întâmplă, mărturisind dispreţul meu pentru William Collier şi despre cum el s-a aflat în spatele eşecului meu legat de Curtea engleză, mi-a mărturisit cu candoare că acest Collier are de partea sa nişte forţe obscure.

— Vrând să spună că are un protector supranatural? întrebă Antonio, nedumerit şi neştiind ce să creadă.

— Asta am întrebat şi eu exact pe acelaşi ton cu al dumitale.

— Şi ce a ieşit la iveală?

— Smith a făcut aluzie la frăţii secrete şi pacte oculte. Şi acum, că îţi povestesc acestea, mă face să cred că....

— Ceea ce s-a petrecut aseară pare ceva asemănător, exclamă Antonio.

— Chiar aşa.
— Şi atunci, ce mai aşteptăm? Poţi stabili o întâlnire cu Smith?
— Bineînţeles.
— Atunci fă-o cât mai iute, zise Antonio.
— De acord. Poate ne va ajuta să pricepem mai bine ce e în mintea întortocheată a lui Olaf Teufel.
— Iar în ce mă priveşte, mă voi duce din nou la doge ca să încerc să limpezesc ceva legat de identitatea victimelor.
— Dar, între timp, fă ce ţi-am zis, încheie McSwiney, ridicându-se de la masă, luându-şi rămas-bun. Păzeşte-ţi bine spatele!

22
Fanatism

Isaac Liebermann şedea la masa la care de obicei studia Talmudul. Dar în seara aceea avea alte volume în mână. Rabinul Mordecai Coen îl condusese în biblioteca sa plină ochi de cărţi şi îi încredinţase două tomuri legate în piele neagră şi cu caractere aurite pe copertă, ca să le citească foarte atent.

Isaac făcuse cum i se spusese şi, când ajunse la finalul primei cărţi, rămase profund tulburat. Toată îi era în întregime dedicată lui Sabbatai Zevi. Tânăr fiind şi un rafinat cunoscător al cuvintelor, acesta încă de la bun început avusese o puternică înrâurire asupra unui număr însemnat de adepţi. În jurul lui apăruseră legende şi zvonuri de tot felul, cum că ar fi călărit pe un cal alb, că ar fi locuit într-un palat împodobit cu aur şi pietre preţioase, că ar fi fost de o frumuseţe orbitoare, că nu ar fi avut egal în luptă, că ar fi vorbit mai bine de douăzeci de limbi şi că ar fi cunoscut atât de bine

scrierile cabalistice ale rabinului Isaac Luria, încât ar fi plăsmuit o viziune complet nouă asupra legilor.

Lăsând la o parte toate acele poveşti, un lucru însă era sigur: nu era zi în care Sabbatai Zevi să nu aprindă speranţa în comunităţile evreieşti din întreaga lume. După lunga pribegie, poporul lui Israel urma în fine să se întoarcă acasă: iată ce repetau mereu fiii poporului ales. Sigur pe prestigiul său, acest om a propus chiar o lectură cu totul nouă a Torei, răsturnându-i regulile şi abolind din obligaţii. După care s-a căsătorit cu Sara, o evreică de o frumuseţe răvăşitoare care, graţie şarmului său irezistibil, a strâns în jurul său foarte mulţi susţinători. De o fi fost adevărat sau nu, asupra unui lucru cu toţii erau de acord: Sara era o orfană poloneză ce scăpase din calea furiei cazacilor care dăduseră iama în acele ţinuturi. Departe de a fi fost o făptură cu frica lui Dumnezeu, până la căsătoria cu Sabbatai Zevi fusese o prostituată.

Dar succesul pretinsului Mesia nu dădea semne să se diminueze, ci, dimpotrivă, ca un talaz, a crescut impetuos, şi, chiar dacă a fost alungat de rabinii din Smirna, el a continuat să meargă din cetate în cetate, văzând cum rândurile adepţilor săi se îngroaşă peste măsură de mult. Dintre aceştia ieşea în evidenţă figura profetului său, Nathan din Gaza.

Izbânda sa tot mai mare avea în cele din urmă să-l poarte la Constantinopol, acolo unde avea să se desfăşoare Armaghedon, bătălia care urma să îl proclame în fine biruitor pe Mesia. Ajuns acolo, Sabbatai Zevi a strâns în jurul său un număr atât de mare de prozeliţi, încât pe marele vizir Ahmed Kuprili, îngrozit de izbucnirea unor răzmeriţe, l-a obligat să-l exileze în cetatea turcească Gallipoli, până când ar fi hotărât cum să îl înfrunte. Acolo, Sabbatai Zevi, departe de a fi tratat ca un vrăjmaş, a avut parte de huzur în această aşteptare,

cultivând desfătarea şi violarea datoriilor sacre. În ajunul Paştilor poruncise ca pentru sine şi tovarăşii săi să fie sacrificat un miel, din care a mâncat şi părţile interzise prin legea lui Moise, făcând astfel dovada ostentativă a abolirii radicale a vechilor precepte.

Dar, în timp ce Sabbatai Zevi îi cam lua peste picior pe duşmanii săi, petrecând în bairamuri şi dedicându-se desfătărilor trupeşti şi plăcerilor acestei lumi, marele vizir Ahmed Kuprili îi pregătea o întâlnire la palatul imperial din Edirne cu sultanul însuşi şi cu unul dintre principalii săi predicatori, Vani Efendi.

Convocat aşadar de Mahomed IV şi odată ajuns la curtea acestuia, Sabbatai Zevi s-a trezit că trebuie să aleagă între execuţia capitală sau convertirea sa la islam. Drept care, fără vreo ezitare, pretinsul Mesia a optat pentru îmbrăţişarea credinţei musulmane şi portul turbanului.

Acel gest a tulburat puternic comunitatea ebraică, aruncând poporul ales într-un haos total. Aproape imediat, susţinătorii lui Sabbatai Zevi s-au împărţit în două secte: una era a celor care, respingând alegerea făcută de propriul Mesia, devenit apostat, au decis să se refugieze în durere şi în căinţă, îmbrăcându-se în zdrenţe şi supunându-şi trupul la chinuri vecine cu moartea; cealaltă era a celor care, ridicându-l şi mai mult în slăvi pe Sabbatai Zevi şi punând temei pe o lectură ambiguă a Torei teoretizate de Nathan din Gaza, susţineau că Zevi s-ar fi convertit pentru a putea lupta chiar din interior împotriva duşmanului, spre a-l înfrânge. Aceştia au format aşadar aşa-zisa sectă a celor numiţi Dönmeh, practicând islamismul în public, iar în clandestinitate rămânând fideli tradiţiei ebraice.

Dar impactul acelei convertiri s-a arătat a fi devastator, neoprindu-se la acea primă sciziune. Şi astfel, şi cei care făceau parte din Dönmeh s-au divizat la rândul lor între cei care considerau că

generaţia apostaţilor trebuia să respecte strict regulile purităţii şi castităţii, astfel încât să înlesnească venirea adevăratului Mesia, şi cei care, în frunte cu Baruchiah Russo, susţineau dimpotrivă că trebuie să se mânjească de cele mai cumplite fărădelegi, spre a imita păcatul lui Sabbatai Zevi, în aşteptarea mântuirii. În primii ani ai veacului XVIII, Baruchiah, nerăbdător să calce pe urmele lui Sabbatai şi să-i împingă preceptele la extrem, crease astfel un scandal ulterior, declarând că Tora mesianică, în baza preceptelor lui Zevi, aducea cu sine o totală răsturnare a valorilor, transformând cele treizeci şi şase de *keritot* – interdicţiile ce puteau primi drept pedeapsă smulgerea sufletului şi anihilarea – în porunci pozitive. Aşadar, conform acelei abordări atât de smintite, erau îngăduite, printre altele, şi toate combinaţiile sexuale interzise, inclusiv incestul.

Isaac rămase fără cuvinte. Nu s-ar fi aşteptat la o asemenea orgie de nesăbuinţe. Rabinul fusese acela care îi dăduse pe mână acele cărţi, rugându-l să le ţină pentru sine şi să nu lase să răsufle nimic.

Şi acum înţelegea de ce. Dar avea senzaţia că toată acea oroare nu se sfârşise câtuşi de puţin. Una era să afle în detaliu pasajele care au dus la apostazia lui Sabbatai Zevi, alta era să citească învăţămintele acelui smintit de Baruchiah Russo, puse în practică de unul dintre cei mai fideli acoliţi ai săi. Iar cea de-a doua carte vorbea exact despre asta. Era un volum nu foarte gros, dar conţinea asemenea lucruri reprobabile şi obscenităţi, că te sleiau de vlagă.

În orice caz, de îndată ce a aflat despre ce povesteau acele pagini, în Isaac a crescut tot mai mult convingerea că, dacă ar fi ajuns în mâinile cui nu trebuia, acel volum ar fi putut fi o sursă de inspiraţie pentru toate ororile lumii. Ba chiar s-a întrebat dacă nu cumva se şi întâmplase să fi găsit cineva acea carte şi să o fi învăţat pe de rost, date fiind cele ce se petreceau la Veneţia. Chiar în acea

zi, în timp se mergea spre sinagogă, auzise pronunţat numele lui Sabbatai Zevi. Şi nu era prima oară. Influenţa ce s-ar fi putut propaga era înspăimântătoare.

Serenissima era cunoscută pentru tiparniţele ei. Şi chiar dacă erau deja departe vremurile lui Aldo Manuzio, era de necontestat faptul că tipografiile reprezentau încă o activitate de excelenţă în Veneţia. Cu atât mai mult cu cât tocmai evreii aveau un rol important în acel meşteşug. Fiind tipografi destoinici, erau printre cei mai căutaţi în oraş pentru acea profesie.

Şi dacă unul dintre ei pusese mâna pe acea carte blestemată? Căci despre asta era vorba. Dacă rabinul Mordecai Coen avea un exemplar, nu era oare posibil ca şi altcineva să deţină acel volum negru în propria casă şi să se inspire din el pentru a comite cele mai înfricoşătoare fărădelegi? Sau poate doar pentru a răspândi, aşa cum se împrăştie neghina, buruiana minciunii şi a învinuirilor la adresa evreilor cum că ar avea printre ei un criminal? Dacă se gândea mai bine, tânărul Shimon Luzzatto lucra chiar în atelierul unui tipograf. Şi pentru că avea această meserie, el era cel care împrăştia o foaie cu ştiri prin care alimenta într-un mod nu tocmai discret propaganda împotriva modului tipic veneţian în care erau umiliţi evreii. Dar, aşa cum se zisese deja, atitudinea lui nici nu s-ar fi putut compara cu intenţia de a pune asasinatele pe seama comunităţii evreieşti. Chiar şi dacă Shimon însuşi ar fi comis omorurile, tocmai pentru a-i răzbuna pe cei de un neam cu el. Însă nici cu toată imaginaţia din lume Isaac nu credea că acel tânăr ar fi fost în stare de o cruzime nemaiauzită ca aceea. Şi mai era un detaliu care arunca în aer o asemenea ipoteză: în fond, de ce să fie alimentată o bănuială? Ar fi însemnat să te condamni cu propriile mâini. Iar un asasin, tocmai pentru că era asasin cu adevărat, dimpotrivă, ar avea interesul de a devia cursul

eventualelor cercetări. De aceea, din orice unghi ar fi fost privită, o atare ipoteză nu avea noimă.

Isaac reluă răsfoirea paginilor, dar nu reuşea să continue lectura. În carte se povestea despre un sătuc de evrei din Moravia a cărui populaţie a fost mai întâi fascinată de Sabbatai Zevi şi de autoproclamarea acestuia drept Mesia, după care s-a prăbuşit în oroarea sciziunii după convertirea lui. Locuitorii s-au împărţit în două facţiuni. Iar victoria le-a revenit celor care au împins până spre consecinţele extreme învăţăturile pretinsului mesia, prin radicalizarea conceptului de violare a preceptelor sacre prin păcat.

În fruntea acestui segment de idolatri, care îşi decretaseră propria supremaţie în satul din Moravia, se instalase cabalistul Shimon Friedman. Era un bărbat atrăgător, cu o barbă lungă neagră şi cu nişte ochi precum tăciunii aprinşi, dotat cu o nemaipomenită elocvenţă şi o voce fermecătoare. Se proclama ucenicul lui Baruchiah Russo, cel mai sângeros dintre adepţii lui Sabbatai Zevi.

Sub îndrumarea acestuia, oamenii din mica localitate se dedaseră la orice fel de plăceri, chiar şi cele mai înjositoare. Preamărind gloria unui impostor ca Baruchiah Russo, specialistul în Cabala Shimon Friedman nu rata să pună mâna pe cele mai frumoase copile şi să-şi justifice apoi toate faptele sale nelegiuite. Iar apoi, în toiul nopţii, se întindea despuiat pe zăpadă şi se biciuia cu mărăcini şi urzici, iar acele aspre pedepse, acele gesturi ostentative de durere autoimpusă nu numai că îl absolveau în ochii acoliţilor săi, ci îl şi arătau drept o călăuză demnă de imitaţie şi preamărire.

În scurt timp, faptele sale au dus la creşterea numărului de adepţi, iar dimensiunile faimei sale au depăşit cu mult hotarele satului, întinzându-se în toate colţurile Moraviei, ba chiar şi dincolo de ea.

În paralel cu faima sa, creşteau şi poftele sale nemăsurate: pe zi ce trece devenea tot mai bogat,

strângând tot felul de avuţii, manifesta o atenţie tot mai mare faţă de propria persoană, pretindea să i se servească bucate delicioase şi zâmbea tuturor femeilor, făcându-le să se îndrăgostească nebuneşte de el şi să îşi dorească în taină, în adâncul inimii lor, să rămână însărcinate cu un bărbat atât de frumos şi de viteaz cum nu mai era altul pe lume.

În tot acest timp, el nu înceta să se numească „Mirele Torei” şi „Cel dintâi fiu al lui Dumnezeu”. Toată acea sminteală s-a tot perpetuat, zi după zi, şi nimic nu părea să tulbure deliranta orgie a puterii care bântuia satul. Dar când una dintre femei a povestit că a fost luată de cabalist împotriva voinţei sale, susţinând că zgârieturile adânci de pe şolduri pe care le arăta tuturor erau pricinuite chiar de el, ceva a început să se destrame, iar în masca lui Shimon Friedman a apărut prima dintre nenumăratele sale fisuri.

Fireşte că nu au lipsit susţinătorii săi, care au acuzat-o pe femeie de minciună, susţinând că Sarah, căci acesta îi era numele, îşi făcuse singură acele zgârieturi, însă sămânţa nesiguranţei şi a dihoniei fusese de acum aruncată. Incidentul stârnise vâlvă, iar vocile rabinilor din comunităţile vecine, care încercau să zădărnicească faima lui Shimon Friedman, au început să prindă putere.

Sătul să citească toată acea înşiruire de lucruri abominabile şi blestemăţii, Isaac închise cartea pe care o avea în mână. Nu voia să mai afle mai mult, pentru că se temea că o ia razna. Dar înţelegea acum avertismentul rabinului Mordecai Coen: avea bineînţeles dreptate. Ceea ce se întâmpla la Veneţia părea pedeapsa la adresa evreilor pentru actele comise în primul rând de Sabbatai Zevi, apoi de Baruchiah Russo şi de cei care, asemenea lui Shimon Friedman, îi puseseră în practică învăţămintele radicalizându-le şi purtând către consecinţe extreme falsele lecţii ale unor impostori.

Nici la Veneţia, spunea rabinul Coen, comunitatea nu s-a declarat deschis împotriva minciunilor falsului Mesia din Smirna, aşa cum făcuse de pildă cea din Livorno.

Şi, după bunul plac perfid şi tendenţios al vreunui agitator rău-intenţionat, în ghetoul evreiesc se asista deja la o stigmatizare dublată de tragism, căci se făcea referire la faptul că tăcerea indiferentă faţă de preceptele lui Sabbatai Zevi din urmă cu cincizeci de ani (în cel mai bun caz), sau îmbrăţişarea acestora (în cel mai rău caz) reprezentau acum acea culpă ce îi condamna pe evreii din ghetou să plătească pentru propria lipsă de acţiune, sau chiar pentru o conştientă apostazie.

Ca să nu mai spunem că nimeni nu ştia dacă nu cumva fie şi un singur evreu mai rămăsese subjugat doctrinei nebuneşti a lui Zevi şi Russo, şi dacă acum, readucând-o la viaţă, ar fi avut de gând să târască poporul lui Dumnezeu într-o mare de sânge, înroşind apele lagunei.

Era desigur o ipoteză nesăbuită, iar cartea pe care o avea în mână, care fusese tipărită chiar la Veneţia, părea o culegere de gânduri delirante ale unui scrib anonim, ce aveau menirea de a răspândi venin în comunitatea evreiască. În plus, Isaac nu avea idee ce s-ar fi putut întâmpla dacă cel care ar fi intrat în posesia acestei cărţi n-ar fi fost evreu.

Nu ştia cum era mai bine să acţioneze. În mod sigur cartea aceea trebuia ţinută bine ascunsă. Dar ştia că, dacă rabinul îl pomenise pe Zevi şi se preocupase să i-o dea s-o citească, trebuie că era încredinţat că la Veneţia, pe undeva, exista cineva conştient că aceea era calea pentru a deşerta asupra evreilor vinovăţia legată de faptele sângeroase ce se petreceau.

Legată de acele fapte şi de toate celelalte.

Iar blestemul lui Zevi şi al cabaliştilor descreieraţi reprezenta scuza perfecta.

23
Charlotte

Ceea ce l-a surprins a fost claritatea câmpului vizual. Spre deosebire de majoritatea ocheanelor, amplificarea imaginii nu compromitea calitatea acesteia, sau cel puţin nu până într-atât încât să împiedice recunoaşterea subiectului observat.

Era evident că lentilele meşteşugite de Charlotte von der Schulenburg erau cu adevărat de o calitate foarte înaltă. Ba chiar mai mult de atât: acel dispozitiv pe bază de cremalieră permitea o perfectă transformare a mişcării circulare în mişcare liniară. Şi astfel, şi o scurtare a ocheanului; iar printr-o simplă acţionare a pârghiilor laterale, o transformare pur şi simplu uluitoare a câmpului vizual, conform principiului potrivit căruia, prin micşorarea lungimii sale, ocheanul garanta o lărgire a câmpului pe care îl cuprindea. Antonio îşi dădu seama că astfel cuprindea aproape în întregime spaţiul pe care îl avea în faţă. Evident că adâncimea imaginii se pierdea în parte, dar nu într-atât încât să nu îi permită un punct de observaţie apreciabil. Şi de garantarea acestuia erau răspunzătoare multiplele lentile interioare, activate prin pârghii.

În orice caz, putându-şi mişca ţinta ocheanului ba într-o parte, ba în alta, reuşea să îi surprindă pe trecătorii din câmpul său vizual. Printre negustori ambulanţi, cerşetori, pierde-vară, beţivani, slugi şi servitoare, unul în mod special îi atrase atenţia: era un bărbat îmbrăcat în culori de iarnă, începând cu sumanul maroniu închis, pe sub care se vedea un gheroc pătat în mai multe locuri şi mototolit, de un verde ca sticla. Gulerul cămăşii, de la atâta purtat, din alb devenise cenuşiu. Expresia lui dârză ca a

unui ţigan, ca să nu spunem ca a unui pirat, era pusă în valoare de o pălărie boţită şi unsuroasă, îndesată peste ochi, de sub care atârnau lungi şuviţe de păr castaniu şi cenuşiu totodată ce se desprinseseră rebele din coada în care fuseseră prinse. Un ciudat cercel de aur dădea o tuşă exotică figurii sale.

Motivul pentru care se concentrase să exploreze cu ocheanul dăruit de Charlotte piaţeta din faţa clădirii în care se refugiase, urcând scara ce ducea la etajul al doilea, era convingerea că cineva era pe urmele lui. În zilele precedente avusese această senzaţie de cel puţin două ori. Şi voia să vadă acum limpede.

Nu putea fi sigur că îl identificase pe urmăritorul său, dar felul în care mercenarul se tot uita împrejur era destul de grăitor. Când ajunse în apropierea piaţetei, Antonio grăbi pasul, îndreptându-se către clădirea în care ştia că este aşteptat, în baza înţelegerii cu un prieten de-al său, proprietarul casei. De aceea, tot ce avu de făcut fu să împingă poarta şi să intre cu mult înainte să apuce să cotească celălalt.

După care urcă în grabă treptele până la palierul celui de-al doilea etaj, de unde, nevăzut de nimeni, se apropie de fereastră, ca să studieze cu atenţie piaţeta din faţa clădirii. Ca să poată cerceta mai bine fără a fi văzut, îşi scoase din haină ocheanul, pentru a-l proba, şi fu foarte mulţumit. Chestiunea acum era să priceapă cine naiba era acel bărbat, presupunând că era cu adevărat vorba de o iscoadă care îl spiona.

Acea nouă situaţie îi dădea măcar un avantaj. Nu se simţea în stare să-l înfrunte în acel moment şi nici nu voia să-şi implice prietenul, înaintat în vârstă, care în chip aşa generos îi pusese la dispoziţie balconul său. Dar, ştiind de cine trebuia să se ferească, ar fi fost mult mai uşor ca împreună cu McSwiney să-l demaşte şi să-i dea o lecţie zdravănă mişelului. Dar acel moment trebuia

pregătit cu grijă, pentru că, luându-l prin surprindere pe acel individ care evident nu ştia să fi fost descoperit, poate ar fi reuşit să dezvăluie şi nişte amănunte în plus ale încâlcitei peripeţii în care se trezise implicat.

Pentru a nu-şi trăda prezenţa, Antonio luase cu sine şi alte haine, căci nu voia să fie recunoscut şi urmărit din nou de îndată ce ar fi plecat. Îşi adusese aşadar o îmbrăcăminte cu totul diferită de cea cu care intrase în clădire. Astfel, nimeni nu ar fi putut şti cine este el şi ar fi putut s-o întâlnească pe Charlotte fără teama de a o pune în primejdie.

Acel lucru îi aducea o anumită uşurare. Întâmplările recente îl făceau să fie constant în gardă. Şi, chiar dacă erau doar precauţii exagerate, prefera să pară ridicol decât să se căiască prea târziu.

Charlotte îl privi cu ochii unei femei ce nu cunoştea frica. Cât de mult o dorea! Era o tânără cu un temperament arzător şi spera să poată juca un rol în viaţa ei, mai devreme sau mai târziu.

După prima lor întrevedere la Murano, ea acceptase să-l revadă la primul etaj al cafenelei din Procuratie Vecchie, numită Caffè Stella d'Oro. Ca şi alte prăvălii din oraş, aparţinea unui cofetar elveţian de prin Graubünden, un grisun, aşa li se şi spunea, mare specialist în dulciuri şi băuturi.

Când avea posibilitatea, îi spusese ea, îi plăcea să-şi petreacă timpul în salonaşul pe care Josef Fischer i-l rezervase pentru ea. Când cofetarul a văzut cine era oaspetele Charlottei, a făcut o plecăciune atât de adâncă, încât Antonio s-a temut că o să cadă de-a binelea din picioare, la cât era de corpolent. Amfitrionul însă se dovedi a fi surprinzător de agil.

Şi astfel, la o ciocolată caldă şi o gamă aleasă de buşeuri şi biscuiţi, Antonio se gândi să îi destăinuie Charlottei cât de atras se simţea de ea. Dar nu putea să-şi permită acest lucru, nu încă. Şi apoi, cum ar fi reacţionat în faţa unui eventual

refuz? Ce anume îl îndemna să creadă că ea i-ar fi acceptat gesturile curtenitoare? De aceea era mai prudent să îi vorbească despre ocheanul acela extraordinar pe care tocmai îl încercase.

— Draga mea Charlotte, zise, dregându-şi glasul, dă-mi voie să îţi spun că lentilele produse de dumneata sunt de o calitate nemaipomenită. M-am folosit de ocheanul dumitale şi i-am apreciat claritatea de a reda imaginea din câmpul vizual şi puterea lui de adaptare, mulţumită dispozitivului pe bază de cremalieră cu care e dotat. Mărturisesc că nu mă aşteptam la un asemenea nivel!

— Domnule Canal, răspunse Charlotte, sunteţi deosebit de amabil. Să ştiţi că pentru mine aprecierile din partea domniei-voastre sunt motiv de mare mândrie.

— Sunt foarte bucuros, replică Antonio, sorbind o gură din delicioasa ciocolată şi permiţându-şi să zăbovească asupra privirii ei, lăsându-şi ochii să se îmbete de chipul fetei. Adevărul e că şi în acea zi Charlotte era de o frumuseţe ce îţi curma respiraţia: părul, în bucle încântătoare, era strâns în panglici de catifea de un verde marin, menite parcă să-i scoată în evidenţă, a câta oară, lumina scânteietoare a ochilor. Rochia amplă, o fermecătoare *andrienne* din mătase şi tafta, relua aceleaşi nuanţe, înnobilată fiind de broşe de aur cu rubine şi smaralde admirabil meşteşugite. Antonio îşi stăpâni un suspin, şi pentru o clipă i se păru surprinzător faptul că acea femeie era una şi aceeaşi cu cea care îl primise cu câteva zile înainte la atelierul său de sticlărie din Murano.

Cu toate astea, nu era nici o îndoială; cu toată graţia purtării sale, Charlotte îşi păstra pragmatismul şi francheţea, fără să insiste prea mult în gesturi afectate. Dar acum Antonio voia să-i povestească mai ales despre ce i se întâmplase.

— Şi tocmai datorită ocheanului dumitale am descoperit că sunt urmărit! zise el dintr-o suflare, de parcă voia să scape de o povară.

— Domnia-voastră, urmărit? De cine, ce voiau?

Charlotte rosti aceste cuvinte cu o implicare atât de intensă, încât pentru o clipă îi păru aproape grijulie. În lumina acelei zile de iarnă ochii ei dădeau impresia că scânteiază.

— Povestea e încâlcită. De unde să încep? Ei bine, am să îţi spun atât: dintr-un motiv bizar, am primit sarcina de a urmări o persoană. Totul a pornit de la faptul că, fără să am habar cine este, am desenat din spate acea persoană în recenta mea lucrare cu Rio dei Mendicanti. Cineva important l-a recunoscut şi mi-a cerut să fac o investigaţie. Dar ceea ce am aflat se pare că a deranjat anumite persoane. Însă nu vreau să te plictisesc cu descoperirile mele de spion de mâna a doua, încheie Antonio.

Ştia că îi spusese adevărul doar pe jumătate, dar, la urma urmelor, i se părea prematur să îi mărturisească mai mult. Nu că nu ar fi avut încredere în ea, dar nu era oare cu adevărat prudent să o ţină departe de alte detalii?

— Iar acum, cel care urmărea devine cel urmărit, trase ea concluzia.

— Într-adevăr.

— Dar sunteţi în primejdie?

— Câtuşi de puţin. S-ar putea să fie doar cineva agasant. La timpul potrivit, o să scap de el, zise Antonio, ridicând din umeri.

— Sunteţi foarte sigur pe domnia-voastră, domnule Canal.

— Ce n-aş da să fiu! zise el cu o nuanţă de regret.

— Aţi auzit ce se petrece în oraş? spuse apoi Charlotte, iar tonul vocii sale se schimbă într-o clipă, devenind mai trist.

— La ce te referi?

— La cele două omoruri sângeroase din ultimele zile. E de neconceput. Două femei au fost găsite ucise într-un mod barbar. Se zice că cineva le-a smuls inima din piept.

Antonio tăcu o clipă.
— Aşa este, confirmă.
— Dar domnia-voastră...?
— ....cum de ştiu? i-o luă el înainte.
Charlotte încuviinţă din cap.
— Fiindcă în cazul celei de a doua femei ucise, soarta a vrut să mă aflu printre primii în locul unde a fost lăsată.
Frumoasa fiică a feldmareşalului von der Schulenburg făcu ochii mari.
— Domnia-voastră? întrebă cu un firicel de glas.
— A fost o oribilă festă pe care mi-a jucat-o întâmplarea, observă Antonio. În dimineaţa aceea, mă hotărâsem să mă duc în zori în piaţa San Giacomo di Rialto. Urmăream să îmi imprim în minte culoarea perfectă a cerului pentru a reda acea lumină deosebită ce doar la răsăritul soarelui poate fi surprinsă. Îmi amintesc că am coborât grăbit podul şi apoi, tot în ritm alert, am luat-o spre Ruga dei Oresi. Era exact momentul în care întunericul se retrage, făcând loc zorilor. Şi totuşi, mi-am dat seama pe dată că în spaţiul de dinaintea treptelor bisericii se găsea un cadavru. Nu prea departe, o femeie urla, în timp ce un bărbat o ţinea în braţe.
— Am auzit zicându-se lucruri care îţi dau fiori.
— Să ştii că ceea ce s-a spus nu reflectă nici a suta parte din ceea ce am avut în faţa ochilor. Femeia aceea a fost sfârtecată.
— Dar cine poate face asemenea acte de cruzime? întrebă Charlotte, şi ochii ei sclipiră a ură.
— Nu ştiu, răspunse Antonio. Inutil să-ţi spun că la puţin după ce am ajuns şi-a făcut apariţia şi *Capitan Grando* împreună cu zbirii lui.
— Mda. Şi totuşi nu se ştie nimic altceva decât că cele două femei au fost omorâte. Nici un asasin nu a fost prins. A fost cineva interogat, oare? Suspecţii conduc ancheta spre un posibil vinovat?

Este sigur că mai-marii oraşului se vor feri să răspândească amănunte, dar senzaţia mea e că Republica nu se interesează deloc de aceste omoruri. Peste tot tăcere. Nu se schimbă nimic. Exact ca şi cu problema variolei. Ştiu sigur că medicii evrei au propus un tratament care presupune inocularea umorilor recoltate din pustulele ajunse în punctul culminant al bolii, şi asta ar fi prevenit forma urâtă a îmbolnăvirii. Şi astfel lumea s-ar putea molipsi de o formă mai puţin virulentă, cu o mai mare posibilitate de vindecare. Dar nici despre acest lucru Republica nu spune nimic. Doar aşteaptă. Exact ca în cazul acestor femei măcelărite cu atâta cruzime. Ca şi când ceea ce s-a petrecut ar putea fi considerat tolerabil. Dar o lume ca aceasta nu va mai putea dura mult! încheie Charlotte mânioasă.

Antonio percepu un resentiment profund în adâncul sufletului ei, ca şi cum ar fi trăit personal lucrurile despre care vorbea.

— Dar aveţi dreptate domnia-voastră, continuă ea, nici eu nu vreau să vă stric ziua. Adevărul e că nu suport felul în care un grup de familii domină oraşul ăsta de mai bine de o mie de ani. Şi pentru ce? Pentru a nu da din mână puterea. Şi, dacă pentru reuşi acest lucru e nevoie să se facă în aşa fel încât nimic să nu se schimbe, atunci cel mai bine e să laşi ca anumite lucruri să-şi urmeze cursul lor.

— Charlotte, ce s-a întâmplat? întrebă el cu îngrijorare.

Simţea că tânăra avea nevoie să-şi verse focul unei dureri care-i mocnea înăuntru.

— Menego, spuse, meşterul sticlar care mă ajuta zilele trecute, vi-l mai amintiţi?

— Sigur.

— Azi-noapte.... vărsatul negru l-a luat şi pe el. A murit în braţele mele.

24
Mărturisiri

Antonio înţelegea durerea Charlottei. Să înveţi un meşteşug, oricare ar fi fost acela, era un lucru care depăşea simţurile omeneşti. Era o componentă de magie, de forţă a imaginaţiei care nu avea nimic de-a face cu lumea pământească. Sigur că trebuia văzut şi aspectul mai prozaic al muncii, al profesiei, ce ţinea de procurarea celor necesare traiului, dar în nucleul său cel mai adânc, pictarea sau prelucrarea sticlei presupunea taine şi tradiţii care îşi găseau semnificaţia în memoria vremurilor. Iar a învăţa de la cineva însemna a fi părtaş la acele taine şi tradiţii şi a fi îndrumat spre o cunoaştere care nu era pentru oricine. De aceea, cu propriul maestru se instaura un raport care era unic prin natura şi intensitatea sa. Când a intrat în atelierul Charlottei, a perceput perfect că bărbatul cu părul alb era maestrul frumoasei fiice a lui Von der Schulenburg şi că o lega de el o afecţiune profundă acum, când după ce a văzut-o înflorind ca artistă, el era martorul unui talent pe care bineînţeles că îl intuise, dar pe care, probabil, nu-l

prevăzuse la adevărata lui dimensiune. Asta pentru că doar un ucenic din foarte mulţi deţinea un asemenea dar. Iar când acest lucru se întâmpla, atunci raportul se schimba într-o afecţiune paternă.

Şi lui Antonio i se întâmplase acest lucru, cu mult timp în urmă, faţă de tatăl său, Bernardo. Fusese cel care îl îndrumase către pictură, învăţându-l frumuseţea culorilor, folosirea luminii şi a umbrei, minunăţia teatrului şi importanţa de a se inspira din realitate. Şi chiar dacă, după călătoria sa la Roma, îşi însuşise câteva dintre învăţămintele lui Giovanni Paolo Pannini şi Gaspar van Wittel, el în realitate tot la tatăl său se întorcea. La cel care îl pregătise să iubească Veneţia prin propria pictură. Acea Veneţie care îl târa în vâltoarea sa cu lumina cerului său şi cu oglinda lagunei ce iradia o aură reverberată, capabilă să îi multiplice efectele, o lumină cu care încerca să-i sfâşie pânzele cu forţa unui uragan.

Din toate aceste motive, în acel moment el simţea durerea Charlottei.

— Înţeleg ce înseamnă asta pentru dumneata. Trebuie să fie o pierdere de neacceptat. Tatăl meu a fost şi maestrul meu. Dacă o fi să îl pierd, cred că nu aş fi în stare să îndur acest lucru, aş putea doar să port durerea înăuntrul meu şi poate, după mult timp, să învăţ să convieţuiesc cu ea. Tot ce ştiu despre pictură îi datorez lui, iar pictura este viaţa mea, este lucrul de care mă agăţ când ceea ce văd depăşeşte înţelegerea mea, rănindu-mă.

Charlotte îl privi, iar ochii îi erau două fântâni de lumină.

— Acelaşi lucru cred şi eu, zise. Ceea ce mă înfurie e tăcerea Republicii. Şi indiferenţa ei. Nu faţă de moartea lui Menego, ci faţă de aceea a mii de veneţieni care cad ca muştele, răpuşi de variolă. Şi faţă de două femei omorâte cu sălbăticie, în legătură cu care nimeni nu pare a dori să facă ceva, de parcă ar fi un accident banal, un fapt oarecare. Orice sosire în oraş a unui ambasador, dar ce zic, a

celui mai mărunt dintre consuli, e considerată un eveniment mult mai important.

— Ai dreptate. De aceea încerc să fac ceva, afirmă Antonio.

Dar îşi dădu seama prea târziu că a spus mai mult decât ar fi fost prudent să spună. Iar motivul sălăşluia în inima lui, care înţelesese mai repede decât mintea sa că putea avea încredere în tânăra aceea.

Acea dezvăluire o lăsă pe Charlotte cu gura căscată.

— Serios?

— Adevărul e că oraşul ăsta devine deja un cuib de şerpi, continuă Antonio. Nu ştiu cum să pun în cuvinte, dar eu percep o forţă întunecată care îl străbate şi care nu mai poate fi ignorată. La început, când mi s-a cerut să-l urmăresc pe bărbatul pe care îl pictasem în tabloul meu, m-am gândit că ar fi mai bine să îmi văd în continuare de treburile mele. După care am cedat. Pentru că nu mă puteam trage înapoi. Dar a fost un semn al destinului, fără doar şi poate. Iar acum, dacă ar fi să îţi spun ce gândesc, simt o prezenţă malefică, o urzeală întunecată care leagă ceea ce am descoperit de omorurile monstruoase ale acestor zile, de acuzaţiile defăimătoare la adresa evreilor, de molima de variolă, de nepăsarea faţă de moartea acelor femei. Dacă mă întrebi despre ce e vorba, nu sunt în stare să-ţi explic şi cred că nu e simplu să se găsească o măsură eficace împotriva bolii care l-a răpus pe maestrul dumitale. Însă într-o privinţă ai dreptate: Republica pare cam prea mult preocupată să-şi supravieţuiască sieşi, indiferent de costuri, fără să-i pese de ce se va întâmpla. Iar dacă asta înseamnă a sta pe margine şi a privi, aşteptând pur şi simplu să treacă toate aceste tragedii, păi atunci află că eu nu particip la acest joc. Şi mai cred că oamenii de bună-credinţă trebuie să facă ceva, chiar şi atunci când nu au

aptitudini speciale pentru a le asigura succesul, cum e cazul meu.

— Ştiţi, uneori îmi spun că trebuie să am încredere. Şi mai ales că nu trebuie să mă plâng. Cu ce curaj fac acest lucru? Eu, care am fost crescută de un nobil. Iar apoi tocmai de aceea îmi răspund că nu pot să rămân în tăcere. Mă uit la tatăl meu: el, care a fost erou în război, care a apărat Corfu de asaltul turcilor, riscându-şi viaţa pentru Veneţia. Pentru Veneţia, nu pentru familiile care o stăpânesc. Pentru un oraş care reprezintă o idee, un principiu, o provocare a imposibilului, şi anume să te naşti şi să mori pe apă, în timp ce orice altă comunitate de bărbaţi şi femei a ales uscatul. Veneţia e ultimul vis care ne-a rămas şi nu trebuie să piară. A pierde Veneţia ar însemna să ne pierdem pe noi înşine. Şi totuşi, cineva încearcă să ne-o răpească: mai-marii oraşului, înalţii funcţionari, administratorii. Sunt simpli oameni care încearcă să nu recunoască în ea ceva mult mai măreţ. Maeştrii sticlari pleacă din Murano, iar Inchizitorii Statului îi ameninţă, îi şantajează pe cei care au ales să fugă, ba chiar pun să fie otrăviţi. Dar nu se întreabă de ce maeştrii sticlei îşi abandonează cuptoarele. Am rămas puţini. Iar Veneţia moare. În fiecare zi câte puţin. De aceea ador picturile domniei-voastre, Antonio. Pentru că dragostea pentru Veneţia vă este atât de mare, încât parcă incendiază pânzele cu lumina pe care ştiţi să o surprindeţi. E ca şi când, după ce v-aţi uitat îndelung la cer, la soare şi la apă, aţi cules razele, reflexele, scânteierile şi reverberaţiile cu propriile mâini, făcându-le să se năpustească pe pânză cu o energie care taie respiraţia celor care le privesc. Da, aveţi dreptate, există în artă o magie care ne ocroteşte de umilinţele vieţii. Dar trebuie să păstrăm Veneţia. Nu numai pentru noi, ci şi pentru cei care vor veni după noi. Fără Veneţia ce am fi oare?

Antonio trase puternic aer în piept. Charlotte avea în ea un patos care îl copleşea şi îl făcea să-şi dorească să făptuiască ceva înălţător. Nu i se mai întâmplase până atunci în viaţă, dar trăia acest sentiment de fiecare dată când o întâlnea. Şi nu avea de-a face cu frumuseţea ei. Aceea pălea în comparaţie cu inima sa neînfricată şi cu acea dârzenie la care el nu avea să ajungă niciodată.

În cele din urmă, ea îl privi într-un fel ciudat, pe care el nu ştia cum să-l definească.

— Plecăm? îl întrebă.

— Mă pregăteam să îţi propun acest lucru, zise Antonio.

Şi simţi că ceva între ei se schimbase.

25
Un gentilom englez

Intrară în ceea ce, fără pic de exagerare, Antonio ar fi definit drept o *Wunderkammer*, o încăpere a tuturor minunăţiilor.

El şi Owen McSwiney se pomeniră în mijlocul unei colecţii de *mirabilia* cu totul surprinzătoare. Sala era în întregime panotată cu etajere de lemn negru de abanos, astfel încât vechile obiecte migălite în aur curat provenind din Orient, obiectele de cristal, vasele din bronz şi aramă, cupele din cuarţ, statuetele de fildeş şi miile de obiecte bizare şi unice care erau expuse pe ele să fie puse în valoare prin contrast cu suprafaţa închisă la culoare, într-un chip neobişnuit.

Pânza monumentală a lui Petrus Christus reprezentând Judecata de Apoi, cu îngerul războinic în armură neagră ridicând spada deasupra capului osânditului ce i se afla la picioare, îl lăsă pe Antonio fără cuvinte. La fel şi

manualele de magie şi cărţile de tarot aşezate în casete nemaivăzut de frumoase, făcute din stuc, cu frize de aur şi argint şi cu intarsii de rubin, safir şi smarald. Ochii săi zăboviră îndelung asupra unei mâini mumificate, a unei coroane din pene de corb, a câtorva ţeste de animale care îi erau necunoscute. Ca să nu mai punem la socoteală colecţia de magnifice globuri terestre.

— Sunt realizate de Vincenzo Maria Coronelli, lămuri gazda, închizând uşa în urma sa.

— Uluitor, constată Antonio.

— Vă place această *Wunderkammer*?

— Cui nu i-ar plăcea?

— Joseph, zise McSwiney, înclinând capul.

— Owen, îl salută Smith, cărui lucru îi datorez plăcerea acestei vizite? În afara faptului că vă mulţumesc de pe acum pentru că l-aţi condus la mine pe cel mai mare pictor al Veneţiei.

Irlandezul tuşi nervos. Smith era un colecţionar foarte cunoscut, aşa cum stătea mărturie şi încăperea minunăţiilor. Comitenţi britanici foarte înstăriţi erau clienţii săi, şi nu ascundea nici că era un cunoscător întru-ale artei. Era, aşadar, din toate punctele de vedere un potenţial rival. Dar tocmai McSwiney propusese o întâlnire cu el şi, de aceea, după o clipă mai stânjenitoare, vorbi despre motivul acesteia.

— Bunul meu prieten, aşa cum menţionam în scrisoarea mea de acum câteva zile, îmi face plăcere să creez prilejul unei întrevederi dintre domnia-voastră şi domnul Canal, pe care îl consider cel mai mare talent în pictura zilelor noastre. Şi mă bucur să aflu că îmi împărtăşiţi opinia. Tocmai pentru că Antonio e un bun prieten de-al meu, şi nu mă ruşinez să spun că i-am făcut rost de câteva comenzi artistice, cred că e corect din partea mea să înlesnesc cunoaşterea reciprocă dintre domniile-voastre, care ar putea rezulta utilă pentru amândoi, fără ca acest lucru să mă împiedice să continui să lucrez cu el. De

asemenea, este dorinţa amândurora să vă cerem câteva interpretări lămuritoare în legătură cu o situaţie deosebită, în care din păcate m-am trezit amestecat. Motivul pentru care m-am gândit să mă adresez domniei-voastre are de-a face nu numai cu nemaipomenita erudiţie pe care o aveţi, hrănită şi prin călătorii în toate colţurile pământului, în afară de unele studii de primă mână, ci şi cu profunda cunoaştere pe care o deţineţi, legată şi de Curtea engleză, şi de Serenissima Republică.

Smith aprobă din cap, arătându-şi de la început voinţa de colaborare. McSwiney, pe de altă parte, propusese într-un mod extrem de subtil schimbul de favoruri, şi a-i refuza un ajutor în acele condiţii ar fi fost deosebit de nepoliticos. Dar nu exista nici un astfel de pericol, dat fiind că între cei doi gentilomi erau raporturi excelente.

— Spuneţi-mi totul aşadar, vă ascult, au fost cuvintele lui Joseph Smith.

Era un bărbat elegant, dar şi cu un mod de a fi remarcabil de deschis, ceea ce îl făcea un interlocutor nespus de plăcut pentru Antonio.

— Iată, începu McSwiney, acum câteva zile s-a întâmplat să particip la o adunare ieşită din comun. Am fost invitat de un amfitrion pe care nu aş ezita să-l numesc bizar. Fără să intru în detalii, mărturisesc că a fost vorba de un soi de surpriză care m-a prins total nepregătit; iar unul dintre lucrurile cele mai absurde a fost locul în care m-am trezit.

— Mi-e teamă că nu înţeleg, observă Smith, care părea cel puţin uimit şi neîncrezător auzind ultima parte a poveştii lui McSwiney, care cu adevărat suna a ceva foarte criptic.

— Să vă explic. Eram într-un salon uriaş care avea tavanul acoperit de un cer înstelat şi pardoseala din marmură albă şi neagră, ca o tablă de şah. Intrarea era străjuită de două coloane: una avea sculptată chiar în centru litera B, cealaltă

litera J. Pereţii fuseseră pictaţi pe deasupra cu ciudate simboluri misterioase....

— Acum totul devine mai clar... zise rapid Smith. Iar ceea ce v-ar interesa pe domnia-voastră e să aflaţi...

— Ce semnificaţie pot avea simbolurile de acest fel.

— Rezolvarea e destul de simplă, Owen, doar că nu reuşesc să înţeleg un lucru: ce legătură are domnul Canal cu toate acestea? Eraţi împreună?

— Nu, nu eram, interveni Antonio, dar din diferite motive sunt curios să înţeleg în ce situaţie se află bunul meu prieten McSwiney. În toată această poveste, eu am rolul de însoţitor, fiindu-mi mie foarte la suflet soarta lui Owen, trase o minciună Antonio, aşa cum se puseseră de acord el şi irlandezul.

— În ordine, spuse Smith, şi reluă: Deci pe pereţii sălii erau simboluri ciudate, cum ar fi echere? Compasuri? Triunghiuri?

— Exact aşa, răspunse irlandezul, făcând ochii mari de surprindere.

Joseph Smith zâmbi uşor, apoi continuă:

— Amfitrionul, cum l-aţi numit, purta un costum negru şi un şorţ alb la brâu?

McSwiney păru nespus de uluit de această întrebare.

— Aveţi puterea de a cunoaşte vieţile oamenilor, Joseph?

— Nu, nici vorbă, Owen, nici vorbă, replică celălalt, vizibil amuzat. După care continuă: Vedeţi, ceea ce mă pregătesc să spun, dar e doar o presupunere, ar putea nu numai să vă surprindă, ci să şi facă poate lumină asupra unor evenimente din viaţa domniei-voastre de dinainte, când, dacă nu mă înşel, eraţi un întreprinzător teatral la Curtea Angliei. Îmi amintesc că am făcut aluzie la acest fapt într-o conversaţie a noastră precedentă, dar ştiu că nu cu multe amănunte, spunându-vă doar că

unul dintre cei mai mari duşmani ai domniei-voastre era protejat de forţe obscure.

McSwiney rămase nedumerit.

— Îmi închipui că vorbiţi despre William Collier, şi totuşi nu prea înţeleg.

— Sunt convins. Ei bine, adunarea la care aţi participat, aşa cum aţi descris-o, pare a fi a unei loje masonice. Şi ca atare ar trebui să rămână secretă. Dar acest lucru cred că amfitrionul vostru, care presupun că a pretins să i se spună maestru, vi l-a subliniat. Referirile la activitatea domniei-voastre de dinainte sunt legate de faptul că naşterea a ceea ce aş numi o mişcare secretă a avut loc chiar în Anglia şi, aş adăuga, unul dintre exponenţii de marcă ai acestor ani a fost chiar autorul de comedii William Collier, rivalul domniei-voastre cel mai crâncen, care, datorită uneia dintre primele loji sau secte, cum s-or fi numind, a strâns atât de multe prietenii şi relaţii cu oameni cu putere de la Curte, încât v-a făcut vânt de pe scenă, obligându-vă să vă refugiaţi aici, în acest oraş. Iertaţi-mi brutalitatea acestei afirmaţii, dar în mare asta e ceea ce s-a întâmplat. Îmi închipui că aţi bănuit totuşi ceva.

McSwiney făcu ochii mari.

— Sigur, am înţeles că blestematul ăla de habotnic avea legături influente, dar nu şi că ar fi aparţinut unei loje, cum îi spuneţi domnia-voastră, care îşi stabilise ca scop...

— ....cucerirea puterii, completă Joseph Smith. Scopul acestui tip de frăţii secrete este să creeze o reţea de minţi şi de relaţii de întrajutorare în interiorul căreia afiliaţii să obţină profituri personale tot mai mari, mulţumită beneficiilor de care se bucură pe baza alianţelor şi informaţiilor deţinute. Acesta este miezul chestiunii, chiar dacă există şi un întreg aparat iconografic complex legat de numerologie şi de simbolism, care atribuie faţete oculte şi excentrice întregii poveşti. Originea termenului masonerie derivă tocmai de la termenul

mason, „constructor”, şi asta pentru că rădăcinile sale sunt legate de breslele zidarilor, păstrătoarele acelei ştiinţe şi acelui meşteşug de a zidi care, în loja masonică, trebuie interpretată şi în cheie ideală, intelectuală. Unii susţin că originea acestor loji trebuie căutată pe vremea constructorului templului lui Solomon, a arhitectului Hiram Abiff, dar poate fi o vorbă în vânt. Rămâne ferm faptul că principiul construcţiei, al edificării stă la baza masoneriei. De unde şi folosirea unor simboluri ca echerul, compasul, rigla. Litera G ar face referire la Dumnezeu, *God* în limba engleză, sau la *Great Architect,* marele arhitect al universului. Legat de acestea, cea dintâi lojă înfiinţată şi cea mai puternică până azi este *Great Lodge*, Marea Lojă, cu sediul la Londra. După ştiinţa mea, regulile de constituire au fost date tiparului de ducele de Montagu.

— Şi domnia-voastră cum de ştiţi toate astea? întrebă Antonio, impresionat de cât de în miezul problemei era Joseph Smith.

— Mi s-a cerut să intru, să fac parte din această structură. Dar am refuzat invitaţia. Asemenea jocuri secrete nu mă fascinează. Prefer prieteniile la lumina zilei şi jocul după reguli. Pentru că e evident că indivizii de soiul ăsta sunt adesea admiratori ai unor metode cum ar fi coruperea funcţionărimii, a magistraţilor şi a administratorilor, mita, schimbul de favoruri, furtul şi însuşirea frauduloasă de bunuri, şi în linii mari au drept lege de referinţă deturnarea interesului public către cel privat şi personal. Sigur, o să-mi spuneţi, dar acest lucru s-a întâmplat întotdeauna, nici măcar cancelaria Republicii Veneţiene nu e imună la păcate ca acestea, însă observ că Marea Lojă, despuiată de absurdele ei veleităţi ezoterice, are drept unic scop profitul personal cu orice preţ. Iar domnia-voastră, domnule McSwiney, sunteţi una dintre

numeroasele victime ale acestui mod de a gândi şi de a acţiona.

Antonio auzise destule. Pentru scurt timp, irlandezul păru răvăşit. Acea întrevedere începuse într-un fel, iar acum devenea o coborâre dramatică într-un trecut pe care, din multe puncte de vedere, încercase să-l înlăture. În plus, chiar dacă ghicise ceva din ceea ce Teufel tot îndrugase, se trezea acum că era vârât într-un pact de frăţie care putea avea cine ştie ce alte implicaţii; iar ruperea de o afiliere ca aceea nu părea o chestiune prea uşoară. Iar pe deasupra, de cum deschisese gura despre asta, conform regulilor lojii, mai risca şi să-şi piardă în mod concret limba. Pe de altă parte, aşa cum adesea i se întâmpla în circumstanţe ca acelea, irlandezul îşi recăpătă repede sângele rece. Ştia de ce el şi Owen luptau împreună: nu puteau să se uite de pe margine cum oraşul cel mai frumos al lumii se afundă într-o vâltoare a urâciunii şi depravării.

Şi se pare că McSwiney intrase într-o frăţie secretă al cărei obiectiv era să pună ghearele pe Serenissima.

Antonio nu putea să conceapă aşa ceva. Şi când te gândeşti că totul pornise de la un personaj pe o pânză!

— Domnule Smith, Owen şi cu mine vă suntem profund recunoscători pentru dezvăluirile lămuritoare, care într-adevăr pun într-o lumină crudă unele persoane cu care am intrat în contact, din raţiuni pe care nu vi le pot spune. Am vorbit la plural întrucât, aşa cum spuneam, orice problemă a lui Owen este şi a mea. Nu vă ascund de altfel că acţiunile engleze vădit lipsite de scrupule, cele care stau la baza acestor asociaţii secrete, nu au doar umbre, ci şi lumini, dacă sunt privite dintr-un alt punct de vedere. În lunile acestea, de pildă, chiar bunul meu prieten a sesizat un interes deosebit, alimentat de câţiva protagonişti ai vieţii de la Curtea londoneză, faţă de ilustrarea

frumuseţii şi splendorii pe care Veneţia o reprezintă pentru lumea întreagă. Aşa cum aţi intuit deja, munca mea urmăreşte tocmai celebrarea acestui loc de vis. Pentru a vă mulţumi pentru preţioasa amabilitate a domniei-voastre, şi în acord cu domnul McSwiney, care va continua să se ocupe de afacerile mele într-o manieră neexclusivă, doresc să vă comunic că, dacă lucrările mele v-ar stârni interesul, aş fi fericit să colaborez şi cu domnia-voastră.

Joseph Smith surâse.

— Domnule Canal, aceste cuvinte înseamnă mult pentru mine. Nici nu puteam cere ceva mai bun. Şi chiar dacă această colaborare a noastră n-ar face altceva decât să ajute Veneţia să depăşească dificultăţile în care se află şi să strălucească în toată splendoarea sa, ei bine, atunci ne vom angaja în această întreprindere, pânză după pânză.

— Bine spus, zise Antonio, surâzând, bucuros că Joseph Smith pătrunsese sensul adânc al lucrărilor sale.

— Pânză după pânză, repetă Owen McSwiney.

Şi în acea comuniune de planuri, umbrele dezvăluirilor din acea zi parcă se mai risipiră puţin.

26
Cei cinci

Casa rabinului Mordecai Coen era modestă, dar masa fusese pregătită din belşug, iar oaspeţii lăudaseră bucatele. Lumânările străluceau.

Oriunde şi-ar fi întors privirea, Isaac vedea doar cărţi. Erau în fiecare ungher. Volume puse unele peste altele ca stivele de lemne. Tomuri peste tomuri care păreau să atingă tavanul, lungi şiruri de suluri ale Torei, diferite ediţii ale cărţii Neviim a Profeţilor, apoi ale Psalmilor, ale Cântării Cântărilor, ale Ecleziastului şi ale tuturor celorlalte volume din Ketuvim.

Isaac îşi mai turnă puţin vin cu mirodenii. Seara era răcoroasă şi, cu toate că soba era bine încinsă, în orele acelea nu era niciodată destul de cald. Alături de el şi de rabin mai erau şi alţi exponenţi importanţi ai comunităţii, ca Taddeo Zylbermann, proprietarul celei mai importante case de împrumut din ghetou şi din Veneţia, Josef Reischer, care avea o mare prăvălie de textile în Rialto, şi Giacomo Ortona, măcelarul ritualic al comunităţii.

Chipurile lor exprimau slăbiciunea şi teama din acele zile. Pe tot parcursul mesei vorbiseră despre cum spaţiul ghetoului nu mai era suficient, de cât de înghesuite erau casele şi despre cum supraetajarea lor permanentă avea să le facă să se prăbuşească în cele din urmă. Taddeo Zylbermann spunea că variola teroriza lumea şi că se simţea o nesiguranţă legată de viitor pe care nu o mai percepuse niciodată atât de limpede. Josef Reischer susţinea că stofele pe care le vindea erau de cea mai bună calitate şi că eticheta de „samsar de bulendre” era o jignire atât la adresa mărfurilor, cât şi a demnităţii sale. Fiecare avea motive serioase să se plângă de ceva. Dar, după ce cu toţii îşi manifestară îndeajuns nemulţumirile, după ce fu pusă pe tapet şi ultima pricină de dezamăgire,

după ce rabinul Mordecai Coen îi sfătui să primească totul cu modestie, iată că în fine ieşi la iveală adevăratul motiv al acelei cine şi al acelei conversaţii. Într-un fel, pentru Isaac a fost ca o eliberare.

— Şi iată că cineva a făcut-o! zise Zylbermann.

— Ce anume? întrebă Giacomo Ortona.

— A vorbit, sublinie cămătarul, a lansat zvonul că ceea ce se petrece acum ar fi legat de ceea ce s-a întâmplat cu Sabbatai Zevi.

— Asta nu trebuia să se întâmple, zise rabinul cu voce stinsă, de parcă ar fi făcut un efort să vorbească.

— Însă noi... insistă Zylbermann, noi ştiam că mai devreme sau mai târziu acest lucru se va întâmpla.

Isaac suporta cu greu tonul acela.

— Ce anume? Că vom găsi o modalitate de a ne acuza unii pe alţii? Nu vă ajunge ceea ce îndurăm deja în fiecare zi: să ne punem musai bereta aia blestemată, să rămânem închişi ca dobitoacele într-un ţarc, să putem desfăşura numai anumite activităţi. Să fim făcuţi de râsul lumii, când le convine lor. Ei bine, nu! Trebuie musai să ne măcelărim între noi, singuri! Şi să ne dăm pe mâna celor care abia aşteaptă să ne poată acuza.

— Dar ceea ce se petrece este pedeapsa pe care o merităm pentru şovăiala de care am dat dovadă când ar fi trebuit să alegem în a crede sau nu în balivernele unui cabalist megaloman! zise cu tărie Josef Reischer.

— Iarăşi cu povestea asta! tună Giacomo Ortona. Păi atunci nu o să se sfârşească niciodată!

— Nu, zise Zylbermann, ca şi când era vorba de ceva inevitabil, şi nu de o alegere proastă şi influenţată din toate părţile, pe care fiecare dintre ei o auzea şi o simţea în adâncul inimii, un fel de atracţie tainică faţă de ideea că este persecutat.

— Încetaţi acum! răbufni rabinul Coen, ca şi cum şi-ar fi revenit brusc din acel soi de apatie în

care părea cufundat până în acel moment. Ceea ce spune Taddeo e adevărat, ştim cu toţii că în comunitatea noastră cineva a răspândit frica de pedeapsă, iar eu sunt primul care crede că străbunii noştri, şi chiar şi noi înşine nu suntem scutiţi de vreo vină, cu toate acestea, nu am deloc de gând să permit ca această comunitate a noastră să fie târâtă în teroare şi incertitudini.

— Rabi, zise Zylbermann cu deferenţă, ce intenţionaţi să faceţi? Nu vreau să alimentez panica, dar din mai multe părţi deja umblă vorba că femeile ucise ar fi victimele unui acolit al lui Baruchiah Russo, adeptul demonic zămislit de învăţăturile apostatului Zevi.

— Nu putem exclude nimic, spuse rabinul cu gravitate, ăsta e adevărul. Nu trebuie să negăm existenţa unei asemenea posibilităţi.

— Dar ceea ce se petrece ar putea să fi fost născocit cu bună ştiinţă pentru a face ca toată vina să cadă pe comunitate, observă Isaac, căruia nu-i venea să creadă ce direcţie luase discuţia.

— Ce vreţi să spuneţi? întrebă Giacomo Ortona.

— Că cineva care cunoaşte întreaga poveste ar fi putut să o răspândească în mod intenţionat cu sigurul scop de a arunca vina pe noi!

— Mi se pare improbabil să fie cineva din afara comunităţii noastre. Ar trebui să aibă o bună cunoaştere a iudaismului, şi cu acest lucru aici la Veneţia nimeni nu se poate lăuda, replică Ortona.

— Acest lucru nu corespunde adevărului, observă rabinul. Întrucât există o carte, tipărită aici, la Veneţia, care vorbeşte tocmai despre modul în care sămânţa răului s-a răspândit şi despre cum se poate să fi găsit teren fertil în unii dintre acoliţii lui Baruchiah Russo. Iar dacă cineva a publicat o carte de acest gen, ar putea foarte bine, dacă e un agitator priceput, să domine minţile fragile ale unor exponenţi ai comunităţii noastre, găsind astfel metoda de a planta grăuntele spaimei.

— Sigur, asta schimbă totul, observă Zylbermann.

Şi ceilalţi lăsară impresia că îi ţin isonul.

— Dar, dacă lucrurile ar sta cu adevărat aşa, interveni Josef Reischer, am putea înfrunta un pericol considerabil. Pentru că ar fi scuza perfectă pentru a fi lovită întreaga comunitate. Ba chiar mai mult, aş zice: s-ar oferi veneţienilor prilejul de a veni cu noi pretenţii faţă de noi.

— Şi mai sunt la mijloc şi două femei nevinovate care au fost ucise. Şi încă cu o cruzime nemaivăzută, după cum se aude, observă Isaac.

Acea afirmaţie a sa nu le stârni însă prea mult interesul; rabinul aprobă din cap cu gravitate, iar ceilalţi se închiseră doar într-o tăcere mai lungă.

— Şi atunci, întrebă Zylbermann, ce putem face pentru a ne salva?

Isaac se umplu atunci de dezgust, pentru că, deşi toţi îşi dădeau seama de gravitatea situaţiei, nimănui nu îi păsa de cele două biete femei. Sincer, nici chiar el nu-şi pusese prea mult problema până în acel moment. Şi se ruşină.

— Atunci va trebui să încerc să vorbesc cu dogele, conchise rabinul, nu mai e timp de pierdut.

27
În încăperile puterii

Serenitatea Sa se afla în apartamentele sale. Şi nu era în cea mai bună dispoziţie. Tocmai avusese o întrevedere cu Antonio Canal pentru obişnuitul raport legat de cercetarea sa, iar ceea ce ieşise la iveală nu era deloc încurajator: chiar şi în lipsă de probe concrete, în saloanele Corneliei Zane păreau a se pune la cale oarece intrigi tulburi. Şi nu numai atât: Canaletto asistase la descoperirea celei de a doua fete măcelărite de asasinul necunoscut ce

teroriza oraşul. Prilej cu care se văzuse cu *Capitan Grando*, care îl expediase de acolo într-un mod grosolan.

Se strânseseră destule fapte ca să îl cheme de îndată pe mai-marele peste *Signori di Notte al Criminal* şi să-l întrebe ce naiba se tot petrece. La acea oră, cercetările, admiţând că fuseseră făcute cu adevărat, nu păreau să fi condus către nimic concret. Singurul lucru cert era că victimele erau tinere, că aparţineau aristocraţiei veneţiene şi că cele două familii, prin reprezentantul lor patern, tot presau să afle veşti despre ceea ce se petrecuse. Ceea ce era întru totul legitim şi perfect de înţeles. Adevărul e că ar fi fost de neimaginat un comportament opus. Iar Serenitatea Sa, care era un om al principiilor solide, dar şi al fragilităţilor omeneşti, luase parte la acea durere cu sinceră compasiune. Pe de altă parte însă, rolul său îi impunea în aceeaşi măsură să vegheze asupra activităţii organelor sale executive şi de aceea le spusese celor doi taţi că fiicele lor fuseseră victimele unor crime în legătură cu care Serenissima deschisese anchete, ceea ce nu permitea îngroparea acestora în mormintele familiei. Se alăturase de aceea durerii familiilor, cu un tact remarcabil şi cu sinceră consternare, şi reuşise chiar să îşi convingă interlocutorii că cinstirea memoriei fiicelor prin amintirile pe care le purtau în suflet era fapta cea mai milostivă şi mai potrivită pe care o puteau face.

Într-o manieră cât se poate de coerentă, instituţiile Republicii, aşa cum adesea se întâmpla în situaţii similare, nu rataseră să amuţească vocile care susţineau inconsistenţa anchetelor desfăşurate, recurgând şi la ameninţări dacă fusese nevoie, însă dogele îşi dădea seama că, pe măsură ce trecea timpul, acel fel de atitudine îi punea în pericol nu numai propria persoană, ci şi orice echilibru politic legat de numele său.

Astfel încât, când *Capitan Grando* se prezentă în faţa sa, se gândi să îi tragă un perdaf, căci din punctul său de vedere era mai mult decât evident că situaţia fusese complet scăpată din mână.

Giovanni Morosini se prezentă făcând o plecăciune mare cât frământarea ce-l măcina. Serenitatea Sa o simţi şi, întocmai ca un animal de pradă care adulmecă mirosul de sânge, se hotărî să împlânte jungherul fără nici o remuşcare.

— Cum, căpitane, începu el pe un ton dispreţuitor, e oare posibil să trebuiască să te chem eu ca să aflu cum se desfăşoară cercetările legate de crimele care au tulburat tot oraşul? În afară de a-l convoca pe domnul Antonio Canal pentru a-l ameninţa, ce ai făcut dumneata şi celălalt mojic de Inchizitor al Statului? Pentru că sunt, crede-mă, îngrijorat să aud că nu numai că v-aţi lălăit când a fost vorba de prinderea asasinului, dar l-aţi şi lăsat să măcelărească şi o a doua fată! Şi nu trece zi fără ca părinţii ambelor victime să nu ceară audienţă ca să afle adevărul. Iar eu le-o acord repetat. Dar nici aşa nu îşi găsesc pacea. Şi cum ar putea? Nici eu nu mi-aş găsi liniştea în locul lor, poţi fi sigur de asta! Ţine minte că la cererea dumitale am aprobat înhumarea de îndată a cadavrelor, încălcându-se astfel orice lege omenească a milei şi cuviinţei şi refuzându-le părinţilor mângâierea acelui bun-rămas de la fiicele lor. Şi am făcut acest lucru aducând drept motiv raţiunile de stat. Dar, dacă dumneata consideri că o asemenea atitudine nu prevede şi amănunţite elucidări şi rapoarte din partea voastră, ei bine, nu numai că te înşeli amarnic, dar în mod clar încă nici nu mă cunoşti!

Izbit de o asemenea cumplită muştruluială, *Capitan Grando* se clătină. Chipul său, de regulă de nepătruns, trădă o expresie de nelinişte. O umbră îi trecu scurt prin privire. Destul ca să devină evidentă în ochii dogelui.

— Serenitatea Voastră, începu Giovanni Morosini, sunt consternat.

— E mult prea puţin, căpitane, îl repezi dogele, şi mai cu seamă nu ştiu ce naiba să fac eu cu consternarea dumitale.

— Aveţi dreptate, bineînţeles. Iată ce vă pot spune, în urma cercetărilor: cum ştiţi, ambele victime provin din familii nobile. Amândurora asasinul le-a smuls inima. Sigur, asta nu înseamnă neapărat că autorul crimelor este acelaşi, dar e adevărat că victimele au fost ucise în acelaşi mod. În ambele cazuri, persoanele care au găsit cadavrele nu au văzut nimic şi nici pe nimeni. Nu avem suspecţi cu adevărat, cu excepţia unui zvon insistent care creşte pe zi ce trece, care ar sugera că responsabilitatea ar fi a evreilor.

— Dar dumneata mă înţelegi când spun că această afirmaţie a dumitale sună în urechile mele ca o aiureală delirantă? Deci voi vă bizuiţi bănuielile pe simple zvonuri?

Giovanni Morosini ridică uşor din umeri. Avea puţine lucruri de spus, şi cele mai importante de care dispunea le expusese deja.

— Pot doar să mai spun că în ghetou se vorbeşte despre un soi de pedeapsă ce pare a se fi abătut asupra fiilor lui Israel.

— Ce?

— Unul dintre *Signori di Notte* care răspunde de cartierul Cannaregio mi-a raportat că oamenii lui au sesizat o agitaţie neobişnuită în Ghetto Novo. Se tot şuşoteşte despre un anume Sabbatai Zevi şi de păcatul idolatriei pe care comunitatea l-ar fi tolerat cu mai mult timp în urmă.

— Despre ce naiba tot îndrugi acolo?

— Se zice că acest cabalist, Sabbatai Zevi, s-ar fi autoproclamat Mesia în urmă cu şaptezeci de ani. După un deceniu în care şi-ar fi strâns adepţi şi susţinători în fiecare colţ al lumii, aprinzând inimile multor rabini şi evrei din fiecare oraş cunoscut, fiind ameninţat de sultan, s-a convertit pe dată la islam. Susţinătorii lui, printre care şi evreii din Veneţia, se pare că ar fi rămas răvăşiţi de

acest fapt, iar acum consideră că Dumnezeu vrea să îi pedepsească. Sau, ca o a doua ipoteză, s-ar teme ca vreun adept al acestui Zevi, care ar fi interpretat în mod radical doctrina acestuia, să nu fi venit de undeva de departe să ucidă fetele creştine, pentru ca vina să cadă asupra lor. Asta e tot ce am desluşit şi am fost în stare să vă povestesc în baza cunoştinţelor mele aproape inexistente legate de iudaism.

— Am înţeles, zise dogele grav. Pentru că, fie că era adevărat, fie că era fals, acel fapt reprezenta o problemă mare cât piaţa San Marco. Iar dumneata eşti convins că lucrurile stau chiar aşa? Şi că asasinul aparţine comunităţii evreieşti? Care să fie un adept al acelui cabalist nebun? Pentru că îţi dai seama că nu pot accepta o motivaţie ca aceasta, cu pedeapsa divină, ar fi împotriva convingerilor mele. Şi chiar dacă ar fi prima dintre ipotezele pe care tocmai le-am menţionat, ai cea mai mică dovadă că aşa ar sta lucrurile? Sau e vorba doar de palavre? De zvonuri puse în circulaţie?

Giovanni Morosini oftă şi ridică mâinile de parcă ar fi vrut într-un fel să se apere de acel asalt al întrebărilor.

— Serenitatea Voastră, aş vrea cu adevărat să pot răspunde, dar adevărul este că nu am habar. Avem două femei ucise în mod barbar, două familii importante ale Veneţiei înecate de lacrimi, pot înţelege, cu atât mai mult cu cât s-a văzut necesitatea de a le pune în pământ cadavrele masacrate şi de a cruţa părinţii de chinul de a vedea acele mutilări şi credeţi-mă că a fost un act de milă, şi nicidecum de lipsă de respect. Dar, dacă mă întrebaţi ce gândesc în legătură cu cine ar fi putut comite o faptă atât de înfricoşătoare, vă spun sincer că nu ştiu. Pot însă să spun că ipoteza unui adept sângeros al cabalistului smintit nu mi se pare cea mai improbabilă dintre soluţiile problemei, după cele ce am văzut. Domnia-voastră nu era la San Giacomo di Rialto, în faţa bisericii, în faţa

acelei femei fără inimă la propriu, plină de sângele care încă picura, ba mai rău, inunda treptele de sub coloane.

— Ai dreptate, Morosini, eu nu eram, pentru că nu eu sunt *Capitan Grando* la Veneţia. Nu sunt nici plătit gras pentru a rezolva misterele şi a face faţă grozăviilor ce se petrec în timpul nopţii în această nefericită Republică. Aşa cum nu sunt eu acela care trebuie să-i controleze pe cei care uneltesc împotriva Serenissimei, întrucât nu sunt nici vreun Magistru al Spionilor, şi nici vreun Inchizitor al Statului! Şi, zicând acestea, dogele Alvise Sebastiano Mocenigo se ridică în picioare. Statura lui impunătoare părea să o strivească pe cea a căpitanului, care nici el nu era un pirpiriu. Numai că eu sunt *Primus inter pares*[23], eu îl urmez pe Cel Ales dintre reprezentanţii celor Douăsprezece Familii, eu sunt conducătorul Bisericii Sfântului Marcu, eu port pe cap cornul ducal, în jurul meu flutură cele opt stindarde cu leul Sfântului Marcu, şi deci veneţienii privesc către mine ca să primească răspunsuri, pentru că eu trebuie să îi ocrotesc, să îi ajut, să îi apăr. Drept care, *Capitan Grando*, eu îţi ordon dumitale să îl găseşti pe cel ce se face vinovat pentru acest măcel, pentru că nu mai vreau să trebuiască să primesc aici mame în lacrimi şi taţi cu vocea frântă de durere, nu mai vreau să aflu că fiicele Veneţiei zac prin apele canalelor sau în faţa bisericilor cu pieptul despicat, cu inima smulsă şi într-o baltă de sânge. Am fost destul de clar? urlă el.

— Desigur, Serenitatea Voastră.

— Eşti sigur? insistă dogele.

Capitan Grando aprobă din cap.

— Şi atunci ce mai cauţi pe aici? Mergi şi înhaţă-l pe smintitul ăla de ucigaş! Oricine ar fi!

Fără să mai scoată vreun cuvânt, Giovanni Morosini făcu o plecăciune şi se îndreptă către uşă. Era pe punctul de a ieşi, când glasul lui Alvise Sebastiano Mocenigo se auzi din nou.

— Căpitane, încă ceva!

Capitan Grando se întoarse, punând un genunchi în pământ.

— Canaletto.

— Da, Serenitatea Voastră, spuneţi-mi.

— Trebuie să-l lăsaţi în pace. Şi dumneata, şi inchizitorul! Dacă descopăr că pentru un motiv sau altul l-aţi mai deranjat încă o dată, o să aveţi de-a face cu mine.

— Dar...

— Nici un „dar”... Te-am pus în gardă. Mă bazez că îl vei informa şi pe Inchizitorul Roşu!

— Fireşte.

— Asta e tot. Te poţi retrage.

28
Obsesie

Desena cu ardoare. Ca şi când dintr-un moment într-altul hârtia urma să dispară, cerneala să se usuce sau vârful peniţei să se rupă. Trebuia să se grăbească, chiar dacă nu ştia de ce. Curgeau năduşelile pe el, deşi încăperea era cuprinsă de un frig cumplit, un ger care părea că nu vrea să părăsească Veneţia. Niciodată.

Peniţa trasa semne, imaginea, deşi clară, de multe ori captată prin camera optică din toate unghiurile posibile, părea să nu îi fie îndeajuns de satisfăcătoare, căci ideea sa de veduta evocativă, menită să reflecte starea de spirit ce-l însufleţea, deforma spaţiile şi proporţiile perceptibile doar

pentru el, nu şi pentru alţii. De parcă în acel desen nu reuşea să găsească punctul de fugă, centrul, originea perspectivei. I se părea că liniile erau materie vie şi că nu rămâneau pe hârtie aşa cum le desenase, drept care le tot trasa iar şi iar, ca şi cum ar fi încercat cu disperare să le fixeze o dată pentru totdeauna.

Pe neaşteptate, i se păru că pereţii camerei încep să se sfărâme, să se surpe, de parcă ar fi fost făcuţi din cenuşă, şi imediat după aceea se pomeni în faţa bisericii San Giacomo, în mijlocul piaţetei, pe când desena spaţiul ce-l înconjura.

Văzu Ruga dei Oresi pe dreapta lui, prăvăliile deschise, logia Palatului Celor Zece Înţelepţi, cu arcele sale goale precum ochii morţilor. În faţa lui erau Fabbriche Vecchie.

Tot acel spaţiu, ca şi cu câteva zile în urmă, era pustiu, cu toate că nu erau zorii zilei. Părea că piaţa cu tarabele ei cu tot dispăruse chiar în momentul în care el le schiţa în desenul său.

Acea definitivă desprindere dintre ce desena pe hârtie şi realitatea pe care o vedea îl secătuia, avea senzaţia că tuşă după tuşă, peniţa, cerneala brună, acuarela cenuşie, toate îl storseseră de energie. Şi că el abia în acel moment îşi dăduse seama de acest lucru.

În cele din urmă, zări ceea ce nu credea că o să mai zărească vreodată.

Sub coloanele bisericii San Giacomo, corpul măcelărit al tinerei ucise. Era exact cum şi-o amintea: sprijinită cu spatele de faţada bisericii. În poziţie şezând. Rochie elegantă, păr lung blond despletit peste umeri. Ochi albaştri, dar goi, lipsiţi de viaţă în sens concret, ca şi cum ar fi fost plăsmuiţi din sticlă, şi care, cu toate acestea, păreau că-l urmăresc pe Antonio când acesta îşi muta privirea, de parcă ar fi aparţinut unei făpturi care nici moartă fiind nu se preda nemişcării aduse de sfârşitul vieţii.

Acel lucru îi dădu fiori. Nişte ochi ca de sticlă ce îl urmăreau oriunde. Nişte ochi ca de sticlă ce alergau după el, fără scăpare. Nişte ochi ca de sticlă ce se înlănţuiau de ai săi.

Gâtul ei alb ca neaua era stropit de sânge închegat, aproape negru. Mâinile şi încheieturile erau împroşcate de picături de culoarea fierului ruginit. Pieptul îi era spintecat, ceea ce rămăsese din el nu se putea descrie; Antonio încerca, în chip laş, să-şi plece privirea, însă nu reuşea. Avea ochii pironiţi în ochii fetei moarte, ca şi când ea ar fi pretins să fie văzută, şi astfel să devină o admonestare, un îndemn de a o avea mereu în minte, de a nu uita ceea ce i se întâmplase. Constrâns fiind să-şi ţină ochii ţintuiţi asupra ei, Antonio avu senzaţia că un animal voise să-şi potolească foamea cu hălci din carnea copilei.

Dar după aceea vedenia luă alt chip şi continuă, de parcă ar fi fost însufleţită. Sângele, din închegat ce era, începu să curgă şiroaie din pieptul despicat, formând o baltă uriaşă, roşie, inundând treptele din faţa bisericii şi întinzându-se ca o materie lichidă pe cale să acopere întreaga piaţetă San Giacomo. Antonio era aşezat la masa de lucru, având în faţă desenul aproape perfect, adică răspunzând fiecărui detaliu pe care îl vedea, în timp ce mai înainte nu izbutise să reprezinte deloc realitatea. Acum, lucrarea lui se suprapunea perfect realului, cu o unică excepţie: acel trup hăcuit.

Sângele ajunsese până la picioarele sale, el încercă să se ridice, dar nu avu vlagă. Simţea că acel val îi ajunge până la glezne, ca într-o zi de maree ce îneacă oraşul, şi că se scufundă într-o lagună de sânge.

Iar nivelul creştea tot mai mult.

Sângele vâscos şi dens îi năclăia ciorapii de mătase.

Privea înmărmurit ceea ce se întâmpla fără să poată împiedica în vreun fel acea oroare şi fără să i se poată sustrage...

În cele din urmă se trezi. Şi îşi dădu seama că avusese un coşmar. Dar acel sentiment de teroare nu-l părăsi. Rămase în preajma lui ca o amantă nedorită.

Îi trebui ceva timp până reveni la realitate, de parcă rămăsese fără scăpare, înţepenit în acea materie impalpabilă din coşmar. Dar pricepu şi că sufletul lui nu se lăsa înfrânt de ceea ce se petrecea. Voinţa îi putea slăbi, dar instinctul îi amintea, în modul cel mai neliniştitor, cât de disperată era situaţia. În afară aşadar de conştiinţa sa, de undeva o neştiută statornicie părea să îi fie sprijin. Convingerea care îl făcea să se refugieze acum în pictură îi aparţinea, măcar o dată, şi vieţii cotidiene.

Se dădu jos din pat, dar încă tremura. Razele lunii pătrundeau firave în cameră. Draperiile din catifea groasă nu fuseseră trase cum trebuie, şi printr-o crăpătură intra o lumină de opal.

Aproape instinctiv se apropie de fereastra impunătoare care dădea spre piaţetă. Acolo, aruncând o privire în stradă, văzu o siluetă întunecată. Când silueta, mişcându-se ca o pisică, intră sub bătaia lunii, Antonio îşi dădu seama că era acelaşi bărbat pe care îl surprinsese nu cu mult înainte.

Şi asta nu îi plăcu câtuşi de puţin.

29
Nocturnă

De unde se afla, Colombina nu putea vedea înăuntrul clădirii, dar un lucru îi era limpede: cuptorul pentru topirea sticlei îi aparţinea acelei femei care era acolo, în faţa ochilor ei. Primise informaţiile acestea de la o prietenă de-a ei, o

Moeca din Murano. Zanetta, căci aşa se numea, îi trimisese unul dintre porumbeii pe care îi crescuse cu un mesaj, şi anume că femeia pe care o căuta, cea cu care se vedea pictorul Antonio Canal, era sticlăreasă. În biletul său, Zanetta indicase şi unde era amplasat atelierul.

Pentru şi mai multă siguranţă, date fiind pretenţiile lui Olaf Teufel, Maurul le poruncise să se ducă şi să verifice totul personal. O singură greşeală putea să-l coste scump, iar el nu avea nici o intenţie să rişte. Colombina mai avea încă în faţa ochilor bătaia cruntă la care fusese supus Brombe, şi asta îi era de ajuns.

Astfel că plecă într-acolo. Dacă încă de la început se umpluse de teamă doar la gândul de a lucra ca iscoadă pentru acel demon, acum nu reuşea să-şi reprime dezgustul. Dezgustul faţă de sine cu el începea. Urma să devină o iscoadă. Urma să le spună acelor oameni unde o pot găsi pe femeia cu păr negru pe care abia o văzuse.

Oare ce voiau să-i facă?

Se simţea ea pregătită să o condamne pe acea femeie? Pentru că îşi putea da seama, chiar şi fără să cunoască amănunte, că nimic bun nu urma să se întâmple. Dar avea nevoie de bani. Nu atât pentru ea, cât pentru comunitatea de orfani căreia îi aparţinea. Copii care fuseseră abandonaţi, proveniţi din relaţii clandestine, din raporturi promiscue, din păcat şi din desfrâu. Copii pe care nimeni nu şi-i dorea şi care nu aveau altă şansă decât să se unească printr-un pact de sânge doar ca să poată supravieţui. Iar stăpânul lor, cel pe care Colombina îl considera cel mai curajos, încredinţase destinele lor unui bărbat ce părea încarnarea diavolului însuşi.

Era ea dispusă să ajungă să se piardă pe sine? Pentru că despre asta era vorba. De altfel, tot încerca să-şi imagineze o altfel de soluţie, dar nu o putea găsi. Ce putea să facă? Să se opună singurei persoane care ţinuse la ea? Să-şi trădeze prietenii?

Nu, nu putea. De fapt, nu voia. Acele *Moeche* erau tot ceea ce avea, şi la o adică nimeni nu ar fi ridicat un deget să o apere. Singură trebuia să-şi construiască viitorul, pentru că nici pictorul, nici femeia cu păr negru nu ar fi făcut asta pentru ea.

Nu le datora nimic. Erau nişte străini. De aceea merita să cerceteze cât mai atent acel loc. Şi să încerce să procure informaţii corecte şi complete, pentru a-i înlesni sarcina Maurului.

Rămăsese acolo o bună parte din zi. Şi în afară de acea femeie nu văzuse pe nimeni intrând sau ieşind. Deci nu putea să fie decât singură. Nu erau ferestre. Doar o uşă mare. Dar dacă ar fi trecut de ea ar fi însemnat să se lase descoperită, oricum se simţea nesigură rămânând acolo unde era. Şi nu o ajuta cu nimic să complice şi mai mult lucrurile. Cu atât mai mult cu cât avea senzaţia că fură de la sine. Când se punea pe furat, o făcea mereu de la oamenii bogaţi, care de cele mai multe ori erau şi dezgustători, dispuşi să-i facă orice, dacă s-ar fi ivit ocazia – de acest lucru Colombina nu se îndoia câtuşi de puţin. Dar femeia aceea nu avea nici o legătură cu ceilalţi. Încerca doar să-şi facă meseria. Şi pe deasupra, mai alesese şi una nu tocmai uşoară.

Clătină din cap, pentru că simţea că face o greşeală.

Şi nici o justificare nu era destul de puternică pentru a o face să intre în aria raţionalului.

Singurul lucru pe care l-ar fi putut face era să tragă de timp cât mai mult. Ba chiar mai mult decât era posibil. Poate cu puţin noroc ar fi reuşit să scape basma curată. Altfel, ar fi suferit consecinţele. Căci nu era chip de scăpare, dacă Teufel ar fi ajuns să creadă că îi pune beţe în roate.

Suspină. Urma să încerce. Să încerce să câştige timp.

Şi la naiba cu ticălosul ăla!

30
Atracţie

Simţea o atracţie irezistibilă faţă de el.

De când îl cunoscuse, Corneliei îi căzuse cu tronc acel bărbat. Era ciudat să recunoască adevărul, însă între ei se instaurase o complicitate care, foarte repede, devenise un raport exclusiv, aproape morbid. La început, Olaf îi satisfăcea orice moft: dacă avea Cornelia nevoie de un cavaler servant la o petrecere, o recepţie, un spectacol la teatru, o vizită de orice nivel sau natură, el era pregătit, elegant, impecabil. Organiza pentru ea seri memorabile, căutând jocurile cele mai distractive, zbenguielile cele mai dezmăţate, travestiurile cele mai bizare. Intrase în viaţa ei ca un soare de vară şi, deşi nu putea fi considerat chiar un cicisbeu, întrucât ea nu fusese niciodată măritată, făcea tot ceea ce ar fi trebuit să facă un cicisbeu pentru stăpâna lui, şi chiar mai mult.

Dar Olaf nu era doar atât. O seducea cum nu se pricepuse nici unul dintre bărbaţii pe care îi avusese şi îi mai avea − care nu erau puţini –, şi nu numai pentru că era un amant formidabil, ci şi pentru că ştia să-i satisfacă poftele cele mai secrete şi dorinţele trecute sub tăcere, considerate imposibil de atins. Era un om care ştia cum s-o asculte şi să o sfătuiască cel mai bine: dacă era nevoie de o bucată de carne, se pricepea s-o taie de minune, dacă trebuia să aleagă o reprezentaţie de operă la care să meargă, Olaf opta fără greş pentru cea care avea să-i placă ei mai mult, dacă era cazul să găsească esenţa înmiresmată cea mai potrivită pentru pielea ei, se şi prezenta cu parfumul fără cusur.

Şi totuşi, cu toate că el era tot ceea ce îşi dorise, exista înlăuntrul lui ceva strâmb, ceva întunecat şi pervers care părea să crească şi să tot crească. Iar felul lui de a fi îl făcea în ochii ei atât de dezirabil, încât nu se mai putea lipsi de el.

Începuse treptat: o masă de joc, un alcov, o petrecere mai deocheată decât restul petrecerilor. Şi astfel au trecut lunile, iar acum saloanele ei deveniseră un loc mult mai complex decât fusese la început. Şi mai rentabil, fără îndoială. Sala de jocuri îi aducea o grămadă de bani, chiar dacă din încasări se scădeau taxele ridicate de agenţii fiscali ai Serenissimei, şi acelaşi lucru era valabil şi despre separeurile în care doamnele din familii aristocratice şi oamenii puterii profitau să îşi ia una sau mai multe pauze de la propriile căsnicii, împărţindu-şi banii şi mângâierile cele mai intime cu copilele plictisite de prea mult bine, provenind din pătura cea mai înaltă a nobilimii, şi aventurierii îmbogăţiţi şi deveniţi peste noapte cetăţeni respectabili. Clientela era atent selecţionată, iar plăcerile casei erau rezervate unui număr limitat de persoane, căci pentru a o putea frecventa trebuia să te numeri printre membrii sau printre invitaţii unuia dintre asociaţi. Acolo nu erau profesionişti ai

plăcerilor, întrucât totul era guvernat pur şi simplu de dorinţă şi de interesul comun pentru discreţie, care în plus era garantată de măşti.

Toate aceste distracţii, chiar dacă oficial rămâneau secrete, o făcuseră una dintre femeile cele mai râvnite din Veneţia şi una dintre cele mai bogate, de vreme ce Olaf, care era totuşi artizanul acelei bogăţii, în mod surprinzător nu dorea nimic pentru sine, în afară de strictul necesar pentru a se prezenta mereu fercheş, elegant, plin de farmec. Însă Cornelia descoperi că acea generozitate avea un preţ. Pentru că, pe măsură ce legătura lor devenea mai puternică, ea se simţea tot mai subjugată, şi viaţa i se părea de neconceput fără Olaf. Şi de aceea i se păru firesc să-l urmeze în ideile lui cele mai năstruşnice, mai îndrăzneţe şi mai primejdioase. Ba mai mult, cu cât erau mai primejdioase, cu atât ea se simţea mai vie, mai norocoasă şi mai recunoscătoare pentru acele iniţiative. În paralel, modul în care el o trata devenise tot mai neobrăzat, lipsit de scrupule, obscen, depravat. Iar acest lucru, în loc s-o înfricoşeze, o făcuse tot mai supusă.

Nici când Olaf venise cu ideea de a constitui o comunitate secretă, menită să creeze o alianţă ocultă între unii dintre frecventatorii cei mai perseverenţi ai casei sale, Cornelia nu avu nimic împotrivă. Şi nici când, după achiziţia palatului de lângă reşedinţa sa, Olaf ceruse să poată dispune de o sală mare doar pentru sine, în care să îi strângă pe toţi cei care urmau să adere la lojă. Chiar aşa i-a zis.

La ce o să folosească? întrebase într-o bună zi Cornelia.

La selectarea unui număr de cavaleri dispuşi să apere Veneţia de pornirile hrăpăreţe ale celor mai puternice familii, care de mult prea multă vreme se înfruptau din Serenissima ca din hoitul unui animal. Cum să facă acest lucru? Avea să se ocupe

el, promovând relaţiile dintre oamenii care frecventau casa.

Dar era ceva tot mai pervers şi misterios în comportamentul lui, ceva ce Cornelia sesiza foarte bine. Şi cu toate acestea, nu se sătura de el. Cât de îndepărtate erau zilele în care faptele cele mai licenţioase şi mai necuviincioase din saloanele sale trebuiau căutate în poezioarele pornografului Giorgio Baffi! Acum se putea spune că salonul nu mai era decât pretextul sau prilejul de a consuma şi altceva decât simple conversaţii sau scrieri, căci, prin joc şi desfrâu, palatul Corneliei devenise şi un loc al trasului cu urechea şi al şantajului fără precedent. Cu informaţiile strânse între acei pereţi, ea ar fi putut demasca cel puţin o duzină de planuri de conspiraţii şi conjuraţii. Care însă, una câte una, nu ajungeau să se împlinească. Până şi de acest lucru se ocupase Olaf: prin faptul că avea ochi în fiecare încăpere, prin talentul său de a conversa în cele mai exotice limbi ale lumii, de a aduna toate bârfele, zvonurile, adevărurile şi minciunile, încurajase să se strângă un asemenea morman de promisiuni imorale şi fapte păcătoase, încât, numai cu jumătate din acestea, ei doi ar fi putut îngenunchea întreaga Veneţie.

În plus, multe dintre acele planuri hazardate fuseseră prinse din zbor de cei care, pentru un singur ducat, se distrau ghicindu-le autorii, asta dacă nu cumva nu ar fi devenit chiar ei cei spionaţi în seara următoare. Şi cum nimeni nu era deasupra muntelui de excremente al acelei latrine, nimeni nu şi-ar fi permis să deschidă gura în legătură cu vreun lucru ce se petrecea acolo. Pe scurt, destinele membrilor salonului şi ale amicilor lor se întretăiau într-o împletitură greu de descâlcit, şi acest lucru făcea ca tovărăşia să le fie mai fidelă şi credincioasă decât oricare alta. Pentru că aliajul pe care se întemeiase acea alianţă era făcut din cele mai teribile două ingrediente concepute vreodată: trădarea şi laşitatea.

Cu timpul, acea spurcată şi dezgustătoare înclinaţie către şantaj şi ameninţare devenise trăsătura lui Olaf pe care Cornelia o dorea cel mai mult. Ca şi când, în mod subtil şi dubios, zi după zi, el i s-ar fi furişat sub piele, vărsându-şi veninul în venele ei.

Iar acum se afla acolo, în faţa lui, singură şi fără nici o apărare, dar pregătită să-i ofere plăcere în orice fel ar fi dorit el.

Olaf pusese să se refacă pardoseala sălii cu dale mari, pătrate, albe şi negre, şi acum i se părea că se află pe o uriaşă tablă de şah. Pe pereţi văzu simboluri a căror semnificaţie nu o cunoştea, instrumente precum compasul, şi echerul, şi imagini ale unor zeităţi egiptene. Deasupra, un mare cer înstelat.

Îl privi. Era aşezat pe un fotoliu capitonat cu catifea roşie şi cu spătar acoperit cu foiţă de aur. O aştepta. Avea părul castaniu despletit şi ochii vopsiţi în negru. Pupilele lui întunecate păreau puţurile celui mai desăvârşit desfrâu. Inelele de pe degete scânteiau în lumina lumânărilor. Ca întotdeauna, era îmbrăcat elegant: o minunată cămaşă albă de dantelă încheiată până la gât, pantalonii de catifea până la genunchi, ciorapi din cea mai fină mătase şi încălţări negre, bine lustruite. Bumbii redingotei de un albastru cobalt erau rubine roşii ca sângele; străluceau parcă maliţioşi când în ei se răsfrângeau luminile din salon.

Brusc, el o smuci puternic. Zgarda de piele era strânsă până la sufocare, şi ea simţi cum răsuflarea i se sugrumă.

— Vino, îi zise el. Să vedem dacă o să ştii să-mi faci pe plac. Doar aşa o să pot şti dacă să fac şi eu la fel.

Cornelia simţi un fior de plăcere. Îşi trecu limba peste buze şi se îndreptă spre Olaf, savurând acele clipe de incertitudine, în care păşea parcă pe firul nevăzut ce separă viaţa de moarte. Gândul că

trebuie să-i merite mângâierile, săruturile, că trebuie să se comporte cum vrea el, să fie gata să facă orice i-ar fi poruncit, acceptându-i umilinţele şi pretenţiile neobrăzate, o umplea de o satisfacţie pe care o cunoştea foarte bine. Dorinţa sa de supunere contrabalansa modul în care el i se dedica în toate celelalte momente ale zilei.

Olaf îşi înfăşura lesa în jurul braţului, şi distanţa se scurta mereu. El concepuse acea zgardă de piele, prevăzută cu ţinte grosiere din oţel, pe care i-o meşteşugise unul dintre negustorii lui, originar de prin locurile de unde venea şi el, din ţinuturile cele mai îndepărtate ale Imperiului Austriac.

Pe când se apropia încet, cocoţată pe încălţările cu tocuri înalte, aproape fără a mai putea respira, exact cum dorea Olaf, Cornelia simţea dorinţa de a i se dărui în întregime.

— În genunchi, ceru el.

Ea gemu de plăcere. Se simţi cotropită de o desfătare pe care nu o putea domoli. Apoi se supuse.

El mai smuci o dată din zgardă, iar ea simţi cum capul îi este tras înainte, spre vârful ghetei lui.

— Linge! îi porunci.

31
O zi complicată

— Şi ce credeţi că obţineţi? zise responsabilul cu sănătatea publică. În fiecare zi avem patrule la hotare şi pe străzi. În fiecare zi dăm dispoziţie ca vasele noastre înarmate să păzească neîncetat apele Serenissimei, ca să se împiedice orice debarcare clandestină. Controlăm corăbiile suspecte şi cărţile de sănătate, pentru ca molima să nu se răspândească şi mai mult. Garduri şi ziduri de protecţie din piatră au fost ridicate pe la trecătorile

din munţi. Ca să nu mai vorbim de gheretele pentru controlul sănătăţii. Dar toate acestea, credeţi-mă, dăunează serios comerţului!

— Excelenţă, zise Isaac, nu contest că faceţi tot ce e posibil, ba chiar mai mult, pentru a opri ca boala să se extindă, dar eu vă cer să îngăduiţi variolizarea persoanelor sănătoase, pentru a creşte posibilitatea vindecării printre cei care ar contracta maladia. Doar astfel s-ar putea creşte în sfârşit numărul imunizaţilor.

— Ştiţi că nu putem face asta. Cele mai multe dintre colegiile medicilor s-au şi exprimat deja o opinie calificată în legătură cu acest subiect.

— Dar ştiţi foarte bine că variolizarea există şi are rezultate!

— Şi ce-i cu asta? Nu e destul de sigură. Inducerea îmbolnăvirii ca metodă preventivă, chiar dacă aceasta apare într-o formă mai uşoară datorită plăgilor deja mature, riscă să expună contagiunii un număr mai mare de persoane. E adevărat că unele dintre ele se vindecă, dar numărul deceselor e oricum ridicat, pentru că infectarea celor sănătoşi creşte oricum în mod potenţial molipsirea. Şi vorbim despre oameni care la început nu erau bolnavi.

— Excelenţă, iertaţi-mă, dar nu pot crede că nu aveţi nimic mai bun de propus decât să aşteptăm.

— Îmi pare rău să te dezamăgesc, Liebermann, pe dumneata şi pe toţi medicii care gândesc ca dumneata, dar s-a petrecut cu ciuma, şi acum se petrece cu variola: oamenii au murit! Şi nici unul dintre noi nu poate face cu adevărat altceva decât să aştepte ca molima să descrească treptat.

Isaac clătină din cap. Se simţea inutil. Dacă ştiinţa nu era dispusă să aplice noile metode pentru a combate bolile, dacă nu exista curajul de a experimenta cu unicul scop de a încerca să se schimbe o situaţie care de câteva luni se tot înrăutăţea, atunci ce avea să se aleagă de persoanele tinere?

— Am văzut murind prunci nevinovaţi, copile care cereau doar să poată continua să aibă speranţa de a trăi, le-am ţinut în braţele mele, nu am putut face nimic. Ce o să le spun mamelor lor, când vor plânge până le vor sângera ochii? Ştiţi şi domnia-voastră că cei fragili sunt primii loviţi, iar dacă moartea de variolă e oricum tragică pentru cine a avut cât de cât parte de viaţă, e nespus de nedreaptă pentru cine ar putea avea încă viaţa înainte!

— Domnule Liebermann, zise înaltul funcţionar, de data asta cu un glas ros de resentiment, să nu crezi că poţi să vii aici, la biroul responsabilului cu sănătatea, ca să îţi dai aere de atotştiutor. Ştiu foarte bine că există noi metode de prevenire a variolei, dar tocmai am spus că nu avem destule garanţii de reuşită, ca să experimentăm inocularea pe indivizi sănătoşi! Şi să nu crezi că ai fost singurul martor al unor morţi nedrepte şi cutremurătoare. Faptul însuşi că îmi vânturi asta pe la nas mă ofensează pe mine şi ofensează toţi medicii Serenissimei Republici, am fost destul de clar?

Isaac plecă fruntea.

— Au fost nişte vremuri, zise, în care medicii nu se temeau de boli, iar pacientul lor era tot ce aveau ei mai sfânt. Au fost nişte vremuri în care Veneţia îşi dorea să fie cea dintâi la stârpirea răului. Domnia-voastră aţi menţionat ciuma, iar ciuma a fost învinsă tocmai graţie măsurilor pe care Serenissima a ştiut să le adopte chiar şi atunci când păreau temerare, dacă nu de-a dreptul nesăbuite. Dar se vede treaba că acele vremuri au apus. Iar Veneţia zace sleită în lagună, aşteptând să devină ţinta jefuirii sale de către şarlatani şi impostori.

— Ceea ce ai spus acum e de netolerat! urlă înaltul funcţionar. Cum îndrăzneşti să vorbeşti aşa? Adevărul, dragul meu Liebermann, este că ciuma nu a fost deloc învinsă, fiindcă în timp ce noi vorbim acum ea a şi pornit din Valahia în Serbia şi

deja bate la porţile Istriei. Iar dacă până acum am fost cruţaţi e datorită cordonului sanitar pe care consiliul sănătăţii l-a dispus. Cu variola n-am fost la fel de prompţi. Şi, în plus, e vorba de o boală despre care ştim încă şi mai puţin decât despre ciumă. Îmi pare rău că trebuie să-ţi spun, dar cuvintele dumitale sunt de nepermis, iar eu acum văd un lucru de netăgăduit: dumneata, domnule, eşti evreu, iar afirmaţiile lansate au dezvăluit adevărata dumitale fire, care e crudă, violentă şi pornită spre rebeliune! Oare în Levitic nu scrie: „Dacă cineva aduce lovire aproapelui său, i se va face lui cum a făcut şi el celuilalt: frângere de os pentru frângere de os, ochi pentru ochi, dinte pentru dinte; i se va aduce aceeaşi lovire pe care el a făcut-o celuilalt?" Şi încă şi în Exod, îmi amintesc bine: „Ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, mână pentru mână, picior pentru picior, arsură pentru arsură, rană pentru rană, vânătaie pentru vânătaie." Nici o surpriză, aşadar. Astăzi în faţa mea te-ai manifestat drept ceea ce eşti dumneata de fapt. Mulţumeşte-i Dumnezeului dumitale, dacă te las să pleci în pace, pentru că ai venit aici rostind vorbe de război.

— Excelenţă, zise Isaac, care îşi dăduse seama că întrecuse măsura cu ideile incendiare. Poate am greşit. Dacă am făcut asta, vă rog să mă iertaţi. Mi-e teamă că am exagerat, dar vă rog fierbinte să reţineţi că ceea ce am spus e numai pentru binele acelor femei şi acelor bărbaţi pe care încerc să-i salvez în fiecare zi.

— Ăsta este şi defectul nenorocit al dumitale, Liebermann. Te crezi mai bun decât alţii şi nu ratezi nici un prilej să o afirmi. Dar nu e deloc aşa! Nu ceea ce spunem face din noi ceea ce suntem. Drept care, scurtă vorba înaltul funcţionar, bătând cu pumnul în masa plină de hârţoage, scuteşte-mă de prezenţa dumitale, înainte de a mă căi că te-am lăsat să pleci!

Isaac înţelese că situaţia nu mai putea fi îndreptată. Făcu o plecăciune pe jumătate, însoţindu-şi salutul cu un gest al capului, dar înaltul funcţionar îi întorsese deja spatele.

Isaac păşea încet, felinarul i se legăna în mână. Mirosul înţepător al lagunei îi umplea nările. Veneţia se abandona îmbrăţişării sordide a nopţii precum o ibovnică care-şi calcă jurământul. Ştia că întârziase, ar fi vrut să ajungă la timp, dar ziua lui nu fusese aşa cum sperase. Îşi dădu seama că, adunând timpul cât aşteptase şi audienţa propriu-zisă, petrecuse mult mai multă vreme decât ar fi dorit la biroul înaltului funcţionar responsabil cu sănătatea.

Merse pe jos până în zona locuinţelor populare, cu miasmele lor şi colcăiala celor mai disperaţi dintre nevoiaşi. Când intră în curtea interioară a celei mai părăginite dintre clădiri, nişte figuri negre în haine jerpelite îl priviră ca nişte corbi dornici de pradă. Erau aprinse câteva focuri, şi în jurul slabelor flăcări erau femei care întindeau mâinile, ca să mai simtă mai puţin gerul. O nefericită făcu nişte paşi spre el, ridicându-şi fustele şi încercând să-i surâdă cu nişte gingii vinete şi fără dinţi. Pentru o clipă, la lumina focului, Isaac zări şi un copil cu faţa acoperită de funingine. Avea ochi mari albaştri, ce păreau enormi pe feţişoara lui osoasă şi suptă de prea multă foame. Fumul negricios năclăise şi mucul ce îi curgea dintr-o nară.

Cineva făcu să lucească lama unui cuţit.

Isaac îşi văzu de drum. Ce se întâmplase ca oamenii aceia să fie abandonaţi astfel? Ce fel de existenţă era aceea?

Şi totuşi, dacă numai puţin te îndepărtai, ajungeai la palatele princiare din San Marco, cu vedere spre Canal Grande, cu faţade ce-ţi tăiau respiraţia şi o arhitectură de o frumuseţe răpitoare.

Urcă scara. Bătu la uşa de pe primul palier.

I se deschise.

Femeia era îmbrăcată cu o fustă de lână găurită toată. Purta un şal pe umeri, avea pieptul strâns într-o bluză descusută, părul pieptănat cu cărare la mijloc şi acoperit de o bonetă care pe vremuri trebuie să fi fost albă.

— Aţi venit, vă mulţumesc, zise ea, privindu-l pe Isaac cu o recunoştinţă plină de cuviinţă, cum el nu mai întâlnise.

— Cum se simte Chiara? întrebă el.

— O să vă faceţi o idee chiar domnia-voastră, veni răspunsul.

Fără să mai întrebe altceva, o urmă pe femeia mărunţică şi amabilă în cameră.

De data asta, copila stătea în fund, sprijinindu-şi spinarea pe mai multe perne. Păturile o acopereau până la bărbie; de îndată ce-l văzu pe Isaac, zâmbi. Băşicuţele se dezumflaseră şi se apropiau de faza lor matură. Unele se spărseseră şi formaseră mici cruste. Privirea Chiarei era limpede, se descotorosise de acea lumină zemoasă, tipică bolnavilor cu febră. Isaac vru să se asigure, dar fruntea îi era rece, aşa cum îşi imagina. Oftă uşurat.

— De două nopţi a reuşit să doarmă, spuse mama, şi în ochii ei, din nou, Isaac citi un sentiment de recunoştinţă pe care nimeni nu i-l arătase până atunci. Se simţi mişcat. Se simţi vulnerabil în faţa acelei fragile duioşii. Perlele pe care mi le-aţi dat au fost o adevărată binecuvântare.

— Mai aveţi? întrebă el.

Femeia dădu din cap că da.

— Febra scade. Apoi se adresă fetiţei: Te simţi mai bine? Eşti bună să deschizi guriţa şi să îmi arăţi limba?

Copila făcu întocmai, iar el văzu că umflătura evidentă cu o săptămână înainte acum dispăruse.

Aprobă cu un gest al capului.

— Foarte bine. Ai fost cu adevărat grozavă, sunt tot mai mândru de tine.

Fetiţa îl privi şi fără efort rosti primul cuvânt de când el o cunoscuse.

— Mulţumesc, zise cu o privire solemnă, ce-l făcu pe Isaac să surâdă.

Era atât de serioasă. Şi nostimă. Şi curajoasă: câştigase o bătălie, cea mai importantă din frageda ei viaţă.

— Încă nu s-a terminat, îi spuse, trebuie să mai ai încă puţină răbdare. Uite, bubiţele astea de pe faţă şi de pe corp se vor sparge şi va curge un lichid puturos. Să nu vă faceţi griji, zise adresându-se mamei, a şi început şi o să continue până când, în câteva săptămâni, băşicile vor dispărea, lăsând însă nişte cicatrici.

Mama dădu din cap.

— Am înţeles. Fără domnia-voastră, Chiara nu ar fi răzbit. Şi acesta e singurul lucru ce contează.

Acea frază avea simplitatea unei afirmaţii de netăgăduit, care îl făcu pe Isaac să nu fie în stare să o contrazică pe femeie.

— Să o lăsăm pe Chiara să se odihnească acum, zise Isaac şi mângâie fetiţa pe cap.

Ieşiră, intrând din nou în bucătărie. În vatră mai licărea un ultim jăratic.

— Cum te numeşti dumneata? întrebă Isaac.

— Viola, răspunse femeia.

— E un nume foarte frumos. Ascultă, Chiara are nevoie să mănânce ceva. Şi dumneata. De aceea, te rog, primeşte-i, şi, fără să mai spună altceva, puse o pungă zornăitoare de piele pe masa sărăcăcioasă.

— Nu pot să fac aşa ceva.

În acel refuz se ascundea toată demnitatea acelei femei.

— E demn de cinste acest refuz şi nici nu m-aş fi aşteptat la mai puţin, dar acesta nu e un gest de milostenie, e doar nevoia pe care o simt ca medic să am grijă de voi. Nu am nici soţie, nici copii. Şi totuşi, în Chiara mi se pare că găsesc copila pe care n-am avut-o. Ai crescut-o bine: e puternică şi curajoasă.

Viola voia să rămână pe poziţii. Era limpede. Lumina din ochii ei spunea mai mult decât mii de cuvinte, şi totuşi ceva tremura în privirea ei.

— Aş vrea să vă răsplătesc într-un fel.

— Nu te frământa, banii reprezintă ultima dintre problemele mele. O să vin să vă văd mai des. Vatra aia.... O să pun să vi se aducă o stivă mare de lemne, ca să puteţi sta la cald. O să mă ocup personal de asta. Şi să cumpăraţi mâncare şi nişte haine.

— Cum aş putea să vă întorc binele făcut? întrebă Viola, cu o surprinzătoare încăpăţânare.

— Încetând imediat să mă tot întrebi acest lucru, răspunse Isaac. Am să vă ocrotesc eu, Viola. Promit.

Şi, pentru prima dată în ziua aceea, Isaac Liebermann surâse.

32
Ţiganul

Ştia că e urmărit.

Doar pentru acest motiv decisese să meargă în continuare prin frig. Spera ca individul să fi căzut în cursă. Obosise să tot fie el momeala. Când îl văzuse aşteptând sub ferestrele casei sale, pentru Antonio se umpluse paharul. Astfel că, pentru prima oară, se gândise să fie el cel care conduce jocul. Era conştient că va avea de înfruntat ceva riscant, dar voia să meargă până în pânzele albe şi să vadă dacă putea descoperi ceva.

Îşi dăduse seama că Ţiganul îl urmărise de când ieşise din casă. Evident că era încredinţat că nu a fost descoperit, căci deja devenise cam prea îndrăzneţ, aproape nesăbuit. Cine ştie de când îl tot urmărea. Poate că de mai înainte de începerea

cercetărilor. Cu toate că, după cum era îmbrăcat, prea puţin ar fi putut fi vorba de vreun om al Inchizitorului Roşu. Sau de cineva trimis de *Capitan Grando.* Şi nu pentru că oamenii din subordinea lor ar fi fost nişte gentilomi, dar individul ăla îţi dădea fiori chiar şi numai prin înfăţişarea lui, care părea a nu fi prin nimic a unui venețian.

Antonio mergea fără grabă. De fapt, voia să-l obosească, să-l plictisească prin lungi ocoluri prin cartierele Cannaregio, şi apoi San Polo, apoi din nou Cannaregio, şi în cele din urmă Castello, unde voia să se întoarcă.

Întâlnea tot mai puţine persoane pe drum. Culorile nopţii învăluiau străduţele, şi lumina torţelor aprinse ici şi colo se răsfrângea ca nişte limbi de foc pe faţadele palatelor. Din când în când, se auzea zgomotul unei vâsle lovind apa canalului, în timp ce luna plină destrăma stratul ca de lână al norilor denşi.

Dacă nu ar fi ajuns la exasperare, ar fi stat departe de un astfel de joc. Cu toate astea, pe zi ce trecea se întărea în cutezanţă precum un paladin, iar acum abia aştepta să-şi încheie hoinăreala.

O luă pe o ulicioară îngustă, o străbătu până în capăt şi coti la dreapta. Îşi continuă drumul până ajunse într-o piaţetă bine iluminată cu torţe. Reuşi să prindă cu coada ochiului o umbră neagră care îl urmărea. Era omul lui.

Făcu la stânga şi străbătu toată străduţa, care se termina cu un zid.

Se întoarse şi aşteptă.

Urmăritorul său nu îl dezamăgi.

În câteva clipe se trezi faţă în faţă cu el.

— Hei, domnule, zise Antonio cu îndrăzneală, în fine, fac cunoştinţă cu dumneata. Cine eşti? Şi cine te-a trimis? Şi, mai ales, de ce nu faci şi altceva decât să mă urmăreşti oriunde m-aş duce?

Ţiganul, care foarte probabil venea de prin ţinuturile îndepărtate de dincolo de codrii Ungariei

– Antonio acum era sigur de acest lucru –, făcu o strâmbătură, şi figura toată îi arăta iritarea de a fi fost descoperit. Fireşte că nu se aştepta.

— Nu o să spun mai mult decât trebuie, zise în cele din urmă.

Avea un accent ciudat, cu o cadenţă aproape hipnotică, de parcă se amuza legănând cuvintele.

— Te ascult, replică Antonio.

Ţiganul, în loc să vorbească, scoase din buzunarul hainei ceva ce avu o scurtă scânteiere în lumina felinarului lui Antonio. Fără să scoată un cuvânt, bărbatul se apropie de Canaletto, încet, tacticos, de parcă nu ar fi avut motive de grabă. Ceea ce era şi adevărat, de vreme ce el era cel care ţinea cuţitul de plăsele, cum se zice.

— Ia să auzim aşadar.... ce ai de spus, făcu Antonio, încercând să-şi controleze tremurul, ceea ce nu era uşor. Una peste alta însă, nu era nemulţumit de atitudinea sa.

— Chiar aşa, se auzi o a treia voce. Ia să auzim!

Şi în spatele Ţiganului apăru un bărbat mascat, care scoase de sub mantie un pistol cu ţeavă lungă. Dar mai întâi am fi bucuroşi să aflăm cine te trimite. Şi, zicând aceasta, nou-venitul înaintă spre Ţigan.

Acesta arătă destul sânge rece şi, întorcându-se cu spatele la Antonio, se răsuci către noul personaj.

— Şi cam de ce ar trebui să fac asta?

— Pentru că un glonţ de plumb e mai rapid decât o lamă de cuţit.

— Aşa e. Dar s-ar putea să rataţi ţinta, spuse Ţiganul.

— Asta mai vedem, zise celălalt, impasibil.

— Chiar aşa.

Antonio avu senzaţia neplăcută că ideea de a-şi încolţi urmăritorul nu fusese chiar una reuşită.

— Eu nu cred că o să trageţi, continuă Ţiganul, dând glas aceleiaşi temeri care pusese stăpânire şi pe inima lui Antonio.

Omul cu masca rămase mut.

Aerul păru să îngheţe, şi toată această scenă rămase o clipă încremenită, suspendată în timp şi spaţiu, aşteptând ca evenimentele să îşi urmeze cursul.

Pe negândite, Ţiganul o luă la sănătoasa.

— Stai! urlă Antonio.

Omul cu masca pregăti pistolul, gata să tragă. Ţiganul nu se opri. Descoperise un spaţiu între zidul casei de pe dreapta lui şi umărul celui sub a cărui ţintă se afla. Se strecură exact prin mijloc, strângând pumnalul în mâna stângă, după care brusc îl trecu în cealaltă mână, cu care îi trase o lovitură zdravănă în şold celui cu pistolul.

Omul cu mască încercă să pareze, dar lovitura, rapidă ca un fulger, îl nimeri.

Urmară scânteia şi împuşcătura. Extrem de puternică. Plumbul lovi dalele caldarâmului.

Omul cu masca scoase un urlet. Lovitura îi provocase o durere năprasnică. Îşi duse mâna la şold.

— Ticălos nenorocit!

Pistolul îi căzu din mână, iar el căzu în genunchi.

— Owen! strigă Antonio.

— Prinde-l! reuşi irlandezul să spună.

Dar Ţiganul fugise deja.

33
Sticlă

După ce îl duse acasă, Antonio se urcă într-o ambarcaţiune către Murano. Irlandezul fusese cel care îi poruncise unui marinar pe care îl cunoştea şi care era la dispoziţia lui să facă ceea ce avea să îi spună Canaletto. Înainte de a urca în barcă, vru să se asigure că prietenul lui era în stare să rămână

singur. De cum fu sigur, sări direct în barcă, luând-o din loc în toiul nopţii.

Pe drum, se întrebă de mai multe ori ce anume îl înfrânase pe agresorul lor să îi facă bucăţi. Nu părea să fie genul de om care îşi făcea scrupule să înjunghie pe cineva care se pregăteşte să tragă în el.

Şi totuşi, aşa se petrecuseră lucrurile. Până în acel moment, totul cursese fără cusur: capcana, ameninţările pe care posibilul asasin plătit i le adresase, scoaterea pumnalului şi ameninţarea că îl va folosi, atitudinea arogantă în faţa primejdiei: toate păreau să facă din el asasinul perfect. Cu toate acestea, chiar la sfârşit, preferase să scape de McSwiney în modul cel mai puţin periculos posibil. Iar acel comportament era absolut bizar.

Dar în timp ce bolta nopţii se rotea deasupra lui, Antonio îşi dădu seama că nu era în stare să desluşească acel mister.

Exista ceva inefabil în acea materie numită sticlă. Charlotte nu se îndoia de acest lucru. Ideea de a rămâne în noaptea aceea lângă cuptorul în care, cu ajutorul focului, meşteşugea cristalul îi dădea un sentiment de linişte. Care niciodată nu îi fusese aşa necesar inimii ei îndurerate, pentru că îi era dor de maestrul său şi pentru că avea nevoie să rămână singură cu acea iubire ce stătea să îmbobocească şi de care îi era teamă. Putea să-şi permită să se lase în voia unui sentiment ca acela? Pentru că, în adâncul său, simţea că, dacă s-ar abandona în braţele lui Antonio, s-ar putea să se piardă pe sine şi îşi jurase să nu depindă niciodată de dragostea unui bărbat.

Privi văpăile focului de la gura cuptorului.

Îi reveni în minte Menego, magistrul formării ei în arta sticlei. Cum o ţinuse în braţe când era încă o copilă şi o învăţase să vadă printre flăcări, să ghicească formele cărora pasta de sticlă le-ar fi putut da viaţă la ieşirea din cuptor, dacă era modelată cu meşteşug.

Îşi amintea că o amuza să îl tragă de barbă. Menego îi părea o făptură ieşită din pântecele Terrei, fiu al unei lumi plămădite din mitologie şi rituri inaccesibile majorităţii oamenilor. Îl vedea aievea când îi zâmbea.

Imaginaţia, fantezia erau la baza artei sticlei, căci de îndată ce globul incandescent, asemănător unei stele, era scos din cuptor, trebuia imediat prelucrat cu nişte cleşti speciali spre a da viaţă unui obiect, iar decizia asupra acestuia trebuia să fie deja luată.

Menego era nemaipomenit în această privinţă. Aşa cum nemaipomenită era dorinţa lui de a instrui o femeie în acel meşteşug, care prin tradiţie ţinea de o vocaţie masculină. Sigur, mai fuseseră femei care merseseră pe această cale, dar în cazul Mariettei Barovier, de pildă, fusese vorba de fiica unui maestru sticlar. Iar ea nu era fiica lui Menego, şi nu era nici măcar veneţiană, de fapt.

Gândul îi zbură spre Johann Matthias. Nici el nu era adevăratul ei tată; cu multă vreme în urmă, când era foarte mică, o găsise abandonată, singură, în frig. O luase în grija lui şi, pe zi ce trecea, simţise că devine fiica lui adevărată. Nici măcar o dată nu refuzase să îi dea tot ceea ce stătea în puterea lui. Şi astfel chiar devenise fiica feldmareşalului, a contelui Von der Schulenburg. Iar când trebuia să lipsească, din pricina obligaţiilor sale de ofiţer în campaniile militare pe care trebuia să le conducă, făcând faţă unei existenţe ce trebuia să ţină echilibrul între viaţă şi moarte, decisese să o lase în grija lui Menego. Pentru că ştia că, în lipsa lui, acesta o va creşte în spiritul respectului pentru acele valori şi virtuţi pe care le impunea o viaţă de răbdare şi sacrificii.

Era un adevărat spectacol să-l vezi pe Menego la lucru. Ba chiar mai mult: era ca şi când ai fi asistat la însuşi actul creaţiei. De când era mică, i se păruse un fel de Hefaistos, zeul grec al focului, care, după cum spune mitul, îşi avea atelierul sub o

grotă marină. Menego o învăţase cum să obţină diferitele tipuri de sticlă (aventurinul, cristalul, sticla alburie ca laptele, sticla cu vinişoare filigranate), o instruise în procesul de suflare, de şlefuire, de modelare şi de decorare a sticlei, precum şi în folosirea diverselor instrumente, cum ar fi *barselle,* pensele pentru tăiere, sau diferitele ţevi de suflat.

Parcă îl vedea din nou în timp ce îi dădea o formă pastei de sticlă abia scoase din cuptor, strălucitoare ca o bucată de stea, vie lucind în penumbră, a cărei luminiscenţă se stingea treptat, pe măsură ce se răcea. Era în fond şi o luptă împotriva timpului, de vreme ce pasta de sticlă nu putea fi modelată oricât de mult, ci doar atâta timp cât îşi păstra temperatura la care putea fi încă modificată cu pensele. Iată de ce bucata de sticlă trebuia introdusă repetat în gura cuptorului: pentru a-şi menţine temperatura constantă.

Charlotte nu avusese mamă. Sau, mai bine zis, nu o cunoscuse niciodată. Dar crescuse cu doi taţi. Şi le era recunoscătoare pentru tot ceea ce primise de la ei. Mult mai mult decât merita.

Se apropie de gura cuptorului. Aţâţă flăcările şi privi cum trosneau limbile roşiatice, incandescente. Mintea o purtă din nou la Antonio Canal şi la ţelurile sale eroice care o impresionaseră într-atât.

Nu s-ar fi aşteptat la o asemenea dovadă de voinţă: părea că bărbatul acela se dăruise întru totul Veneţiei, şi într-un fel chiar aşa şi era. Nu voia doar să o proslăvească în pânzele sale, ci şi să o salveze pe cât posibil de toţi cei care voiau să îi subjuge frumuseţea şi minunăţiile pentru a-şi urmări propriile scopuri meschine. La fel şi ea. Şi ea îşi dorea să apere un oraş care întruchipa idealurile înalte ale unei Republici care supravieţuise unor nenumărate încercări şi unor duşmani puternici şi care, ca niciodată până atunci, ajunsese să dicteze orizontul artistic şi cultural al

lumii cunoscute. Antonio merita aprecierea şi admiraţia pe care simţea că le nutreşte pentru el.

Şi nu numai atât. Acel pictor tânăr şi extraordinar avea un respect sincer pentru arta ei. Iar faţă de femei avea, cum era normal, o curiozitate frumoasă şi incitantă. Unde mai pui că nu avea înfumurarea altor artişti care se socoteau depozitarii unui talent ieşit din comun, chiar şi atunci când nu aşa stăteau lucrurile. Era delicios de timid, ceea ce îi dădea o cutezanţă involuntară.

Pe scurt, era irezistibil, cel puţin pentru o femeie ca ea, şi era absorbită în acele gânduri când auzi bătăi în uşa atelierului.

Bătăile se repetară. Simţi cum i se face pielea de găină.

Cine putea veni în toiul nopţii?

34
Întâlnire

— Antonio, zise Charlotte, eşti aici!

O privi: chiar şi în hainele de lucru, era de o frumuseţe răpitoare.

— Eşti în pericol, Charlotte şi nu.....

Ea îi puse degetul arătător peste buze. Antonio rămase tăcut.

Îl luă de mână, conducându-l înăuntru.

— Sărută-mă, zise ea.

El rămase o clipă înmărmurit. Apoi, dintr-odată, uluiala i se risipi şi o cuprinse într-o îmbrăţişare, sărutând-o cu pasiune. Era ca o descătuşare, ca şi cum acel sentiment care îi devorase inima în tot acel răstimp se prefăcuse într-un lichid fierbinte, într-un fluviu ce ieşise din matcă pe neaşteptate, gata să treacă de zăgazurile pe care Antonio le

construise, în încercarea disperată de a-i pune stavilă pentru a nu depăşi limitele bunei-cuviinţe.

I se părea că explorează infinitul. Ştia că Charlotte era o femeie pentru care ar fi făcut orice. De fapt, acest lucru se şi întâmplase, iar în acele clipe, în timp ce de pe buze îi culegea săruturi sălbatice, a simţit furtuna şi asaltul unui instinct pe care de prea multă vreme îl închisese în colivia de fier a convenţiilor sociale. Se lăsă pradă acelei senzaţii copleşitoare şi se manifestă aşa cum nu crezuse vreodată că ar fi fost posibil.

Chiar dacă noaptea aceea l-ar fi costat osânda în iad, tot ar fi primit-o de bună voie, pentru că nu se putea abţine să nu se înece în acei ochi ce păreau să-l domine şi să-l implore totodată. Se simţea subjugat de aceştia, iar parfumul ei era ca un nor gingaş, ca o mireasmă ce o învăluia într-o aură, învingând mirosurile acre de sulf, siliciu şi fum ale acelui spaţiu în care se pecetluise atracţia pe care o simţea pentru Charlotte, când o văzuse modelând sticla, întocmai ca o zeiţă a Greciei.

Trebuie că avea ceva cu adevărat divin, se gândea Antonio, în timp ce mângâierile ei îl purtau în extaz, de parcă acea clipă ar fi fost doar închipuită sau suspendată într-o dimensiune onirică. Dar când ochii lui văzură globul pulsând al focului, ce părea să urle ca o gură roşie în cuptor, pricepu că trăieşte cu adevărat, cine ştie dacă nu pentru prima oară.

Charlotte era albă şi apolinică, era nea, era pană de lebădă. Dorinţa lui Antonio pulsa fremătând ca o rană. Îi vedea sângele în vene ca aurul topit de văpaia unui incendiu de nestins, iar acel sânge se unea cu al său, ca şi cum de acum înainte ei nu s-ar mai fi putut despărţi niciodată. Şi se găsiră, fără să ştie cum, în acea vâltoare a iubirii, în genunchi deasupra păturilor, nu departe de focul purificator al cuptorului. Antonio simţi că inima vie a culorii şi luminii din pictura sa este înveşmântată de sticla moale şi luminoasă lucrată de ea, şi că cele două

arte urmau să se topească în nucleul unei pasiuni mistuitoare.

Trupurile lor se împleteau într-o singură melodie, gurile lor se frământau într-un extaz de silabe abia şoptite, buzele se căutau unele pe altele de o sută, de o mie, de încă o mie de ori, iar pentru amândoi timpul părea că nu e de ajuns, că orele fug, ucigându-le pasiunea cu zgârcenia unei nopţi false şi mincinoase, care voia să se scurteze ca să le facă în ciudă.

Şi, cu forţa disperată a celui care nu se predă făgăduinţelor trădate, Antonio şi Charlotte se dăruiră fără rezerve unul altuia, rotindu-se în vârtejul dorinţei, lăsând ca fiecare să caute desfătarea celuilalt, ascultându-i gemetele voluptuoase şi răspunsurile lipsite de pudoare ale trupului vibrând de viaţă. Le consumau cu febrilitate, lăsându-se complet în voia lor, uitând de tot şi de toate, avizi de o pasiune care îi condamnase din primul moment să se regăsească unul în braţele celuilalt.

Acelei pasiuni îi erau recunoscători, împărtăşindu-se din această uniune aproape mistică, născută în minţile cele mai înalte, care devenise încet-încet fluviu şi foc, ţinându-i înlănţuiţi. El îi săruta pleoapele, mâinile, braţele şi gâtul ca o mlădiţă. Apoi sânii ca de lapte, care aveau dulceaţa mierii picurânde, umerii dezgoliţi şi albi, desăvârşiţi, de parcă ar fi fost sculptaţi de Michelangelo însuşi în marmura cea mai albă zămislită de Natură.

Antonio era îmbătat şi orbit. Naufragia într-un extaz ce părea să nu aibă graniţe, vast precum oceanul, şi se desfăta din acea vrajă a focului şi a trupului care îi mistuia pieptul.

— Charlotte, murmură, iar numele ei însemna pentru el salvarea şi făgăduinţa unor noi aventuri, dintre cele de care în acea viaţă nu avusese parte, întrucât doar picturii şi Veneţiei li se dăruise pe de-a-ntregul până atunci.

Dar acum totul era diferit. Acea femeie incredibilă şi minunată îl dorise şi îl ului, părând că el nu îi este niciodată îndeajuns.

Pierdut înlăuntrul ei, se lăsă în voia acelor nesfârşite valuri, clătinat de răsuflările şi încordările lor, într-un leagăn al desfătării. În cap îi răsuna murmurul mareei şi avea senzaţia că e un supravieţuitor care se lăsase pradă valurilor, agăţat de un lemn frânt dintr-o plută care totuşi îl purta în sus, pe coama unor valuri ameţitoare revărsându-se pe plajă. Ajuns în culmea plăcerii, se prăbuşi recunoscător şi fericit deasupra sânului Charlottei, precum naufragiatul care în fine ajunge la ţărm.

35
Ghetoul

Purtau pelerine şi tricornuri negre.

Aveau feţele acoperite de măşti albe, ca să nu fie recunoscuţi. Intrară pe poartă şi se răspândiră prin ghetou ca un fluviu purtând leşuri de animale.

Aveau torţe, bâte şi cuţite.

În spatele măştilor, ochii lor scânteiau a foc şi a sânge. Furia părea că-i stăpâneşte pe toţi.

Când îi văzu, Isaac se înspăimântă. Nu se mai întâmplase niciodată ca o mână de nelegiuiţi – căci numai asta puteau fi – să dea buzna în ghetou. Nu avea habar ce se întâmplase, dar se retrase în spatele unei coloane, sperând să nu fie zărit.

Trecură prin faţa lui fără să se sinchisească, fără măcar să-i arunce o privire. Torţele ardeau roşii în noaptea neagră. În faţa lor, femei, bărbaţi, bătrâni, copii fugeau ca un cârd de raţe zburătăcite. Unul dintre ei alunecă pe gheaţă şi căzu. Un agresor îi puse cizma pe spinare şi îl lovi puternic cu ciomagul. De unde se afla, Isaac văzu capul

bietului om izbindu-se de sol şi sfârşind într-o băltoacă murdară. Apoi un alt ticălos se apropie şi îi mai trase şi el o porţie de ciomege pe spinare, fără să se oprească. Se auzeau ţipete ca de pasăre. O femeie fu îmbrâncită la pământ, şi apoi călcată în picioare.

Ceilalţi înaintau într-o tăcere de mormânt. Îi înhăţau pe cei care voiau să fugă şi îi târau pe jos. Un tânăr evreu opuse rezistenţă. Isaac îl cunoştea: era Shimon Luzzatto, băiatul care tipărea foaia de ştiri cu iz propagandistic.

Unul dintre nemernici, probabil şeful lor, îl înşfăcă de guler şi îl izbi de zidul unei case.

— Tu, urlă cu o voce neomenească din spatele măştii albe, tu ai aruncat Veneţia în disperare! Ciuma să te găsească! Şi lepra, şi durerea!

Şi, în timp ce băiatul încerca să facă faţă acelei strânsori, unul dintre mişei îi trase o bâtă peste picior. Imediat urmă încă una, şi tânărul era în genunchi, pe zăpadă şi gheaţă.

O femeie începu să ţipe: era mama lui. Se năpusti asupra şefului acelor canalii îmbrăcate în negru, dar nu reuşi să se apropie prea mult, pentru că o trântiră la pământ şi o luară la şuturi.

În timp ce se petreceau aceste acte de cruzime, pe Isaac aproape că îl lăsară picioarele. Se agăţă cum putu de un perete, dar teroarea unui atac atât de nedrept şi de neaşteptat, atât de mârşav şi de furibund îl răpuse, vlăguindu-l brusc; şi totuşi, extrem de ruşinat pentru laşitatea care părea să-i fi legat picioarele, cu un efort de voinţă nemaipomenit, îşi impuse să iasă din umbră şi se apropie de femeie, încercând să-i oprească pe cei care o loveau cu picioarele.

Făcând eforturi să-şi recapete sângele rece, reuşi să ajungă în spatele unuia dintre bătăuşi, fără ca acesta să-l audă venind, atât de animalică îi era înverşunarea loviturilor.

Cum ridică a nu ştiu câta oară braţul, Isaac i-l blocă şi, adunându-şi toată forţa, îi smulse din

mână bâta, lovindu-l apoi violent în piept.

Bărbatul se îndoi de durere, şi Isaac avu prilejul să îi mai tragă o lovitură cruntă peste faţă, care îl făcu să se prăbuşească la pământ. Dar îl văzură alţi doi bătăuşi şi săriră pe el.

Isaac căpătă o lovitură la cap şi căzu în genunchi.

Buimac, întoarse capul şi îl văzu pe tânărul Luzzatto. Şeful acelor netrebnicilor se repezi spre el. Tricornul îi alunecase, şi Isaac putu să observe cum părul lung şi negru îi cădea ca nişte tentacule de caracatiţă pe umeri, şi apoi jos, pe spinare. În lumina felinarelor, zări strălucirea unui cercel de aur.

După care, în mai puţin de o clipă, văzu şi licărirea fatală a lamei albe pe care o înfipse în gâtlejul băiatului, de parcă mişelul ar fi avut de tăiat un ied. Sângele inundă gâtul tânărului Luzzatto, în timp ce capul i se răsturnă pe spate.

În cele din urmă, căzând în faţă, băiatul se agăţă cu o ultimă sforţare de masca asasinului său, luând-o cu sine la pământ, în timp ce un fluviu roşu inunda caldarâmul. Isaac auzi o înjurătură, şi pe când nelegiuitul se întorcea, aplecându-se ca să-şi recupereze masca, proferând alte ocări, îi văzu pentru o clipă chipul.

Apoi ceva se izbi de el şi se prăbuşi.

Când deschise ochii, ghetoul era cufundat încă în întuneric. Simţi mai întâi o durere acută pulsându-i în cap. După care simţi recele cumplit al zăpezii pe obraz. Îşi reveni cu greu. Nu avea idee câte ore trecuseră de la ceea ce văzuse, dar era sigur că nu se mai afla nimeni în preajmă. Rămase la pământ pentru că, în ciuda durerii şi gerului, nu reuşea să se ridice. Făcând apel la voinţă, se forţă să se târască prin noroi şi prin zăpadă până la zidul casei pe care o vedea în faţa lui.

Reuşi printr-o minune să se aşeze cu spinarea sprijinită de zid. După care se cufundă din nou într-un soi de moţăială, de semiinconştienţă, în

care accesele dureroase alternau cu căderile în cel mai desăvârşit abandon. Era profund slăbit, şi nu reuşea să găsească o modalitate de a se ridica în picioare.

După câtva timp, auzi nişte paşi şi un urlet.

Simţi nişte mâini luându-l de după umeri.

— Isaac, zise o voce frântă de emoţie, Isaac, ce s-a întâmplat?

— Zygmund, răspunse el.

Era fratele său, care se întorcea acasă.

— În ce hal te-au lovit!

Isaac auzi zgomotul altor paşi. În spatele fratelui său veneau nişte bărbaţi. Prin crusta de sânge închegat care-i acoperea ochiul, Isaac îl recunoscu totuşi pe *Signore di Notte al Criminal,* urmat de câţiva oameni din subordinea sa.

— Am fost atacat, zise abia şoptit.

— De cine? întrebă Zygmund.

Dar lui Isaac îi era greu să vorbească. Cu toate că nu vedea bine, îşi dădu seama că ofiţerul de rang înalt şi soldaţii lui cercetau ceva. *Signore di Notte*, în mod special, se aplecase pe genunchi şi se tot uita cu atenţie şi curiozitate.

— L-am găsit, spuse. L-au linşat pe asasinul acelor biete femei. Nu trebuiau să facă ceea ce au făcut, dar măcar se închide o pagină a ororii.

Isaac nu era sigur că auzise bine.

— Ce? întrebă el, ca şi când ar fi fost cineva dispus să repete pentru el.

Zygmund încercă să-l ajute să se ridice în picioare.

— Crezi că poţi? îl întrebă.

Fratele său nu înţelegea, nu avea habar de ceea ce se petrecuse.

— Au intrat în ghetou şi i-au lovit pe toţi în mod sălbatic, răspunse, agăţându-se de el ca să se ridice.

— Cine?

— Nu ştiu. Aveau mantale şi tricornuri negre, şi faţa le era ascunsă de măşti albe.

— Cine sunteţi? întrebă *Signore di Notte al Criminal*, ca şi când şi-ar fi dat seama de prezenţa lor.

— Cine suntem? Isaac aproape că se amuză. Acum ajunsese să trebuiască să-şi justifice propria prezenţă acolo? După ce fusese bătut până la sânge? Şi pentru ce? Pentru că era evreu?

— Sunt doctorul Liebermann, spuse, exercit profesiunea de medic şi locuiesc aici în ghetou.

— Ah, zise comandantul, de aceea nu aveţi bereta, ca şi cum asta era problema.

Isaac înghiţi în sec înainte de a vorbi iar.

— Iar acesta e fratele meu, Zygmund. Sunteţi la curent că am fost atacaţi?

— De către nişte turbulenţi, fireşte, ştiu totul.

— Şi atunci, dacă ştiţi, o să-i căutaţi pe vinovaţii acestui masacru?

— Cum am spus, responsabilii acestui atac vor fi pedepsiţi, cu condiţia să reuşim să-i depistăm.

— Băiatul acela... continuă Isaac.

— Băiatul acela e un asasin! veni răspunsul.

— Ce anume vă face să spuneţi asta?

Comandantul nu răspunse, dar arătă pumnul. Apoi deschise palma. Chiar dacă mai cu greutate, Isaac văzu strălucind în palmă un medalion vechi de aur cu pietre preţioase, ce părea o bijuterie de familie. *Signore di Notte al Criminal* îl făcu să se legene în faţa ochilor celor doi fraţi.

— Vedeţi asta? Aparţinea fetei măcelărite acum câteva zile în piaţa San Giacomo di Rialto. De unde ştiu? Mi l-au descris părinţii şi nu am îndoieli că acesta este. Ei bine, tocmai l-am găsit la gâtul acelui asasin.

— Nu se poate! zise Isaac.

— Nu cred.

— Oamenii ăia....Oamenii ăia ne-au atacat. Au lovit cu ciomegele femei şi bătrâni. Şi pe mine. Iar căpetenia lor, unul cu păr lung negru şi cu un cercel de aur, l-a omorât pe băiatul acela înfigându-i un cuţit în gât.

— Faptul că e mort în urma unui atac cu cuţitul e dincolo de orice îndoială, zise comandantul zbirilor. Acestea fiind zise, eu nu văd alţi răniţi, în afară de domnia-voastră, iar glasul bărbatului trăda indiferenţă şi neîncredere. Aţi fost agresat şi cred că cel mai bun lucru e să mergeţi să vă îngrijiţi.

— Aşa e, zise Zygmund, are dreptate Excelenţa Sa. Să ne ducem acasă. Am eu grijă de tine.

— Sunteţi fraţi? întrebă *Signore di Notte al Criminal.*

— Da.

— Atunci aţi zis bine: mergeţi acasă şi îngrijiţi-l.

— Dar nu m-aţi auzit? Ne-au atacat! Acel tânăr a fost omorât. Mama lui a primit o asemenea bătaie, de nu ştiu dacă mai trăieşte. Au venit nişte nelegiuiţi fără pic de milă. Nu m-aţi întrebat nici măcar dacă l-am văzut la faţă pe conducătorul lor!

Şeful clătină din cap.

— Duceţi-vă fratele acasă, zise, adresându-i-se lui Zygmund. După care se uită la Isaac: Cât despre domnia-voastră... Aţi scăpat cu o zgârietură la cap. Să-i mulţumiţi Dumnezeului vostru. Aşa cum v-am spus, acel tânăr e un asasin, şi acest lucru îl confirmă o probă destul de solidă. Tocmai v-am arătat-o. Cei care l-au atacat vor fi pedepsiţi. Nu mă faceţi să repet.

— Excelenţă, zise Zygmund, nu vă îndoiţi, vom face cum aţi spus.

— Dar... încercă Isaac să reacţioneze.

Însă fratele său i-o tăie scurt.

— Eşti obosit. Să mergem acasă să te spăl pe faţă. Apoi o să punem o compresă pe rană. Şi, fără să mai stea la vorbe, aproape că îl luă pe sus pe fratele său. Îi puse braţul în jurul gâtului său şi împreună se îndreptară spre casă.

36
Răufăcători

Vestea a făcut ocolul cartierelor. *Signori di Notte al Criminal* au găsit asasinul. Doar că era mort. Trimis la moarte de o mână de răufăcători care pătrunseseră în ghetoul evreilor şi îl linşaseră pe tânărul criminal.

Dar, cu toate astea, Veneţia putea acum să doarmă liniştită. Numai că povestea asta nu prea stătea în picioare. Cu numai câteva zile în urmă, *Capitan Grando* nu avea habar cine putea fi asasinul. Sigur, poate că fusese doar o impresie de-a lui. De îndată ce ajunse vestea la urechile sale, Antonio se şi duse la doge. Pe de o parte, voia să îl pună la curent cu ce mai descoperise, pe de altă parte avea nevoie de o confirmare. Era profund convins că mai-marii oraşului acopereau pe cineva. Sau poate, după atâta bâjbâială prin întuneric, *Signori di Notte al Criminal* aleseseră pur şi simplu soluţia cea mai la îndemână. Se spunea că pe seama tânărului evreu omorât ar fi existat probe de netăgăduit care îl incriminau.

Iar dogele confirmase toate acestea. Insistând, de altfel, pe faptul că cei care intraseră cu forţa în ghetou vor fi găsiţi şi judecaţi. Alvise Mocenigo mai aflase, cu oarecare îngrijorare, de posibila existenţă a unei loji masonice, şi tocmai de aceea îi ceru lui Canaletto să continue investigaţiile. Nu putea să treacă însă la nici un fel de măsuri, atâta timp cât însărcinatul competent, adică acel *Signore di Notte al Criminal* care răspundea de cartierul Castello, nu ar fi semnalat nereguli în acest sens. Căci doar cuvântul lui Owen McSwiney nu era de ajuns.

Antonio se arătă de acord.

Cum plecă de acolo, se hotărî să meargă spre ghetou. În timpul discuţiei, dogele îi pomenise de un medic care a depus mărturie în legătură cu atacul care avusese loc. Era a doua oară când auzea numele său în ultimele zile. Şi Charlotte îi vorbise de el.

Numele lui era Isaac Liebermann.

— Domnule Canal, nu mă aşteptam să fac cunoştinţă cu domnia-voastră, zise Isaac. Dacă aş fi ştiut că veniţi în vizită, mi-aş fi pregătit casa, ca să vă întâmpin cum se cuvine.

— Vă rog să mă scuzaţi, domnule doctor Liebermann, zise Antonio. Mărturisesc că am venit să vă deranjez pentru că eu cred că sunteţi un om înzestrat cu multe talente şi calităţi.

— Sunteţi prea generos, domnule Canal.

— Câtuşi de puţin: domnişoara Von der Schulenburg v-a ridicat în slăvi.

— A! exclamă Isaac. Biata Charlotte, a suferit o grea pierdere zilele astea.

— De aceea mi-a vorbit de domnia-voastră. S-a referit la lupta pe care o purtaţi pentru aprobarea procedurii de inoculare, ca să împiedicaţi variola să mai facă victime. Mărturisesc că nu ştiu mai multe, însă o altă pricină este cea care mă aduce aici.

— Şi dacă pot întreba, care aceea care vă aduce în umila mea casa?

— Vă spun pe dată, zise Antonio. Domnule Liebermann, mi s-a vorbit despre ceea ce s-a petrecut aici acum două nopţi şi trebuie să recunosc, am fost foarte tulburat. Niciodată nu s-a mai pomenit ca ghetoul să fie ţinta unui atac, şi pe deasupra atât de laş şi de violent.

Isaac deschise braţele în lături.

— În sfârşit! exclamă. Până acum nimănui nu i-a părut important ceea ce s-a întâmplat aici.

— Chiar aşa? întrebă Antonio, sincer surprins.

— Dar nu e lipsit de importanţă, de vreme ce am fost acuzat de *Signore di Notte al Criminal*

care răspundea de anchetă că mi-am închipuit eu totul, sau aproape totul.

— Şi ce anume v-aţi fi închipuit, dacă pot să întreb?

Isaac scose un oftat.

— Vedeţi, domnule Canal, eu nu am de gând să mă plâng de condiţiile la care sunt supuşi evreii în acest oraş, cu toate astea, cred că nu spun nimic prea surprinzător dacă afirm că adesea suntem acuzaţi de cele mai mari nelegiuiri. Şi nu putem fi mereu vinovaţi pentru ceea ce ni se impută!

— Şi eu cred acest lucru. De pildă, nu cred deloc că autorul omorurilor care au însângerat Veneţia ar putea fi unul din locuitorii ghetoului. Nu trebuie să excludem ideea, din moment ce nimeni nu ştie cine e asasinul, dar acelaşi lucru se poate zice şi despre veneţieni, despre nemţi, turci şi despre toţi cei care locuiesc pe teritoriul Serenissimei.

— Exact, confirmă Isaac cu convingere. Aşadar, nu o să vă ascund acele fapte, căci, după mine, sunteţi singurul interesat să afle cum s-au petrecut lucrurile. Dar aş vrea să vă întreb – ce anume vă îndeamnă să faceţi aceasta? O să fiţi de acord cu mine că e neaşteptat ca un pictor ca domnia-voastră să se intereseze de nişte fapte sângeroase ca acestea.

Ce putea răspunde? Să îi dezvăluie lui Isaac Liebermann motivul cercetării sale? Dar, pe deasupra, la început aceasta nu avusese nimic de-a face cu asasinatele, şi nici chiar acum, îşi dădea seama. De aceea, răspunse cum putu mai bine.

— Nu vă pot spune ceea ce aş vrea. E de ajuns să ştiţi că am primit o însărcinare. Şi că nu trebuie să vorbiţi despre asta nimănui.

Dacă Isaac Liebermann a rămas perplex, în mod sigur nu a vrut s-o arate. Nimeni n-ar şti să spună dacă motivul era că avea o instinctivă încredere în Antonio Canal sau că admira interesul sincer al acestuia, în vreme ce nimănui altcuiva nu-i păsa ce

se întâmplase. În orice caz, fără să se lase rugat, începu să povestească:

— Au pătruns după apus. Era deja întuneric. Veneau cu torţe, bâte şi pumnale. Aveau măşti albe pe faţă, purtau tricornuri şi pelerine negre. Erau ca îndrăciţi. Şi au început să lovească pe oricine, fără să le pese. Cine le ieşea în cale era rupt în bătaie, până la sânge. N-avea importanţă că sunt femei, bătrâni sau copii.

— Cine erau? întrebă Antonio.

— Bună întrebare. O mână de nelegiuiţi. Violenţi. Bărbaţi care parcă ar fi vrut să săvârşească o incursiune destinată să pedepsească. Dar convingerea mea, poate greşită, e că aveau nevoie de un vinovat.

— Ce vă îndeamnă să spuneţi asta?

— Faptul că au lovit în toţi, fără să le pese, pentru ca apoi să profite de debandada creată şi să ucidă o persoană. Erau conduşi de o căpetenie, cel mai sângeros dintre toţi.

— L-aţi văzut?

Isaac oftă. Era limpede că acea amintire îl tulbura. Şi nu părea un om uşor impresionabil, drept care Antonio trase concluzia că experienţa trăită trebuie să fi fost înspăimântătoare.

— Cum vă spuneam, aveau toţi măşti albe. Am fost lovit şi eu. M-au pălit de mai multe ori cu o bâtă, rănindu-mă la cap. Sângele îmi curgea în ochi.

— Îmi pare rău, zise Antonio.

— Un băiat, Shimon Luzzatto, care apoi a fost acuzat de cele două crime care au însângerat oraşul, pe care eu aş prefera să-l consider mai degrabă ţapul ispăşitor al întregii poveşti, a fost înjunghiat de mai multe ori. Fără ca eu să pot face ceva. Şeful acelor răufăcători a fost cel care l-a ucis într-un mod atât de brutal şi îngrozitor. Când se prăbuşea, iar eu reuşeam cu greu să-l văd, cu o clipă înainte de a leşina, el a căzut în faţă şi a

agăţat masca şefului bandei. El a întors privirea şi am reuşit să-i văd....

— Faţa?

Isaac aprobă din cap.

— Cum era?

— Nu l-am văzut prea bine, dar pot să spun că avea părul lung şi negru, mustăţi subţiri. Un cercel de aur îi strălucea în ureche. Ochii lui păreau săpaţi în beznă.

Antonio tresări. Părea aidoma Ţiganului care îl urmărise pe el şi îl rănise pe Owen.

— Ce e? întrebă Isaac. Păreţi îngrijorat.

— Descrierea domniei-voastre mi-a amintit de cineva.

— Şi atunci?

— Deocamdată nu pot să vă spun mai mult.

— E în ordine, zise Isaac.

Dar în răspunsul acesta Antonio sesiză o oarecare sancţiune.

— Ceea ce vă pot spune în schimb, răspunse Canaletto, e că voi încerca să demonstrez că asasinul nu este tânărul evreu ucis.

— *Signore di Notte al Criminal* şi oamenii lui au fost nemaipomenit de iuţi când a fost vorba să-l facă să dispară, adăugă Isaac. Se pare că abia aşteptau să spună tuturor că l-au înhăţat pe cel vinovat de acele crime înfricoşătoare.

— Se pare că au găsit o dovadă de netăgăduit.

— Ei au sosit chiar în clipele în care începeam să-mi revin. *Signore di Notte al Criminal* mi-a arătat un lanţ cu pandantiv ce aparţinuse uneia din fetele ucise. Şi a zis că l-a găsit asupra lui Shimon Luzzatto.

— Dar nu îl credeţi.

— Nu, răspunde Liebermann.

— Cum aşa?

— Celălalt comandant mi-a zis că părinţii fetei ucise i-l descriseseră. Că ea îl purta mereu la gât, iar asupra cadavrului nu s-a găsit nimic.

— Dar n-ar fi numai asta. Sau greşesc?

— Câtuşi de puţin. Iată motivul: cum e posibil ca o asemenea bijuterie să se afle în posesia lui Shimon Luzzatto? Băiatul ăsta nu avea nevoie de bani. Nu, e ceva dubios, vă zic eu!

— Vă gândiţi că i l-a pus la gât agresorul?

— Asta n-am văzut. Mi-am pierdut cunoştinţa. Dar nu e exclus să o fi făcut.

— Şi eu aş fi tentat să cred acelaşi lucru. În orice caz, nu e sigur că aşa au decurs lucrurile.

— Sigur. Dar m-aţi întrebat ce cred eu.

— Aşa e, conchise Antonio.

— Pot să vă dau un sfat? întrebă Isaac.

— Am mare nevoie, domnule Liebermann.

— Bine, răspunse medicul. Chiar dacă e împotriva regulilor şi principiilor religioase, iată ce vă spun. Dacă vă preocupă cu adevărat această poveste, dacă vreţi cu adevărat să descoperiţi cine e vinovatul, atunci.... deshumaţi cadavrul.

— Să deshumez...

Antonio nu era sigur că a înţeles.

— Sunt medic, insistă Isaac. Am studiat la Padova. Chiar domnia-voastră mi-aţi spus că Charlotte v-a vorbit de mine.

— Aşa e.

— Doar printr-o cercetare aprofundată asupra cadavrului am putea poate să aflăm ceva nou despre cum a survenit moartea, şi poate şi dacă cel care l-a ucis a lăsat vreo urmă care să ne conducă la el, zise Liebermann.

— Şi cum credeţi că trebuie procedat?

— Nu e prima oară când fac o astfel de investigaţie, şi nici nu vă puteţi imagina câte lucruri se pot descoperi cercetând un cadavru. Iată cum facem, zise Isaac, de parcă ar fi gândit cu voce tare. Eu sunt cât se poate de sigur că cineva vrea să împroaşte cu noroi în evrei. Au decis să ne arunce nouă această vină, dar eu nu cred că aşa ceva poate fi adevărat. Dezgropaţi cadavrul. Ca medic, am dreptul să ies din ghetou chiar şi în timpul nopţii. Corpul bietului Luzzatto a fost fără

îndoială dus la cimitirul evreiesc din Lido. În mare grabă, vreau să zic. Şi fără să îi dea mamei dreptul de a-l îngropa. Din moment ce erau siguri de vinovăţia lui, puteau măcar să îngăduie să fie înmormântat după cultul mozaic: corpul nu a fost supus spălării rituale, nu au lăsat să fie înfăşurat în pânză albă, nici să fie însoţit pe ultimul lui drum.

— Şi după ce îl dezgropăm? întrebă Antonio, surprins şi el de ceea ce spunea.

— Îl veţi aduce la laboratorul meu.

— Şi cum ar trebui să procedăm?

— Am un laborator anatomic lângă cimitir. Acolo, pe masa de disecţii am putea examina cadavrul fără grabă, după care îl vom pune înapoi în mormânt înainte de răsăritul soarelui.

— E foarte riscant, observă Antonio.

— Dar nu se poate altfel.

— Asta aşa e. Doar că nu sunt un ofiţer de grad înalt, şi nici măcar un căpitan al gărzii.

— Am înţeles, atunci ascultaţi cum facem....

— Vă ascult, zise Canaletto.

— Să vă aflaţi la două ore după apusul soarelui lângă intrarea în cimitir. Până atunci eu am şi pregătit cadavrul pe masa din laborator, iar domnia-voastră nu riscaţi nimic.

37
Examinarea

În ziua următoare, Canaletto şi McSwiney ajunseră cu o barcă în apropierea portului Malamocco. Închiderea portului de la Lido, din pricina clasei sus-puse tot mai numeroase, împiedica intrarea nu numai a corăbiilor, ci şi a micilor ambarcaţiuni, cum era a lor. Era neplăcut, dar nu era o altă soluţie. Dar McSwiney avea cu el câţiva marinari – aceiaşi care îl duseseră pe

Antonio la Murano – care, dacă era nevoie, îl duceau unde voia fără să pună întrebări. Canaletto îl admira tot mai mult pe tovarăşul său de aventuri pentru nesfârşitele sale resurse şi pentru prezenţa sa de spirit care, chiar şi în momentele de mare pericol, îl făcea să găsească o soluţie ce lui nu i-ar fi trecut prin cap.

După ce au acostat la Malamocco, o caleaşcă fără însemne îi duse la cimitirul evreiesc, lăsându-i în faţa intrării şi aşteptându-i să îi ducă înapoi după ce terminau ceea ce aveau de făcut.

— Vizitiul a fost plătit gras, explică McSwiney laconic şi liniştitor.

Atmosfera îţi dădea fiori. O burniţă măruntă biciuia din când în când aerul umed. O persoană într-o haină de ploaie udă fleaşcă le veni în întâmpinare. De sub pălăria de fetru, Antonio recunoscu privirea lui Isaac Liebermann, care le făcu semn să îl urmeze.

Cu pas sigur, Canaletto şi McSwiney se ţinură după doctor, în timp ce ploaia devenea şi mai deasă, topind resturile de zăpadă ce se mai vedeau pe străduţele înguste din jurul bisericii Santa Maria Elisabetta. Pe acele ulicioare colindară cei doi, până când ajunseră în faţa unei portiţe care dădea spre o curte cam golaşă.

Acolo, deja uzi până la piele, cei doi prieteni, conduşi de Isaac Liebermann, intrară într-o clădire care părea a fi un depozit. Dar imediat se treziră într-o sală bine iluminată. Felinare, candelabre şi sfeşnice fuseseră dispuse în număr mare pentru a asigura o lumină intensă şi, pe cât posibil, uniformă. În mijlocul încăperii era o masă de marmură pe care se afla corpul fără viaţă al tânărului Shimon Luzzatto. Un miros respingător umplea tot spaţiu, făcând aerul greu respirabil.

— Pentru că a mai intervenit şi înhumarea, cadavrul a intrat deja în putrefacţie, explică Isaac. De aceea vă sfătuiesc să vă puneţi peste nas şi gură o cârpă îmbibată cu lichide camforate. Vă va ajuta

să alungaţi greaţa care aproape sigur vă va întoarce pe dos stomacul.

Antonio şi Owen apăsară imediat cârpele peste nas. Aromele înţepătoare ale camforului şi mentei alungară măcar primul strat, cel mai intens, al miasmelor morţii, care îmbolnăveau aerul.

— Cum vă spuneam, corpul a început să se descompună, reluă doctorul Liebermann, iată de ce, din cauza rigidităţii instaurate, asistăm la o învineţire a pielii, care ici şi colo capătă o culoare palidă verzuie, aşa cum puteţi vedea.

— Asta văd şi eu, domnule doctor Liebermann, zise Canaletto, mă întrebam însă ce anume căutăm noi de fapt, admiţând că întrebarea mea ar avea sens.

— Întrebarea domniei-voastre e perfect legitimă, domnule Canal. Examinarea cadavrului, chiar dacă nu foarte bogată în informaţii, ar putea totuşi să ne ofere nişte sugestii.

Canaletto nu înţelegea.

— Aţi văzut cu ochii domniei-voastre cum a fost ucis acest tânăr.

Isaac întoarse privirea către pictor.

— Uitaţi că eu l-am văzut pe şeful bandiţilor cum îi înfigea pumnalul în gât. Acelaşi lucru îl găsesc acum aici, şi indică cu mâna locul precis în corpul lui Luzzatto, aici, în dreptul venei jugulare – o tăietură profundă care a retezat-o şi a dus la scurgerea rapidă a sângelui.

Owen McSwiney se apropie, interesat de ce ceea ce spunea doctorul. Şi Antonio făcu un pas mai aproape, dar păstră o anumită distanţă. Nu se găsise niciodată până atunci aşa aproape de moarte ca în acel moment; şi, în timp ce medicul evreu părea să nu aibă nici o rezervă sau ezitare legată de observarea, examinarea şi chiar atingerea cadavrului, nu acelaşi lucru s-ar fi putut spune despre el, care însă sesiza în acel spaţiu un fel de prezenţă impalpabilă şi precis supranaturală. N-ar fi ştiut să spună acest lucru într-un alt fel, dar era

aproape sigur că sufletul sărmanului Shimon îi privea în acele clipe. Iar aceasta senzaţie îl impresiona peste măsură. Sigur, nu erau decât fanteziile unui pictor care nu ştia nimic despre medicină, dar, cu cât stătea mai mult în acel loc, cu atât devenea mai convins, şi deci, cu toată sfiala şi precauţia cuiva care nu cunoaşte nimic despre corpul uman, nu prea îndrăznea să se apropie de cadavrul căruia Isaac Liebermann îi dedica atâta atenţie.

— Este evident că asasinul ştia la perfecţie unde trebuie lovit şi cu ce forţă şi cât de adânc. Ajuns aici, trebuie că a vrut să-şi potolească o sete de sânge animalică, dacă a continuat să îşi împlânte cuţitul în el. Şi asta se vede sigur în aceste două răni profunde din abdomen, continuă medicul evreu, arătând către două tăieturi adânci, de formă oarecum rombică, sunt urme ale înjunghierii cu vârful armei. Se vede aici cum lama subţire a pumnalului a străpuns mai multe ţesuturi, despicându-le. Şi mai e ceva. Agresorul ţinea tăişul în mâna dreaptă, aşa cum demonstrează mişcarea de rotire imprimată, vedeţi, corespunde acestei urme.

— Dar domnia-voastră aţi spus că cea dintâi rană a fost cea de la jugulară, care a fost mortală, observă irlandezul.

— Aşa e, şi întăresc acest lucru.

— Păi atunci ce sens a avut să îi mai provoace încă alte două răni cumplite? insistă McSwiney.

— Cum spuneam, avea nevoie să-şi satisfacă o neînfrânată sete de sânge. Dacă mă gândesc la momentul în care l-am văzut spintecându-l pe bietul...

Doctorul se întrerupse brusc.

— S-a întâmplat ceva? întrebă Antonio, surprins de şovăiala acestuia.

— Staţi să mă uit cu atenţie! zise medicul şi se aplecă iute să privească mai bine, atras de ceva.

Cei doi care-l însoţeau în acea macabră aventură rămaseră tăcuţi, întrebându-se din priviri ce s-ar fi putut întâmpla.

— Ce aţi văzut, doctore?

Isaac Liebermann rămase pe gânduri câtăva vreme. Apoi, sibilinic, răspunse la întrebare printr-o altă întrebare:

— Aţi văzut asta? întrebă.

— Ce să văd? zise la rându-i Antonio.

— Veniţi aici, lângă mine!

Canaletto făcu întocmai.

— Vedeţi şi domniile-voastre? întrebă Isaac şi cu un gest al capului indică o ciudată julitură roşiatică pe umărul stâng.

La început, Canaletto nu pricepu ce era, dar mai apoi observă o serie de tăieturi care compuneau un soi de figură.

— Se pare că cineva a avut grijă să scrijelească un simbol pe pielea tânărului Luzzatto, zise Isaac Liebermann sigur pe sine.

— Dar nu reuşesc să mă dumiresc... îndrăzni să spună McSwiney şi se opri. Rămase interzis. Apoi continuă: Şi totuşi... Se apleacă ca să vadă mai bine. Şi totuşi parcă am mai văzut acest simbol undeva.

— Pare capul unei creaturi monstruoase, adăugă Canaletto. Dar cine ar putea să facă un asemenea lucru? Şi ce-ar putea semnifica?

— Un însemn? O ştanţă? întrebă Isaac. Oricare ar fi sensul acestei incizii, cine a făcut-o voia să lase un semn al său pe pielea sărmanului Shimon.

— Printre simbolurile pe care le-am văzut în noaptea aceea...

McSwiney părea că delirează, încremenise cu ochii holbaţi, încercând să-şi amintească. Dar ce să-şi amintească? Antonio şi-ar fi dorit un răspuns, dar, când încercă să vorbească, irlandezul îi făcu semn să tacă.

— Stai să mă gândesc! spuse el brusc.

— Uitaţi-vă cu atenţie, reluă Isaac, aţi avut dreptate, domnule Canal, dacă privim atent

simbolul scrijelit cu lama, aşa stilizat cum e, pare a aduce cu o căpăţână. Da, dar ce fel de cap?

— Pare să fie...

— De leu! exclamă McSwiney. Un cap de leu, fără îndoială! Vedeţi? Şi indică liniile sângerii trasate de asasin cu ascuţişul pumnalului sau poate cu un stilet: Uite botul, ochii, coama. Acum îmi amintesc: am mai văzut simbolul acesta, un cap de leu umanizat, în sala în care Olaf Teufel îşi desfăşura ritualul de intrare în lojă!

Antonio simţi cum sângele îi îngheaţă în vine. Acum avea în faţa lui confirmarea faptului că exista o legătură între salonul Corneliei Zane şi moartea tânărului evreu, şi încă una evidentă. Dar fireşte că nu era încă de ajuns. Însă simţea că se apropia de miezul negru al acelei poveşti.

— Despre ce vorbiţi? întrebă nedumirit Isaac.

— Despre faptul că aveaţi dreptate, zise Canaletto, intervenind la rândul lui, bărbatul care l-a ucis pe bietul Shimon Luzzatto este legat într-un fel de un soi de sectă în care prietenul meu McSwiney s-a trezit amestecat, fără să vrea.

— Şi ce înseamnă acest simbol? mai întrebă medicul.

— N-am nici mai vagă idee, e ceea ce trebuie să descoperim, conchise Antonio.

38
Decizii

Ajunseseră într-un punct de cotitură, Antonio percepea acest lucru foarte clar. Ideea de a examina cadavrul fusese fundamentală, iar contribuţia lui Isaac Liebermann, nepreţuită. Şi acum înţelegea şi mai bine ceea ce îi spusese Johann Matthias von der Schulenburg: nu ar fi putut desfăşura toate etapele investigaţiei de unul

singur. Ca să nu vorbim de faptul că nu avea competenţa necesară. Şi dacă putea să înveţe să urmărească persoanele suspecte, dacă ştia să facă schiţe ale locurilor legate de anchetă, dacă, graţie Charlottei şi ocheanului meşterit de ea, reuşise să-şi spioneze propriii urmăritori fără a fi văzut, nu avea habar în schimb cum se examinează un cadavru şi nu şi-ar fi dat seama în veci de miile de poveşti pe care le putea dezvălui un mort.

Ce să facă acum, că ajunseseră aici? Detalii, îşi zise. Scoase un carnet, începu să schiţeze acel simbol, străduindu-se să-l deseneze cât mai precis. Între timp, încercă să recapituleze situaţia pentru a stabili cum să procedeze.

— Domnule doctor Liebermann, zise, ajutorul domniei-voastre ne-a fost nespus de preţios. Şi aflaţi că persoana pe care o căutăm ar putea reprezenta o ameninţare pentru toată Serenissima. Sigur că încă nu ştim dacă asasinul lui Shimon Luzzatto este acelaşi cu cel care le-a omorât pe cele două fete. De fapt, ca să fim sinceri, în acest moment nu putem nici să excludem ipoteza că Luzzato le-ar fi ucis. Aşa cum am spus deja, eu sunt convins că nu e aşa, dar deocamdată trebuie luate în calcul toate ipotezele. Date fiind lucrurile descoperite astăzi, eu zic să ne mişcăm într-o direcţie precisă.

— Ce vrei să spui? întrebă McSwiney.

— Să vă explic. Să zicem că simbolul scrijelit pe umărul lui Shimon Luzzatto ar fi un un cap de leu-om, ca să zic aşa, oricum un cap deosebit, căci şi dumneata, Owen, consideri că l-ai mai văzut chiar în timpul acelei reuniuni secrete.

— Exact aşa, răspunse irlandezul.

— Foarte bine, continuă Antonio. Atunci iată la ce m-am gândit: va trebui să ne mai vedem cu Joseph Smith şi să-l întrebăm ce semnificaţie are acest simbol. Ne-a ajutat deja o dată, Owen, şi toate conduc spre ideea că ne mai poate ajuta şi în cazul acesta.

— Mi se pare o idee foarte bună, zise McSwiney, şi sincer şi eu voiam să îţi propun acelaşi lucru.

— Pe urmă ar trebui să aflăm unde sunt îngropate cadavrele celor două fete ucise şi să găsim un mod să le examinăm. Părerea mea, poate greşită, e că dacă asasinul nu e Shimon Luzzatto, aşa cum cred cu toţii, e posibil să fi lăsat pe trupurile victimelor sale semnul său. În timp ce vorbea, Antonio nu putu să-şi ascundă un gest de dezamăgire.

— Ceea ce spuneţi se susţine perfect, domnilor, observă McSwiney, dar ar trebui să ştim pe cine am putea întreba unde au fost îngropate trupurile bietelor victime.

— Aici vă pot eu ajuta, zise Isaac Liebermann. Dacă fetele nu au fost înmormântate în vreo capelă de familie sau sub dalele vreunei biserici, există un singur loc unde s-ar putea afla.

— Care ar fi acela? întrebă Canaletto.

— Osuarul Sant'Ariano.

— Pot verifica chiar eu această ipoteză. Dar sunt aproape sigur că aveţi dreptate, doctore.

— Şi atunci ar trebui să vă duceţi la Sant'Ariano. Nimeni nu m-ar lăsa să intru într-un cimitir creştin, şi chiar dacă aş reuşi, aş isca imediat bănuieli. Dar, dacă ceea ce ziceţi e adevărat, domnule Canal, atunci n-ar trebui să fie prea complicat să controlaţi dacă există sau nu un însemn pe trupurile tinerelor. Pentru că acum ştiţi ce căutaţi. Trebuie însă să vă grăbiţi. Pentru că în procesul putrezirii, unul dintre primele procese ce au loc e descompunerea pielii. Pe deasupra, după câte ştiu, osuarul e un soi de peşteră a iadului, în care insectele şi viermii ar putea să se fi pus deja pe treabă, iertată să-mi fie brutalitatea francheţei.

— Bine, zise Antonio. Cred că ştiu cum o să procedez. Mă voi lămuri dacă sunt la Sant'Ariano şi o să fac rost de o autorizaţie.

— Nici gând! McSwiney vorbi de data aceasta: Dacă te-ar recunoaşte cineva, ai fi descoperit imediat. Trebuie să obţii un permis de liberă trecere în alb, şi cu el în buzunar mă voi ocupa eu de chestiunea legată de cadavre. În plus, nu există gură care să nu poată fi închisă cu niscai gologani.

— Perfect, răspunse Canaletto. Bun, am decis atunci. Imediat după aceea ne vom adresa lui Smith, ca să aflăm ceva despre acel simbol.

— În ordine, zise McSwiney.

— Dar eu ce urmează să fac? întrebă Isaac. Mie mi-e limpede că de acum nu mai sunt un străin în toată cercetarea domniilor-voastre. Dacă pot să vă ajut în vreun fel, să ştiţi măcar că puteţi conta pe mine.

— E foarte generos din partea domniei-voastre, zise Canaletto. Iar eu de pe acum vă pot spune că, de îndată ce se va putea, o să avem grijă să vă ţinem la curent. Asta şi pentru că, dacă am reuşi să demonstrăm eventuala vinovăţie a unei alte persoane, acest lucru ar fi cel mai bun răspuns la calomniile care de prea multă vreme nu încetează la adresa voastră. Vom conlucra toţi trei ca să putem afirma adevărul, oricare ar fi acesta.

— Rămâne stabilit aşa, trase concluzia Isaac Liebermann.

— Şi acum? întrebă McSwiney, arătând printr-un gest al capului spre sala în care se desfăşurase examinarea cadavrului.

— Nu vă îngrijoraţi pentru corpul bietului Shimon Luzzatto, zise medicul, o să mă ocup eu să aibă parte de îngropăciunea cuvenită. Mai e încă timp până în zori şi am pe cineva care mă poate ajuta. În plus, nimeni nu va avea nimic să obiecteze la prezenţa mea în cimitirul evreiesc.

— De acord, zise Antonio. Atunci noi ne întoarcem la Veneţia, ca să aflăm dacă cele două victime au fost îngropate la Sant'Ariano. Mulţumim din suflet, doctore, pentru ajutorul dat, ne vedem curând.

Şi, fără să mai spună altceva, Canaletto făcu un gest de salut către Isaac Liebermann, pe care îl repetă şi McSwiney.

Într-o clipă, amândoi ieşiră în curte, apoi din nou în stradă spre caleaşcă, pentru a ajunge la barca ancorată în Malamocco.

39
Justificări

— Trupurile tinerelor au fost înhumate fără ca părinţii să le poată măcar vedea. Acest lucru s-a petrecut pe de o parte ca să îi cruţe de durerea unei asemenea privelişti, iar pe de altă parte pentru că mai-marii Serenissimei au avut tot interesul să procedeze astfel încât să se ştie cât mai puţin posibil despre această istorie, aşa cum puteţi prea bine să vă daţi seama. Şi am invocat ca motiv inderogabil raţiunea de stat.

Nimic nu-l reţinea pe doge să spună deschis cum stăteau lucrurile, cel puţin asta era sigur.

— Mda, observă Canaletto, dar chiar dacă înţeleg motivele pe care mi le-aţi expus, am mai departe o senzaţie stranie, sentimentul a ceva nedus până la capăt, pe care nu mi-l pot explica.

— Dragă domnule Canal, zise dogele, nu se putea proceda altfel. Nici eu nu am fost fericit să autorizez ceea ce s-a înfăptuit, dar e de netăgăduit că făptaşul a fost găsit, aşa cum e de netăgăduit că fetele acelea au fost ciopârţite într-un asemenea hal, că nici un părinte nu ar fi putut îndura durerea de a le privi. A trebuit să vorbesc eu personal cu Marco Foscarini şi Alvise Barbaro şi aş fi vrut să nu fiu obligat să le spun că va trebui să se mulţumească doar cu un cenotaf pentru fiicele lor. Şi totuşi, asta s-a întâmplat. Ceea ce s-a făcut s-a făcut doar ca să îi cruţe pe toţi de o şi mai mare

sfâşiere. Dogele oftă profund: Le-am refuzat până şi consolarea unui ultim rămas-bun? Se prea poate, dar trebuia să îi ferim pe ei şi întreaga comunitate de vederea acelor cadavre. Chiar şi numai recunoaşterea feţelor victimelor i-a răpus de durere. Închipuiţi-vă ce s-ar fi întâmplat dacă le-ar fi văzut şi trupurile. Gândiţi-vă ce sentimente ar fi putut stârni într-o inimă de tată o imagine ca aceea care s-a imprimat în memoria domniei-voastre.

— Adevărat, fu de acord Antonio, sărmana fată fusese cu adevărat măcelărită. Îi despicaseră pieptul... Se opri. Se poate înţelege, zise după o tăcere ce păru că nu se mai sfârşeşte.

— Au fost înmormântate la cimitirul Sant'Ariano, zise apoi dogele, fără ca Antonio să fi întrebat ceva.

— În osuar?

— Da. În interiorul zidului împrejmuitor, într-o nişă suficient de retrasă ca să confere măcar o fărâmă de demnitate fiicelor a două dintre familiile cele mai de vază ale aristocraţiei. Dincolo de mormanul de oase, există un loc pe care l-am rezervat special pentru corpurile acelor nefericite.

— De ce îmi spuneţi asta?

— Pentru că am început deja să vă cunosc, domnule Canal, şi pentru că eu sunt cel care a trezit în domnia-voastră o dârzenie de care, probabil, nici nu aveaţi habar că sunteţi în stare.

— Legat de acest lucru, aveţi dreptate, recunoscu Antonio.

— Şi nu ştiu acum dacă să vă încurajez să continuaţi urmându-vă intuiţia.

— Adevărat?

— Mi se pare că pot spune acum că investigaţia domnieivoastre a ajuns într-un punct mort. Şi că, în ciuda acestui fapt, nu doriţi să abandonaţi. Nu cunosc motivul şi nu intenţionez să fiu eu acela care vă spune să lăsaţi armele. Dar acceptaţi-mi sfatul: sunteţi cel mai mare pictor din Veneţia,

întoarceţi-vă la activitatea care vă iese cel mai bine!

Antonio clătină din cap. O parte din el înţelegea clar că dogele avea dreptate. O altă parte, în schimb, nu se simţea în stare să abandoneze. Şi nici să se mulţumească doar cu acea dreptate care părea să se fi ivit în chip oarecum întâmplător; în nici un caz acum, în lumina celor descoperite de Liebermann. Pe de altă parte însă, nu era sigur că ar fi fost o bună idee să îi comunice lui Alvise Mocenigo recenta lui revelaţie. Tot ce deţinea deocamdată ca probă era o figură crestată cu tăişul pumnalului pe pielea presupusului criminal. Iar acea imagine de altfel îi era cu totul nedesluşită. Era mai bine ca pentru moment să lase acest gând deoparte şi să se întoarcă la Alvise Sebastiano Mocenigo când probele vor fi fost mai solide. Cu atât mai mult cu cât nu avea nici măcar nevoie să insiste pentru a afla ceea ce îl frământa. Cadavrele celor două femei se aflau în cimitir, în osuarul Sant'Ariano. McSwiney urma să descopere ceea ce era de aflat. Între timp, ar fi fost bine ca el să urmeze voinţa dogelui, aşa încât să îl aibă mereu pe acesta de partea sa.

— Aveţi dreptate, zise. Am mult de lucru.

— Aşa cred şi eu.

— Îmi cer scuze dacă...

Dar nu apucă să termine.

— Nu, domnule Canal, nu aveţi de ce să vă scuzaţi. Aşa cum am spus, această sete de adevăr care vă stăpâneşte mă stăpâneşte şi pe mine. Până nu de mult eraţi implicat în cu totul alte activităţi. Şi chiar dacă nu aţi devenit spion, în mod cert aveţi stofă de *Signore di Notte al Criminal*. Fără îndoială, sunteţi mai bun decât cei care ocupă această funcţie la ora actuală. Şi îşi însoţi aceste vorbe cu o expresie de dezamăgire: Dar nu i-aş face niciodată Veneţiei nedreptatea de neiertat de a o priva de cel care reuşeşte să îi surprindă sufletul pe pânzele sale cum nu s-au mai văzut până acum.

— Vă mulţumesc, Serenitatea Voastră!

— Nu, domnule Canal, eu vă mulţumesc domniei-voastre. Şi de aceea vă spun că vă stau la dispoziţie, şi pentru raportul săptămânal pe care îl stabiliserăm. Asta şi pentru că îmi amintesc că, după cum mi-aţi spus, saloanele Corneliei Zane, frecventate de cel de la care a pornit totul, ar ascunde ceva care nu e tocmai curat.

— Legat de acest lucru nu am noutăţi să vă spun. Dar, dacă vor apărea, o voi face negreşit.

— N-am nici o îndoială, zise dogele. E în ordine, atunci, dacă nu n-ar mai fi altceva...vă urez o zi bună, domnule Canal, şi vă aştept aici când veţi dori.

— Încă un lucru, Serenitatea Voastră, zise pictorul, aparent nepăsător.

Dogele înălţă o sprânceană.

— Spuneţi-mi.

— Date fiind dificultăţile cu care mă confrunt în aceste peregrinări ale mele, mă întrebam dacă ar fi cumva posibil să îmi eliberaţi un permis de liberă trecere pentru eventuale controale la care voi fi supus. Ştiu foarte bine că nu doriţi să vă compromiteţi, şi tocmai de aceea v-aş cere o simplă hârtie prin care posesorul să fie autorizat să aibă deplină libertate de acţiune.

— A!

— Repet, doar să nu indice numele meu.

Dogele cugetă câteva clipe.

— Cred că am înţeles, zise de îndată. După care se aşeză la masa de scris, luă o pană şi începu să scrie. Totul dură câteva minute, apoi îşi puse iscălitura. Reciti ceea ce aşternuse pe hârtie. „Din ordinul meu şi pentru binele Serenissimei Republici îl autorizez pe deţinătorul acestui act să întreprindă ceea ce consideră de cuviinţă. Semnat: Alvise Sebastiano Mocenigo, CXII doge al Veneţiei.” Ridică privirea spre Canaletto: Eu zic că e suficient, spuse.

— Fără îndoială.

Dogele îşi puse sigiliul. Îi înmână autorizaţia lui Antonio, care o primi cu o plecăciune.

După ce Serenitatea Sa puse punct întrevederii, Canaletto se îndreptă spre ieşire.

Avea senzaţia că în fond acea conversaţie se desfăşurase chiar mai bine decât sperase. Acum îi putea spune lui McSwiney să se ducă la Sant'Ariano, iar între timp el urma să îl întâlnească pe Joseph Smith, ca să încerce să descâlcească acea absurdă ghicitoare legată de figura scrijelită pe umărul sărmanului Shimon Luzzatto.

Un individ îl urmărise şi poate încă îl urmărea, cineva se pare că îi cunoştea atât de bine orice mişcare, încât făcea câte o crimă în locurile pe care le frecventa, două dintre familiile cele mai influente din Veneţia fuseseră lovite în ceea ce aveau mai scump, şi o bandă de nelegiuiţi semănaseră moarte în ghetou. Era exclus ca toate aceste fapte să nu aibă legătură între ele.

În timp ce străbătea coridoarele, condus de un gardian al Palatului Ducal, se gândi la ziua în care fusese adus în acel loc pentru prima dată. Trecuse mai puţin de o lună de atunci, iar viaţa lui se schimbase radical.

De când începuse totul, acea senzaţie de apăsare şi de sumbră ameninţare nu-l părăsise deloc, ba dimpotrivă. Devenise oarecum parte din el, într-atât încât îl storsese de-a lungul zilelor pe care le petrecuse ca un vânător de fantome – dacă ar fi existat o profesie ca aceea.

Şi când te gândeşti că era doar un pictor.

40
Cimitirul din Veneţia

În fond, era de aşteptat. Unde altundeva ar fi putut fi abandonate două cadavre care în nici un

caz nu trebuiau descoperite? Dacă tot nu puteau fi lăsate sub apă, trebuiau îngropate în cel mai mare cimitir al Serenissimei. Bănuiseră acest lucru de la început, dar confirmarea venită din partea dogelui era fundamentală. Cu atât mai mult cu cât Canaletto obţinuse o autorizaţie în alb, iar cu aceasta în mână McSwiney se simţea împuternicit să facă orice ar fi dorit, chiar şi să ajungă la Sant'Ariano şi să deschidă mormintele.

Şi, fără să mai piardă vremea, era exact ceea ce se pregătea să întreprindă.

Adevărul e că nu mai fusese niciodată la Sant'Ariano, iar când insula începu să se vadă în zare, le-ar fi poruncit bucuros marinarilor care îl însoţeau să îl lase şi se întoarcă. Temperamentul său îl făcea să se arunce adesea cu capul înainte într-o aventură, fără să-i analizeze cu atenţie implicaţiile. I se întâmplase prin participarea la adunarea acelei secte din care acum făcea parte împotriva dorinţei sale, şi acelaşi lucru se putea spune legat de plecarea lui spre osuar. De altfel, de îndată ce Canaletto îi dezvălui locul mormintelor, nici o clipă nu ezită să le poruncească celor doi marinari pe care îi cunoştea să se pregătească de o traversare pe timp de noapte.

Stătea în picioare la prova bărcii ce înainta încet între ceţurile ce atingeau apa şi care se ridicau în spiralele luminoase de aburi fantomatici. Tocmai lăsaseră în urma lor insula Torcello şi iată în sfârşit apărând, pe măsură ce se apropiau, contururile inegale ale insuliţei. Se aflau deja foarte aproape când Sant'Ariano le-a apărut în faţă. Ca şi cum negura le-ar fi dezvăluit-o prin risipirea sa bruscă, precum o cortină ce se deschide când actorii sunt deja în scenă.

Din pricina ceţii şi a întunericului, chiar dacă ţinea un felinar, McSwiney izbutea cu greu să distingă forma masivă a insulei. Îşi dădu totuşi seama că linia cheiului era punctată de lumini de culoarea untului. Dar după aceea, datorită

priceperii lui Bono şi Rustico, ca prin farmec barca se plasă încet lângă stâlpii de acostare. Cei doi marinari valorau greutatea lor în aur, se gândi McSwiney. Poate că faptul că purtau numele celor doi neguţători care aduseseră în ascuns trupul Sfântului Marcu din Alexandria Egiptului la Veneţia nu era o simplă întâmplare, ci un semn al destinului. În orice caz, oricare ar fi fost adevărul, când puse piciorul pe bârnele putrezite ale pontonului, irlandezul respiră uşurat. Lucru care dură doar o clipă, întrucât imediat îşi dădu seama cât de macabru era debarcaderul. De o parte şi de alta a cheiului răsăreau, una după alta, nişte cruci înalte negre înfipte în fundul lagunei. De braţele unora dintre cruci atârnau felinarele pe care Owen le văzuse la sosire.

McSwiney nu ştia cine se încumetase întocmească acea scenografie neliniştitoare la debarcader, dar simţi cum sângele îi îngheaţă în vine. Avu senzaţia că se pregăteşte să treacă de poarta infernului. Făcu câţiva paşi pe chei, dar sub tălpile sale scândurile erau alunecoase şi înşelătoare. Îşi făcu puţin curaj şi aşteptă ca barca să fie ancorată. Apoi, împreună cu cei doi marinari, o luă la pas spre insulă.

Simţi din nou fiori văzând crucile acelea înalte defilând una după alta în timp ce parcurgea pontonul. Avea senzaţia că se îndrepta spre bârlogul unor piraţi şi mulţumi providenţei când puse piciorul pe uscat unde, în fine, ceaţa începea să se rărească. Pe când înainta, McSwiney văzu cum un zid de împrejmuire de cel puţin zece metri apărea în faţa lui. Nu departe de chei, silueta unei capele întrerupea linia barierei de piatră.

— Pe aici, zise Bono, luând-o înainte şi îndreptându-se chiar spre intrarea în capelă. Ajuns acolo, bătu cu inelul de fier în uşă şi aşteptă.

Trecu o veşnicie, aşa i se păru irlandezului. Auzi deodată vântul înfuriindu-se şi şuierând subţire, ascuţit precum lama unui cuţit. Îşi ridică gulerul

mantalei şi, chiar în acel moment, cu un scârţâit ca de moarte, uşa se deschise.

Îşi făcu apariţia un bărbat înalt, cu un tricorn slinos, cu plete lungi cărunte ca firele de argint depănate din vârtelniţa unei vrăjitoare a mării. Avea chipul slab, bărbia proeminentă şi o fâşie peste unul dintre ochi. Pe obraji, cicatrice profunde, de parcă gura îi fusese străbătută dintr-o parte în cealaltă de lama unui pumnal. Era îmbrăcat în zdrenţe peste care purta o manta groasă care data din secolul precedent. Efectul era ridicol şi tragic în acelaşi timp. Ca şi cum moartea s-ar fi distrat să-i joace una dintre cele mai proaste farse ale sale.

— Unocchio! zise Rustico, care părea să-l cunoască.

Cioclul aprobă din cap, surâzând şi făcând paradă de şiragul său de dinţi stricaţi care îi provocară silă lui McSwiney. Cu un gest al mâinii sale osoase şi palide le făcu semn să îl urmeze. În timp ce treceau de arcada intrării, Bono se apropie de irlandez.

— E mut, îi zise.

— În fine şi o veste buna! răspunse McSwiney.

— Dar ne aude şi ne vede foarte bine, replică marinarul.

— Cu atât mai bine. Ne va fi de ajutor.

După ce au intrat în capelă, Unocchio îi conduse spre ieşire. Spaţiul acela era lipsit de ornamente şi simplu, doar un mic altar şi câteva bănci pentru rugăciune. La fiecare pas al groparului, inelul cel mare cu chei de la brâu i se lovea de picior cu un sunet strident şi sinistru care părea să cadenţeze acel marş nocturn. Închizând în spatele său poarta de ieşire, Unocchio îi conduse în osuar.

McSwiney amuţi. În faţa lui, aşezate precum lemnele de foc, văzu un maldăr de oase omeneşti. Tibii, femururi, peronee, oase ale braţelor şi antebraţelor: stivuite cu miile, formau un soi de zid alb, de cel puţin cinci picioare înălţime. Privindu-l

pe irlandez, Unocchio îi zâmbi dezvelindu-şi oribilii săi dinţii cariaţi.

— Căutăm cadavrele a două femei ucise. Au fost aduse de puţină vreme, zise McSwiney, solicitându-şi toată prezenţa de spirit de care era în stare.

Cioclul îl privi în felul lui straniu, cu o expresie greu de definit între rânjet batjocoritor şi zâmbet de copil.

— Ai înţeles ce-am zis? mai întrebă o dată irlandezul. Mai e altcineva aici cu tine?

Unocchio negă cu un gest al capului.

— Numai el se ocupă de osuar, zise Rustico, întărind ideea. O dată pe săptămână i se aduce de mâncare, dar de tot restul se ocupă el. Acesta este regatul lui.

— Am înţeles, zise McSwiney. Şi, ca să uşureze lucrurile, scoase din buzunar autorizaţia dogelui.

Cum o văzu, gardianul cimitirului căscă unicul ochi pe care-l mai avea. Dădu din cap cu convingere. Şi pe loc se puse în mişcare printre turnuleţele şi zidurile de oase.

În timp ce înaintau printre vâlvătăile torţelor, irlandezul văzu piramide de cranii. Ţestele păreau să îl ţintuiască din orbitele goale, de parcă el ar fi pângărit liniştea regatului lor întunecat şi interzis.

Merseră astfel, în timp ce văpăile torţelor le luminau plăpând paşii. McSwiney avu impresia că dimensiunile acelui osuar ar fi fost uriaşe, de parcă acesta ar fi ocupat întreaga insulă, de parcă insula însăşi s-ar fi format pe colbul de oase ale morţilor.

Oricum ar fi stat lucrurile, printre piramide de cranii şi ziduri de oase, Unocchio le arătă drumul către un spaţiu mai larg de pământ liber, delimitat de luminile unor vase cu jăratic, pe care se întindeau şiruri de cruci negre. Acolo se opri. Îi conduse în faţa a două morminte de unde pământul fusese scos de curând şi le arătă.

Acolo zăceau aşadar trupurile femeilor ucise.

Marinarii nu se lăsară rugaţi şi aprinseră cele câteva torţe cu catran pe care le aduseseră. Flăcări sângerii luminară aerul întunecat al nopţii. În doi timpi şi trei mişcări, Bono şi Rustico le înfipseră în cele patru colţuri ale suprafeţei în care se aflau cele două morminte, ca să lumineze cât mai bine locul în care urmau să sape.

După ce şi-au luat cazmalele, se puseră pe săpat. Iar McSwiney, care nu avea prejudecăţi sau veleităţi nobiliare, ci dimpotrivă, înţelegea foarte bine necesitatea de a se grăbi pentru a rămâne cât mai puţin în acel loc, făcu şi el la fel. Şi astfel, în trei i-au dat bătaie cât au putut de repede. Pământul era încă umed şi proaspăt, şi cazmaua irlandezului se lovi destul de iute de ceva tare. El şi Rustico continuară să sape de-a lungul perimetrului coşciugului, în timp ce Bono se ocupa de celălalt mormânt.

Când primul coşciug ieşi suficient la suprafaţă ca să nu mai fie înţepenit în ţărână, Rustico se coborî în groapa deja mult mai lărgită. Se înfipse bine pe picioare, vârând braţul sub sicriu, reuşind astfel să-l împingă afară din locul îngropăciunii. Făcu acest lucru cu un asemenea avânt, încât capacul alunecă, şi o miasmă fetidă împuţi aerul.

Putoarea era de nesuportat, şi McSwiney îşi puse repede mănuşi şi scoase din buzunarul interior al hainei o cârpă îmbibată în lichid camforat, pe care Isaac Liebermann insistase să i-l dea cu câteva zile în urmă. Şi astfel, în timp ce Rustico se apuca şi el de săpat ajutându-l pe Bono, irlandezul reuşi să se apropie de cadavru. Cineva avusese grijă să-l înfăşoare într-o pânză albă. Căută să se descurce cu mâna liberă, în timp ce cu cealaltă ţinea strâns cârpa peste nări, şi reuşi să dea parţial la o parte pânza.

Şi cadavrul i se înfăţişă în toată oroarea morţii. Dar irlandezul căuta din ochi un punct anume, ştiind că, dacă avea noroc, simbolul scrijelit pe piele s-ar fi găsit pe umăr. Nu luă în seamă chipul

livid care îl privea din fundul coşciugului şi dezveli umărul alb.

În timp ce sfâşia pânza, dezgolindu-i umărul, norul ce acoperea cerul, alungat de vânt, se îndepărtă brusc şi o rază a lunii ca de opal, ca printr-o voinţă supranaturală, lumină toată scena. Luminile torţelor ajutară şi ele şi McSwiney văzu.

Pe umărul bietei fete era crestată creatura pe jumătate om, pe jumătate leu.

41
Sângele

Când el o lovi cu mâna plină de inele, Colombina simţi cum gura i se umple de sânge. Capul i se smuci spre spate, şi în ceafă îi pulsa o durere năprasnică.

În timp ce un firicel roşu îi şiroia din buza pe care o simţea că începe să se umfle, lacrimile îi curgeau pe obraz. Nu ar fi vrut să îi dea lui Teufel acea satisfacţie, dar nu reuşea să şi le stăpânească. Era mai puternic decât ea.

El îşi dădu seama de asta şi simţi o plăcere grozavă. Zâmbi, hrănindu-se cu o bucurie feroce din durerea pe care ea o îndura.

— Răspunde! Ai văzut unde stă? Bănuieşte ceva? Răspunde!

Colombina se sprijini cu mâna de perete, fiind aproape să se prăbuşească. Lângă ea, nu prea departe, Maurul rămânea tăcut. Îi era frică de Teufel, ştia asta, încă de prima oară când îl văzuse. Dar acum nu ar fi făcut nici un gest să o apere. Trebuia să se descurce singură, sau demonul acela ar fi omorât-o în bătaie.

— Nu ştiu.

O altă palmă, mai puternică decât prima, îi biciui faţa şi de data asta, fără să-şi dea seama,

Colombina se trezi în genunchi. Nu ştia cum s-au petrecut lucrurile, dar simţea că-i arde toată faţa. O dureau buzele, de parcă cineva i le strivise cu o piatră încinsă.

— Cam cât crezi că o să continuăm aşa, târfuliţo? Îl vezi? Cavalerul tău de faţă, zise, arătând către Maur, nu va ridica un deget ca să te salveze. Ştii de ce? Pentru că, dacă încearcă, îl omor, aşa cum o să te omor şi pe tine dacă te încăpăţânezi să nu vorbeşti! Şi deci te mai întreb ultima oară: unde se ascunde Charlotte von der Schulenburg?

Colombina se ridică cu greu în picioare. Se uită la Maur. Nu implora să-i ia partea. Înţelegea că era terorizat, ca şi ea. Dar nu îl putea ierta. Simţea că sentimentul pe care îl avea faţă de el, cu fiecare clipă ce trecea, se usca tot mai mult. De ce nu sărea în apărarea ei? Pentru că îi era frică, evident. Dar ar fi trebuit măcar să se împotrivească. Dar el tăcea şi se holba la ea.

Simţi mâna lui Teufel cum îi apucă faţa şi îi strânge fălcile, strivindu-le ca într-o menghină.

— Vorbeşte! mai urlă o dată.

Încercă să facă acest lucru, dar îi ieşi un strigăt sugrumat care nu semăna a sunet omenesc. Când îi dădu drumul violent, îi veni să tuşească. Apoi, printre sughiţuri, mărturisi ceea ce ştia:

— Are un cuptor.

— Ce?

— Lucrează sticla.

— Şi tu de unde ştii?

— Ştiu.

— Ai fost acolo?

Colombina ezită.

Un alt dos de palmă îi arse faţa. Sângele îi ţâşni în toate părţile. Tânăra duse mâna la gură, iar din pricina violenţei loviturii îşi pierdu echilibrul şi se trezi izbită de perete.

— Ai fost acolo? zbieră Teufel din nou.

— Da.

— Şi cum de-ai aflat?

— Printr-o *Moeca*, Zanetta.

— Aa, da, o tâmpită de orfană care se numeşte ca voi. Şi Teufel scuipă pe jos. Mi-e greaţă de tine. Crezi că eşti mai valoroasă decât mine, nu? Că eşti o fătucă fără noroc, fără părinţi, care şi-ar dori să trăiască făcând lucruri cinstite şi alte idioţenii din astea, nu?

— Eu...

— Deci una dintre prietenele tale curviştine ţi-a spus că femeia aia are un cuptor pentru sticlă. La Murano?

Colombina dădu din cap.

— Eşti sigură?

— Da. Ţi-am spus că am fost acolo, murmură ea cu un firicel de glas, încercând să-şi cureţe gura de sânge.

— Şi ţi-a trebuit aşa mult să ciripeşti?

Colombina nu răspunse.

— Deci să vedem. Maure!

Băiatul se apropie cu prudenţă, ca şi cum s-ar fi temut să nu aibă şi el parte de acelaşi tratament ca şi biata fata.

— Stăpâne? întrebă el slugarnic.

— Aşa, având în vedere că deja nu mai reprezinţi nimic pentru ea – şi arătă spre Colombina cu un semn al capului – pentru că după ce m-ai lăsat să-i fac ce i-am făcut, ea te va urî pe bună dreptate − şi o clipă Teufel se opri −, mi-ar plăcea să strângi câţiva dintre orfanii tăi, dintre *Moeche*, şi să mă ajuţi să mă ocup de femeia aia. Am putea să-i facem o surpriză şi să ne distrăm puţin cu ea, ce zici?

Maurul nu îndrăzni să răspundă, aprobă doar din cap.

Teufel izbucni într-un râs deşănţat.

— O iau drept un „da”, zise el, fără să se oprească din râs, dar stai liniştit, ideea mea e să o luăm şi să o ducem într-un loc sigur.

— Nu! strigă Colombina. Lăsaţi-o în pace!

Bărbatul o privi uimit, de parcă nu îşi credea urechilor.

— Pe barba lui Satan, zise, trebuie să mărturisesc că fătuca asta e mai bărbată decât tine, Maure. Nu că te-ar iubi cine ştie cât, dar are caracter, trebuie să recunosc. Şi oricât nu ţi-ai dori-o, asta tot o să se întâmple.

Colombina ar fi vrut să-l facă să-şi înghită acele cuvinte, dar nu mai era în stare, nu mai avea forţa s-o facă. De aceea de-acum îl ura pe Maur. Într-o privinţă însă, Teufel avusese dreptate: băiatul ăla era un laş. Dacă în loc să facă pe el de frică ar fi născocit ceva, poate că împreună ar fi reuşit să-l pună în dificultate. Sau măcar ar fi încercat.

Se ridică din nou în picioare.

I se părea că vine dintr-o lume foarte îndepărtată. Faţa toată îi pulsa, iar buza devenise dublă de la umflătură. Înghiţea sânge, simţea în mod straniu că în loc să fie lichid, era greu, dens precum fierul topit de un foc invizibil. Îl privea în continuare pe acel bărbat care o adusese în halul acela.

Şi îşi dădu seama că o ciudată lumină în ochi îl trăda. De parcă, la urma urmei, ar fi trebuit să recunoască în sinea lui că de fapt admira felul în care ea îi ţinea piept.

42
Simbol

Se duseră din nou la Joseph Smith ca să afle un indiciu cât de mic. Antonio avea o încredere instinctivă în acel om, pornind de la faptul observat de McSwiney că ştiinţa sa era de-a dreptul enciclopedică şi că foarte probabil el avea să fie în stare să-i îndrume, dacă nu chiar să le ofere cheia pentru a desluşi misterul.

Smith îi primi cu obişnuita lui curtoazie. De data aceasta, în loc să-i primească în camera cu exponate rare, se hotărî să-i întâlnească în bibliotecă, întrucât, după cele ce îi spusese pe scurt McSwiney, cărţile erau singurul mod de a ajunge la o soluţie.

Încăperea era spaţioasă şi magnific decorată: somptuos era şemineul de marmură albă de Carrara, graţioase erau micile fotolii tapiţate cu catifea de un roşu aprins, opulente decoraţiile şi rafinate birourile cu linii unduioase din trunchi şi rădăcină de nuc şi intarsiile preţioase din lemn de trandafir exotic. Şi ce să mai spunem despre etajere, cu frizele lor minunate? Înalte până în tavan, se întindeau de jur împrejurul întregului perimetru al încăperii, pline de volume de toate felurile şi dimensiunile.

Joseph Smith arăta impecabil: redingotă cu o croială rafinată şi cu elegante manşete răsfrânte, ciorapi de mătase, cămaşă cu broderii fine şi perucă albă ca neaua. Era mereu binevoitor şi amabil, iar felul său de a fi simplu şi direct îl făcea un om deosebit de preţios cu care era cu adevărat simplu să vorbeşti şi să ajungi la un acord. Cel puţin la aceste lucruri se gândea Canaletto a doua oară când îl văzu. De altfel, nici el nu era prea diferit, căci fără îndoială nu era o persoană care să iubească excesiv preambulurile şi purtările prea ceremonioase.

Şi, într-adevăr, englezul ajunse imediat şi în acea zi la miezul problemei.

— Domnii mei, mă bucură vizita domniilor-voastre şi am reflectat la ceea ce Owen McSwiney mi-a scris pe scurt în biletul său de ieri. Vă întreb: mi-aţi putea descrie imaginea despre care mi-aţi cerut lămuriri? Căci despre asta e vorba, mă înşel oare?

— Nu vă înşelaţi câtuşi de puţin! zise Antonio. Şi ştiind eu că veţi merge drept la ţintă, m-am gândit să vă ajut să găsiţi o eventuală soluţie, cu

această schiţă a imaginii despre care domnul McSwiney v-a şi vorbit.

Şi imediat Canaletto puse pe una dintre mesele de scris din bibliotecă o foaie. Pe ea era desenul ciudatului simbol pe care el şi amicul lui îl găsiseră scrijelit pe umerii victimelor şi despre care McSwiney îşi amintea să-l fi zărit pe pereţii sălii în care Olaf Teufel oficiase ceremonia de afiliere la loja masonică.

— Interesant, observă Smith, şi cred că vă pot spune deja despre ce e vorba, cel puţin în linii generale.

— Chiar aşa? întrebă Canaletto sincer surprins.

— Vedeţi, domnule Canal, eu nu am habar în ce aventură s-a vârât domnul McSwiney şi nici nu vreau să aflu, bănuiesc că are legătură cu ceea e ieşit la suprafaţă la precedenta noastră întâlnire. Am înţeles că domnia-voastră vreţi să-l ajutaţi şi că poate sunteţi amestecat cumva până la un anumit nivel, deci nu o să vă întreb nimic în plus, dar vă pot spune sigur că imaginea asta nu anunţă nimic bun. Cred că se referă la o divinitate egipteană. Fie că vă vine să credeţi, fie că nu, aceste zeităţi sunt preluate ca simboluri de unele loje masonice despre care am vorbit.

— Zeităţi egiptene? întrebă McSwiney uimit.

— Întocmai, prietene. Dar să fim mai exacţi. Undeva printre cărţile mele ar trebui să am un text dedicat Egiptului antic. Poate că printre paginile acelea vom putea găsi răspunsul pe care în căutaţi. Mă duc să verific.

Zicând acestea, Joseph Smith se duse către unul dintre rafturile bibliotecii sale nemaipomenite. Se urcă pe o scară de lemn, căţărându-se până la ultima etajeră. Ajuns acolo, trecu în revistă volumele, uitându-se atent la cotoarele tomurilor aşezate unul lângă altul. Alese unul legat în piele şi coborî de pe scară.

Puse cartea pe unul dintre birouri şi o deschise, începând să parcurgă paginile aşa încât şi oaspeţii

lui să-l poată urmări.

— Cine e autorul? întrebă Canaletto, care nu reuşea să-şi stăpânească curiozitatea.

— Bună întrebare! exclamă Smith. Nu ştiu să vă răspund, din păcate. E sigur însă că e vorba de un negustor-aventurier veneţian care la mijlocul veacului XVII, urmând experienţa călătoriilor făcute de alţi neguţători ai Serenissimei, ar fi ajuns în Egipt, unde, pe parcursul peripeţiilor sale, şi-ar fi scris povestirile. La întoarcere, din acel jurnal de călătorie au fost tipărite câteva exemplare la Veneţia. În timpul peregrinărilor mele pe la casele şi palatele numeroşilor mei prieteni, am reuşit să pun mâna pe unul dintre ele.

— Uluitor, spuse Canaletto.

— Da. După cum vedeţi, acest aventurier necunoscut era un om de o mare curiozitate intelectuală şi ştia să facă multe lucruri, printre care şi să deseneze. Aşa că a redat fidel câteva imagini care apoi au fost reproduse pe hârtie. De aici aşadar descoperim istoria divinităţilor egiptene. Trebuie că a rămas peste măsură de fascinat de acestea, el însuşi scrie acest lucru. Vedeţi aici? Şi Joseph Smith le arătă amicilor săi o serie de imagini. Erau creaturi jumătate om şi jumătate pasăre, sau jumătate om şi jumătate câine, în legătură cu care englezul le citea descrierea pe care anonimul aventurier veneţian o notase în însemnările sale de călătorie. Iată-l pe Ra, cu cap de şoim, zeul care guvernează orice parte a lumii şi deci cerul, pământul şi regatul subpământean; acesta e Anubi cu cap de şacal, zeul cimitirelor, ocrotitorul morţilor, şi apoi Heqet, zeiţa-broască a fertilităţii.

În timp ce vorbea, Joseph Smith privea fascinat acele pagini pline de o cunoaştere veche şi îndepărtată în timp şi în spaţiu, care ajunsese până la el prin cercetările unui veneţian pe cât de curajos, pe atât de bizar, care alesese să meargă pe tărâmuri necunoscute şi misterioase şi să culeagă

informaţii utile în a dezvălui măcar într-o mică parte cunoştinţele şi obiceiurile unui popor despre care se povesteau atât de puţine lucruri, încât era desigur învăluit în enigme şi magie.

Dar nu numai el era prins în mrejele acestor simboluri şi acestor poveşti. Şi Canaletto era la fel de subjugat. Lui i se adresă englezul, după care îşi îndreptă privirea şi către McSwiney:

— Acum înţelegeţi de ce o sectă ca loja de care am vorbit poate face apel la simboluri ca acestea? Pentru că sunt învăluite de o putere misterioasă atât de mare, încât devin ideale pentru a seduce grupurile de adepţi. Şi eu însumi nutresc o curiozitate profundă pentru creaturi ca acestea. Mă credeţi sau nu, dar eu pentru o carte ca asta am scos din pungă o sumă frumuşică, doar ca să fie a mea. Şi ceea ce spun e şi mai interesant, dacă ne gândim că în zilele noastre sunt mult mai numeroşi negustorii, aventurierii, exploratorii care se îndreaptă spre această ţară îndepărtată.

— Veneţia şi-a construit propriul mit graţie Egiptului, observă Canaletto.

— Exact aşa, deci nu e nimic straniu în ceea ce vedem noi aici, confirmă Joseph Smith. Dar acum să ne concentrăm asupra zeităţilor reprezentate de scriitorul anonim al acestor însemnări.

Englezul răsfoi alte pagini. Antonio şi McSwiney văzură şi alte făpturi bizare, aproape întotdeauna pe jumătate om, pe jumătate animal. Erau figuri enigmatice şi neliniştitoare, desenate într-un stil direct, prin puţine linii şi cu şi mai puţine detalii, care tocmai din acea cauză deveneau simbolice.

— Sfinxul, îşi urmă vorba Joseph Smith, are corp de leu şi cap de om. Era aşezat cu rol de pază lângă piramidă şi deci lângă mormântul faraonului, iar chipul său se asemăna cu cel al stăpânului defunct. Iar aici... − şi englezul avu o mică ezitare, dar îşi reveni imediat −, iată aici ceea ce căutam: zeiţa cu cap de leu şi trup de femeie.

— Aţi găsit-o! exclamă Canaletto exultând.

— Chiar aşa! Ascultaţi ce zice: numele său este Sekhmet. Şi, conform spuselor autorului, aceasta e zeiţa distrugerii, a molimelor şi a nimicirii. Cruzimea, mânia şi violenţa sunt caracteristicile atribuite acestei divinităţi reprezentate printr-o femeie cu cap de leu.

Joseph Smith îi lăsă pe Antonio şi pe McSwiney să se apropie mai mult de masă, ca să poată vedea cât mai bine desenul care o reprezenta pe Sekhmet. Autorul o înfăţişase ca pe o făptură înaltă, suplă, cu un cerc mare în jurul capului.

— Vedeţi? continuă englezul, arătând spre sfera de deasupra capului zeiţei. Acesta e soarele, ca să vădească faptul că Sekhmet aparţine stirpei solare. După vechii egipteni şi după ce spune autorul acestor comentarii, răsuflarea ei dădea naştere deşertului.

— Pare o zeiţă cumplită, observă Canaletto.

— Aşa şi este, răspunse Joseph Smith. Iar cine a hotărât să o reprezinte în propriile saloane intenţionează evident să aducă molima şi distrugerea la Veneţia.

— Femeile ucise în mod barbar, variola, replică Antonio, totul capătă sens. Acestea toate ar explica, cel puţin într-o manieră cu totul teoretică şi imaginară, ceea ce se întâmplă acum.

— Sunt sigur că am văzut chipul acestei zeiţe printre celelalte simboluri din sala lojei, adăugă McSwiney.

— Ar exista şi o explicaţie. Aşa cum vă puteţi da seama foarte bine, se ştiu prea puţine lucruri despre vechii egipteni. Şi totuşi, cultura lor, tradiţiile lor, până şi estetica lor stau toate la baza simbolismului masonic. Vă amintiţi ce v-am spus legat de arhitectură şi de geometrie?

— Echerul, compasul, marele arhitect, zise McSwiney.

— Exact.

— Ca să nu vorbim şi de faptul că egiptenii au fost constructori prin excelenţă.

Joseph Smith aprobă. Apoi zâmbi.

— Dar asta încă nu e totul. Eu tocmai v-am arătat însemnările erudite ale unui negustor şi aventurier anonim din Veneţia. Şi totuşi, rădăcinile acestei vechi cunoaşteri se găsesc într-o tradiţie a filozofiei pe care tocmai Florenţa, înaintea tuturor, a readus-o la lumină.

— Vă referiţi la Marsilio Ficino? întrebă Antonio.

În loc de răspuns, Joseph Smith se îndepărtă de biroul în jurul căruia erau adunaţi şi se îndreptă spre latura opusă a încăperii. Se uită atent la etajere şi se întinse până la raftul al cincilea al bibliotecii. Fără şovăială, mâna sa dreaptă alese un volum şi începu să-l citească.

— *Corpus Hermeticum* de Hermes Trismegistul... cunoaşteţi lucrarea?

— Sigur, răspunse Antonio. Cum spuneam, Marsilio Ficino l-a tradus în latină.

— Întocmai. Şi norocul face ca să am aici un exemplar.

Canaletto făcu ochii mari. Englezul acela era o continuă surpriză pentru ei şi un sincer motiv de admiraţie.

— E cu putinţă? întrebă, nevenindu-i să creadă.

— Bineînţeles. Sunt un colecţionar, în fond. Iar textul acesta a fost publicat în multe ediţii.

Joseph Smith sprijini noul tom pe birou. Îl deschise şi răsfoi câteva pagini. Faptul că ţinea acele foi de pergament între degete părea să îi provoace o plăcere aproape fizică. La un moment dat avu impresia că o pulbere a înţelepciunii se ridică din acele pagini spre a fi inspirată de către englez. Era, evident, o simplă sugestie vizuală, şi Antonio zâmbi gândindu-se la propria naivitate; şi totuşi, exact aşa precum pictura, culorile, scriitura luminii exercitau asupra sa o fascinaţie de nestăpânit, tot aşa cuvintele şi cunoaşterea clădită

prin lectură îl cucereau cu tot atâta forţă. Iar felul în care Joseph Smith izbutea să lege între ele opere atât de îndepărtate ca timp şi conţinut era şi mai seducător. McSwiney avea o contribuţie uriaşă la această investigaţie, se gândi Antonio. În toate acele aventuri, nu era doar un tovarăş de mare curaj şi hotărâre, şi, dacă nu ar fi fost el, nu l-ar fi întâlnit pe Smith. Cunoştinţele acelui om erau impresionante. Şi s-ar fi zis că nu i se păreau nicicând destule.

— Potrivit tradiţiei greceşti şi apoi ezoterice, care a cunoscut în Marsilio Ficino un adevărat campion, Hermes Trismegistul ar corespunde lui Toth, zeul egiptean al lunii, al scrierii, apoi al medicinei, al regatului morţilor şi al invenţiilor. Aşadar e clar ca lumina zilei că înspre el şi înspre înţelepciunea lui privesc actualele loje, cele ivite în Scoţia şi Anglia, aşadar către cunoaşterea, cosmogonia, antropogonia şi escatologia egipteană. Nu poate fi decât aşa!

— Deci, să văd dacă am înţeles bine, zise Antonio, cu toată modestia. Cineva, foarte probabil maestrul lojei în care domnul McSwiney a fost iniţiat, foloseşte mitologia egipteană, şi în special pe cea legată de zeiţa Sekhmet, care guvernează distrugerea, exterminarea, molima, ca simbol al cunoaşterii şi, aş adăuga, ca ax filozofic central al unei secte?

— N-aş fi fost în stare să formulez mai bine, confirmă Joseph Smith. Sigur că mi s-ar părea firesc să vă întreb dacă ar mai fi ceva, dar, cum am spus, mai pot aştepta.

— Discreţia domniei-voastre e demnă de toată lauda, răspunse prompt McSwiney.

— Vă mulţumesc, Owen, zise englezul, fără să renunţe la proverbiala sa amabilitate.

Antonio se simţea stânjenit. Era a doua oară când el şi amicul său îi cereau ajutor lui Joseph Smith şi nu îi povesteau aproape nimic despre situaţiile cu care se confruntau. Chiar dacă voia şi

el, ca şi McSwiney, să păstreze secretul, avea de gând să găsească o soluţie pentru a nu rămâne îndatorat.

— Mi-ar plăcea să vorbesc cu domnia-voastră despre pictură, zise – şi era adevărat. Nu o spun din lipsă de respect faţă de prietenul meu, dimpotrivă – şi îl privi în ochi pe irlandez, ci pentru că am convingerea că împreună putem lucra pentru o perspectivă mai amplă, ce ar putea lega Veneţia de Anglia.

— Şi eu cred acest lucru, zise Joseph Smith. Şi mai cred că ar fi frumos şi fascinant. Însă, chiar dacă nu vă cunosc prea bine, în acest moment eu sesizez o nelinişte care vă tulbură, domnule Canal. De aceea, sfatul meu este să căutaţi mai întâi o soluţie la ceea ce vă frământă. Şi după aceea ne putem vedea pentru a discuta despre pictură.

Antonio rămase cu gura căscată. Făcu tot posibilul să nu lase să se vadă acest lucru, chiar dacă, după cum îi răspunsese Joseph Smith, trebuie că citea în el ca dintr-o carte. Oricum voia şi el să nu mai joace teatru.

— De acord, zise într-un sfârşit, aveţi dreptate, şi în timp ce cădea la învoială cu englezul, îşi dădu seama cât de multe lucruri îi răpise acea blestemată investigaţie.

43
Întrebări

Antonio era istovit. Se simţea secătuit de toate câte se întâmplaseră. Fuseseră nişte zile agitate, cu descoperiri, cu groază, cu nelinişti şi cu multe învăţăminte. În acel tumult al emoţiilor nu întotdeauna controlabile, simţea că începe să se rătăcească. Cum rămăsese cu pictatul? Ce naiba căuta el în acea afacere tenebroasă şi de ce, în mod atât de bolnăvicios şi de inexplicabil, inima tot acolo îl trăgea?

Se pregătea să îşi ia condeiele şi să se apuce de desen. Aşa făcea mereu ori de câte ori avea nevoie să gândească. Desenul era pentru el naufragiul într-o dimensiune care, chiar dacă se năştea din realitate, îl purta într-un loc suspendat între pământesc şi fantastic, căci Veneţia sa era atât concretă, cât şi imaginară. Dar, în timp ce mâna lui trecea în revistă condeiele negre, apoi pe cele pentru schiţa în ocru, creta, penele de gâscă, peniţele ascuţite din trestie şi pe cele cu vârf metalic, ca să găsească pe pipăite instrumentul potrivit în acel moment, mintea sa, atât de muncită în tot acel zbucium, se tot întorcea la seara de dinainte.

Nu reuşea să-şi scoată din cap prea multele dezvăluiri de după recentele sale investigaţii.

Datorită bunelor oficii ale lui Isaac Liebermann, ieşise la iveală că băiatul evreu, învinuit de teribile fapte sângeroase şi ucis în ghetou de acei nelegiuiţi, purta pe umăr o incizie făcută în carne vie cu lama unui pumnal sau a unui stilet. Tăieturile compuneau o imagine care, aşa cum se încredinţase şi McSwiney, era asemănătoare cu cea de pe cadavrele femeilor ucise, ambele provenind din două dintre familiile cele mai de vază din oraş.

Şi asta nu era tot.

Când fusese la Sant'Ariano, Owen McSwiney putuse să se convingă că îngrijitorul care trebuia să

păzească acel loc blestemat era un amărât abandonat de autorităţi şi că straja pe care era silit s-o facă semăna mai mult a închisoare. De aceea, chiar dacă irlandezul făcuse tot ce putuse ca să afle ceva de la el, nu reuşise nimic. McSwiney se străduise în toate felurile ca să descopere cine adusese cadavrele bietelor fete. Foarte probabil că acea sarcină fusese dată unor gărzi de cartier sau unor soldaţi şi, dacă aşa stăteau lucrurile, greu s-ar fi putut afla ceva despre identitatea asasinului. Şi totuşi, prezenţa inciziei de pe umăr trimitea cele trei morţi, inclusiv pe cea a lui Shimon Luzzatto, spre o aceeaşi mână asasină. Sau spre o aceeaşi organizaţie, dacă se accepta ideea că omorurile ar fi fost comise de persoane diferite.

Imaginea femeii cu cap de leu semăna cu cea a divinităţii egiptene numite Sekhmet, zeiţa exterminării şi a molimelor. Dacă s-ar fi luat pentru o clipă partea ucigaşului, părea aşadar răspunsul perfect la ceea ce tocmai se petrecea în oraş, ba Antonio întrezărea chiar şi un soi de perversă coerenţă între acele fapte. Cel sau cei care aduceau moartea şi boala incizau figura zeiţei pe corpurile victimelor, cu intenţia de a-i invoca prezenţa prin macabrele ofrande pe care i le oferea.

Dar cine putea fi atât de smintit? Şi mai ales cine putea să cunoască toată acea poveste? Instinctiv, Canaletto se gândi în primul rând la Olaf Teufel: era cât se poate de limpede, fără să mai amintim şi că îşi manifestase dorinţa de a pune stăpânire pe oraş, iar teroarea era într-adevăr o armă puternică. Cum altfel s-ar fi putut defini ceea ce asasinul răspândea de o vreme prin Veneţia?

Şi totuşi, chiar dacă ar fi admis ideea că posedatul acela ar fi fost autorul crimelor ce însângeraseră laguna, chiar dacă ar fi crezut că intenţia lui era aceea de a obţine o armată de afiliaţi gata să execute ceea ce ordona el, cum ar fi putut vreodată să-i demonstreze vinovăţia? Simpla

concordanţă a simbolurilor văzute în sala lojei cu cele scrijelite pe umerii cadavrelor nu ar fi fost, desigur, o probă suficientă. Şi, chiar dacă şi-ar fi dorit, nu avea nici o idee cum ar fi putut ajunge şi el în sala secretă în care fusese condus McSwiney.

Prea multe întrebări îi cotropeau mintea şi nici un răspuns nu i se părea suficient de convingător. Şi, în fond, legat de vina lui Teufel, nu era decât o senzaţie de-a sa, nu avea aproape nimic concret la mână. Ar mai fi fost desigur şi mărturia lui Isaac Liebermann, care îşi amintea că văzuse cum un bărbat care se semăna cu Teufel împlântase mortal pumnalul în Luzzatto. Dar descrierea lui s-ar fi potrivit şi cu iscoada aceea ciudată cu înfăţişare de ţigan care îl urmărise de mai multe ori şi care, când avusese prilejul de a ataca, nu-l rănise pe McSwiney, ci-l cruţase. În plus, în ghetou, când Liebermann încercase să-l convingă pe *Capitan Grando* că tânărul ucis nu putea fi asasinul celor două femei, nu fusese crezut câtuşi de puţin.

Şi cine era bărbatul care îl urmărise şi care, încolţit, reuşise să le scape? De unde venea? În mod sigur, dintr-un alt tărâm.

Din toate aceste pricini, chiar dacă şi-ar fi propus, nu reuşea să se dedice picturii. Prea multe întrebări fără răspuns. Prea multe neclarităţi. Scoase un oftat. I-ar fi plăcut să se întoarcă la penelurile şi la culorile sale, la studiul luminii şi la Veneţia, dar ştia că, până când nu le-ar fi dat de capăt acelor dileme, nu ar fi fost în stare.

Era ceva mai puternic decât el.

Şi în acel moment se gândi la Charlotte.

Nu mai reuşise să o vadă, absorbit cum fusese de acea investigaţie.

Se despărţiseră după o noapte de pasiune arzătoare şi nu nu mai avea nici o ştire de la ea. E drept că nici el nu o mai căutase, dar simţea că ceva nu era în ordine.

Să i se fi întâmplat ceva?

Începu să tremure numai la un gând ca acesta.

Dar ce fel de bărbat mai era şi el?

44
Nelinişti nocturne

Fusese luată prin surprindere. Cine s-ar fi aşteptat la un atac ca acela? Cine erau? Ce naiba voiau? Oricare ar fi fost însă motivul asaltului lor, avea de gând să-şi vândă scump pielea.

Înşfăcă o ţeavă de suflat sticla cu capătul incandescent. Dacă aveau de gând să îi facă ceva rău, măcar i-ar fi desfigurat pe câţiva dintre ei.

Charlotte era cât se poate de fermă. În privirea ei străluceau reflexele scânteietoare ale cuptorului. Se pomeni în faţa ei cu o şleahtă de copii ai străzii plini de funingine şi cicatrici care strângeau tot mai mult laţul în jurul ei. Nu puteau avea intenţii bune, asta era puţin, dar sigur tot ceea ce putea pricepe. O încercuiau ca nişte lupi tineri şi flămânzi. Şeful lor, cel mai agresiv dintre ei, era desigur băiatul cu păr negru şi creţ. Purta o cămaşă ruptă toată pe sub o haină mai găurită decât un năvod. Nădragii îi erau plini de petice. Ciorapii erau o însăilare de cârpeli, iar încălţările, dacă puteau fi numite aşa, păreau făcute din bucăţile de piele care îi prisosesc ciubotarului.

— Ce vreţi? întrebă ea.

— Pe tine, veni răspunsul.

— Dar de ce?

— Aşa ni s-a poruncit.

— De către cine?

Unul dintre tinerii năvălitori făcu să lucească lama unui cuţit. Părul îi era roşu şi avea pistrui, iar în ochi avea un licăr răutăcios.

— Mai fă un singur pas şi o să-ţi ard faţa, zise Charlotte.

— Să nu-i faceţi nimic. El o vrea vie, zise şeful.

— Care el? urlă Charlotte.

Tot acel mister o făcea să-şi piardă minţile.

Roşcatul se aplecă şi atacă de sus în jos cu o lovitură de cuţit, însă stângace. Cu toate că nu era nicidecum obişnuită cu situaţii de felul acela, Charlotte evită lovitura fără greutate. Cu un pas în lateral, făcu o eschivă, şi cu ţeava incandescentă îi lovi braţul înarmat. Roşcatul scoase un urlet, iar pumnalul îi alunecă din mână. Acolo unde drugul de fier îl atinse, carnea i se făcu vineţie.

Se aflau în faţa cuptorului. Charlotte numără puşlamalele, erau vreo zece. Dacă ar fi atacat-o toţi simultan, cu siguranţă că ei ar fi avut câştig de cauză. Erau prea mulţi ca să îi poată domina pe toţi. Dar nu voia să se dea bătută.

Acela a fost momentul în care lucrurile au luat o nouă întorsătură. Pentru că din capătul atelierului intră cineva. Charlotte văzu un bărbat care înainta cu pas sigur, cu o nepăsare enervant de ostentativă, ca şi când s-ar fi aflat într-un loc ce îi aparţinea.

Ajunse în cele din urmă la câţiva paşi de ea. Era înalt şi avea plete lungi şi negre. Era îmbrăcat elegant, cu o manta mare închisă la culoare şi cu o redingotă neagră cu fireturi de aur. Pe faţa lui frumoasă, cu buze roşii ce îi descopereau dinţii albi şi ascuţiţi, ca de câine, era imprimat un surâs necruţător.

— Iată-te aici, aşadar, zise aproape râzând, şi ai chiar şi o doză impresionantă de sânge rece. Sigur, în faţa dumitale se află doar nişte copii, dar e adevărat şi că foamea i-a făcut agresivi. Iar felul în care te aperi merită tot respectul.

— Cine sunteţi?

— Cine sunt? întrebă la rândul său nou-venitul. Nu cred că întrebarea dumitale ar merita vreun răspuns, asta şi pentru că, draga mea, pentru ceea ce am de gând, nu ţi-ar fi de nici un ajutor să afli.

— Ce aveţi de gând să faceţi?

Necunoscutul duse mâna la gură, căscând, ca şi cum toate acele întrebări l-ar fi plictisit peste măsură. Drept răspuns intră în cercul format de băieţii străzii, apropiindu-se de Charlotte.

— Acum, zise, apăsând cu putere ţeava de suflat şi făcând să iasă lama lucitoare a unui pumnal pe care i-l îndreptă spre gât, o să arunci drugul ăla blestemat şi o să mă urmezi!

— Că de nu, ce?

Bărbatul scoase un oftat, de parcă Charlotte i-ar fi pus la grea încercare răbdarea.

— Eşti chiar obositoare. Mărturisesc însă că pari a fi un os mai greu de ros decât m-am aşteptat. Că de nu ce? Asta mă întrebi? Că de nu, va trebui să-ţi fac ceva rău, iată răspunsul meu. Chiar dacă, mărturisesc, e ultimul lucru pe care aş vrea să-l fac, dată fiind frumuseţea chipului dumitale şi a ceea ce văd şi de la gât în jos.

— Sunteţi un laş. Faceţi pe grozavul pentru că aveţi în mână ţeava aceea!

— Nu contrazic niciodată. Prefer să fiu în avantaj, dacă e posibil, numai că mă faci să pierd timpul.

Charlotte pricepu că nu prea mai sunt speranţe. Încercă să-l lovească cu bagheta de metal, dar bărbatul pară atacul, dezarmând-o şi făcând ţeava să se rotească până într-un colţ îndepărtat al atelierului. După care îi puse cuţitul la gât. Ochii ei se măriră.

— Habar n-am ce intenţii aveţi, dar o să plătiţi, de asta sunt sigură!

Peste numai o clipă, bărbatul în negru o lovi cu violenţă.

Charlotte simţi o durere atât de mare, încât leşină.

Totul deveni beznă.

— Sunteţi o turmă de neisprăviţi! se auzi răcnetul lui Teufel. Dacă nu aş fi ajuns eu, nu aţi fi dus nimic la bun sfârşit.

Maurul nu scoase un cuvânt.

— Ştiţi ce trebuie să faceţi. Sau mă înşel? îl zori bărbatul.

— Da.

— Adică ce?

— Să fim cu ochii pe pictor, zise băiatul.

— Bine. Măcar de ăla să vă ocupaţi sau o să-mi pun oamenii să vă sfârtece.

— Aşa vom face.

— O să duc eu femeia la Sant'Ariano. Şi acum căraţi-vă, zise Teufel, adresându-se grupului de *Moeche.*

Şi imediat sări în barcă, iar marinarii, la rame, începură să vâslească în forţă.

Laguna neagră se deschidea înaintea ochilor lui. Bancuri de negură pluteau pe apă.

Îi dăduse Charlottei un somnifer, profitând de starea ei de inconştienţă. Avea să doarmă pe toată durata drumului. Urma să o ducă acolo unde neghiobul acela de pictor nu şi-ar fi imaginat vreodată. Avusese grijă şi să-l excludă pe Owen McSwiney dintre noii adepţi. Îl încercase mereu o bănuială în ceea ce-l privea, iar orfanele îi confirmaseră faptul că este un apropiat al lui Canaletto. Iar acum prefera să nu-l informeze despre ceea ce avea de gând să facă loja. Fusese chiar prea lipsit de prejudecăţi. Dar, una peste alta, cârdul ăla de orfani s-a dovedit a fi chiar mai util decât sperase. E drept că în acea ultimă scenă se purtaseră ca nişte tântălăi fără pereche, dar ca reţea de informatori nu aveau egal.

Charlotte îi plăcea. Era o femeie extrem de frumoasă. Şi de curajoasă. Cel puţin în această privinţă, Canaletto avea gusturi bune. Era un păcat că trebuia să o ucidă. Pe de altă parte nu avea o altă posibilitate. Şi, în plus, nu ar fi izbutit să o smulgă din faţa dorinţei asasinului. Inventase toată acea blestemată sminteală cu loja masonică doar ca să dea frâu liber diabolicei sete de sânge a acestuia. A fost pur hazard, dar anii petrecuţi în Anglia l-au ajutat să pară credibilă acea punere în

scenă. Dar nu a fost chiar totul în zadar: pentru că, procedând astfel, nebunul acela putea să ciopârţească femeile la adăpost de orice bucluc. Şi, în acelaşi timp, amândoi puteau pune violenţa brută în slujba unui scop mai înalt: să pună mâna pe Veneţia, prin semănarea terorii. În plus, apartenenţa la lojă coagula nemulţumirile tuturor celor care erau împotriva familiilor aflate la putere – ale dogelui şi ale membrilor Consiliului Celor Zece, de pildă, care de prea multă vreme considerau că pot face ce vor în acest oraş.

În fond, îmbinase utilul cu plăcutul. Frica ce izbucnea din oroare devenise instrumentul perfect pentru a ameninţa ordinea consfinţită prin lege. Iar dezgustătoarea sete de sânge a asasinului, din obstacol treptat, se dovedea a fi chiar o binecuvântare.

Azvârlirea vinei asupra evreilor a fost apoi o lovitură de maestru. Primul pas a constat în a plăti câţiva prostănaci ca să răspândească numele lui Sabbatai Zevi; o mutare încă şi mai rafinată a fost însă punerea la vedere, în tiparniţa unde lucrase, a unor exemplare din povestirile sale din perioada petrecută în Moravia. Şi într-adevăr rabinul, căruia îi plăceau cărţile, nu a putut rezista tentaţiei de a cumpăra. I-a fost de ajuns să citească doar câteva pagini pentru a dori să ia cu sine toate exemplarele volumului. Şi astfel, frica legată de Sabbatai Zevi şi Baruchiah Russo s-a răspândit precum ciuma. Niciodată nu trebuie subapreciată puterea sugestiei.

Şi astfel, în timp ce barca înainta pe oglinda neagră a lagunei, Olaf Teufel se bucura deja de momentul victoriei ce urma să revină facţiunii căreia îi aparţinea.

Din ascunzătoarea ei, îl văzu îndepărtându-se pe apele mâloase. După ceea ce îi făcuse Teufel, Colombina îşi făgăduise că se va răzbuna într-o bună zi. Încă nu ştia cum, dar descoperirea faptului că doamna pictorului era condusă inconştientă spre

osuarul Sant'Ariano constituia o informaţie importantă. Care poate i-ar fi dat şansa să îşi ia şi revanşa. Procedase bine să le urmărească şi să le spioneze pe *Moeche*.

Mai rămase o vreme ascunsă în întuneric. Când ieşi la lumina stelelor, Teufel se îndepărtase de o bucată de timp. Doar atunci se simţi în siguranţă.

45
Dispariţii

Nu o găsea pe Charlotte nicăieri. Parcă intrase în pământ. Antonio se hotărî să meargă la atelierul ei. Acolo înţelese imediat că ceva nu era cum trebuia.

Cineva forţase uşa. În interior nu se putea înţelege ce se petrecuse. În afara unor ţevi de prelucrat sticla care nu erau la locul lor, totul părea în ordine, chiar dacă locul fusese părăsit. Gurile de cuptor erau stinse în mod inexplicabil. Dacă nu ar fi avut conştiinţa încărcată, Canaletto s-ar fi putut gândi că Charlotte plecase pur şi simplu.

Şi totuşi, el simţea că nu aşa stăteau lucrurile.

Căutările ce au urmat i-au confirmat bănuielile. Nu era în casa din Veneţia. Nici tatăl ei nu o văzuse, şi nu de puţină vreme. Nu era nici la locuinţa ei din Murano. Reşedinţa sa, un mic palat nu departe de cuptorul de sticlă, era goală. De fapt, Canaletto dăduse acolo peste camerista ei, care susţinea că nu îşi văzuse stăpâna de cel puţin trei nopţi. Şi că i se părea straniu că Charlotte nu se întorsese încă. E drept că se mai întâmplase, dacă avusese o predare importantă, să doarmă în atelier, dar niciodată timp de trei nopţi la rând.

Bănuiala începu să-l sfâşie, şi încetul cu încetul se transformă în certitudine. Nu avea cum să

demonstreze, dar era aproape sigur că bărbatul care îl urmărise sau poate altcineva o răpise. Dar cine? Şi de ce? Cu ce scop? Poate ca să îi smulgă informaţii despre el?

Chiar şi numai la acest gând se umplea de îngrijorare. Şi de mânie. Dacă cineva îndrăznise să se atingă chiar şi numai de un fir de păr de-al ei, l-ar fi făcut să regrete că a venit pe lume.

Nu avea nici o intenţie să îl alarmeze pe tatăl ei, căci ce ar fi putut să-i spună? Nu, nu era timp de discuţii. Trebuia să acţioneze. Aşa e, dar ce să facă? Unde să meargă? Ştia însă că aşteptarea ar fi fost cea mai mare greşeală. Dacă într-adevăr Charlotte fusese răpită, iar el acum era sigur de asta, ea se putea afla în mare primejdie. Ba îşi închipui chiar că putea fi deja moartă!

Antonio simţi cum sângele îi îngheaţă în vine. Ştia că fusese mai puţin prudent în ultimele zile şi că o expusese astfel pericolelor. Ea acceptase să le înfrunte împreună cu el, dar chiar şi dacă îşi repeta mereu acest gând, tot nu îşi găsea liniştea. Şi numai căutând-o pierduse deja două zile. Iar timpul trecea şi posibilitatea să i se fi întâmplat ceva cumplit creştea pe zi ce trece.

Simţea că îşi pierde minţile. Oricât şi-ar fi stors creierii ca să se hotărască ce e de făcut, tot nu ştia cum să procedeze. Ce dovezi avea? Capul zeiţei Sekhmet scrijelit pe umerii tinerelor omorâte şi ai presupusului asasin pe de o parte şi pe ai pereţii sălii secrete pe de altă parte.

Poate că exact acolo trebuia să se întoarcă: în saloanele Corneliei Zane. Dar cum să facă? Chiar dacă l-ar fi însoţit pe McSwiney, ce naiba spera să găsească acolo?

În timp ce se gândea ce să facă, se trezi în faţa casei sale. Era atât de absorbit în gânduri, că nu îşi dădu seama că parcursese drumul până în pragul locuinţei sale. Pe când urca scările şi ajunse în atelierul său, o nelinişte crescândă îi umplu inima precum otrava un pocal. Se simţea devorat de

frustrare. Se apropie de masă şi cu un gest de furie răsturnă tot ce se găsea pe ea: desene, condeie, peniţe, peneluri, culori, totul. Era într-atât de epuizat, că ar fi vrut să doarmă, dar nu de oboseală, ci din pricina zbuciumului ce-l chinuia, pentru că aşa nu ar mai fi trebuit să tot cugete.

Ce laş! Cum să nu cugete! Chiar că era o idee genială! Dar cum să-i fi trecut prin minte un asemenea lucru? Şi în timp ce el se tot agita de colo-colo, cine ştie unde era Charlotte.

De aceea, fără să mai piardă vremea, îşi zise că trebuia să se vadă cu bunul său prieten irlandez. Avea să-i facă bine să vorbească cu el şi poate le-ar fi venit vreo idee cum să îndrepte acea situaţie.

Aşa că îşi puse pelerina şi coborî iar scările.

Şi din curte ieşi din nou pe stradă.

Bărbatul care o răpise nu mai era. Şi nici pramatiile acelea mici cu care se trezise brusc în atelier, pătrunse acolo cine ştie cum. Acum se afla într-o celulă mică şi îngheţată. Părea săpată în piatră, semăna cu o mică grotă. Afară era întuneric. Putea să-şi dea seama de asta pentru că pe o latură a celulei era un fel de poartă cu bare de fier. Aerul de acolo venea.

Charlottei îi luă ceva timp până să se poată ridica în picioare. Se simţea slăbită şi buimacă. Fără îndoială îi dăduseră un fel de drog. Mandibula o durea de parcă i-ar fi fost strivită într-o nicovală. Îi veni în minte lovitura bărbatului cu părul negru. Şi apoi zâmbetul său diabolic şi eleganţa sa într-un asemenea contrast cu purtările lui, în acel straniu amestec de laşitate şi aroganţă.

Nu îşi amintea să-l fi văzut vreodată. Deci ce voiau de la ea? Oare acea răpire avea vreo legătură cu ceea ce-i povestise Antonio?

Nu avu nici măcar timp să-şi ducă până la cap acel gând, că un bărbat se apropie de barele de fier ale uşii. Era cu adevărat un uriaş, şi judecând după statură şi după îmbrăcăminte, era probabil un soldat. Dar nu prea arăta a veneţian: avea nişte

mustăţi impresionante şi era tuns la chelie. Din cizmele până la genunchi ieşeau plăselele unui pumnal, iar la brâu era bine prinsă o spadă cu garda traforată ca într-o împletitură. Charlotte tresări involuntar.

Bărbatul vârî şi răsuci cheia în broască. Mecanismul se declanşă, uşa se deschise, iar el intră fără ezitare, punând pe masa improvizată a celulei o farfurie cu o mâncare rece cu carne. Mai aşeză şi o carafă cu apă şi un pahar de cristal.

— Pentru dumneata, doar atât spuse.

— De ce sunt aici? întrebă Charlotte.

Bărbatul nu răspunse. Închise uşa în urma lui şi plecă precum venise.

Tăcerea aceea o înspăimântă. De când căzuse în mâinile bărbatului cu plete lungi tot întreba care avea să-i fie soarta. Dar nu putea să-i răspundă nimeni. Trăise cu speranţa de a pleca din acel loc, dar acum, după ce îl văzu pe uriaşul acela care stătea acolo de strajă, îşi pierdu orice nădejde.

Era frig. Luă pătura de pe pat şi şi-o puse pe umeri. Se aşeză la masă şi începu să mănânce, cugetând la destinul său.

46
Din nou, de la capăt

După discuţia cu McSwiney, Antonio se convinsese că pentru a o putea găsi pe Charlotte ar fi trebuit să o ia din nou de la capăt. Cum începuse acea investigaţie? De la nevoia de a afla unde se ducea Şchiopul. De acolo nimerise în salonul Corneliei Zane, şi apoi încetul cu încetul ajunsese să i se dezvăluie tot mai multe detalii din acea încurcătură.

Se lămuriseră şi că acel loc era frecventat de oamenii puterii. Tot aşa, bănuiau deja că fuseseră daţi în vileag. Irlandezul îi mărturisise că, după ceremonia iniţială de afiliere la lojă, Teufel nu-l mai convocase, iar acel lucru i se părea straniu. Aşadar, fusese respins din cercul restrâns al potenţialilor adepţi.

Despre lojă nu mai ştia nimic în plus. Îşi storcea creierii ca să priceapă unde s-ar fi putut găsi trecerea ce ducea spre încăperile secrete în care masonii îşi puneau la cale planurile. E drept că s-ar fi putut încerca o pătrundere în clădirea învecinată, dar oare asta trebuia făcut? Şi cu ce autoritate ar fi putut face acest lucru? Pentru că şi aceea era o problemă în sine. McSwiney păstrase documentul de liberă trecere semnat în alb de doge, dar să-l folosească pretinzând că le este îngăduit să percheziţioneze un palat privat ar fi fost ceva de domeniul fanteziei. O fi fost el bun să-l convingă pe groparul cel mut, dar în nici un caz pentru a răscoli fără drept palatul uneia dintre cele mai cunoscute curtezane ale oraşului, care pe proprietatea sa desfăşura activităţi autorizate regulamentar.

Aşa încât, din disperare sau din convingere, Antonio şi Owen o luară de la capăt cu urmărirea celor trei bărbaţi, aşa cum începuse toată povestea. Mai bine zis, Antonio, strecurându-se ca o umbră, îi aşteptă lângă Ospedale dei Mendicanti. Cum s-au ivit, a şi început să-i urmărească, aşa cum mai făcuse. Ba chiar încercase să se apropie de ei, fireşte, fără a isca suspiciuni. Asta ca să poată prinde câte ceva din cuvintele pe care şi le spuneau pe drum. Seara era senină, cerul plin de stele, în ciuda frigului. Cu toate acestea, nu avusese noroc şi nu izbutise să descopere nimic util. Dar se înţelesese cu McSwiney ca irlandezul să îi aştepte ascuns în nişa porticului din faţa palatului Corneliei Zane, încercând să tragă cu urechea în timp ce se apropiau de intrare.

Cei trei îşi urmau drumul pe Calle Cavalli. Irlandezul, pitit în ascunzişul său, îi spiona cu atenţie, ciulind bine urechile.

— Excelenţă, cred că în seara aceasta veţi avea prilej de distracţie, spunea Şchiopul.

— O să fac ce-o să pot, răspunse bărbatul din dreapta lui.

Era înalt, lat în umeri, purta o mască albă şi o manta neagră şi un tricorn de aceeaşi culoare. Avea o statură impunătoare.

Cel de-al treilea bărbat rămase tăcut. Şi el, la rândul lui, avea chipul bine ascuns sub o mască. Tuşi nervos. După care îl mustră pe Şchiop:

— Aveţi grijă cum vorbiţi, zise, oraşul ăsta are urechi.

Şi privi în jur de parcă ar fi bănuit prezenţa cuiva.

Pe McSwiney îl trecură fiorii, dar rămase la pândă, sperând să mai surprindă şi altceva, dar auzi doar înjurăturile Şchiopului. Cei trei aşteptară să li se deschidă poarta şi, după ce spuseră cuvântul de ordin, intrară.

Trecură câteva minute, şi Antonio ajunse şi el în faţa porţii micului palat. McSwiney ieşi din ascunzătoare şi împreună merseră până în capătul ulicioarei Cavalli. Când ajunseră la răspântia cu Salizada San Luca se opriră. Aveau câtva timp la dispoziţie şi trebuiau să hotărască ce vor face mai departe.

Irlandezul îi spuse imediat lui Antonio ce auzise.

— Şchiopul s-a adresat celui mai înalt dintre cei ce îl însoţeau cu titlul de „Excelenţă”.

— Vorbeşti serios? întrebă Canaletto.

McSwiney încuviinţă din cap. După care mai zise:

— Nu mi s-a părut că ar fi zis-o în glumă, dacă asta voiai să mă întrebi. Dimpotrivă. Şi aş adăuga că îmbrăcămintea aşa sumbră a acelui bărbat, cu masca aceea albă şi pelerina neagră, m-a dus cu gândul spre ceva.

— Spre ce anume?

— Îţi spun acum. Era un zdrahon, şi mai era şi îmbrăcat în hainele alea, dar avea un fel de a merge de parcă mărşăluia. Mie mi-a părut a fi un ofiţer sau un înalt demnitar.

Antonio făcu ochii cât cepele. Înţelesese cam încotro bătea McSwiney.

— Un *Signore di Notte al Criminal* ?

Irlandezul zâmbi.

— Exact la asta mă gândeam şi eu. Faci aceleaşi raţionamente ca şi mine. Oare de ce un salon în care se joacă jocuri de noroc şi care încurajează desfrâul nu a avut niciodată vreo problemă? E drept că sunt activităţi admise şi autorizate, asta ştiam. Dar cum ţi se pare ca niciodată să nu fi avut parte de nici un impediment? De nici un fel? Eu nu cred aşa ceva. Şi în plus, cam ce miracol a făcut ca toată afacerea asta cu loja masonică să nu fi ieşit nicicum la iveală până acum?

— Pentru că nici una dintre persoanele implicate n-ar avea de câştigat din răspândirea unor astfel de informaţii, numărându-se printre primele din înalta societate veneţiană.

— E adevărat şi acest lucru. Dar, dacă şi un *Signore di Notte al Criminal*, care răspunde de cartierul Castello, ar frecventa salonul, păi atunci şi impunitatea, şi lipsa oricăror anchete din partea ofiţerilor de noapte ar fi cel puţin garantate, nu ţi se pare?

Canaletto dădu din cap că da. Raţionament fără cusur.

— Deci, ce facem mai departe?

— Uite cum facem. Vom rămâne în aşteptare până când cei trei amici ies de acolo. Sau până iese bărbatul care ne interesează. O să-l urmărim să vedem încotro se îndreaptă. Dacă ipoteza mea e corectă, omul nostru nu va rămâne prea mult înăuntru, pentru că va trebui să se întoarcă la treburile lui cât se poate de iute, sau mai bine zis la soldaţii din subordinea lui.

— Ai dreptate.
— Deci eu mă întorc în locul meu de sub portic şi îl aştept să iasă.
— Şi eu ce fac?
— Mergi acasă şi mă aştepţi acolo.
— Bine. Voi fi în picioare.
— Să-mi deschizi oricât ar fi ceasul.
— Aşa o să fac, zise Canaletto.
— Pe curând, aşadar.
— Pe curând, prietene, şi fii cu ochii-n patru.

47
Căinţă

Chiara putea în fine să se ridice din pat. Se simţea mult mai bine acum. Urmau să-i rămână cicatrici, cum spusese Isaac Liebermann, dar se vindecase. De două zile mânca deja cu poftă şi îşi recăpăta forţa. Casa era caldă, mulţumită lemnelor care le fuseseră aduse la indicaţiile medicului.

Cu banii lăsaţi de acesta, Viola cumpărase chiar şi carne. Aveau de mâncare pentru cel puţin o lună. Descoperi că găteşte din nou cu o bucurie pe care nu credea că o va mai trăi vreodată.

O prietenă a fiicei sale le era musafir, era o fetiţă orfană care trăia prin cartierul Castello. Despre ea Viola nu ştia prea multe, în afara faptului că avea o pasiune rară pentru porumbeii pe care, după cum spunea chiar ea, îi dresa. Ar fi fost tare frumoasă dacă ar fi putut să-şi spele părul şi să facă o baie. Dar Viola ştia foarte bine că asemenea noroc era de-a dreptul un lux pe care nu mulţi şi-l puteau permite la Veneţia, mai ales dacă erau orfani precum fata care stătea în faţa ei. Şi apoi, nu voia să fie ea cea care să-i arunce în faţă nenorocul ei,

numai pentru că, în fine, după atâtea suferinţe, cineva decisese să o ajute.

Numai datorită ajutorului binefăcătorului lor puteau acum avea o masă plină, o cameră caldă, o nouă haină de lână. I se părea că zboară de bucurie şi voia să împărtăşească cu cineva acea şansă neaşteptată. Astfel că îi făcu o propunere prietenei fiicei sale.

— Colombina, zise, ţi-ar face plăcere să-ţi spăl părul?

Fata o privi cu ochi mari. Nu ştiu ce să răspundă.

— Vrei, nu? întrebă Viola.

Şi, fără să mai aştepte, o luă de mână. Încălzise deja apa. Rugând-o şi pe Chiara s-o ajute, o duse pe Colombina în cămăruţa alăturată. Printre diferitele lucruri pe care Viola le putuse cumpăra se găsea şi o bucată de săpun de Alep. Udă părul Colombinei, turnându-i pe cap apă caldă dintr-un ulcior. Înmuie săpunul ca să obţină într-o parte apa plină de clăbuc, şi cu aceea începu să spele părul fetei. Continuă tot aşa un timp, până când văzu că făcuse o treabă bună. Cu un alt ulcior de apă caldă, o clăti pe cap şi îi dădu Colombinei un ştergar şi o pofti lângă vatră, ca să se usuce.

Între timp, Chiara luă un pieptene de os şi încet, cu blândeţe începu să răzbească prin nodurile ce se formaseră, lăsându-i drepte şi strălucitoare pletele blonduţe ale prietenei sale.

Colombina era în culmea fericirii. Rămase tăcută, bucurându-se de acele clipe de răsfăţ pe care nimeni vreodată nu i le dăruise.

Viola, privind-o, zâmbi.

— Eşti foarte frumoasă, zise.

— Chiar aşa, spuse şi Chiara. N-am văzut niciodată o culoare aşa intensă şi strălucitoare.

— Mulţumesc, şopti Colombina aproape în şoaptă, de parcă se temea că acea vrajă s-ar fi putut destrăma.

Cele două copile rămaseră aşa lângă foc, una ca să i se usuce părul frumos pieptănat, cealaltă ca să privească limbile roşii şi arzătoare ale flăcărilor.

Nici nu îşi dădură seama câtă vreme trecuse şi cineva bătu la uşă. Isaac Liebermann apăru în prag. Fără să stea pe gânduri, Chiara îl întâmpină, şi el o îmbrăţişă aşa cum ar fi făcut cu fiica sa.

Viola îl privi ca pe un erou al Antichităţii. Din multe puncte de vedere, era chiar mai mult. Cel puţin pentru ea.

Isaac se interesă imediat de starea Chiarei.

— Cum eşti? Aş zice că mult mai bine, judecând după culoarea frumoasă a feţei tale, zise, ciupind-o uşor de obrăjor.

Fetiţa râse amuzată.

— Ţi-am adus un cadou, mai spuse, întinzându-i o haină frumoasă din lână. Probeaz-o, te rog.

Copila nu aşteptă să i se zică de două ori şi se uită la mamă.

Viola veni lângă ea, strângându-i-o în jurul corpului şi prinzându-i-o cu agrafa pe care i-o întinse Isaac.

— Îţi stă de minune, zise şi ea.

— E aşa moale şi călduroasă! spuse Chiara.

— Dacă aş fi ştiut că eşti şi tu aici, ţi-aş fi adus şi ţie ceva, zise medicul, privind către cealaltă fetişcană.

Stătea lângă cămin şi se tot uita dacă părul ei strălucitor abia spălat se uscase. Era o splendoare de fată, chiar dacă era îmbrăcată sărăcăcios, cu nişte zdrenţe pe post de hăinuţe.

— Cum te numeşti? o întrebă el.

— Colombina.

— Să ne aşezăm la masă, zise Viola.

Cum luară cu toţii loc, Isaac ceru să se spele pe mâini. Ca şi când ar fi ştiut asta dintotdeauna, Viola îi aduse un lighenaş destul de încăpător pentru acest lucru. Îi turnă apă. Înainte de a-şi curăţa vinovăţiile, Isaac spuse în şoaptă o binecuvântare.Toate cele trei femei închiseră

instinctiv ochii, aşteptând să sfârşească. Ele nu erau de religie iudaică, dar nu le scăpa sensul acelui moment în care el aducea mulţumire.

Când a încheiat, Viola turnă în farfurii ciorba de fasole. Era deasă şi avea o aromă puternică şi îmbietoare. Isaac bău nişte apă.

— L-am cunoscut pe cel mai mare pictor din Veneţia, zise Isaac, sigur de efectul pe care l-ar fi avut asupra oricui, dar şi sincer entuziasmat că acest lucru chiar se întâmplase, dacă se lăsau la o parte circumstanţele acelei întâlniri.

— Şi cine e? întrebă cu sinceră surprindere Chiara.

— Antonio Canal, zis şi Canaletto, replică Isaac, aplecându-şi puţin capul înainte, în timp ce cârlionţii perciunilor i se legănau uşor.

La auzul acelui nume, Colombina se întunecă la chip. Îşi aminti imediat tot ceea ce făcuse. Nu atât lui, cât doamnei despre care ştia că ţine la el. Iar faptul că acel nume fusese rostit în casa prietenei sale Chiara, după ce mama ei fusese atât de bună cu ea, îi îndurera şi mai tare inima.

Viola îşi dădu seama că ceva nu era în regulă.

— S-a întâmplat ceva, Colombina? întrebă ea.

Ea tăgădui scuturând din cap, dar simţea că ia foc. Avu impresia că ştiau cu toţii ceea ce făcuse şi că erau pe punctul de a o acuza. Cu cât se gândea mai mult, cu atât creştea în ea dispreţul de sine însăşi.

— E un om extraordinar, reluă Isaac Liebermann. Nu e numai un pictor de un talent ieşit din comun, dar se şi conduce după valori şi principii care în vremuri nefericite ca acestea sunt de-a dreptul rare. Unde mai pui că mai avem şi o dragă prietenă în comun.

— Cine e? întrebă Viola cu oarecare curiozitate.

— Fiica feldmareşalului, contele Johann Matthias von der Schulenburg, eroul de război din Corfu.

— Ah, o aristocrată! replică Viola, şi Colombina sesiză o notă de amărăciune în glasul ei.

— Exact, şi cu toate astea şi-a dorit să deschidă un atelier de prelucrare a sticlei. La Murano. Aş fi vrut atât de mult să-l salvez pe maestrul ei, dar nu am mai putut face nimic. Variola l-a luat.

Acea ultimă afirmaţie avu efectul unei împunsături de sabie. În timp ce Viola încerca să-l consoleze pe Isaac, spunându-i că nu se putea simţi responsabil de tot ceea ce se petrecea, de lucruri care oricum nu depindeau de el, Colombina deschise gura şi vorbi aproape fără să-şi dea seama. Glasul i se auzi, independent de voinţa ei.

— O cunosc, zise.

— Cum? întrebă Chiara.

Isaac şi Viola o priviră miraţi.

— O cunosc pe acea femeie, repetă fata.

— A... fu tot ceea ce medicul zise.

— A fost răpită.

Lui Isaac îi căzu lingura în bolul cu ciorbă şi rămase încremenit. Dar îşi reveni imediat.

— De unde ştii? o întrebă.

Colombina izbucni în plâns.

— Eu n-am vrut, zise printre sughiţuri, nu am vrut. Nu a fost vina mea!

Văzând-o atât de răvăşită, Chiara o luă în braţe.

— Nu plânge şi povesteşte-ne tot. Găsim noi o soluţie, o să vezi.

Colombina nu putea vorbi deocamdată. Dădu frâu liber lacrimilor, văzând că plânsul îi face bine, şi că inima îi devenea parcă mai uşoară cu fiecare suspin. În cele din urmă, când se mai potoli, privi spre Chiara, apoi spre Viola, şi apoi spre Isaac. Şi povesti ceea ce făcuse:

— Am fost constrânsă de un bărbat care arată ca un demon să o urmăresc pe acea femeie şi să descopăr cine era şi unde lucra, zise cu glas stins. Am văzut cât de apropiată e de Antonio Canal. I-am găsit atelierul de sticlărie la Murano. După care am fost bătută până la sânge, ca să mărturisesc tot

ce am aflat, şi ştiam că astfel o voi condamna. Dar omul ăla, Teufel, nu s-a potolit până nu i-am spus tot. Are un păr negru lung şi, aşa cum v-am spus, seamănă cu un diavol. Nu ştiu de unde vine, dar face să curgă sânge din tot ce atinge, continuă copila. Dar nu m-am lăsat. L-am văzut suindu-se într-o barcă cu femeia aceea pe braţe. S-a îndreptat spre cimitirul din Veneţia, osuarul Sant'Ariano.

După care tăcu.

— Colombina, zise Isaac, ridicându-se în picioare şi luându-şi pălăria cu boruri largi de fetru, iute, trebuie să mergem acasă la domnul Canal. Îi povesteşti ceea ce ne-ai spus şi nouă. Poate că în felul ăsta o mai putem salva.

48
Căutând o soluţie

Peripeţiile nocturne ale lui McSwiney dăduseră roade. Acel *Signore di Notte al Criminal* din cartierul Castello era cu adevărat un obişnuit al salonului Corneliei Zane. Nu mult după ce se despărţise de tovarăşul lui, înaltul ofiţer al Colegiului de Noapte îşi făcuse din nou apariţia în poarta micului palat, şi apoi pornise pe jos prin întuneric. Îşi întâlnise subalternii în piaţa Santi Giovanni e Paolo şi de acolo, însoţit de două gărzi, se îndreptase spre un bordel de joasă speţă, pitit prin cotloanele străduţelor, nu departe de Arsenale.

Acolo intrase şi McSwiney, prefăcându-se unul dintre muşteriii hanului. De la etajul de deasupra se auzeau zbieretele unei prostituate care fusese desfigurată de un marinar beat, iar *Signore di Notte* îl împinsese în jos pe scări, luându-l la şuturi. Nu numai că îl obligase să plătească o despăgubire

pentru femeie şi codoşul ei, dar ţinuse şi să se asigure că ticălosul ăla va fi aruncat în temniţă şi escortat până la închisorile de lângă Palatul Ducal.

Pe scurt, despre cum îşi făcea bărbatul acela treaba nu erau prea multe de comentat, însă era mai mult decât evident că, având protecţia funcţiei lui, îi ajuta pe Cornelia Zane şi pe diabolicul său cicisbeu tocmai prin totala sa neimplicare, contra căreia beneficia de plăcerile pe care acel loc le oferea.

Dar cum să facă oare ca să pătrundă în salonul acelei femei, sperând ca ofiţerul care răspundea de zonă să deconspire locul unde se întrunea loja? Fără îndoială că aşa ceva nu ar fi făcut un *Signore di Notte* care le era complice celor doi. Şi totul lăsa să se înţeleagă că acel om le era cu adevărat complice, şi încă în ce măsură!

Antonio insista asupra faptului că trebuia să se acţioneze.

— Mai mult ca sigur Charlotte e închisă acolo, poate într-o încăpere secretă a palatului în care se află salonul ceremoniilor masonice, zise el, cu glasul frânt de emoţie.

— Tot ce se poate, prietene. Dar cum să facem?

— O să vorbesc cu dogele.

— Cu ce scop?

— O să-i cer ca acel *Signore di Notte* să fie supus la interogatoriu de superiorul său ori de Inchizitorul Statului.

— Dar pe bază a ce?

— A mărturiei noastre.

— Păi şi va fi de ajuns? întrebă McSwiney, neîncrezător.

— Va trebui să fie.

— Dumneata îţi dai seama ce spui?

— Absolut.

— Atunci vin şi te întreb: crezi cu adevărat că un ofiţer de rang înalt cum e un *Signore di Notte al Criminal* va admite să-şi vadă contestată

activitatea şi pusă sub semnul întrebării de un pictor şi de un imigrant irlandez?

Antonio scutură din cap. Ceea ce spunea McSwiney avea noimă. Şi atunci, cum să facă? Ar mai fi fost vreo altă soluţie? El nu o vedea sub nici o o formă, iar de-acum era sigur că Charlotte era în mare primejdie. Problema era că nu aveau probe. Sau, mai bine zis, puteau pe bună dreptate să susţină că toate victimele fuseseră marcate cu simbolul zeiţei egiptene, dar cum i-ar fi putut arăta dogelui acest lucru? Unica soluţie era să-l constrângă pe înaltul ofiţer să vorbească. Dar cum? Ameninţându-l că vor dezlănţui un ditamai scandalul. Dar şi aşa îşi dădea seama că nu ar fi avut timp să cugete în termeni de subtilităţi şi detalii. Să-l facă pe militarul de rang înalt să vorbească era în mod sigur soluţia cea mai anevoioasă.

Nu puteau merge pe acea cale. Trebuia să-l convingă pe doge, care îl însărcinase să investigheze, să poruncească o percheziţie prin intermediul unui alt departament. Poate prin Inchizitorul Roşu.

— Trebuie să-i povestim Serenităţii Sale ceea ce am descoperit.

— Bun, dar ce?

— Semnul făcut pe piele, cadavrele, sala transformată în templu, frecventarea acelui loc de către acel *Signore di Notte al Criminal*, iniţierea dumitale, totul.

— N-o să ne creadă.

— Tot ce se poate. Dar măcar va face ca un militar de rang înalt, responsabil cu ordinea publică, să cerceteze de sus până jos un loc despre care doi dintre cetăţenii săi respectabili ştiu că este sediul unei loje masonice.

— Şi chiar dacă ar face asta, ce anume ne asigură că o s-o găsim pe fiica mareşalului von der Schulenburg?

În timp ce McSwiney punea această întrebare, ceva se petrecu. Se auzi o hărmălaie şi dintr-odată uşa se dădu de perete.

— Trebuie să vorbesc cu domnul Canal! îi zise Isaac Liebermann servitorului şi intră în salon, ţinând de mână o puştoaică frumuşică de vreo paisprezece sau cincisprezece ani, îmbrăcată sărăcăcios.

Antonio şi Owen rămaseră uluiţi să-l vadă pe medic făcându-şi intrarea în acel fel, dar interpretând corect nedumirirea lor, el le zise:

— E o chestiune de maximă urgenţă.

Fără să spună nimic, Canaletto îi spuse servitorului să se retragă şi îi făcu un semn lui Isaac Liebermann să ia loc şi să povestească ce se întâmplase.

Medicul nu pierdu vremea.

— Fata care mă însoţeşte se numeşte Colombina. E prietena unei copile care a fost bolnavă, dar acum s-a vindecat, am îngrijit-o în ultimele săptămâni. Colombina ştie unde se află Charlotte von der Schulenburg.

Auzind acele cuvinte, Antonio sări în picioare.

— Unde? întrebă el nerăbdător.

— La cimitirul din Veneţia, la osuarul Sant'Ariano, răspunse Colombina.

— Dar....

Canaletto şovăi, de parcă îi era frică să rostească ceea ce gândea.

— Când a văzut-o, zise Isaac Liebermann, era în viaţă.

— Când? strigă Antonio.

— Acum două nopţi, răspunse fata.

— Iute! exclamă McSwiney. Nu avem nici un minut de pierdut! Apoi mai zise: Cine a dus-o acolo?

— Un om care seamănă cu un drac. Teufel.

— Olaf Teufel! strigă Antonio, blestemând în gând acel nume.

— Da.

— Nu cred că e singur, mai spuse copila.
— Bine, zise Canaletto, punându-şi o manta pe umeri, uite cum facem: veniţi cu mine la doge şi îi vom povesti ceea ce ştim. Voi cere să fiu însoţit de un grup de soldaţi. Aşa îi vom surprinde pe Teufel şi pe slugoii lui, oricâţi ar fi.

49
Convingându-l pe doge

— Nu mai putem aştepta, Serenitatea Voastră! Fiecare clipă ce trece o apropie de moarte pe Charlotte von der Schulenburg.
— Nu am nici cea mai mică ezitare, doar că vreau să pricep ce vreţi de fapt. Am înţeles că acest Teufel este mai-marele unei loje ce doreşte să răstoarne echilibrul Veneţiei, producând haos. Şi, ca să spun adevărul, i-a ieşit de minune. Dar nu am înţeles de ce vreţi să fiţi însoţiţi de soldaţi, şi nu de *Capitan Grando*, zise Alvise Sebastiano Mocenigo.
— Pentru că *Signore di Notte al Criminal* din cartierul Castello este implicat în aceste maşinaţiuni, de vreme ce e un frecventator asiduu al salonului Corneliei Zane. Iar dacă aşa stau lucrurile – şi putem da mărturie atât eu, cât şi domnul McSwiney, aici de faţă –, atunci *Capitan Grando* este vinovat cel puţin de neglijenţă, pentru a nu fi dispus înlăturarea aceluia din funcţie, sau, în cel mai rău caz, chiar de complicitate.
— Sunt cuvinte grele, domnule Canal.
— Şi totuşi, chiar el este acela care s-a ocupat de lichidarea cazului legat de uciderea tânărului Shimon Luzzatto, în chip de execuţie în contul nelegiuirilor chipurile făcute de el, când de fapt bietul băiat nu era decât o victimă. Domnul Isaac Liebermann, cu doctorat în medicină la

Universitatea din Padova, care este aici cu mine, vă poate confirma, mai zise Canaletto, prezentându-ţi tovarăşul de aventuri.

— Ah, zise Serenitatea Sa. Omul care susţine că l-a văzut pe asasinul lui. Aşadar? întrebă el, uitându-se la Liebermann.

— Serenitatea Voastră, confirm fiecare cuvânt spus de domnul Canal.

— Nici un moment nu mai e de pierdut! continuă Antonio.

— Prea bine, am încredere în domniile-voastre. Căpitane! chemă cu o voce tunătoare Alvise Sebastiano Mocenigo.

În câteva clipe, căpitanul gărzilor ajunse în apartamentele dogelui.

— Căpitane, anunţaţi-l pe dată pe domnul Marco Sagredo să se afle într-o oră la cheiul San Marco. Să îşi strângă oamenii. Va trebui să-l însoţească pe domnul Canal aici prezent şi pe prietenii lui la cimitirul din Veneţia.

— La osuarul Sant'Ariano?

— Întocmai.

— Am şi pornit, zise căpitanul, pe punctul de a se face nevăzut.

— Nu va fi necesar, se auzi o voce.

Şi pe loc contele feldmareşal Johann Matthias von der Schulenburg îşi făcu apariţia în apartamentele ducale.

— O, exclamă dogele, asta da surpriză!

Canaletto rămase înmărmurit. Sperase până în ultimul moment ca eroul din Corfu să nu se îngrijoreze.

— Serenitatea Voastră, fiica mea a dispărut şi iată-mă aici!

— Mi se pare firesc, spuse dogele.

— Cât despre dumneata, domnule Canal, observă feldmareşalul, cred că îmi eşti dator cu o explicaţie.

— Excelenţă... îngăimă Antonio.

— Nu acum, îl puse la punct eroul din Corfu. Va veni vremea, dar nu acum. A, era să uit, am doisprezece muschetari care mă aşteaptă la cheiul San Marco.

— Păi văd că v-aţi gândit la toate, zise dogele.

— Chiar aşa, spuse cu o notă de satisfacţie feldmareşalul. După care întrebă, uitându-se la McSwiney, la Liebermann şi la fată: Şi voi?

— Îl vom însoţi pe domnul Canal, zise irlandezul fără să ezite.

— Dar Colombina dacă vrea... vru să obiecteze Antonio.

— Ţin să vin, îl întrerupse ea. Vreau să vă ajut, după tot ceea ce am făcut.

Isaac Liebermann aprobă din cap. Iar Canaletto mai zise:

— E spre cinstea ta.

— Bine! conchise dogele. Atunci, dacă nu mai e altceva, domnilor, nu-mi rămâne decât să vă dau binecuvântarea mea. Ah, domnule Canal....

— Serenitatea Voastră?

— Mai aveţi hârtia aceea pe care v-am dat-o?

Antonio o scoase din buzunarul redingotei.

— Foarte bine. Aceasta va putea justifica orice acţiune de-a voastră. Ca să nu mai spunem că orice acţiune pe care mareşalul o desfăşoară este întotdeauna pentru binele meu. Şi al Veneţiei, fireşte.

— Aşadar, domnilor, să pornim, zise feldmareşalul, trebuie să salvăm viaţa fiicei mele!

După scurt timp, în timp ce grupul de soldaţi se îndrepta spre cheiul San Marco pentru a urca în bărcile acostate acolo, feldmareşalul Von der Schulenburg se apropie de Canaletto, strîngându-l de braţ. Îi spuse printre dinţi:

— Eu am fost acela care a încurajat întâlnirea dumitale cu Charlotte. Dar, pentru Dumnezeu, nu credeam că o s-o împingi spre prăpastie. Ştiam că fuseseşi însărcinat cu o investigaţie, dar în

momentul în care ai simţit că te îndrăgosteşti de ea, ar fi trebuit să-mi spui.

Antonio nu ştia ce să răspundă. Feldmareşalul avea dreptate, fireşte.

— Vă cer iertare, fu tot ce îi veni în cap să zică.

— Nu ştiu dacă e suficient, rânji bătrânul oştean. Dar, oricum, e totuşi ceva.

— Aş da orice ca s-o salvez!

— Păi atunci, pentru început, dă-ne braţele dumitale. Va fi de tras la vâsle fără pauză, ca să ajungem cât mai iute la Sant'Ariano.

— Bineînţeles.

— Şi o să fiu cu ochii pe dumneata, să nu te îndoieşti!

— De acord.

Feldmareşalul scoase un oftat. Cu toate că era întuneric, felinarele din raza cheiului aruncau o lumină palidă pe chipul său, pe care Antonio desluşi toată îngrijorarea unui tată pentru fiica lui.

— E vina mea, zise Johann Matthias von der Schulenburg. Ar fi trebuit să mă interesez mai mult de ea. Să fiu mai prezent. Însă când eram tânăr eram prea ocupat cu bătăliile, iar acum mi-am făgăduit să îi respect libertatea, căci cu ce îndrăzneală aş putea vreodată să pretind ca Charlotte să împărtăşească cu mine secretele vieţii ei? Şi iată rezultatul.

Antonio tăcu. Se temea că va fi deplasat orice cuvânt pe care l-ar fi scos.

— Căpitane! strigă eroul din Corfu.

— La ordinele domniei-voastre! se auzi răspunsul, şi din întuneric apăru un ofiţer al muschetarilor.

— Trebuie să zburăm ca vântul spre insula Sant'Ariano! dădu ordin Von der Schulenburg.

Căpitanul îi privi cu oarecare surprindere pe cei care îl însoţeau pe feldmareşal.

— Ei sunt cu mine, zise acesta, pe un ton care nu admitea replică.

— La ordinele domniei-voastre.

În clipa următoare, Antonio, feldmareşalul, McSwiney, Liebermann şi Colombina urcau în bărcile trase la chei.

Îi aştepta o traversare nocturnă a lagunei, în încercarea disperată de a o salva pe Charlotte von der Schulenburg.

50
Sekhmet

Omul acela, aşa monstruos cum era, se purta cuviincios cu ea. Frigul îi pătrunsese în oase, iar locul în care se afla îi dădea fiori. Când răsări soarele, o lumină slabă pătrunse printre zăbrele, ca un licăr slab, şi totuşi Charlotte a salutat zorii şi dimineaţa ca pe o binecuvântare. Nu închisese un ochi toată noaptea, şi nici în noaptea de dinainte.

Totuşi, acel soldat străin, căci după vorbă trebuie să fi fost slav sau ungur, se înfăţişase de câte trei ori în ambele zile, ca să-i aducă de mâncare şi ca să o întrebe de ce anume avea nevoie.

Nu avea habar în ce loc fusese surghiunită, dar simţea mirosul înţepător de sărătură al lagunei. Temniţa părea construită pe locul unui vechi bastion părăsit. Aproape sigur se afla pe o insulă.

Suspină. Ziua se scursese mult prea iute şi se aşternu din nou întunericul. Chiar dacă ar fi vrut, sigur nu ar fi putut dormi.

Sorbi puţină supă. Gustă din pâine. Nu îi era foame, dar trebuia să mănânce ca să nu-şi piardă forţele. Spera să vină să o elibereze cineva. Poate tatăl ei. Sau poate Antonio. În fond, era aproape sigur că din pricina lui se afla acolo.

Dar sigur că nu-i purta pică. Câtuşi de puţin. Ştia că îşi asumase acel risc. Nu se trăsese înapoi,

cu toate că nu ştia exact către ce primejdii se îndrepta. Şi nu uitase nici ce îşi spuseseră la cafenea, şi nici ce îşi făgăduiseră reciproc în noaptea în care se abandonaseră iubirii lor pătimaşe. Avea încredere că el va reuşi să o găsească. Dar poate că erau toate numai închipuirile unei femei îndrăgostite lulea ce nu voia încă să depună armele, având o încredere înnăscută în acel bărbat nu prea înalt, dar tenace, care părea să-şi fi ales o misiune mai mare decât el.

Pe de altă parte, exact acel lucru o făcuse să se îndrăgostească de Antonio. Canaletto voia să surprindă Veneţia pe pânză şi să o facă să strălucească în lumini scânteietoare în ochii celor care rămâneau fără cuvinte în faţa tablourilor sale. Iar acum încerca să dea de cap unor cumplite fapte sângeroase şi unei conjuraţii de care nimeni nu părea interesat. Şi foarte probabil ea picase exact în plasa însângerată a conspiratorilor. Care îi pândiseră. Şi care erau siguri că vor scăpa de el, lovind în ea. Ce altă explicaţie ar fi putut exista?

Nu avea să ezite câtuşi de puţin, îşi zise. Orice avea să se întâmple. Va privi în faţă destinul şi îl va înfrunta. Cu curaj. Aşa cum făcuse tatăl său de atâtea ori. Poate că nişte picături din sângele rece al tatălui trecuseră cumva şi în venele sale, pentru că, deşi totul sau aproape totul era împotriva ei, nu se simţea nici slabă, nici învinsă.

Avea chef să se lupte până în pânzele albe. Puţin, dar sigur.

— Mai repede, fir-ar să fie! zise Antonio.

Cu toate că soldaţii vâsleau în forţă şi nici el nu se cruţa deloc, i se părea că le ia prea mult timp. Un timp pe care nu-l avea, iar pe deasupra mai erau şi privirile feldmareşalului, încărcate de încordare şi fermitate, care numai de ajutor nu îi erau. Nu ar fi putut să-i reproşeze nimic. În ciuda răbufnirii pe care o avusese în timp ce se îndreptau spre bărci, pe chei, nu îl muştruluise în nici un chip

de când porniseră, cu toate că era evidentă suferinţa lui. Şi nici nu putea fi altfel. Ce-ar fi vrut? Ca după toate câte se întâmplaseră să fie privit ca unul absolut nevinovat de dispariţia Charlottei?

Nici nu se punea problema. Şi, indiferent ce credea feldmareşalul, el era cel dintâi care îşi găsea vină.

Dar prea puţin îi era de folos să se frământe, plin de remuşcări şi de vinovăţie, trebuia doar să vâslească şi să scurteze distanţa ce îl despărţea de Sant'Ariano. Odată ajuns acolo, Antonio nu avea habar la ce s-ar fi putut aştepta cu toţii. Spera ca insula să fie aproape pustie, aşa cum o găsise Owen McSwiney cu câteva zile în urmă.

Privi laguna, neagră din pricina nopţii. Se întindea de jur împrejur, nemărginită şi cumplit de ameninţătoare. Apele erau liniştite. Ramele, când erau ridicate, se roteau şi cădeau din nou în apă în ritm sacadat. Antonio îşi simţea muşchii foarte întinşi, inflamaţi de la efort, şi răsuflarea aproape întretăiată de teama şi incertitudinea pe care încerca să le lase în spatele fiecărei bătăi de vâslă. Felinarele celor două bărci străluceau precum ochii unui demon pe neagra întindere de ape.

Înaintau.

— Atenţiune! zise feldmareşalul. Ne aflăm în apropierea insulei Torcello. După ce trecem de ea, stingem luminile.

— Şi cum o să facem fără? întrebă unul dintre muschetari.

— O să ne ghidăm după lună.

Soldatul îşi înghiţi o înjurătură.

Antonio însă găsi că e o idee foarte bună. Altfel şi-ar fi anunţat sosirea de la o distanţă suficient de mare, care le-ar fi permis temnicerilor să se organizeze.

— Nu vă fie frică, interveni şi McSwiney, debarcaderul cimitirului se distinge foarte clar. Nişte felinare agăţate sub formă de cruci negre

sunt presărate pe tot perimetrul care va fi vizibil în scurtă vreme. Să încercăm mai degrabă să facem cât mai puţin zgomot posibil când ne apropiem.

Şi astfel tăcură cu toţii. Stinseră felinarele. Se auzea doar ritmul sacadat al ramelor cufundate în apele negre ale lagunei, pentru că aşa cerea o acţiune neaşteptată.

Bărcile veneţiene de dimensiuni mari înaintau ca nişte amfibii monstruoase, tăcute, viclene, aducătoare de moarte. În puţină vreme, Antonio, feldmareşalul, McSwiney şi toţi ceilalţi văzură luminile de care vorbise irlandezul. Străluceau în depărtare, părând a voi să semnalizeze gura de intrare în infern.

Canaletto trase puternic aer în piept. Urmau să debarce. Ce aveau să găsească nu le era dat să ştie, dar precis nimic bun. Singurul lucru de care îi păsa era Charlotte, însă totul lăsa să se înţeleagă că nu numai o persoană, ci mai multe ar fi fost pregătite să îi primească cu armele în mâini, sau chiar să-i oblige la o noapte urâtă, în caz că ar fi avut intenţia de a le da peste cap planurile.

Dar, orice ar fi găsit acolo, se simţea pregătit. Şi nu pentru că trebuia să-i demonstreze ceva lui Johann Matthias von der Schulenburg, ci pentru că o iubea pe fiica acestuia din primul moment în care o zărise, şi zi după zi acel sentiment crescuse, făcându-se tot mai intens, aproape de neîndurat. Îşi amintea cât a suferit când ea l-a expediat pentru a se dedica unei lucrări pe care trebuia să o predea, după ce îi arătase lentilele, camera optică şi ocheanul, acel ochean cu care depistase iscoada care îl supraveghea.

Rămăsese surprins, pentru că nu se aşteptase să sufere aşa mult, iar acea melancolie dictată de absenţa ei se accentuase tot mai mult până la următoarea lor întâlnire. Iar apoi, de fiecare dată când şi-au vorbit, el a simţit foarte limpede că ea părea să-l înţeleagă şi să-l cunoască. O admira. Şi se simţea vrăjit nu numai de frumuseţea sa şi felul

ei întreprinzător de a fi, ci şi de ceva mult mai profund şi misterios, care în fiece zi îl ocrotea şi îl făcea să-şi dorească să o aibă lângă el. Şi tocmai de aceea nu se putea ierta pentru ceea ce se întâmplase.

Dar acum avea posibilitatea de a-şi repara greşelile.

Urma să facă acest lucru.

Chiar şi cu riscul propriei vieţi.

51
Printre măşti şi oase

Nu mai vedea bine. Sau, mai precis, ceva se întâmplase cu ochii săi, figurile din faţa ei erau toate scâlciate, amestecate, tremurânde, de parcă n-ar fi fost din carne şi oase. I se părea că le pierde contururile. Simţi că cineva o dezbracă, dar nu avu forţa să se opună. Nişte mâini o apucară şi o îmbrăcară într-o rochie cum nu mai văzuse şi nici nu ştia cum de ajunsese acolo.

I se părea că trăieşte un coşmar. Nici o persoană nu avea chip omenesc. Fiecare purta o mască neagră. Poate o duceau la un carnaval nebunesc, la care urma să participe şi ea, vrând, nevrând. Era incapabilă să rămână în picioare. Doi bărbaţi laţi în spate o susţineau.

Era încă în temniţă. Nişte torţe răspândeau în jur o lumină sângerie. Cineva vorbea într-o limbă pe care nu o înţelegea. Observă însă că oricine era cel venit să o pregătească era îmbrăcat în negru. Îi legară mâinile la spate. Sforile, de strânse ce erau, îi muşcară din carne şi o dureau cumplit încheieturile.

În cele din urmă ieşiră. Gerul nopţii era primul lucru pe care Charlotte îl simţi. Îi era frig. Dar o târau după ei, fără să le pese de starea sa. Îşi dădea

seama de neputinţa ei, de parcă îşi pierduse orice voinţă şi nu ar fi fost altceva decât o păpuşă din cârpe în mâinile unei fetiţe răzgâiate.

Ceea ce văzu în afara temniţei o sperie şi mai mult. Felinarele străluceau în întuneric, iar în faţa ei se înfăţişau ceea ce păreau a fi coloane înalte de oase, piramide de ţeste umane, ziduri de tibii de culoarea fildeşului. Erau toate adevărate? Sau trăia un vis bolnav? Încercă să urle, dar nici un sunet nu ieşi din gâtlej. Oare devenise mută? Chipurile acoperite cu negru jucau în faţa ei un soi de dans macabru. Văzu rânjete albe şi neînduplecate pe acele feţe acoperite de măşti, simţi o solemnitate ascunsă, de parcă cineva se pregătea să oficieze cine ştie ce rit obscur.

Dincolo de muntele de oase avu senzaţia că era o întindere întreagă de cruci negre. I se părea că a ajuns în cel mai mare cimitir făcut vreodată de mâna omului.

Dacă avea să moară, măcar corpul ei şi-ar fi găsit cu uşurinţă un mormânt, se gândi ea.

Avu apoi senzaţia că vede o femeie cu chip de leoaică. Era monstruoasă şi frumoasă în acelaşi timp, simţea faţă de ea şi teamă, şi o atracţie irezistibilă. Pasul i se poticni, din pricina zgomotelor din jur şi a percepţiei distorsionate a ceea ce se afla în jurul său. Cineva, într-un colţ al spaţiului deschis către care fusese condusă, murmura un soi de litanie într-o limbă necunoscută. Pe măsură ce cuvintele se înşirau, efectul de stranietate devenea tot mai puternic.

Îşi dădu seama că era îmbrăcată în straie albe. În faţa ei se aflau vreo douăzeci de bărbaţi îmbrăcaţi în negru şi cu nişte ciudate şorţuri albe. Lângă ea, cel care părea un soi de sacerdot sau de şef de cult continua să îşi rostească formulele. Purta veşminte asemănătoare celor care erau în faţa sa, dar avea plete lungi negre şi inele de aur în urechi. Charlotte crezu că-l recunoaşte pe bărbatul care o răpise şi o adusese în acel loc.

Femeia cu chip de leoaică tăcea. Faptul că era perfect imobilă o făcea de-a dreptul neomenească. La un moment dat, ridică braţele către cerul înstelat, de parcă ar fi invocat numele unui zeu, care o fi fost acela.

Bărbatul care rostea litania în limba necunoscută se apropie de femeie, aşezându-se în genunchi în faţa ei, în semn de închinare.

În acea clipă, Charlotte îl văzu apropiindu-se. Era cât un stejar de înalt. Silueta lui impunătoare părea să-şi piardă din consistenţă precum un cavaler care se estompează în depărtare în arşiţa de august. Cu toate acestea, simţea ceva letal în apropierea acestuia, iar teama deveni de-a dreptul teroare când îl văzu scoţând o uriaşă sabie lucitoare. Îşi dădu seama că ea era victima aleasă atunci când cel care o ţinea de umeri o îmbrânci pe jos, iar apoi, ridicând-o de păr, îi împinse capul pe un fel de buturugă, scuipându-i în obraz toată ura sa şi rostind cuvinte pline de furie şi cruzime.

Charlotte se lovi cu faţa de buştean. Simţi cum sângele îi umple gura.

Văzu spada uriaşă cu lamă încovoiată. În lumina roşie a torţelor ce împrejmuiau cimitirul din jurul ei, îşi văzu propriul chip reflectat în tăişul de oţel.

Închise ochii.

Şi se pregăti să moară.

52
Acţiune

Ajunseră pe ponton. Săriră pe scândurile podului plutitor şi fixară cu parâmele de pari cele două bărci.

— Nu e vreme de pierdut, murmură Antonio.

— Ia-l, zise în şoaptă feldmareşalul, întinzându-i un pistol cu mâner încrustat în sidef. E încărcat,

iar pulberea e uscată. Trebuie doar să ocheşti şi să tragi.

Canaletto nu se aşteptase desigur la un asemenea gest. Dar eroul din Corfu avea dreptate. Aşa că luă pistolul în mână. La centură avea o spadă. Spera să nu trebuiască să le folosească.

Se urcă şi McSwiney pe ponton, apoi şi Isaac Liebermann şi Colombina.

— Hai, curaj, zise feldmareşalul, veniţi după mine!

Antonio rămase surprins încă o dată să constate cu cât de temerară îmbărbătare îşi conducea grupul bătrânul general.

Merse exact în spatele lui, iar prietenii lui şi muschetarii îi urmau.

Ajunseră fără oprelişti până la zidul împrejmuitor. Apoi îl ocoliră pe de-a-ntregul. Feldmareşalului i se părea ciudat că nu era pază, şi totuşi, chiar dacă erau precauţi, se părea că într-adevăr nimeni nu îi aştepta. Ajunseră în cele din urmă la o construcţie cu boltă ce întrerupea zidul, care marca poarta cimitirului. Cea pe care, la rândul său, intrase şi irlandezul. Şi chiar acestuia Johann Matthias von der Schulenburg îi făcu un semn. Iar irlandezul se apropie imediat.

— Feldmareşale, vă ascult, zise.

— Prietene, vă întreb: aveţi idee cam câţi gardieni sunt la cimitir?

— După câte ştiu, doar un gropar mut, pe nume Unocchio, pentru că e şi chior.

— Şi totuşi, nu putem exclude posibilitatea ca răpitorul fetei mele să aibă şi oameni de pază.

— Bineînţeles.

— Dar, dacă eu m-aş fi temut cu adevărat de sosirea unor intruşi, îşi zise feldmareşalul, ca şi cum ar fi cugetat cu voce tare, atunci aş fi dispus deja gărzile pe chei. Este limpede că, nu se ştie din ce motiv, cei ce au răpit-o sunt siguri că nimeni nu bănuieşte prezenţa lor la cimitirul Sant'Ariano.

Aşadar, continuăm să mergem mai departe, dar cu prudenţă.

Şi zicând acestea, făcu semn către doi muschetari care se plasară lângă el.

— Deschideţi poarta şi fiţi avangarda noastră.

Soldaţii se executară. Începură să lucreze la sistemul de închidere. A fost nevoie de ceva timp, dar în cele din urmă se auzi un sunet metalic. Poarta bisericuţei se deschise, şi trupa de soldaţi intră în capelă. În interior, grămezi de lumânări, un mic altar şi bănci de lemn. Feldmareşalul, Canaletto şi toţi ceilalţi traversară naosul. Poarta ce dădea în cimitir era deschisă.

Cei doi muschetari chemaţi să fie în avangardă ieşiră primii.

Ceilalţi îi urmară.

Torţele şi tăvile cu jăratic luminau locul. Antonio văzu munţi de ţeste şi de oase, o necuprinsă întindere a morţii care părea să se înalţe în prezenţa celui ce pătrundea în acel loc. Grămezile de oase erau atât de mari, de păreau munţi adevăraţi. Serenissima acumulase acolo, timp de veacuri, rămăşiţele pământeşti ale fiilor săi. Iar acele mormane de culoarea fildeşului parcă voiau să le amintească muritorilor că acela era lucrul cel mai asemănător porţii către infern pe care omenirea îl concepuse.

Peste acele piramide de oase, luminile roşietice ale focurilor răsfrângeau umbre neliniştitoare, ca nişte limbi care se zvârcoleau pe suprafaţa netedă a ţestelor şi tibiilor.

Cum ar fi putut găsi locul în care era ţinută închisă Charlotte?

Dar iată că o voce, venită din întunericul din faţa lor, păru să vină cu o soluţie la acel mister.

— Pe aici! zise.

Era unul din cei doi muschetari care cercetaseră locul înaintea lor. Probabil descoperise ceva ce lor le scăpase.

Urmând indicaţia lui, o luară la dreapta. Şi, pe măsură ce înaintau, sesizau că un fel de litanie rostită de o voce răguşită într-o limbă necunoscută se legăna în aerul negru al nopţii.

Merseră după sunetul acelei invocaţii. În timp ce îşi continuau înaintarea, Antonio observă că nesfârşita întindere de oase ducea în fine către un cimitir cu morminte şi cruci negre, printre care se vedeau focuri ici şi colo, care luminau spaţiul din jur. Cimitirul se continua până într-un teren liber. Unde văzu ceea ce nu s-ar fi aşteptat nicicând să vadă.

La lumina unor torţe înfipte în pământ, mai mulţi bărbaţi îmbrăcaţi în negru asistau la ceva ce se putea numi probabil oficierea unui rit. Păreau de-a dreptul vrăjiţi de ceea ce se afla în faţa lor, de aceea se arătară surzi la foşnetul pe care îl făceau cei din grupul lui Antonio şi al feldmareşalului. Dar, când ajunse în spatele lor, şi Canaletto îşi dădu seama că ceea ce se întâmpla atunci exercita un fel de fascinaţie morbidă, care îi lăsa indiferenţi la orice altceva în afară de ceea ce vedeau.

În faţa lor un bărbat rostea o incantaţie. Avea părul lung şi negru şi cercei de aur. Chipul îi era acoperit de o mască. Era îmbrăcat complet în negru, şi un şorţ alb îi atârna în talie. Era fără îndoială Olaf Teufel. Era exact îmbrăcămintea descrisă de Owen McSwiney cu ceva timp în urmă, când asistase la ceremonia de afiliere la lojă.

În spatele lui, o femeie cu chip de leoaică stătea pe un podium de lemn. Era de o frumuseţe ca de statuie antică, purta o îmbrăcăminte exotică, cu sânii ascunşi doar pe jumătate şi o tunică lungă până în pământ. Ţinea mâinile ridicate. Era personificarea perfectă a zeiţei Sekhmet, cel puţin din ce văzuse Antonio în cartea pe care i-o arătase Joseph Smith.

În centru scenei însă, cu mâinile legate la spate, mai era o femeie. Când îşi ridică fruntea, Antonio o recunoscu pe Charlotte.

Spre ea se îndrepta un bărbat cu manta şi tricorn negru. Avea o spadă în mână.

Dintr-un motiv pe care Antonio nu-l înţelegea, Charlotte părea incapabilă să se mişte.

În următoarea secundă, Canaletto îndreptă pistolul, luând bine ţinta.

Trase.

53
Inimi şi pistoale

Focul de armă păru un bubuit în tăcerea tulburată doar de glasul lui Olaf Teufel.

Glonţul spintecă aerul.

Îi trebui o eternitate până îşi ajunse ţinta. Sau cel puţin aşa îi păru lui Antonio. În cele din urmă, se înfipse în umărul bărbatului în negru. Acesta scoase un horcăit disperat, dezechilibrat de lovitura plumbului. Îi căzu spada cea strălucitoare, îşi duse mâna spre umărul zdrobit. Se uită descumpănit în jur, de parcă pe neaşteptate nu mai ştia ce să facă.

O clipă, toată acea scenă încremeni, de parcă actorii acelui spectacol infernal ar fi rămas uimiţi şi răvăşiţi de ceea ce tocmai văzuseră.

Cu multă prezenţă de spirit, Johann Matthias von der Schulenburg spuse cu glas tunător:

— Nu mişcă nimeni! În numele Serenităţii Sale dogele Veneţiei, sunteţi arestaţi!

Numai că acele cuvinte, departe de a-i intimida pe cei prezenţi, reuşiră parcă să spargă acea vrajă care-i făcuse pe toţi să se cufunde într-o nemişcare nefirească. Brusc, adepţii lojei puseră mâna pe spade şi pe pistoale şi porniră să tabere pe eroul din Corfu şi pe oamenii săi.

Însă muschetarii nu pierduseră timpul: dispuşi pe două rânduri, cu armele pregătite. Traseră. Nu

traseră ca să ucidă, ci pentru a-i opri pe diavolii negri din faţa lor. Un norişor albicios se ridică deasupra muschetelor, în timp ce fulgere sângerii explodau din ţevile lor lungi. Prima rafală trimise la pământ cel puţin cinci dintre oamenii negri. Şi tot atâţia, într-o succesiune rapidă, şi a doua rafală.

În harababura ce urmă, Antonio, punându-şi la bătaie tot curajul de care era în stare, încercă să traverseze spaţiul care îl separa de Charlotte. Nu ştia deloc cum o să facă pentru a o apăra, de vreme ce pistolul îi era descărcat, şi cu multă greutate ar fi putut să ia spada în mână.

În spatele lui, Owen McSwiney alerga să îi acopere spatele.

Spre norocul lui Antonio, masonii erau mult prea atenţi să nu fie făcuţi bucăţi, ca să mai fie cu ochii pe mişcările lui. Ajunse în câteva clipe lângă Charlotte. Era în genunchi pe pământul rece al cimitirului, lipsită de apărare, abandonată în faţa propriului destin, cu trupul străbătut de fiori. Antonio îşi scoase pelerina şi i-o înfăşură în jurul umerilor.

— Eşti aici, zise ea, cu glasul frânt de durere şi de groază. Trăieşti? Eşti aici pentru mine?

— Mi-aş da viaţa pentru tine! răspunse Antonio.

Şi o îmbrăţişă, strângând-o la piept şi lăsând ca pentru câteva clipe acţiunea să cedeze locul iubirii.

Nu-şi dădu seama că sangvinarul rănit, în ciuda umărului sângerând, nu dădea semne să se lase bătut. Şi într-adevăr, cu braţul neatins de glonţ, îşi aruncă cât colo tricornul, de parcă l-ar fi încurcat. Pălăria sfîrşi în mijlocul crucilor negre din cimitir.

Când îşi întoarse privirea, la lumina felinarelor şi a vaselor cu jăratic, Canaletto îl recunoscu pe *Capitan Grando.* Nu putu să-şi creadă ochilor.

Acesta se apropie de Antonio şi Charlotte. Nu avu vreme să-şi scoată pistolul de la cingătoare, că se auzi o împuşcătură. Un glonţ de plumb îi zdrobi piciorul drept şefului tuturor *Signori di Notte al*

Criminal, care se prăbuşi în genunchi printre crucile mormintelor.

Antonio se întoarse şi îl văzu pe Owen McSwiney cu pistolul încă fumegând în mână. Nu departe de el, Olaf Teufel o rupse la fugă.

— Opriţi-l! urlă Antonio.

Dar diabolicul cicisbeu se făcuse deja nevăzut printre întinderea albă de oase.

Un muschetar se desprinse din învălmăşeala tot mai mare din capătul opus al cimitirului şi porni în urmărire. Antonio spera că va izbuti să-l înhaţe. Cât despre el, nu avea nici o intenţie să o lase singură pe Charlotte.

Un fulger spintecă cerul. O ploaie îngheţată începu să cadă. Din câţiva paşi, McSwiney nişte ajunse în faţa lui *Capitan Grando*. Îi trase un şut în piept, făcându-l să se prăbuşească în noroi. Îi înhăţă pistolul, îndreptându-l spre femeia îmbrăcată în zeiţa Sekhmet. Aceasta părea incapabilă să se dumirească ce se petrecea. Ţinând-o sub cătare, McSwiney îi smulse de pe faţă masca de leoaică. De sub care apăru chipul palid al celei mai faimoase curtezane a Veneţiei. Părea complet stoarsă de vlagă. Nu scoase un cuvânt.

— Să nu-ţi treacă prin cap să fugi, spuse irlandezul.

Nu primi nici un răspuns.

— Dumneata, zise Antonio adresându-i-se lui *Capitan Grando*, dumneata eşti asasinul care a însângerat Veneţia!

— Te surprinde? întrebă Giovanni Morosini, fără să-şi poată reţine o grimasă de durere. Păi cine altcineva putea manipula ancheta? Dar sigur că, atunci când mi-am dat seama că dogele te-a însărcinat să cercetezi morţile recente ale celor două curviştine, ar fi trebuit să nu te subapreciez.

— Serenitatea Sa nu mi-a încredinţat o astfel de misiune. Dar nu e acesta momentul să vorbim.

Charlotte, zise Antonio privind-o pe femeia pe care o iubea, trebuie să te duc undeva unde e mai cald.

— În capelă! exclamă McSwiney.

Între timp, feldmareşalul Von der Schulenburg se ocupa de masonii rămaşi în picioare. Cei care nu fugiseră sfârşiră cu mâinile şi picioarele în butuci. Printre aceştia se numărau şi Şchiopul, şi bărbatul voinic pe care Antonio îl văzuse când stătuse de pândă în faţa palatului Corneliei Zane.

Canaletto nu mai pierdu timpul. O luă pe Charlotte în braţe şi se îndreptă spre capelă. Eroul din Corfu se apropie şi mângâie chipul fiicei sale.

— Tată, zise ea în şoaptă.

— Nu te obosi, sufleţelul meu, spuse Von der Schulenburg. Antonio are dreptate, ar fi bine să vă puneţi la adăpost în bisericuţă, până încetează ploaia asta.

Şi pe dată, purtând-o Charlotte pe braţe, Canaletto se îndreptă spre capelă.

54
Reglarea conturilor

Într-o încăpere secretă a Palatului Dogilor, *Capitan Grando* zăcea pe jos în lanţuri.

În faţa lui se aflau judecătorii săi: dogele Alvise Sebastiano Mocenigo, Inchizitorul Roşu şi Antonio Canal.

Giovanni Morosini era în genunchi pe dalele de piatră, cu braţele legate de o funie ce atârna dintr-un inel de fier înfipt în tavan.

— Hai, îi porunci dogele, vorbeşte! Cum ai putut face aşa ceva?

— Ptiu, făcu *Capitan Grando*, scuipând sânge. Şi de ce nu?

După care tăcu.

— Vorbeşte, nenorocitule! urlă inchizitorul.

— Şi ce lucruri ar trebui să spun pe care să nu le ştiţi deja? Că familia Mocenigo, ca şi alte case nobiliare au Veneţia la picioarele lor încă de când a fost înfiinţată? Domnia-voastră vorbiţi, zise el, adresându-se dogelui, faceţi pe atotputernicul, pe salvatorul patriei, dar adevărul e că aparţineţi unui neam de lipitori care de secole şi secole s-au culcuşit în Veneţia, storcând-o de tot ce are prin nestinsa sete de putere. Doar în ultimele două decenii aţi avut doi dogi şi veniţi să-mi faceţi mie morală? Şi de ce, mă rog? Pentru că am omorât două târfuliţe?

— Cum îţi permiţi? urlă Mocenigo, cu faţa desfigurată de mânie după toate acele ocări câte auzise. Tinerele acelea nu făcuseră nimic rău. Erau nişte îngeri! Aparţineau unora dintre cele mai aristocratice familii din Veneţia.

— Nu zău! zise *Capitan Grando,* părând sincer amuzat. Dar ştiţi că cele două se prostituau din plăcere în alcovurile saloanelor Corneliei Zane? O, nu, fireşte că nu, nu ştiaţi nimic.

— E o minciună! răbufni dogele.

— Câtuşi de puţin, strigă Morosini, doar că ceea ce este pentru domnia-voastră nobil şi sacru e de fapt putred în acest oraş blestemat. Şi e vina domniei-voastre şi a celor ca domnia-voastră şi ca Inchizitorul Statului!

— Nu-ţi permit să insinuezi asemenea prostii! spuse celălalt înalt demnitar. Şi, de altfel, nu există justificare pentru ceea ce ai făcut. Nu numai că ai ucis nişte fiinţe nevinovate, ci le-ai şi măcelărit, smulgându-le inima.

— Da.

— Dar îţi dai seama ce ai comis?

— Trebuia să instaurăm teroarea în oraş. Dacă m-aş fi mulţumit doar cu tăierea limbii lor, nu am fi obţinut acelaşi rezultat.

Antonio încremeni auzind ce se spunea. Era o reglare de conturi în toată regula.

Inchizitorul făcu un semn temnicerului care stătea într-un ungher. Acesta se apropie şi îi trase un pumn în obraz lui *Capitan Grando*. Capul lui Giovanni Morosini se smuci în spate de parcă ar fi fost lovit cu un baros. Apoi, când îşi reveni, printre pletele ce îi atârnau în faţă, prizonierul scoase ostentativ un rânjet, arătându-şi dinţii ascuţiţi şi înroşiţi de sângele ce îi curgea din buze.

— Vorbeşte despre secta voastră! urlă inchizitorul.

Giovanni Morosini scuipă pe jos. Saliva lui vânătă şi plină de cheaguri murdări piatra.

— Loja masonică era doar o diversiune. Prin ideile religiei egiptene, prin simbolurile echerului şi compasului, prin proiectul Marelui Arhitect, nebunul de Teufel voia să distragă atenţia de la adevăratul proiect.

— Acela de a pune mâna pe Veneţia, zise Antonio.

Capitan Grando izbucni într-un hohot sugrumat.

— Dumneata, pictor blestemat, dumneata ai fost ghimpele din coasta mea, iar dogele a ştiut să vadă în perspectivă, punându-şi încrederea într-un om dincolo de orice bănuială. Şi când mă gândesc că îţi spusesem să te întorci la pânzele dumitale...

— Pe fata aceea, zise Antonio, amintindu-şi de zorii cumpliţi din piaţa San Giacomo di Rialto, dumneata ai ciopârţit-o. Vorbeşti de parcă puţin ţi-ar păsa!

— Daune colaterale, răspunse el. Şi crede-mă, Canaletto, dogele ştie exact despre ce vorbesc. Încearcă să-l întrebi pe Serenitatea Sa ce a făcut în insula Chios după ce a cucerit-o: a ras la pământ oraşul, i-a dat foc, a necinstit femeile...

De data asta, pumnul inchizitorului a fost cel care a frânt lanţul de cuvinte pline de venin.

— Tacă-ţi fleanca, vierme mârşav! Habar n-ai ce tot vorbeşti acolo!

Buza lui *Capitan Grando* se coloră din nou în roşu. Sângele din nou curse pe dalele de piatră.

— Puteţi să mă luaţi la pumni cât doriţi, răspunse Morosini, fiecare răspunde de propriile fapte.

— Şi Teufel? Ce e cu el? Cine e?

— Dar ştie cineva?

— Nu te preface acum că nu-l cunoşti, zise dogele.

— Nimeni nu-l cunoaşte cu adevărat pe omul ăla. Însă pot să vă asigur că nu o să-l prindeţi niciodată.

— Vreau să ştiu totul despre el! insistă Serenitatea Sa.

Capitan Grando tuşi şi oftă adânc, permiţându-şi un foarte scurt răgaz. Apoi continuă:

— Cred că provine dintr-o regiune îndepărtată a Imperiului austriac. Boemia: Moravia? Valahia? Cert e că a călătorit mult şi cu timpul şi-a perfecţionat un talent formidabil în a manipula şi a seduce femeile. Şi nu numai. Şi bărbaţii. Are o cultură extrem de vastă, hrănită de o curiozitate ieşită din comun. Numai el ar fi putu răspândi zvonul cu Sabbatai Zevi, şi spunând acestea Giovanni Morosini nu îşi putu stăpâni un rânjet drăcesc.

— Blestematule! strigă Inchizitorul Roşu.

— Dumneata ai aruncat toată vina pe Shimon Luzzatto, care era nevinovat, zise Antonio, în culmea mâniei, iar apoi l-ai acuzat de sperjur pe Isaac Liebermann.

Capitan Grando aprobă din cap.

— Aşa este. Olaf Teufel i-a tăiat gâtlejul, dar eu am putut devia cursul investigaţiei. Totul ar fi mers ca uns, dacă nu ai fi intervenit din nou dumneata. Ceea ce mă consolează e că mai devreme sau mai târziu Teufel se va întoarce şi o să ţi-o plătească. Zilele vă sunt numărate. De data asta aţi oprit răzmeriţa, dar nu o să vă iasă întotdeauna.

— Ce vrea să facă? Mărturiseşte! insistă Inchizitorul Roşu.

Temnicerul, ca să fie sigur, îi trase încă pumn lui *Capitan Grando,* care însă avea o piele bine tăbăcită. Chiar dacă îi simţea loviturile, nu păru prea impresionat.

— Puteţi să-mi faceţi ce vreţi, mai zise el, dar nu aveţi idee ce poate face bărbatul ăla. Şi, în fond, pânza întregii istorii e mult mai amplă decât credeţi.

Antonio simţi un fior. Avea senzaţia că acea victorie, în fond, era cam amară. Desigur, rezolvaseră cazul, dar ura cultivată de Giovanni Morosini şi de cei de teapa lui părea de-a dreptul sălbatică. Şi mai era şi faptul că mintea diabolică din spatele acelei conjuraţii îşi luase tălpăşiţa şi nimeni nu ştia când se va întoarce, cu toate că fiecare în inima lui era pe deplin conştient că Teufel se va răzbuna.

— Diavol, mai spuse Morosini, asta înseamnă în nemţeşte numele lui, şi credeţi-mă, din tot ce am văzut eu, e omul care seamănă cel mai mult cu un demon.

— Se prea poate, zise dogele. Dar şi dumneata eşti la fel. Ai ciopârţit două fete nevinovate.

— Şi ţi-a plăcut s-o faci. De vreme ce le-ai şi marcat cu chipul lui Sekhmet. Şi nu doar atât. Ai scrijelit şi umărul lui Shimon Luzzatto, îl acuză Antonio, care îşi pierdea stăpânirea de sine.

Ceea ce auzise din gura lui *Capitan Grando* îl bulversase cu totul.

— Ba bine că nu! Iar plăcerea aceea de care am avut parte a însemnat şi prăbuşirea mea.

În cuvintele acestea Antonio sesiză o delirantă părere de rău.

— Şi te pregăteai să o tai bucăţi şi pe Charlotte von der Schulenburg, adăugă el.

— Doamna aceea ţi-e foarte dragă, nu-i aşa? întrebă Morosini, dar era evident că nu avea nevoie de vreun răspuns.

Canaletto rămase în tăcere.

— Eşti un gunoi uman, căpitane, zise inchizitorul Matteo Dandolo.

— Şi vei fi tratat ca atare, adăugă dogele. Mâine în zori vei fi spânzurat între coloanele de la San Marco şi San Teodoro.

— Faceţi-o. Să vadă toţi execuţia mea. Poate că unii se vor întreba care e motivul. Sigur, sunt monstrul care a ucis nişte femei nevinovate. Dar revoltele iau naştere din lucrurile cele mai stranii şi mai crude.

— O să-ţi închidem gura aia, nemernicule! urlă inchizitorul.

— Iar memoria dumitale blestemată va fi pe veci! conchise dogele.

55
Sfârşitul jocului

Piaţa San Marco era plină ochi. Gerul iernii îşi mai domolise puţin asprimea, iar soarele iradia o lumină difuză, care se împrăştia ca argintul topit împrejur.

Gloata nelipsită de la marile evenimente se strânsese în grabă. Tarabele vânzătorilor de mere trase în caramel erau luate cu asalt de lumea pestriţă care se înghesuia ca să nu piardă nici un moment din execuţie. Vestea că vinovatul pentru morţile negrăit de oribile ce se petrecuseră în ultimele săptămâni fusese prins era pe buzele tuturor. Iar faptul că numele asasinului era chiar cel al lui *Capitan Grando* creştea şi mai mult emoţia. Şi de această dată, nu numai sărmanii şi prăpădiţii erau cei care voiau să-şi umple ochii de acel spectacol al groazei, ci şi cei din păturile înalte. Începând cu părinţii fetelor ucise.

Astfel că, în afară de băcani, de evreii zarafi, de samsarii de mărunţişuri, de negustori, de tipografi, de slujnice, de curtezane, de asasini plătiţi, de borfaşi, de iscoade, de căldărari şi de mii de alte persoane ce aveau felurite alte meserii, iată-i şi pe aristocraţii veneţieni, îmbrăcaţi fără cusur, pe ofiţerii armatei terestre, pe nobilele doamnele ce reuşiseră să se sustragă controlului soţilor, cu toţii strânşi în piaţă, aşteptând să privească execuţia publică a lui Giovanni Morosini, şeful tuturor *Signori di Notte al Criminal*.

Era limpede că pedepsirea în mod exemplar a acelui om a fost chiar intenţia dogelui. Departe de gândul de a se debarasa de el prin înec pe timp de noapte în vreun canal puţin umblat al oraşului, Alvise Sebastiano Mocenigo se gândise intens la a-l da drept exemplu. Asta pentru a demonstra, dacă ar mai fi fost cazul, că oricine va mai atenta vreodată la siguranţa Serenissimei şi deci a întregii comunităţi va sfârşi pe eşafod, indiferent de cât de vechi ar fi fost documentele prin care îşi dovedeau rădăcinile nobile.

Pe partea stângă a pieţei, puţin mai departe de Porta della Carta a Palatului Ducal, fusese montată o tribună de lemn. Probabil că fusese construită la repezeală în cursul nopţii, pentru că nu era altceva decât o simplă podişcă lungă ce trebuia străbătută, apoi o treaptă şi un podium, în mijlocul căruia se afla dogele, îmbrăcat în veşmintele pe care Serenitatea Sa le impunea: hlamida cea mare de culoarea purpurei, blana de hermină, cornul de aur ducal.

Lângă el inchizitorul Dandolo, şi el în veşminte roşii, cum impunea titlul său. Aproape de ei stăteau căpitanul muschetarilor veneţieni care efectuaseră arestarea şi feldmareşalul conte Johann Matthias von der Schulenburg. După care urmau cei doi inchizitori negri.

Nu departe de spânzurătoare, în mijlocul mulţimii, se afla Canaletto. Inima îi era cuprinsă

de o senzaţie stranie, întrucât pentru prima oară toată acea poveste ieşea la lumina soarelui. După ce fusese ascunsă prin toate mijloacele de către căpitanul tuturor *Signori di Notte*, din pricina vinovăţiei sale, dar şi de către doge, din motive complet diferite, reieşea în modul cel mai limpede cât de coruptă era maşinăria justiţiei Serenissimei.

Era de asemenea evident că şi Serenitatea Sa, precum şi ceilalţi înalţi demnitari responsabili cu ordinea publică, adică Inchizitorii Statului, aveau o vină apăsătoare de vreme ce *Capitan Grando* era condamnat la moarte pentru că se dovedise a fi asasinul a două fiice de familii nobile şi unul dintre membrii de marcă ai unei conspiraţii împotriva Republicii Serenissime.

Dar nu era numai atât.

În timpul interogatoriului, Giovanni Morosini lăsase să se înţeleagă cât de periculos era Olaf Teufel, iar ideea că un astfel de om se afla încă în libertate şi foarte hotărât să caute răzbunare nu-i putea da pace lui Antonio. Cu atât mai mult cu cât reieşise că bărbatul acela avea atât de multe cunoştinţe, încât reprezenta o ameninţare constantă.

Călăul stătea pe eşafod. Aştepta, probând rezistenţa funiei. Aşa cum era îmbrăcat, complet în negru, părea întruparea însăşi a morţii. Asntonio văzu cum Giovanni Morosini era condus în afara Porţii della Paglia. Cu toate că distanţa până la coloane era mică, fusese decis să îl suie pe un car tras de un cal. De cum îl zări, mulţimea dezlănţuită începu să arunce în el cu fructe stricate şi să-l ocărască. Cu părul prins într-un singur nod şi mâinile legate la spate, îmbrăcat în pânză de sac, în genunchi pe platforma carului, cel care pe vremuri fusese omul cel mai temut al oraşului se arăta acum desfigurat, o umbră a ceea ce fusese cândva. Faţa îi era acoperită de vânătăi, de sânge închegat şi de fructe borşite ce se zdrobeau

lovindu-i obrazul şi strivindu-se în şiroaie de zeamă.

Antonio nu simţea milă privindu-l, gândindu-se la vieţile pe care le curmase şi la cea pe care fusese cât pe ce să o curme, dacă nu ar fi apărut el şi feldmareşalul Von der Schulenburg. Îl privi pe acesta cum şedea în jilţul său de lemn, în tribună, lângă doge. Expresia feţei sale era fermă, impenetrabilă, de parcă o mască de gheaţă îi congelase trăsăturile într-o absenţă a privirii şi a sentimentelor.

Pe de altă parte, Antonio nu era în stare nici să se bucure de ceea ce vedea, pentru simplul motiv că interogatoriul din noaptea precedentă îi lăsase o senzaţie de adâncă amărăciune. Simţise că nu toate ameninţările şi acuzaţiile formulate de Morosini era lipsite de fundament. Era adevărat că familiile veneţiene duceau o luptă tăcută pentru putere şi era de netăgăduit faptul că neamul Mocenigo, în acea perioadă istorică, se găsea în culmea influenţei şi prestigiului său. Un astfel de lucru nu putea desigur justifica înfricoşătorul măcel dezlănţuit de acel descreierat, însă la fel de adevărat era şi faptul că nici dogele şi nici celălalt înalt demnitar nu puteau fi complet scutiţi de critici. Critici legate nu doar de trecutul dogelui, de care Antonio nu ştia nimic, ci de totalul dezinteres pe care îl dovediseră faţă de toată acea istorie. Abia târziu, când peste bănuielile proprii şi apariţia primelor dovezi s-au adăugat cererile categorice ale feldmareşalului Von der Schulenburg, Alvise Mocenigo a autorizat expediţia în Sant'Ariano. Dandolo în schimb nu se implicase deloc în chestiunea aceasta. Pentru el, mult prea vânturata vinovăţie a lui Shimon Luzzatto, care plătise cu viaţa, într-un prim moment se dovedise providenţială.

Ar trebui să fie mai prudent în viitor.

Încercă însă să alunge toate acele gânduri. Mintea îi zbură spre prietenii săi, Owen McSwiney şi Joseph Smith. Le datora enorm. Şi mai avea şi o

serie de lucrări de terminat. Se gândi că puteau reprezenta pentru el o resursă preţioasă, nu numai pentru a face rost de alte comenzi, ci şi pentru că ei i-ar fi putut deschide o piaţă complet nouă: mai vastă, mai puţin limitată, deci deschisă şi altor comanditari în afară de cei veneţieni şi mai desprinsă de dinamica puterii care comportă întotdeauna invidii şi şantaje. În acest fel ar fi putut duce Veneţia în lume, arătând-o celor ce o iubeau chiar şi fără să o fi văzut. Mulţumită lui, ar fi putut toţi gusta dintr-o bucăţică de paradis.

Călăul trecu ştreangul în jurul gâtului lui Morosini, strângându-l bine. Îl puse pe *Capitan Grando* să urce pe un fel de taburet, după care cu o lovitură de picior împinse scăunelul cât colo.

Picioarele lui Morosini nu mai găsiră sub ele suprafaţa dură şi începură să se zbată prin aer. Un strigăt surd îi ieşi din strânsoare, un horcăit animalic, încă unul, pe măsură ce lipsa aerului îl făcea tot mai vânăt la faţă. Jugulara i se umflă de parcă era pe punctul de a plesni. După ce şi-a dus instinctiv mâinile spre nod, în încercarea disperată de a se elibera de ştreang, braţele îi căzură pe lângă corp. Gloata nu încetă nici o clipă să-l batjocorească pe şeful tuturor *Signori di Notte al Criminal*, ca şi cum, dacă se purta aşa, ar fi putut să scape de obsesia controalelor nocturne. Aşa, măcar timp de câteva minute, îşi puteau revărsa toată furia şi frustrarea, chiar dacă ştiau că peste câteva ore un nou *Capitan Grando* urma să ţină în pumnul său de fier întreg oraşul cu ai săi alţi cinci căpitani negri.

În cele din urmă, după ce a mai horcăit furios şi s-a mai zbătut o ultimă dată în aer, Giovanni Morosini, cu ochii scoşi din orbite, rămase atârnat, legănându-se în dansul morţii, în ocările mulţimii care îi ura să ajungă în iad.

După strigătele de bucurie ce umplură piaţa, sudălmile şi pumnii ridicaţi ai bieţilor nevoiaşi care trăiau un fel de revanşă personală, chiar dacă

pentru scurte momente, dogele se ridică în picioare, ridicând mâinile pentru a face linişte. Piaţa dezlănţuită amuţi, iar el putu să rostească următoarele cuvinte:

— Iată ce rezervă Serenissima asasinilor şi trădătorilor. Vă e clar? Veneţia nu are milă faţă de duşmanii ei, mai ales dacă îi descoperă printre propriii fii. După acele cuvinte se opri. Apoi făcu un semn către călău. Iar acum să-l lăsaţi acolo, zise.

Fără să mai spună altceva, Serenitatea Sa se îndreptă spre treptele tribunei şi începu să coboare. Căpitanul gărzilor, împreună cu alţi opt oameni, îl escortară spre intrarea la Palatul Ducal. Inchizitorii îl urmară.

Mulţimea care se strânsese ca să se bucure de moartea lui Morosini începu să se risipească, lumina palidă a acelei dimineţi se întinsese ca o febră printre arcadele Procuratiilor, iar Antonio avu senzaţia limpede că asistase la o execuţie care, dincolo de dorinţa de a face dreptate, semăna mai degrabă cu o reglare de conturi.

Canaletto se afla într-un *bacaro*. La masa lui stăteau Owen McSwiney şi Joseph Smith. Cei doi prieteni veniseră să sărbătorească finalul fericit al aventurii lor. Dar el nu prea era un tovarăş de chef prea entuziast. Şi, deşi irlandezul, aşa cum se puteau aştepta, comandase una dintre cele mai bune sticle din vinul de Piave şi plescăia din buze încântat, Antonio nu reuşea să se bucure.

— Ce anume te frământă, prietene? întrebă McSwiney, care fireşte că ghicea mult mai bine decât s-ar fi crezut starea lui sufletească.

— Nu vreau să vă stric prilejul de a sărbători sfârşitul unui coşmar, dar...

— ....ţi-e teamă că ţi-ai dezamăgit iubita.

Atât de evident să fi fost? Antonio dădu din cap aprobator. Ce altceva putea face?

Joseph Smith îşi drese glasul.

— Owen mi-a povestit ce s-a întâmplat. Dacă am priceput bine cum s-au petrecut lucrurile, vă mărturisesc că nici nu aveaţi cum să acţionaţi mai bine.

Antonio îl privi, şi ochii lui trădară, abia vizibil, un licăr de speranţă.

— Da, ştiu, dar am pus-o pe Charlotte în primejdie. Tatăl ei nu mă va ierta niciodată.

— Dar acea tânără nu are nevoie de permisiunea tatălui pentru a hotărî singură cum să-i fie viaţa, zise Owen, însă sfatul meu e să încetezi să te tot frămânţi: te vezi cu ea, şi restul va veni de la sine.

— Am încercat să merg la ea. Tatăl ei nu mă lasă nici să mă apropii.

— Pot să înţeleg. Dar asta nu înseamnă că ea nu vrea să te vadă. În plus, chiar are nevoie să se odihnească după tot ce a pătimit, răspunse McSwiney.

— Mi-am zis că s-ar putea să fie chiar aşa, dar nu sunt sigur.

— Dragul meu domn Canal, siguranţa nu aparţine acestei lumi. Eu cred că trebuie să vă daţi domniei-voastre şi frumoasei voastre doamne o şansă. N-aş dori să vă par indiscret, dar vorbim despre fiica feldmareşalului Von der Schulenburg? întrebă Smith.

— Chiar despre ea! confirmă Antonio.

— Ei, atunci vă pot spune cu siguranţă că va veni mâine la petrecerea Elisabettei di Pietro Maria Contarini, anunţă englezul.

— Serios?

— Chiar aşa. Şi mai spun că o cunosc foarte bine pe Elisabetta şi că aş avea de gând să îmi aduc noii prieteni la recepţia anunţa de ea chiar mâine.

— E o glumă? întrebă Antonio, căruia nu îi venea să creadă.

— N-am fost niciodată mai serios.

— Dar e nemaipomenit!

— De acord!

— Unde mai pui că la o astfel de petrecere îmi imaginez că n-ar fi imposibil să găseşti un minut să-i vorbeşti, adăugă McSwiney.

— Ai dreptate, recunoscu Antonio.

— Păi atunci ce mai aşteptăm? spuse irlandezul. Nu gustăm şi noi vinul ăsta de Piave? M-a costat o avere şi când colo stăm aici să ascultăm suferinţele dumitale din dragoste. Şi, în fond, am triumfat asupra răului. Măcar puţină bună dispoziţie am merita şi noi.

Aşadar, Antonio ridică mâinile în semn că se predă. Owen avea dreptate. Cu temperamentul lui impetuos risipise şi ultimele incertitudini, iar acum vărsa vinul în cupe.

Antonio se gândi din nou cât de norocos era să aibă nişte prieteni ca ei.

Şi poate că a doua zi, cu puţină şansă, avea să poată să o îmbrăţişeze din nou pe Charlotte. Şi, în timp ce ridica paharul, sărbătorind victoria împotriva diabolicelor maşinaţiuni ale lui Olaf Teufel, Giovanni Morosini şi ale acoliţilor lor, un zâmbet îi apăru pe chip.

56
Petrecerea

Sala era splendidă. Prin ferestrele imense ale palatului intra atotputernică lumina soarelui. Elisabetta di Pietro Maria Contarini hotărâse să dea petrecerea după-amiaza, fără să mai aştepte seara. Iar acum Antonio înţelese de ce. Totul strălucea: lampadarele din sticlă de Murano, bijuteriile nobilelor doamne, argintăria tacâmurilor şi tipsiilor, bumbii redingotelor, şiragurile de perle, de parcă un nevăzut praf de stele fusese suflat în jur de către o divinitate păgână.

Antonio se prezentă însoţit de Owen McSwiney şi de Joseph Smith. Se pregătea să se întoarcă la lucrul său şi la comenzile primite, iar acum voia să cântărească noile oportunităţi. Erau de acum de nedespărţit.

Cu toate că doamnele se luau la întrecere în ce priveşte frumuseţea, Antonio nu avea ochi decât pentru Charlotte. Când ea intră, cu voalul ei verde deasupra părului lung şi strălucitor şi cu rochia ei fermecătoare de aceeaşi culoare, care se armoniza cu nuanţa intensă a ochilor ei, i se păru că vede însăşi întruparea unui miracol. Şi într-adevăr rămase încremenit, total nepregătit pentru o astfel de apariţie. Iar în adâncul inimii sale, Antonio ştia că aşa va fi pentru totdeauna.

Trecuseră câteva zile de când o ţinuse pe braţe în capela Sant'Ariano. De atunci nu fusese zi să nu se ducă la ea, pe când încă îşi refăcea puterile, dar feldmareşalul Johann Matthias von der Schulenburg îl izgonise mereu foarte dur: o expusese pe fiica lui unei primejdii de nespus, iar acum trebuia să îşi câştige dreptul de a se vedea cu ea. Şi pentru aceasta trebuia să ispăşească o perioadă lungă de aşteptare. Antonio nu avea habar dacă Charlotte acceptase însă o atare restricţie, în fond o cunoscuse drept o femeie independentă, dar neţinând cont de voinţa ei, chiar şi în acea zi eroul din Corfu o însoţea şi îşi rotea privirile în jur, precum un şoim în căutarea prăzii.

Era cufundat în acele gânduri şi nu îndrăznea să se apropie, chiar dacă în ziua precedentă prietenii săi îl încurajaseră să facă acest lucru. Distrat, ieşi pe terasa întinsă ce domina curtea şi oferea o privelişte spectaculoasă asupra Veneţiei.

Admiră clopotniţa din San Marco şi cupolele luminate de soarele iernii. Nu era frig, de altfel orele după-amiezii erau cele mai călduroase ale zilei.

Stătea acolo umplându-şi privirea de frumuseţe, când cineva sosi pe terasă. Se întoarse, sperând să

o descopere pe Charlotte, dar când colo dădu cu ochii de o femeie pe care nu o cunoştea. Purta o superbă rochie de damasc şi mătase de un albastru închis ornată cu dantelă şi panglicuţe. Părul bogat şi roşcat era prins într-o pieptănătură elaborată. Două şuviţe drăgălaşe atârnau de-a lungul obrajilor, şi o pălărioară de muselină şi dantelă împodobea vârful coafurii impunătoare. Doamna purta o mască dintr-un material textil transparent în dungi, care îi ascundea linia ochilor.

Antonio nu ştia cine era. Când însă începu să vorbească, o notă făţarnică şi măgulitoare îl surprinse în vocea ei.

— Vă felicit, domnule Antonio Canal, zise doamna. Mulţumită râvnei domniei-voastre, m-am putut răzbuna pe soţul meu.

Unde mai auzise acel accent ciudat? Trase de timp ca să-şi aducă aminte.

— Mi-e teamă că nu vă cunosc, doamnă, zise.

— Oare? răspunse ea, simulând mirarea. Şi totuşi, povestea al cărei protagonist aţi fost a început de la o cerere făcută de mine.

Acea propoziţie îl şocă, lăsându-l fără aer. O privi cu mai multă atenţie pe acea persoană elegantă şi frumoasă, şi când o recunoscu, ea făcu o semn cu capul.

— V-aţi amintit, în sfârşit. În ziua aceea purtam o mască neagră, iar vocea îmi era schimbată, recunosc, din pricina unui bumb pe care îl strângeam bine între dinţi. Nu vreau să vă mai fur din timp, voiam să mulţumesc pentru că soţul meu a fost condamnat ca trădător de patrie. În fond, este ceea ce îmi şi doream.

— Soţul...

Antonio nici nu avu timp să continue.

— Şchiopul, vă amintiţi? Nu mai suportam actele lui repetate de infidelitate. Şi atunci m-am întrebat: cum să fac eu ca să fie pedepsit pentru ceea ce îmi făcea? Evident că nu mă puteam încrede în justiţia din Veneţia. În nici un caz nu,

pentru că, aşa cum v-aţi dat seama pe propria piele, aceasta este coruptă şi nesatisfăcătoare. Aşadar i-am cerut dogelui să vă implice.

— Domnia-voastră aţi ştiut totul de la început? întrebă Antonio, nevenindu-i să creadă, după ce o recunoscu pe aristocrata în negru care, la începutul acestei istorii, în apartamentele dogelui, îl convinsese pe Serenitatea Sa să îi ceară să descopere cu ce se ocupa soţul său, cel înfăţişat în lucrarea lui cu Rio dei Mendicanti.

— Vă surprinde? întrebă ea, afişând un zâmbet care avea ceva nemilos în el. Eram atât de sigură de tot, încât am şi pus pe unul dintre oamenii mei să vă urmărească. A fost o mişcare destul de stângace, recunosc. Dar acum, mulţumită domniei-voastre, soţul meu a fost condamnat la moarte ca trădător de patrie. Şi nici măcar nu a avut parte de o execuţie cu pompă, precum *Capitan Grando*, de vreme ce Inchizitorul Roşu a considerat suficient să-l arunce într-un canal cu un bolovan de gât.

— Ce tot spuneţi?

— Că fiecare are parte de ceea ce merită, domnule Canal; şi că şi în Ungaria bunul renume al unei baroane este un lucru foarte serios. Iar infidelitatea şi minciunile se spală cu sânge. De aceea, tocmai pentru acest bine înrădăcinat simţ al onoarei, cred că Olaf Teufel nu vă va ierta pentru ceea ce aţi făcut.

— Olaf...

— Dacă ştiam ce hram poartă? întrebă ea cu un aer zeflemitor. Fireşte. Dar totuşi trebuia să vă fac să întreprindeţi şi domnia-voastră ceva, nu credeţi? Aţi fost foarte bun, dar nu mă aşteptam să scăpaţi cu viaţă la capătul acestei poveşti, ba chiar şi învingător pe deasupra. Toată lauda!

Şi zicând acestea, nobila doamnă se îndreptă spre minunata scară în spirală ce ducea în curte.

— Cine sunteţi? întrebă Antonio, după ce depăşi acel moment de totală uluială.

Doamna nu dădu vreun semn că ar fi vrut să se oprească. Dar, în timp ce păşea pe trepte, grăi cu nepăsare, peste umăr:

— Cineva care se va întoarce, de asta să fiţi sigur, Canaletto.

Şi în timp ce o vedea dispărând pe scara magnific răsucită, Antonio rămase mut. Să fi mers după ea? Şi cu ce scop? Şi, în fond, ce ar fi rezolvat? Să o aresteze? Era cât se poate de puţin probabil, de vreme ce acea doamnă se bucura de favorurile dogelui. Şi totuşi, în timp ce o vedea în curte, cu trei etaje mai jos, avu nu numai senzaţia neplăcută de a fi fost folosit şi de a fi riscat şi viaţa lui, şi pe cea a Charlottei, şi a prietenilor lui pentru a potoli setea de sânge a acelei femei diabolice, ci şi un sentiment de uşoară nesiguranţă stârnită de acele cuvinte ameninţătoare pe care tocmai le auzise.

Un fior ca de gheaţă îi străbătu şira spinării.

— Aşadar, ai şi depus armele? A fost de ajuns ca tatăl meu să îţi interzică să mă vezi?

57
Veneţia

Antonio se întoarse şi o văzu pe Charlotte.

O lumină caldă scânteia în ochii ei mari şi verzi. Nu era mânie, dar în orice caz zări o privire impetuoasă, pasională şi geloasă care îl punea la zid fără să mai admită vreo apărare.

Ştia că nu îşi putea îngădui să mai greşească. Dacă dorea ca ea să se mai întoarcă la el, trebuia să fie foate atent la ce spune şi la ce face. Îi mărturisi ceea ce simţea dintotdeauna faţă de ea.

— Te iubesc, Charlotte, dar a trebuit să respect temerile tatălui tău.

— Nu e tatăl meu, zise ea.

Antonio rămase o clipă fără cuvinte.
— A, am înţeles, spuse.
— Uite, acum ai aflat. Ţi-am dezvăluit şi ultimul meu secret.
— Dar acest fapt nu schimbă lucrurile.
— Eşti sigur?
— Bineînţeles.
— De aceea mă iubeşte dincolo de cuvinte, înţelegi? Pentru că m-a ales. În fiecare zi de când m-a salvat. Şi ar fi putut să n-o facă. Îi datorez totul.
Antonio începea să priceapă, până şi refuzul feldmareşalului se vedea acum dintr-o lumină nouă. Continuă:
— Ştiu că te-am implicat în ceva ce îţi putea fi fatal, dar nu am uitat că ai vrut să duci această bătălie împreună cu mine, şi nimic nu mi se părea mai preţios decât acest lucru. Fără tine nu aş fi izbutit niciodată să merg până la capăt, dar în acelaşi timp nu pot să-mi iert că nu am fost în stare să te apăr în momentul cel mai greu. Era să fii ucisă.
— Dar ai venit la timp să mă salvezi, ai uitat?
Antonio aprobă. Îl umplu o senzaţie aproape copilărească de fericire.
— Şi ai zis bine. Am vrut să duc această bătălie alături de tine. Îmi displac bărbaţii care vor să mă protejeze, continuă ea, şi era mai frumoasă ca oricând spunând acestea, sunt în stare să fac singură acest lucru; iar ceea ce iubesc la tine e că stai lângă mine, încercând să înţelegi ceea ce vreau cu adevărat. Şi că, în loc să vorbeşti, tu asculţi.
Antonio oftă uşor.
— Te admir. Din prima clipă când te-am văzut. Ai fi putut avea orice, dar tu ai ales să străbaţi un drum al tău, învăţând un meşteşug greu şi tot mai rar, un meşteşug care e atât de legat de Veneţia, încât e însăşi inima ei, alături de teatru, de muzică şi de pictură. În acea inimă cred eu că ne-am descoperit unul pe celălalt, sau aşa am simţit eu.

De aceea cred că am ajuns în cele din urmă să luptăm umăr la umăr, pentru că ceva mult mai mare decât noi mistuie acest oraş pe care îl iubim atât de mult. Ceva atât de întunecat şi de puternic, ce reprezintă o ameninţare şi mai de temut decât tragedia celor două femei asasinate în chip barbar şi a tânărului evreu căruia i-a fost luată viaţa doar pentru a se ascunde răul; ceva ce îmbrăţişează această epidemie şi îi îngăduie să ucidă în continuare, precum suflul lui Lucifer. Odată le-am promis celor doi prieteni ai mei că voi încerca să salvez Veneţia lucrare după lucrare, pânză după pânză. Ştiu că nu e de ajuns câtuşi de puţin, că nu poate fi suficient. Ştiu că acestea nu pot fi decât închipuirile nătângi ale unui pictor, dar eu cred în frumuseţe, în har, în posibilitatea de a supravieţui prin puterea visurilor şi a artei. Nu pentru vecie, ci măcar pentru încă puţin. Doar pentru încă puţin. Iar tu eşti visul meu cel mare, Charlotte.

Obrajii ei se umplură de lacrimi.

— Sărută-mă, Antonio, sărută-mă acum! îi zise.

Dar el o luase deja în braţe. O simţi duioasă şi fremătând a viaţă. Gurile lor se căutară cu nerăbdare.

— Te iubesc, Charlotte, îi zise. O cuprinse, îmbrăţişând-o din spate.

Ea se abandonă în braţele lui. Rămaseră în tăcere o vreme. Lacrimile se uscară.

— Iscăm un adevărat scandal, zise Antonio.

— E exact ceea ce speram, răspunse ea.

Priviră soarele care se cufunda printre acoperişurile Veneţiei.

Iar în acea privelişte Antonio Canal, zis Canaletto, înţelese în fine cine era.

58
Făgăduinţa

Îşi făgădui sieşi că se va răzbuna.

Vederea acelui pictor neghiob îmbrăţişându-şi iubita îl dezgusta. Acela câştigase o bătălie, dar războiul însemna cu totul altceva, iar la final, al său urma să fie triumful. Avea să lase ca Veneţia să-şi găsească puţin pacea, pentru ca să o surprindă nepregătită atunci când urma să lovească din nou.

Avea să fie răbdător în aşteptarea revanşei, precum buruiana care creşte puţin câte puţin, până reuşeşte să năpădească tot lanul. Avea deja în minte ce voia să facă. Netrebnica aia de baroneasă îi pusese beţe în roate. Dar, dacă ea credea că va putea să-i dea peste cap planurile folosindu-se de un om ca acela, atunci nu peste mult va descoperi că socotelile ei erau cu totul greşite.

Privi cerul care căpăta nuanţele sângerii ale amurgului. Se gândi la plaiurile lui natale. Nu îi era deloc dor de ele. După toate peregrinările lui găsise în fine o dimensiune nouă, iar după ce hoinărise în lung şi în lat se îndrăgostise de acel oraş construit pe apă. Acel oraş la a cărui întemeiere, pe vremuri, contribuise şi familia sa, care reprezenta una dintre *duodecim nobiliorum proles Venetiarum*[24].

Cine s-ar fi putut considera neatins de o frumuseţe ca aceea? Ce putea fi mai frumos decât acele palate? Decât apa aceea verde, scânteietoare în lumină?

Olaf nu ştia. Însă îi ura pe veneţienii aceia meschini şi neînsemnaţi care nu înţelegeau ce noroc puteau avea, căci erau mai degrabă preocupaţi să-şi împartă şi ultimele fărâmituri ale puterii. Cât de mărunţi! Cât de mărginiţi, până şi în micimea visurilor lor! Dacă tot voiau să viseze la o renaştere, măcar să o fi făcut în stil mare. Dar nici măcar în regatul fanteziei nu erau în stare să pună

la cale vreun proiect care să aibă măcar ceva cu totul formidabil.

Dar ştia în schimb că în mulţi dintre ei zăcea o duşmănie pe punctul de a exploda. Şi, aşa cum găsise în Giovanni Morosini şi în Cornelia Zane nişte aliaţi de nădejde, urma peste puţin să poată conta pe noi oameni de sprijin. Între timp pusese deoparte o avere frumuşică. Iar dacă era adevărat că dogele şi inchizitorul îşi dădeau silinţa de a-i anihila sau de a le astupa gura tuturor celor care fuseseră implicaţi în conjuraţia lojei, partea frumoasă a meseriei lui era că ştia cum să facă rost de alţii. De alţi descendenţi ai familiilor nobile. De alte aristocrate disperate în căutare de aventuri. De alţi pierde-vară dispuşi să lucreze pentru el. De alte iscoade şi de alţi asasini plătiţi.

Teroarea era o armă puternică.

Şi urma să o semene din nou. Şi încă din belşug. Iar când urma să izbândească, avea să guverneze oraşul din umbră. Trebuia doar să ştie să aştepte. Era încă tânăr, iar timpul era de partea lui.

Ridică privirea. Îi văzu din nou pe Canaletto şi pe Charlotte îmbrăţişaţi. Să le fie de bine, îşi zise. Să se bucure de iubirea lor, pentru că mai devreme sau mai târziu aveau să plătească preţul aroganţei lor. Iar Olaf Teufel nu accepta să piardă.

Ieşi din curtea palatului. Se îndreptă spre Palatul Ducal. Soarele amurgului învăluia străduţele într-o lumină roşie. Trecu pe sub Turnul cu Orologiu şi merse către coloanele de la San Teodoro şi San Marco. Acolo, în ştreang, ca să nu se aştearnă uitarea, era încă atârnat leşul lui Giovanni Morosini.

Pescăruşii îi ciuguliseră ochii şi îi desprinseseră bucăţi din piele. Teufel se opri în dreptul lui câtăva vreme.

După care îşi continuă drumul. Mantaua sa lungă îl ţinea la adăpost de privirile indiscrete. Se îndreptă spre Riva degli Schiavoni. Nu după mult,

coti spre interiorul acesteia, iar figura sa se topi printre primele umbre ale nopţii.

Nota autorului

De mai mulţi ani voiam să vorbesc despre Veneţia, şi de vreme ce puteam alege, nu voiam să-mi scape şansa de a relua povestea secolului XVIII. Nu dezvălui nimic nou afirmând că acea perioadă, care de altfel marchează şi inevitabila decădere a Serenissimei, poartă cu sine o vrajă care greu s-ar mai putea egala. Se pare că marile genii ale acelui veac şi-au dat toate întâlnire la Veneţia, printre care Antonio Vivaldi, Carlo Goldoni, Giambattista şi Giandomenico Tiepolo, Giacomo Casanova, Benedetto Marcello, Francesco Guardi şi mai cu seamă omul care a schimbat însuşi conceptul de pictură, Giovanni Antonio Canal, zis Canaletto.

Cu trecerea timpului, iubirea mea pentru Veneţia a crescut peste măsură, nici nu aş şti să spun cum de s-a întâmplat acest lucru; poate că motivul este că, îmbătrânind, dragostea mea nespusă pentru frumuseţe şi artă s-a transformat în necesitate, în voinţă nestăpânită, în urgenţă frenetică. Iar un oraş construit pe apă, unic în lume, unicul pe deplin cristalizat în trecutul său, unicul ce poate reprezenta visul imposibil al omului prin însuşi modul în care a fost conceput şi construit, întrupează un ideal romantic la care nu mai pot să

renunţ. De aceea îi sunt de două ori recunoscător editorului meu: pentru că a crezut în această poveste şi pentru că mi-a permis să mă întorc aşadar în Veneţia veacului XVIII, spre a-i evoca formele, culorile, palatele, vedutele, luminile, umbrele, arhitectura, reflexele apei. Şi, mă întreb, cine mai bine decât Canaletto mă putea ajuta să preamăresc o lume ca aceea?

Cultivând dimensiunea naraţiunii de aventuri la care nu reuşesc să renunţ, şi bucurându-mă de complicitatea scrierilor lui Alexandre Dumas, Heinrich von Kleist, Aleksandr Sergheevici Puşkin şi teatrul lui Friedrich Schiller şi Edmond Rostand, mi-am imaginat că Antonio Canal s-ar găsi, în ciuda dorinţei lui, în postura de a fi obligat să pornească într-o investigaţie din pricina a ceva ce a văzut şi a transpus pe pânză. Dintotdeauna am fost obsedat de tabloul în care surprinde Rio dei Mendicanti. Şi de figurile care îl populează. Nu voiam să fac un investigator dintr-un artist atât de mare, aşa încât am încercat pe cât posibil să se arate nepregătit şi stângaci în ceea ce făcea, chiar dacă, pe măsură ce acţiunile se leagă, Canaletto dezvoltă o anumită dibăcie. Dar dorinţa de supravieţuire este cea care îi sugerează mişcările cele mai nimerite. M-a ajutat şi faptul că despre biografia lui se ştiu cu adevărat puţine lucruri: de pildă că nu a avut copii şi că nu a fost însurat, precum şi faptul că şi-a dedicat întreaga viaţă artei sale, aşa cum scriu toţi biografii şi cercetătorii săi. Dar, întrucât în existenţa sa sunt multe zone obscure, m-am gândit să vâr pana de romancier în pliurile biografiei sale pentru a-i umple golurile şi pentru a broda pe marginea unei ipoteze, fără nici o pretenţie de a revela ceva anume.

Să spunem cât se poate de clar: acesta nu este un roman istoric, ci un thriller istoric de aventuri. Care, tocmai pentru că este astfel, nu renunţă la o fidelă reprezentare a acelor timpuri, dat fiind că

multe personaje descrise au existat în mod real, iar unele fapte povestite au avut loc cu adevărat.

Fireşte că atât de complexele teme abordate (opera marelui pictor, studiile de optică, vedutismul, Veneţia veacului XVIII, comanditarii britanici, politica oligarhică a Republicii, ghetoul evreiesc) au presupus un studiu cât se poate de aprofundat.

Am început aşadar analizând de la capăt câteva texte centrale legate de istoria Veneţiei: Alvise Zorzi, *La Repubblica del Leone. Storia di Venezia*, Milano, 2011; Riccardo Calimani, *Storia della Repubblica di Venezia*, Milano, 2019; Pompeo G. Molmenti, *La Storia di Venezia nella vita privata: dalle origini alla caduta della Repubblica*, vol. 1–3, Vittorio Veneto, 2020–2021; Luca Colferai, *Breve storia di Venezia: un grande viaggio nell'avvincente storia della Serenissima*, Roma, 2021; Francesco Ferracin, *Storie segrete della storia di Venezia*, Roma 2017. Cu privire în special la Veneţia secolului XVIII, aş recomanda Bruno Rosada, *Il Settecento veneziano. La letteratura*, Veneţia, 2007; Ivone Cacciavillani, *Il Settecento veneziano. La politica*, Veneţia, 2009; Filippo Pedrocco, *Il Settecento veneziano. La pittura*, Veneţia, 2012; Leonardo Mello, *Il Settecento veneziano. Il teatro comico*, Venezia 2016; Silvino Gonzato, *Venezia libertina. Cortigiane, avventurieri, amori e intrighi tra Settecento e Ottocento*, Vicenza, 2015.

În ce priveşte cercetările legate de spionaj, aş cita: *Leggende veneziane e storie di fantasmi*, Venezia 2011; *La Venezia segreta dei Dogi*, Roma, 2015; *I tesori nascosti di Venezia*, Roma, 2016; *Un giorno a Venezia con i dogi*, Roma 2017, toate semnate de Alberto Toso Fei; apoi Paolo Preto, *I servizi segreti di Venezia: spionaggio e controspionaggio ai tempi della Serenissima*, Milano, 2016.

Cu referire îndeosebi la pictura lui Canaletto, mi s-au părut revelatoare paginile lui Alessandro Bettagno (coordonator), *Canaletto. Disegni– dipinti – incisioni*, Vicenza, 1982; Cinzia Manco (coordonator), *Canaletto*, Milano, 2003; Giuseppe Pavanello şi Alberto Craievich (coordonatori), *Canaletto.Venezia e i suoi splendori*, Veneţia, 2008; Anna Kowalczyk Bożena (coordonator), *Canaletto 1697–1768*, Cinisello Balsamo 2018; Filippo Pedrocco, *Canaletto*, Florenţa, 2018; Vittoria Markova şi Stefano Zuffi (coordonatori), *Il trionfo del colore. Da Tiepolo a Canaletto e Guardi. Vicenza e i capolavori del Museo Puškin di Mosca*, Milano, 2018.

Până aici, fireşte, partea iniţială, după care am parcurs lecturi mai specifice. Citez, de pildă, cu referire la cultura iudaică, ambele volume ale lui Riccardo Calimani, *Storia del ghetto di Venezia, 1516–2016*, Milano, 2016; *Storia del pregiudizio contro gli ebrei*, Milano, 2014; apoi Riccardo Calimani, Anna-Vera Sullam, Davide Calimani, *Ghetto di Venezia*, Milano, 2005; AA.VV., *Venezia, gli ebrei e l'Europa, 1516–2016*, Venezia 2016.

Legat de industria sticlei, de studiile de optică şi de chestiunile conexe, amintesc aici cel puţin trei lucrări: Rosa Barovier Mentasti şi Giulia Mentasti, *Murano: una storia di vetro*, Veneţia, 2015; Aldo Bova (coordonator), *L'avventura del vetro: dal Rinascimento al Novecento tra Venezia e mondi lontani*, Milano, 2010; Rosa Barovier Mentasti, *Il vetro veneziano: dal Medioevo al Novecento*, Milano 1988; Francesco Algarotti, *Dialoghi sopra l'ottica neutoniana*, Torino, 1977; Paolo Galluzzi, *Evangelista Torricelli. Concezione della matematica e segreto degli occhiali*, Firenze 1976; Fabio Toscano, *L'erede di Galileo. Vita breve e mirabile di Evangelista Torricelli*, Milano, 2008.

Fireşte că tuturor acestor titluri li s-au adăugat monografii varii, menite să reconstruiască viaţa şi intrigile acelei epoci incredibile care a fost secolul

XVIII, deoarece, cu toate că romanul se înscrie în literatura de aventuri şi de suspans, caracterul verosimil al amplasării istorice a presupus un studiu amplu şi divers. Citez în acest sens câteva titluri: Elena Righetto, *I signori di notte al criminal*, Torrazza, Piemonte, 2020; Giulia Torri, *La vita in villa. Svaghi, lussi e raffinatezze nell'Italia del Settecento*, Roma, 2017; James Anderson, *I doveri del libero massone – estratti dagli antichi registri delle Logge di Oltremare, d'Inghilterra, Scozia e Irlanda ad uso delle Logge di Londra 1723*, Modena, 2012; Alberto Prelli, *Sotto le bandiere di San Marco*, Bassano del Grappa, 2012; Alfredo Viggiano, *Lo specchio della Repubblica. Venezia e il governo delle isole Ionie nel Settecento*, Verona, 2008; Filippo Pedrocco, *Il Settecento a Venezia. I vedutisti*, Milano 2001; Cesare de Seta, *Vedutisti e viaggiatori in Italia tra Settecento e Ottocento*, Torino, 1999.

Padova–Veneţia, 28 februarie 2022

Mulţumiri

Mulţumesc editorului meu, Newton Compton.

Le mulţumesc lui Vittorio şi Mariei Grazia Avanzini pentru afecţiunea şi amabilitatea pe care mi-o arată întotdeauna.

Raffaello Avanzini mă surprinde mereu. E un om de mare cultură, iar dialogurile noastre la telefon reprezintă pentru mine un moment de

îmbogăţire personală. Spiritul său provocator îmbibat de *romanitas* nu ratează niciodată să-mi dăruiască frumoase surprize. Cu el nu te plictiseşti niciodată.

Mulţumiri speciale agenţilor mei, Monica Malatesta şi Simone Marchi. Desfăşoară întotdeauna o muncă extrem de preţioasă şi fac acest lucru în mod exemplar, cu o dăruire fără egal. Sunt un autor norocos.

Alessandra Penna este editoarea mea. Nouă romane împreună sunt deja un bilanţ nebunesc. Încep să dezvolt o anumită dependenţă.

Mulţumesc Martinei Donati şi lui Roberto Galofaro, Antonellei Sarandrea, Cleliei Frasca şi lui Gabriele Anniballi. Mulţumiri nesfârşite întregii echipe Newton Compton Editori pentru profesionalismul extraordinar arătat mereu.

Mulţumesc traducătorilor mei de peste hotare. Îi numesc aici pe cei pe care i-am cunoscut personal. Le mulţumesc aşadar Gabrielei Lungu, pentru ediţiile în română, Ekaterinei Panteleeva pentru cele în rusă, Mariei Stefankova pentru cele în slovacă, Eszterei Sermann pentru cele în maghiară, Bożenei Topolska pentru cele în polonă, lui Richard McKenna pentru cele în engleză. Ca şi tuturor celorlalţi: scrieţi-mi pe e-mail!

Mulţumesc Sugarpulp: Giacomo Brunoro, Valeria Finozzi, Andrea Andreetta, Isa Bagnasco, Massimo Zammataro, Chiara Testa, Matteo Bernardi, Piero Maggioni, Marilena Piran, Martina Padovan, Carlo „Charlie Brown” Odorizzi.

Mulţumesc Luciei şi lui Giorgio Strukul, şi lui Leonardo, Chiarei, Alicei şi Gretei Strukul.

Mulţumesc clanului Gorgi: Anna şi Odino, Lorenzo, Marta, Alessandro şi Federico.

Le mulţumesc Marisei, Margheritei şi lui Andrea „il Bull” Camporese.

Le mulţumesc Caterinei şi lui Luciano, lui Oddone şi Teresei şi Silviei, Angelicăi, lui Lillo şi lui Sole.

Mulţumesc lui Andrea Mutti, maestrul meu dintotdeauna, Eleganţei Sale Francesco Ferracin, Liviei Sambrotta şi lui Francesco Fantoni. Mulţumiri şi pentru Enrico Lando, Marilù Oliva, Romano de Marco, Nicolai Lilin, Tito Faraci, Sabina Piperno, Francesca Bertuzzi, Marcello Bernardi, Valentina Bertuzzi, Tim Willocks, Diego Loreggian, Andrea Fabris, Francesco Invernizzi, Barbara Baraldi, Marcello Simoni, Alessandro Barbaglia, Alessio Romano, Mirko Zilahi de Gyurgyokai. Sunteţi portul meu cel sigur. Acum şi pe vecie.

Le mulţumesc nespus Paolei Ranzato şi lui Davide Gianella, Paolei Ergi şi lui Marcello Pozza.

Pentru a încheia: mii de mulţumiri către Andrea Berti, Jacopo Masini, Alex Connor, Victor Gischler, Jason Starr, Allan Guthrie, Gabriele Macchietto, Elisabetta Zaramella, Alessandro şi clanului Tarantola, Lyda Patitucci, Mary Laino, Leonardo Nicoletti, Andrea Kais Alibardi, Rossella Scarso, Federica Bellon, Gianluca Marinelli, Alessandro Zangrando, Francesca Visentin, Anna Sandri, Leandro Barsotti, Paolo Navarro Dina, Claudia Onisto, Massimo Zilio, Chiara Ermolli, Giulio Nicolazzi, Giuliano Ramazzina, Giampietro Spigolon, Erika Vanuzzo, Thomas Javier Buratti, Marco Accordi Rickards, Raoul Carbone, Francesca Noto, Micaela Romanini, Guglielmo De Gregori, Daniele Cutali, Stefania Baracco, Piero Ferrante, Tatjana Giorcelli, Giulia Ghirardello, Gabriella Ziraldo, Marco Piva a.k.a. il Gran Balivo, Paolo Donorà, Massimo Boni, Alessia Padula, Enrico Barison, Federica Fanzago, Nausica Scarparo, Luca Finzi Contini, Anna Mantovani, Laura Ester Ruffino, Renato Umberto Ruffino, Livia Frigiotti, Claudia Julia Catalano, Piero Melati, Cecilia Serafini, Sara Ziraldo, Sara Boero, Laura Campion Zagato, Elena Rama, Gianluca Morozzi, Alessandra Costa, Và Twin, Eleonora Forno, Maria Grazia Padovan, Davide

De Felicis, Simone Martinello, Attilio Bruno, Chicca Rosa Casalini, Fabio Migneco, Stefano Zattera, Andrea Giuseppe Castriotta, Patrizia Seghezzi,

Eleonora Aracri, Federica Belleri, Monica Conserotti, Roberta Camerlengo, Agnese Meneghel, Marco Tavanti, Pasquale Ruju, Marisa Negrato, Martina De Rossi, Silvana Battaglioli, Fabio Chiesa, Andrea Tralli, Susy Valpreda Micelli, Tiziana Battaiuoli, Erika Gardin, Walter Ocule, Lucia Garaio, Chiara Calò, Anna Piva, Enrico „Ozzy” Rossi, Cristina Cecchini, Iaia Bruni, Marco „Killer Mantovano” Piva, Buddy Giovinazzo, Gesine Giovinazzo Todt, Carlo Scarabello, Elena Crescentini, Simone Piva & i Viola Velluto, Anna Cavaliere, AnnCleire Pi, Franci Karou Cat, Paola Rambaldi, Alessandro Berselli, Danilo Villani, Marco Busatta, Irene Lodi, Matteo Bianchi, Patrizia Oliva, Margherita Corradin, Alberto Botton, Alberto Amorelli, Carlo Vanin, Valentina Gambarini, Alexandra Fischer, Thomas Tono, Martina Sartor, Giorgio Picarone, Cormac Cor, Laura Mura, Giovanni Cagnoni, Gilberto Moretti, Beatrice Biondi, Fabio Niciarelli, Jakub Walczak, Diana Severati, Marta Ricci, Anna Lorefice, Carla VMar, Davide Avanzo, Sachi Alexandra Osti, Emanuela Maria Quinto Ferro, Vèramones Cooper, Alberto Vedovato, Diana Albertin, Elisabetta Convento, Mauro Ratti, Mauro Biasi, Nicola Giraldi, Alessia Menin, Michele di Marco, Sara Tagliente, Vy Lydia Andersen, Elena Bigoni, Corrado Artale, Marco Guglielmi, Martina Mezzadri.

Mai uit întotdeauna pe cineva, aşa se tot întâmplă, îmi cer scuze, dar promit că vei fi menţionat în următoarea carte.

Îmbrăţişări şi mii de mulţumiri tuturor cititoarelor şi cititorilor, librarilor, promotorilor care vor să îşi pună toată încrederea în această

nouă carte. Viitorul literaturii este în mâinile voastre.

Însă dedicaţia îi revine soţiei mele, Silvia: a trăi împreună cu tine înseamnă pură magie, înseamnă să te descopăr în fiecare zi şi să mi se taie răsuflarea văzând frumuseţea, inteligenţa, curajul tău. Totdeauna şi pentru totdeauna.

[1] Rio dei Mendicanti – „Canalul Cerşetorilor” – este un canal al Veneţiei în apropierea impunătoarei clădiri a Palatului Ca’ Rezzonico, despărţind două cartiere importante (numite în veneţiană *sestieri)*: Castello şi Cannaregio. Marele pictor Giovanni Antonio Canal, cunoscut sub numele de Canaletto (1697–1768), îl ilustrează cu o bogăţie de detalii în cel puţin două pânze, expuse una la Gemäldegalerie din Dresda, şi alta în muzeul adăpostit acum de Palatul Ca’ Rezzonico. În ediţia în limba română, optăm pentru menţinerea toponimiei originale, pentru a înlesni cititorului identificarea facilă a locurilor reale din itinerariul imaginat de autor.

[2] Veduta, de la verbul *vedere* („a vedea”) este un termen tehnic în istoria artei, desemnând acel tip de reprezentare foarte amănunţită, ca o vedere, ca o ilustrată, a peisajului urban sau natural surprins în cele mai mici şi realiste detalii. De aici, denumirea de vedutism a curentului artistic înfloritor în Veneţia şi Flandra secolului XVIII. Vedutişti celebri au fost Giovanni Paolo Pannini (activ la Roma) şi în special veneţienii Canaletto, Bernardo Bellotto şi Francesco Guardi.

[3] Serenissima („Cea Preasenină”) este supranumele istoric al glorioasei Republici Veneţiene, cu o mai lungă istorie şi dominaţie în Mediterana faţă de celelalte trei mari republici maritime ale Peninsulei Italice (Genova, Pisa, Amalfi).

[4] Alessandro Marchesini este un personaj real, cunoscut în cercurile artistice ale Italiei de Nord (Verona, Bologna, Veneţia) din prima jumătate a secolului XVIII ca pictor de inspiraţie barocă, iar faptul că l-a recomandat pe tânărul Canaletto negustorului şi colecţionarului lucchez Stefano Conti este atestat printr-o scrisoare din 1725.

[5] *Sbirri* ca termen istoric îi desemna în italiană pe membrii gărzii armate răspunzători de ordinea publică, sens prezent şi în româna veacurilor trecute. În ambele limbi s-a dezvoltat apoi şi sensul peiorativ, mult mai răspândit.

[6] *Inquisitore di Stato* este un termen specific istoriei veneţiene, ţinând strict de ierarhia funcţiilor publice în Republica Serenissimă,

desemnându-i pe cei trei magistraţi membri ai unui organ executiv însărcinat cu judecarea delictelor împotriva statului.

[7] Legată direct de beciurile închisorilor de lângă Palatul Dogilor, Camera de tortură, nu atât de cumplită ca altele din acea epocă, era încăperea în care se desfăşurau interogatoriile şi care se poate vizita şi azi. Acuzaţii erau adesea legaţi cu mâinile la spate şi atârnaţi tot mai sus de coarda ce cobora din tavan. Metoda torturii cu frânghia a fost însă treptat abandonată pe la sfârşitul secolului XVII.

[8] Giovanni Morosini, provenind din una dintre cele mai cunoscute familii nobile ale Veneţiei, care a dat numeroşi dogi, politicieni, episcopi, istorici, este *Capitan Grando*, şeful gardienilor de noapte din lagună (*I Signori di Notte al Criminal*). Având în vedere specificitatea şi unicitatea lor istorică, în traducere se vor păstra denumirile exclusiv veneţiene ale celor mai înalte funcţii civile şi militare ale Serenissimei.

[9] Starea de fapt existentă în prealabil (lat.).

[10] Scala dei Giganti („Scara Giganţilor") este scara monumentală de marmură albă ce conduce din curtea interioară a Palatului Ducal spre apartamentele dogelui, în capătul căreia Jacopo Sansovino a adăugat în 1566 de o parte şi de alta două statui de dimensiuni considerabile reprezentându-i pe Marte şi pe Neptun.

[11] Porta della Paglia („Poarta Paielor"), ca şi podul cu aceeaşi denumire, se află în proximitatea cheiului la care în vechime trăgeau bărcile încărcate cu paie pentru locuitorii şi caii unui oraş fără spaţii verzi.

[12] Imotski (în it., Imoschi) este o localitate aflată acum în Croaţia continentală, în cantonul Split-Dalmaţia, nu departe de graniţa cu Bosnia. Dalmaţia Veneţiană a fost înfloritoare pe coastele Croaţiei de azi timp de trei secole, până la prăbuşirea Serenissimei, în 1797.

[13] Manejul aristocraţilor.

[14] Un element arhitectonic tipic veneţian este ceea ce se numeşte în dialectul local un *sotoportego* (cuvânt compus din *sotto* – „sub" şi *portego* – „portic"), acea galerie deschisă şi îngustă, de regulă

boltită cu arcade, prin care se poate circula doar pe jos, fie pe sub clădiri, fie spre o altă străduţă numită *calle*.

[15] În secolul XVIII, al decadenţei morale în sânul păturii avute a societăţii occidentale, este puternică instituţia cicisbeului sau a cavalerului servant. Acesta era curtezanul oficial al unei doamne măritate, acceptat de soţ, care o însoţea peste tot şi era mereu la dispoziţia ei.

[16] Termen tipic al lagunei pentru „birt”, „bar”, unde în zilele noastre se servesc mai ales aperitive.

[17] În traducere, dulciurile se numesc „sărutările damei” şi „sfârcurile Venerei”.

[18] Numele a trei jocuri de noroc, foarte la modă în epocă, dintre care primele două erau asemănătoare, jucându-se cu câte două seturi de cărţi; *biribissi* în schimb, atestat cu cel puţin un secol înainte, era un joc de salon asemănător loteriei, ce se juca pe o tăblie desenată în zeci de casete.

[19] Termenul veneţian *moeca,* fără echivalent românesc, înseamnă „moale, lipsit de duritate” şi desemnează o specie locală de crab. Pescuit în lagună în perioada din an în care îşi leapădă carapacea şi devine moale, fără platoşă, *le moeche* au devenit încă de pe vremea Serenissimei una dintre cele mai mari delicatese ale gastronomiei veneţiene, fiind preparate în special fripte. Termenul este aici transferat în mod metaforic către nişte copii şi tineri de condiţie umilă, orfani, fără apărare.

[20] Numele orfanilor din gaşca exploatată de Maur sunt mai degrabă nişte porecle: Colombina („Porumbiţa”), de altfel şi numele unui cunoscut personaj din *commedia dell'arte*, şi Magnaossi („Roadeoase”).

[21] Mască ovală, acoperită de catifea neagră, purtată de femei, ce lasă să se ghicească o parte din figură.

[22] Mască de dimensiuni mai mari, cu bărbia proeminentă, care acoperă complet figura şi care permite să se bea şi să se mănânce.

[23] „Primul între egali” (lat.).

[24] „Cele douăsprezece familii nobile ale Veneţiei” (lat.).

Table of Contents

Table of Contents